

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 458

Poznań, sobota dnia 4 października 1930

Rok XXV

Polityka dyskontowa Banku Polskiego

Odpływ dewiz zagranicznych

Polityka dyskontowa Banku Polskiego, jak mieliśmy możność wykazać kilkakrotnie, pozostaje często w niezgodzie z potrzebami i interesami życia gospodarczego. Górują w niej przeważnie względy prestiżowe, obliczone na efekt zewnętrzny, nad wskazaniem zdrowej myśli gospodarczej. Bank Polski nie panuje na rynku kredytowym w tym stopniu, jak instytucje emisyjne państw zachodnio-europejskich, i wskutek sztucznie na niskim poziomie utrzymywanej stopy dyskontowej wytworzył dwie płaszczyzny kosztów kredytu: jedną, na którą ma wpływ, i która może być uważana za uprzywilejowaną, oraz drugą, usuwającą się zupełnie z pod jego kontroli; jest to mianowicie domena czarnej giełdy, osłabionej już nieco, a jednak odgrywającej znaczną jeszcze i tak bardzo ujemną dla życia gospodarczego rolę.

Polska jest krajem ubogim w kapitały i fakt ten musi się wyrazić w stopie procentowej. Gdybyśmy obliczyli przeciętną procentów, płaconych za pożyczki w Polsce, to znaczy pożyczki udzielane przez Bank Polski oraz instytucje kredytowe państwowe i prywatne z jednej strony, a prywatnych dyskontów z drugiej, razem wzięte, okazałoby się, że w sumie koszt kredytu jest w Polsce wysoki, znacznie wyższy od stopy narzuconej przez naszą instytucję emisyjną. Tego faktu polityka dyskontowa Banku Polskiego w swej dotychczasowej postaci zmienić nie jest w stanie, a mimo to nie potrafiła wyciągnąć z niego właściwych dla siebie wniosków w okresie, kiedy dostosowanie się do struktury naszego życia gospodarczego mogłoby ułatwić uzdrowienie stosunków kredytowych.

Mamy zatem w sferze kredytowej do czynienia z ustrojem sztucznym, do którego życie bieżące musiało się przystosować, nastawiać odpowiednio swe czynności i włączyć do swych kalkulacji. Nastąpiło pewne nawarstwienie życia gospodarczego według porządku nie naturalnego, lecz sztucznego. Niemniej i na tej podstawie można budować, jakkolwiek należy sobie zdawać sprawę z niedomagań takiego stanu rzeczy. Podobną sytuację obserwujemy np. w dziedzinie mieszkaniowej, również sztucznie uregulowanej.

Powyzsze uwagi ogólne nawiązujemy do ostatniego zarządzenia rady Banku Polskiego, podnoszącego stopę dyskontową z 6 i pół na 7 i pół proc. Kwota weksli dyskontowanych przez tę instytucję wynosi pokaźną cyfrę około 600 do 700 milionów złotych, zrozumieliśmy zatem, że do wysokości stopy dyskontowej trzeba przykładać miarę nader poważną, jakkolwiek nie decyduje ona bezwzględnie o ogólnej wysokości kosztów kredytu w Polsce. Podniesienie o jeden procent stopy dyskontowej nakłada na życie gospodarcze, wyczerpane już do szczytności, nowy ciężar bezpośredni w wysokości 6 do 7 milionów złotych. Ponieważ w ślad za tem zarządzeniem Banku Polskiego pójdzie niewątpliwie

Walka o państwo „Heimwehry“

Sensacyjna odezwa „Heimwehry“

Wiedeń, 4. 10. (PAT.) Sensacją dnia wczorajszego jest odezwa Heimwehry, którą prasa lewicowa uważa za zapowiedź zamachu stanu. Odezwa, podpisana przez kierowników Heimwehry, ministra spraw wewnętrznych ks. Stahreberga i dr. Pfrimer stwierdza na wstępie, że parlamentaryzm i stronnictwa mieszczańskie okazały się niezdolni do zwalczania bolszewizmu. Zachodzi obawa, iż wybory listopadowe mogłyby przynieść czerwona większość. Następnie powiedziane jest w odezwie dosłownie:

„Jeżeli „Heimwehra“ ujęła w swe ręce ster rządu, to stało się to nie dla poparcia Stronnictwa Chrześcijańsko-Socjalnego, lecz utrzymania tego steru dla ruchu „Heimwehry“ z żelaznym postanowieniem aby nie dać sobie wy-

rwać steru z rąk także i na wypadek czerwonej większości. Długo już popieraliśmy wszystkie stronnictwa mieszczańskie. Dziś jesteśmy przekonani, że nie wystarczy bronić się przed naporem Moskwy, lecz, że istnieje tylko jeden ratunek, mianowicie: zdobycie ojczyzny dla naszego ducha. Musimy przejść od obrony do ataku. Zwolennicy „Heimwehry“ wystąpią niezależnie od jakiegokolwiek stronnictwa politycznego we wszystkich krajach Austrii do walki wyborczej. Dziś znajduje się „Heimwehra“ w rządzie, jutro musi ona zdobyć parlament, nie, aby się rozpiąć w fotelach, lecz aby na zwaliskach parlamentu partyjnego zbudować nowe państwo — państwo „Heimwehry“.

Stahreberg próbuje się wycofać

Wiedeń, 4. 10. (PAT.) Wiedeńskie Biuro Korespondencyjne ogłasza następujący komunikat urzędowy:

„Minister Stahreberg stwierdza, jako kierownik „Heimwehry“, że enuncjacja „Heimwehry“, która pojawiła się w dzisiejszych dziennikach porannych, została fałszywie zrozumiana przez opinię publiczną. Również utworzenie bloku wyborczego „Heimwehry“ nie zostało bynajmniej uchwalone.

„Będzie rzeczą kierownictwa „Heimwehry“ a w szczególności kierowników krajowych ustalić, w jaki sposób blok wyborczy „Heimwehry“ ma wziąć udział w walce wyborczej. Śmiesznym i zupełnie fałszywym jest dopatrywanie się we wspomnianej enuncjacji celów przeciw jakiemu stronnictwu politycznemu, zwłaszcza największemu stronnictwu w Austrii, albo też ataków

przeciw kanclerzowi, który znany jest jako gorący zwolennik „Heimwehry“. O ile niektóre dzienniki z jednego zdania enuncjacji wnioskują, że ministrowie, należący do „Heimwehry“ uznają zgóry wynik za nieważny, to mogłoby to nastąpić tylko ze strony osób, które przyzwycajone są każdą enuncjację czytać z uprzedzeniem“.

Codziennie prawie pojawiające się odezwy „Heimwehry“ są wynikiem roznamiętnienia wyborczego i silnej rywalizacji między „Heimwehrą“ a stronnictwem Hitlera, które uprawia obecnie w Austrii gorączkową agitację. W tonie „Heimwehry“ nurtują cztery kierunki o rozbieżnych tendencjach. Kanclerz Vaugoin stoi ściśle na stanowisku konstytucyjnym i zdecydowany jest utrzymać pokój i porządek w czasie kampanji wyborczej.

Wrażenie w Wiedniu

Wiedeń, 4. 10. (PAT.) Odezwa „Heimwehry“, zapowiadająca, że „Heimwehra“ nie rzeknie się miejsca w gabinecie, bez względu na wynik wyborów i zapowiadająca, że „Heimwehra“ weźmie udział w walce wyborczej nie wiążąc się ze Stronnictwem Chrześcijańsko-Społecznym, wywołała w Wiedniu silne wrażenie. Nawet piśma życzliwe „Heimwehrze“ zarzucają księciu Stahrebergowi, iż nie uchodził grozić dyktaturą, skoro się złożyło przed trzema dniami uroczystą przysięgę na konstytucję.

„Neues Wiener Tageblatt“ pisze, że w odezwie przejawia się duch Hitlera, nawet organ faszystowski „Die Freiheit“ potępia stanowczo odezwę, oświadczając, że była ona także niespodzianką i dla wybitnych przywódców „Heimwehry“. Wspólny front ze Stronnictwem Chrześcijańsko-Społecznym musi być przywrócony.

Po konferencji z kanclerzem Vaugoin'em ogłosił ks. Stahreberg ko-

munikat, oświadczając, że odezwę fałsz, nie zrozumiał niezbyt wiele dzienniki. Prasa wieczorna pokpiwa z tego oświadczenia, dodając przytem, że niezręczny krok „Heimwehry“ wyjdzie na korzyść tylko socjalistom.

„Neue Freie Presse“ wywodzi, że widocznie niema kontaktu między członkami gabinetu, skoro już w pierwszych dniach jego żywota toczy się polemika między ministrami. Kola rządowe uważają natomiast całą sprawę za wyjaśnioną przez oświadczenie księcia Stahreberga. „Die Freiheit“ twierdzi, jakoby podpisano już dekret, pozwalający mjr. Probstowi na pobyt w Austrii. Z urzędowej strony zaprzeczają tej wiadomości.

Wiedeń, 4. 10. (PAT.) Obaj przywódcy „Heimwehry“, minister spraw wewnętrznych ks. Stahreberg i minister sprawiedliwości Hueber, ogłaszają w dziennikach, że rzekli się swych pretensyj ministerjalnych.

Wynika z tego zestawienia, że w przeciągu dwóch lat i trzech kwartałów ubyła naszej instytucji emisyjnej blisko jedna trzecia zapasu złota, walut i dewiz (przeszło 29 proc.). Bardzo silny odpływ zaznaczył się zwłaszcza w bieżącym roku (228 milionów złotych), mimo, iż bilans handlowy był dodatni. Dowodzi to niewątpliwie, że na ucieczkę kapitałów z Polski wpływają czynniki nietylko gospodarczej, ile politycznej natury. Niepewność sytuacji politycznej, zapowiedzi rozgrywki, hazardowne pociągnięcia w stosunkach wewnętrznych odstraszały nietylko kapitał zagraniczny, co wyraźnie stwierdził „The Economist“ londyński, ale i wypędzają kapitały polskie z kraju.

Podwyższenie stopy dyskontowej o jeden procent, zapewne w tej sytuacji nic nie zmieni. Czynniki kierownicze Banku Polskiego znacznie skuteczniej zahamowałyby odpływ walut i dewiz, gdyby dostępnymi sobie środkami wpłynęły na uspokojenie się życia wewnętrznego - politycznego, narażonego na ciągłe, szkodliwe dla państwa wstrząsy. Bez uzdrowienia politycznego, bez usunięcia pierwiastka rozstroju nie może być mowy o prawdziwym rozwoju gospodarczym. O tem należy przede wszystkim pamiętać.

Do wyborców!

Z kilku obwodów wyborczych m. Poznania mamy informacje, że Niemcy bardzo skrupulatnie badają listy wyborcze, podczas gdy Polacy okazują dla tego najważniejszego w tej chwili aktu przedwyborczego karygodną wprost obojętność.

Pamiętajmy, że kto nie upewni się, czy jest umieszczony w spisie, nietylko naraża się na to, że ze wstydem odejść będzie musiał w dniu wyborów od urny, lecz stracić może także inne prawa, przysługujące obywatelowi. Spisy wyłożone są od godz. 2 do 8 wieczorem tylko jeszcze kilka dni, do piątku, dnia 10 października. W jutrzejsza niedzielę każdy znajdzie czas na spełnienie tego ważnego obowiązku przekonania się, czy on sam, jego rodzina i znajomi są zapisani jako uprawnieni wyborcy. Nie pozwalajmy się zawstydząć przez Niemców i Żydów.

Szczególną uwagę na listy wyborcze powinni zwrócić wyborcy do Senatu z rocznika 1900, głoszący w tym roku po raz pierwszy. Zdarza się też, że wyborca może być umieszczony na liście sejmowej, lecz opuszczony na senackiej. Dlatego skontrolować należy obie listy.

Lokale, w których spisy przeglądać można ogłosiliśmy przejrzystość w naszym dodatku.

To samo, co do wyborców w mieście Poznaniu, odnosi się również do wyborców w innych okręgach. Niechaj wszyscy spełnią w ostatnią niedzielę swój obowiązek, przekonując się, czy są do brze zapisani w listach wyborczych.

Za wspomnienia pośmiertne o ś. p. gen. Zagórskim

Toruń, 4. 10. (Tel. wł.). W dniu 28. 9. odbyła się przed tutejszym sądem powiatowym rozprawa przeciwko „Słowu Pomorskiemu“ z powodu zamieszczenia w tem piśmie — w trzecią rocznicę zaginięcia gen. Zagórskiego — nekrologu i podobizny „zaginiętego bez wieści“.

Sąd uwolnił oskarżonego od winy i kary.

podwyższenie stopy dyskontowej prywatnych banków również o jeden procent (do 12), ciężar ten wzrosnie do co najmniej 12 milionów zł. Jeśli zestawimy tę cyfrę z ogólną kwotą dochodu narodowego, obliczoną na około 20 miliardów zł, ciężar ten nie wyda się strasznym wprawdzie, żyjemy jednak w takich czasach, że drobne nawet utrudnienie funkcji aparatu gospodarczego może zepchnąć go z krawędzi, na jakiej się znajduje, w otchłań katastrofy. Życie gospodarcze bowiem zamiera, trzyma się na powierzchni resztkami już sił, a odporność jego jest minimalna.

Byliśmy przeciwni obniżaniu stopy dyskontowej ze względów zasadniczych,

określonych wyżej podaniem rozumowań. Zdajemy sobie natomiast sprawę, że w chwili obecnej wzrost kosztów kredytu w Polsce jest faktem dla życia gospodarczego niepomyślnym, że pomnoży on liczne trudności, z jakimi nasze sfery gospodarcze rozpaczliwie walczą.

Krok naszej instytucji emisyjnej tłumaczy się potrzebą zahamowania odpływu dewiz, który od paru lat systematycznie się rozwija. Gdy na ultimo 1927 r. zapas złota, walut i dewiz wynosił razem 1.414 milionów złotych, w następnych latach obserwujemy systematyczny spadek: na ultimo 1928 r. — 1.335 milionów zł, ultimo 1929 r. — 1.227 milionów zł, obecny stan wynosi 998.965 tys. zł.

Kalendarz-terminarz na rok 1931

specjalnie ważny dla rolnictwa, handlu, rzemiosła i przemysłu
dołączymy do następnego wydania pisma naszego — **bezpłatnie.**

Teoria a praktyka

Przed kilku dniami przypomnieliśmy na tem miejscu postulaty, uchwalone na licznych wiecach przeciwniemieckich, które odbyły się w ciągu września r. b. w całej Polsce. Zarazem stwierdziliśmy, że z żądań tych do tej pory nietylko nie nie zostało wykonane, ale nawet w najmniejszej choćby mierze zapoczątkowane. Jest to fakt smutny, nie ulegający jednak żadnej wątpliwości. By się przekonać o jego prawdziwości, wystarczy przejść po kolei poszczególne punkty powyższych rezolucyj — i zestawie je z istotnym stanem rzeczy, zestawie — teorię z praktyką.

W pierwszym punkcie tych rezolucyj społeczeństwo domagało się od rządu „jak najenergiczniejszej interwencji na forum Ligi Narodów w sprawie prowokacyjnych żądań przedstawicieli Rzeszy Niemieckiej”. Zdawało się, że odbywająca się właśnie sesja Ligi Narodów będzie najlepszą okazją dla ministra spraw zagranicznych p. Zaleskiego do zabrania głosu w sprawie znanych oświadczeń Treviranusa, potwierdzonych następnie przez niemiecki komunikat półurzędowy z dn. 15 sierpnia r. b., stwierdzający, że „wszystkie dotychczasowe rządy niemieckie od chwili zawarcia pokoju miały jeden i ten sam pogląd w stosunku do granic polsko - niemieckich”.

Naprawdę jednak oczekiwaliśmy jakichś oświadczeń min. Zaleskiego w sprawie tych, coraz zuchwalszych ataków niemieckich na całość naszych granic. Jedynie w swem przemówieniu na temat Unji Paneuropejskiej min. Zaleski wspominał nawiasowo, że „unia ta pod względem ideologicznym winna się opierać na podstawach zasadniczych paktu Ligi Narodów”, wśród których znajduje się m. in. poszanowanie niepodległości politycznej i nienaruszalności terytorjalnej członków Ligi Narodów. Jeśli jednak chodzi o ofensywę niemiecką na Pomorze polskie, prowadzoną obecnie już przez niemieckie czynniki oficjalne, min. Zaleski nietylko nie podjął „najenergiczniejszej interwencji”, jakiej domagały się rezolucje wieców w Polsce, ale nawet nie wspominał o tej ofensywie w żadnym ze swych przemówień.

Nietylko w tej sprawie, ale i w innych zagadnieniach, dotyczących naszych żywotnych interesów, stanowisko min. Zaleskiego musi się spotkać z ostrą krytyką społeczeństwa polskiego. Min. Zaleski nie sparował również, tak, jak należało, ofensywy niemieckiej w sprawie mniejszości narodowych. Zagadnienie to omówimy osobno obszerniej; tu tylko wspomnieć należy, że min. Zaleski nie zabrał głosu, w momencie najbardziej odpowiednim, to jest na plenum Zgromadzenia Ligi Narodów, po mowie niemieckiego ministra spraw zagranicznych Curtiusa. Gdyby min. Zaleski zaatakował był wówczas znane postulaty mniejszościowe Niemiec, komisja polityczna Zgromadzenia, która rozpatrywała następnie wnioski w sprawie mniejszościowej, miałaby niewątpliwie bardziej ograniczone pole do dyskusji, i Niemcy nie mogłyby się popisywać swą demagogią. Tymczasem min. Zaleski wogóle na plenum Zgromadzenia o mniejszościach nie wspominał — i przez to dopuścił do rozwinięcia się w komisji politycznej wielkiej dyskusji na temat postulatów niemieckich. Przemówienie min. Zaleskiego na posiedzeniu komisji, w którym wystąpił on przeciw tezm niemieckim (przed nim zrobili to już delegaci Francji, Czechosłowacji, Rumunii i Jugosławii), było spóźnione.

Przejdźmy do innej sprawy. Jak wiadomo, kilka tygodni temu zgłosił swą dymisję ze stanowiska prezesa mieszanej komisji polsko - niemieckiej na Górnym Śląsku p. Feliks Calonder, człowiek, który, jak wiadomo, zaznaczył się w swem urzędowaniu jako gorliwy obrońca interesów niemieckich i opiekun niemieckiego „Volksbundu”. Prasa niemiecka z największym ubolewaniem doniosła o dymisji p. Calondera, uważając ją za sukces Polski. Tymczasem cóż się dalej stało? Oto rządy niemiecki i polski solidarnie zwróciły się do p. Calondera z prośbą, by cofnął swą dymisję i „pozostał nadal na stanowisku prezesa mieszanej komisji górnośląskiej. Oczywiście wobec takiego „solidarnego” stanowiska oburządów — p. Calonderowi nie pozostawało nic innego, jak uczynić zadość tej prośbie!

Fakty te chyba wystarczą do stwierdzenia, że nietylko punkt pierwszy rezolucyj, uchwalonych we wrześniu r. b., nie został w Genewie wypełniony, ale że nadto zrobiono dalsze, niebezpieczne dla naszych interesów ustępstwo na rzecz Niemiec.

Jeśli chodzi o inne punkty rezolucyj, to nic nam do tej pory nie wiadomo, by czynniki rządowe podjęły były jaką inicjatywę w kierunku zabezpieczenia granic zachodnich Polski pod względem militarnym, — dalej w kierunku usunięcia z granic Polski obcokrajowców narodowości niemieckiej i optantów, przywrócenia prawa pierwokupu w stosunku do osad Komisji Kolonizacyjnej, wznowienia konsekwentnej polityki likwidacyjnej z przekreśleniem fatalnego układu likwidacyjnego z dn. 31 października r. ub.

Do tej pory również nie został spełniony postulat w sprawie odebrania debitu zagranicznej prasie niemieckiej, propagującej rewizję granic Rzeczypospolitej. Jakżeż naród, mający poczucie własnej godności, może ścierpieć, że na jego obszarze kolportuje się swobodnie

Niemcy masowo

przeglądają spisy wyborców. Obywatelu — Polaku, spełnij swój obowiązek narodowy! Idź zaraz i stwierdź, czy jesteś dobrze zapisany wraz z rodziną i otoczeniem!

O przymiotnik „katolicki” w akcji wyborczej

Chrześcijańska Demokracja przystępuje do akcji wyborczej pod firmą Katolickiego Bloku Ludowego.

Po ostatnich wyborach, w których nieraz bardzo ostro ścierało się kilka obozów i list wyborczych, używających przymiotnika „katolicki”, księża biskupi niedwuznacznie objawili swoje życzenia, aby walk wyborczych nie przeprowadzać pod firmą „katolicką”. Stosując się do tego życzenia, zgodnego w tej sprawie ze stanowiskiem Ojca św., obóz narodowy zrezygnował w nazwie swej listy wyborczej z przymiotnika „katolicka”, co — samo się przez się rozumie — w niczem nie osłabia naszego katolickiego stanowiska w rzeczy samej.

„Demokratki” „sanacyjne”

Najpierw lewicowo - „sanacyjne”, „demokratyczne” Zjednoczenie Pracy Miast i Wsi uchwalilo pod natchnieniem zgóry połączyć się w akcji wyborczej z B. B., mianowanym dotąd przez siebie „reakcją”, a teraz uczynił to samo „demokratyczne” Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet. Niedawno jeszcze „demokratki” i „demokratki” piorunowali publicznie w prasie na sprężnięcie ich z bezideowym, karjerowiczowskim B. B., a teraz, gdy chodzi o karierę poselską, wszyscy zgodnie poszli do żłobu. Ale mandaty poselskie pozostaną dla nich i tak gruszkami na pierzchu.

„Demokratkom” trzeba przyznać, że są mimowolnie wesole. Wyrażają one stronnictwom opozycyjnym za odmówienie pójścia z „sanacją”... „pogardę”. Biedaczki nie orientują się, że społeczeństwo na ich „pogardę” i na nie same — gwizda.

Lista „sanatorów”

Dla opinii publicznej jest rzeczą politycznie interesującą, kto u nas toruje drogę „sanacji”. Dlatego przystępujemy do ogłaszania listy „sanatorów”, w której się kolejno znajdują przedewszystkiem przywódcy tego obozu. Zaczynamy od tych, co podpisali odezwę Chrześcijańskiego Stronnictwa Rolniczego. Podpisy brzmią:

Prezes Chrześc. Stron. Rolniczego (—) Dr. Tadeusz Szuldrzyński, Bolechowo; prezes wojewódzki Chrześc. Stron. Roln. (—) Wojciech Ozimina, Jacewo; wiceprezes wojewódzki (—) Władysław

druki, nawołujące do oderwania części jego terytorjum?

Rezolucje wieców wrześniowych sławły słowa otuchy także rodakom naszym, zamieszkałym po drugiej stronie kordonów granicznych — w Rzeszy Niemieckiej. Od tego czasu zaszły w stosunku do Polaków w Niemczech — liczne wypadki gwałtów i prześladowań. Nic jednak nie wiadomo, by władze polskie podjęły akcję w tej sprawie na terenie międzynarodowym. W Genewie jesteśmy w ciągłej defensywie wobec ustawicznych, bezpodstawnych skarg „Volksbundu” śląskiego, senatu w. m. Gdańska itd., natomiast, jeśli chodzi o jaskrawe wypadki prześladowań rodaków naszych w Niemczech, milczymy.

Tak wygląda rzeczywistość. Jakżeż wobec tej rzeczywistości, wobec tej praktyki życiowej wygląda teoria „sanatorów”, którzy z balkonu poznańskiej „Esplanady” wołali pod adresem Niemiec: „wojna!” Jest to pospolity kawał wyborczy, chęć nabrania na ten lep naiwnych. Ale „sanacja” zapomina, że społeczeństwo wielkopolskie umie politycznie myśleć, jest politycznie wyrobione i nie da swych głosów tym, u których teoria a praktyka w stosunku do Niemiec jest w krańcowej ze sobą sprzeczności.

Konferencja imperjalna w Londynie

Londyn, 4. 10. (PAT) Konferencja imperjalna natrafia od początku swych obrad na poważne rozbieżności poglądów między W. Brytanią a dominjami, przedewszystkiem w trzech sprawach zasadniczych: po pierwsze w sprawie nominacji general-gubernatorów, będących namiestnikami królewskimi dominja żądają głosu decydującego przy wyborze i uprzywilejowania kandydatów, pochodzących z dominjów. Kwestja ta jest obecnie aktualna w Australji. Druga sprawa dotyczy utworzenia trybunału wszechimperjalnego, do którego kompetencji należałoby rozstrzygnięcie spornych kwestyj, wynikających z rozbieżności ustawodawczych pomiędzy dominjami a W. Brytanią. Rząd brytyjski wysuwa ten projekt, natomiast dominja traktują go podejrzliwie, obawiając się, że ich parlamenty mogą uznać taki trybunał za ograniczenie ich własnej kompetencji. Trzecia sprawa dotyczy współpracy gospodarczej. Dominja żądają przywilejów na rynku brytyjskim i ustanowienia taryfy celnej na artykuły pozaimperjalne, co zwłaszcza dla rządu Labour Party, holdującego liberalnemu „Freetrade” stanowi trudność nieprzewidywaną. W tych warunkach powodzenie konferencji jest rzeczą wysoce wątpliwą.

Unieruchomienie drukarni „ABC”

Warszawa, 4. 10. (Tel. wł.) — Wczoraj drukarnia „ABC” otrzymała pismo od ministerstwa przemysłu i handlu, będące odpowiedzią na odwołanie się wydawnictwa „ABC” od zarządzenia Wydziału Przemysłowego I instancji, nakazującego natychmiastowe unieruchomienie zakładów graficznych. Ministerstwo przemysłu i handlu rekurs ten odrzuciło utrzymując w mocy decyzję Wydziału Przemysłowego.

Od dnia wczorajszego „ABC” ukazuje się tłoczone w innej drukarni.

B. poseł Kwapiński aresztowany

Warszawa, 4. 10. (Tel. wł.) Dziś w nocy o godz. 2 aresztowano b. posła P. P. S. Kwapińskiego.

„Numerus clausus” dla Żydów w Ameryce

Jak donosi prasa żydowska Nowego Jorku, silne wrażenie w opinii tamtejszych kół żydowskich wywołał fakt, że szkoła dla pielęgniarzek przy „Western Reserve University” w Cleveland stosuje normę procentową dla słuchaczy żydowskich. Zarząd szkoły nadesłał list matce jednej z ubiegających się o przyjęcie do szkoły kandydatek, iż córka nie może być przyjęta, gdyż „zgodnie z przepisami należy przestrzegać odpowiedniej kwoty procentowej dla słuchaczy - Żydów”. Ponieważ kwota ta jest w chwili obecnej zupełnie wyczerpana, nowe kandydatki żydowskie nie mogą być przyjęte”. W związku z tem członek żydowski rady szkolnej Alfred Benesh domagał się, aby zostały cofnięte subwencje miasta dla uniwersytetu. Senat uniwersytecki ze swej strony odmówił udzielenia wyjaśnień w tej sprawie, oświadczając, że nikt nie może mieszać się do wewnętrznej administracji uczelni.

Zatem i potężna Ameryka broni się w podobny sposób przed zalewem żydowskim, chociaż stosunkowo jej daleko jeszcze do tej liczby Żydów, jaką mamy w Polsce.

Z tajemnic prasy

„Gazeta Szamotulska” pisze, co następuje:

„Kurjer Poznański” nazwał „Gazetę Szamotulską” niepoważnym świstkiem. Stąd radość u niektórych obywateli szamotulskich.

„Wiecie, co? Świstek ten miał i ma więcej nakładu, niż b. „Gazeta Zachodnia”, „Dziennik Poznański”, „Gazeta Powszechna”, „Włościanin”...

Tyle „Gazeta Szamotulska”. Nie wyjaśnia ona, czy ma więcej, niż każde z wymienionych pism „sanacyjnych” z osobna, czy też, niż wszystkie one razem wzięwszy.

ZDROJOWISKO Piszczany

Dla kuracji jesiennych i zimowych nadają się znakomicie domy zdrojowe „Thermia-Palace”, 1-a, „Cyrill-Hof” (stan średni) połączone z gorącymi kąpielami mułowymi. Łagodny klimat w obfitującej w piękne krajobrazy dolinie Waagu nader potęguje rezultaty kuracyjne. — Informacje: Biuro Piszczany, Poznań, Maształarska 7, tel. 18-95.

Wyrok w sprawie oficerów-hitlerowców

Skazani zostali na półtora roku twierdzy każdy

Lipsk, 4. 10. (Radio wł.) Biuro Wolffa. Dzisiaj o godz. 10 min. 20 rano ogłoszony został wyrok w znanym procesie przeciw oficerom Reichswehry-hitlerowcom z Ulmu.

Oskarżeni z powodu przygotowania przedsięwzięcia o charakterze zdrady stanu zostali na podstawie par. 86 kodeksu karnego skazani

każdy na półtora roku twierdzy. Na poczet kary zaliczono po 6 miesięcy i 3 tygodnie aresztu śledczego.

W czasie odczytania wyroku podniosła się z pośród publiczności jakaś kobieta, która głośno wykrzyknęła: do jakichże sądów w Niemczech mamy jeszcze mieć zaufanie!

Dr. Schacht działa w Ameryce

Znamienny wywiad — „Niemcy są rozsądne — świat jest nierozsądny“

Nowy Jork, 4. 10. (PAT). Przybyły wczoraj Dr. Schacht w wywiadzie z przedstawicielem „New York Times“ oświadczył:

„Warunki w Niemczech nie są alarmujące. Dotąd trzymaliśmy się konstytucji. Nie wierzę, aby ktokolwiek w Niemczech chciał konstytucję gwałcić, wielu chce ją zmienić; ja sam pragnę tego drogą legalną, tak samo socjaliści. Ameryka nie powinna przykładać zbyt wielkiej wagi do sytuacji politycznej, ale więcej do gospodarczej. Jeśli Niemcy będą głodni, będzie jeszcze więcej hitlerowców. Nie myślcie, że traktując Niemców przez 10 lat tak jak to czyniliście dotychczas, wywołacie uśmiech na ich twarzach. Sami nie lubilibyście być trzymani 10 lat w więzieniu. Powiedźcie to swemu społeczeństwu. Wszyscy wołają, że Niemcy winni być rozsądni. Sądzę, że świat powinien być rozsądny, my jesteśmy rozsądni.“

Kokolwiek stało się po wyborach zmierzało do utrwalenia porządku, nie chaosu. Bierzenie hitlerowców zbyt na serjo (?) Czemu irytujecie się na nacjonalizm w Niemczech, tolerując go w innych krajach?“

Mówiąc o planie Younga, oświadczył: „Rewizja zobowiązań Niemiec wobec aliantów jest nieunikniona. Zawsze popierałem metody gospodarcze, mogące Niemcom dać rozwiązania trudnych problemów. Zawsze protestowałem przeciw politycznej presji, sprzecznej z ekonomicznymi i moralnymi względami. Dlatego najpierw podpisałem plan Younga, a dopiero podczas drugiej konferencji w Hadze wycofałem się, kiedy w sprawie ekonomiczne włączono względy polityczne. Nie będąc politykiem, nie chciałem przyjmować gospodarczej odpowiedzialności za bezsensowną politykę“.

Reorganizacja sekretariatu Ligi Narodów

Genewa, 4. 10. (PAT) Wczoraj na popołudniowym posiedzeniu Zgromadzenie uchwaliło szereg rezolucyj na podstawie przedstawionych raportów, z których najważniejsze dotyczą reorganizacji Sekretariatu Generalnego. — Zgromadzenie przyjęło zmianę, wprowadzoną do statutu personalnego i przepisów emerytalnych. Zgromadzenie zadecydowało również powołać specjalną komisję do spraw, dotyczących wyższego personelu sekretariatu. W ten sposób w tej ważnej sprawie or-

ganizacji władz Sekretariatu nie doszło do ostatecznej decyzji i sprawa odłożona została do przyszłego zgromadzenia. Temu samemu losowi uległa sprawa uzgodnienia paktu Ligi z paktem Kellogga.

Po wyczerpującej na ten temat dyskusji na pierwszej komisji postanowiono przedłożyć Zgromadzeniu rezolucję, która też została uchwalona i która poleca rządowi sformułowanie uwag do dnia 1 czerwca 1931 r. co do poprawek do paktu Ligi.

Uczczenie pamięci Stresemanna

Genewa, 4. 10. (PAT) Wczoraj rano jako w rocznicę śmierci Stresemanna odbyło się w kościele ewangelickim uroczyste nabożeństwo. W nabożeństwie tem, prócz wszystkich członków niemieckiej delegacji, członków poselstwa niemieckiego w Bernie z dr. Muellerem, niemieckich urzędni-

ków, pracujących w sekretariacie Ligi Narodów, członków generalnego konsulatu oraz niemieckiej kolonii, wzięli udział sir Eric Drummond, przewodniczący Zgromadzenia Ligi Narodów, przedstawiciele delegacji francuskiej, austriackiej i węgierskiej oraz szereg wybitnych osobistości.

Demonstracja przeciw Briandowi

Paryż, 4. 10. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem powrócił z Genewy do Paryża minister spraw zagranicznych, Briand. W chwili przybycia pociągu genewskiego na dworcu oraz przyległych ulicach zebrało się kilkuset nacjonalistów francuskich z pod sztandarem „Action Française“, urządzając burzliwą demonstrację przeciwko Briandowi.

Kiedy Briand opuścił wagon, tłumnie zebrani na peronie demonstranci powitali go gwizdaniem i okrzykami, które trwały kilka minut. Jeden z demonstrantów rzucił się na ministra z okrzykiem: „Nieszczęśliwy, doprowadzisz do wojny i zatrujesz nas wszystkich gazem niemieckim“.

Policja aresztowała 50 demonstrantów.

Odpowiedź Treviranusowi

Gdynia, 4. 10. (PAT) Na ostatnim posiedzeniu pracowników bankowych uchwalono w odpowiedzi Treviranusowi opodatkować się na budowę łodzi podwodnej w wysokości 1 proc. poborów brutto na przeciąg 3 miesięcy, oraz zapisać się gremjalnie do Komitetu Floty Narodowej, L. O. P. P. i Zw. Obrony Kresów Zachodnich. Bankowcy m. Gdyni łączą się z protestem ludności całego Pomorza przeciwko zakusom niemieckim i ślubują stać wiernie na straży swoich obowiązków a na bezczelną prowokację współczesnych krzyżaków odpowiedzieć bezwzględnie bojkotem towarów niemieckich i tych firm polskich, które towary niemieckie sprowadzają i sprzedają.

Sprawa komunistów Zarskiego i Bernarda Sachsa przed sądem

Warszawa, 4. 10. (PAT) W dniu dzisiejszym Sąd Okręgowy w Warszawie przystąpił do rozpatrzenia sprawy b. posłów komunistycznych Tadeusza Zarskiego i Bernarda Sachsa vel Dawida Raicha członków komunistycznej partii polskiej, oskarżonych o działalność antypaństwową. Tadeusz Zarski przed dwoma dniami został skazany przez Sąd Okręgowy w Łodzi na 8 lat ciężkiego więzienia za usiłowanie pozbawienia życia policjanta podczas jednego z większych zbiegowisk ulicznych w Łodzi. Rozprawy potrwać przez dzień jutrzejszy.

Śląski „proces wieśniaczy“

Katowice, 4. 10. (PAT) Z Lignicy na Śląsku niemieckim donoszą, że wczoraj rozpoczął się t. zw. śląski proces wieśniaczy. Przed rozpoczęciem rozprawy, na którą przybyli liczni korespondenci dzienników, przeciągnął ulicami miasta pochód złożony z 300 wieśniaków. Na czele pochodu niesiono czarną chorągiew. Oskarżonym zarzucono, że na zgromadzeniu w dn. 28 marca b. r. nawoływali do odmawiania placenia podatków. Oskarżonymi są właściciel dóbr dr. Gloeckner, dzierżawca Pauli i pisarz Kihl. Sąd lawniczy skazał dr. Gloecknera na 6 tygodni więzienia z zamianą na 250 mk. grzywny, pozostałych oskarżonych sąd uniewinnił.

Urząd morski zaprzecza uporezywym kłamstwom niemieckim

Gdynia, 4. 10. (PAT) Mimo oficjalnych zaprzeczeń ze strony polskiej prasa niemiecka w dalszym ciągu lansuje wiadomości z Gdyni o rzekomem

zapadaniu się nabrzeży i falochronów. Wobec tego Urząd Morski jeszcze raz stwierdza, że wiadomości te są od początku do końca myślane a uporcezywne niemieckie lansowanie tych wiadomości należy uważać za złą wolę i chęć szkodenia przez niemieckie czynniki hakatystyczne pięknie rozwijającemu się portowi gdynskiemu.

Ucieczka naczelnika sowieckiego do Polski w obawie przed śmiercią

Wilno, 4. 10. (PAT) Na odcinku granicznym Raków — Iwieniec przyjechał przez granicę do Polski w aucie osobowym sowiecki naczelnik rejonu kamańskiego Dyrektor. Oświadczył on władzom polskim, iż G. P. U. planowało od dawna zamach na jego osobę a gdy czekistom nie udało się go zamordować, oskarżono go o antyrewolucyjną działalność, wskutek czego Dyrektor zmuszony był zbiec do Polski.

Stada wilków na Wileńszczyźnie

Wilno, 4. 10. (PAT) „Kurjer Wileński“ donosi, że ostatnio na terenie kilku gmin Wileńszczyzny pojawiły się wielkie stada wilków, wyrządzających mieszkańcom tych gmin znaczne szkody.

Nowo utworzony oddział propagandy floty wojennej

Warszawa, 3. 10. (PAT) Wobec znaczenia, jakiego nabrała w ostatnich czasach sprawa rozbudowy polskiej floty wojennej, oraz w celu rozszerzenia dotychczasowej działalności, sekcja marynarki wojennej przy Lidze Morskiej i Rzecznej przekształciła się w dniu 25 września rb. na samoistny oddział, p. n.: „Oddział Propagandy Floty Wojennej“.

Zaręczyny ks. Joanny z królem Bułgarii Borysem III.

Rzym, 4. 10. (PAT) Agencja Stefaniego ogłasza, iż para królewska udzieliła zezwolenia na zaręczyny księżniczki Joanny z królem Bułgarii Borysem III.

Czy złożyłeś już ofiarę na pomnik Najsw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu? Niech każdy ofiaruje choć drobną sumę, a stanie szybko dzieło wspaniałe na cześć Serca Pana Jezusa upiększając wjazd do miasta. Ofiary prosimy składać do Redakcji Gazet, Banków i P. K. O. nr. 207 470

Krajowy rajd awionetek

Do Poznania pierwszy przybył kpt. Izyski z Poznania

Krajowy rajd awionetek dobiega już końca. Uczestnicy mają jeszcze do przebycia trasę Poznań — Grudziądz — Toruń — Warszawa.

Do Poznania pierwszy przyleciał kpt. Mateusz Izyski o godz. 12.31 na awionetce RWD 15, drugim był por. Żwirko na RWD 12 godz. 12.31 i 20 sek., trzeci por. Grzeszczyk (Lwów) na awionetce RWD 5 o godz. 12.32, czwarty kpt. Gedgord (Warszawa) na awionetce JD 2 o godz. 12.41.

W ciągu dnia dzisiejszego spodziewany jest przyjazd dalszych dziewięciu awionetek. W niedzielę o godz. 7 rano nastąpi odlot z lotniska cywilnego w Ławicy.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

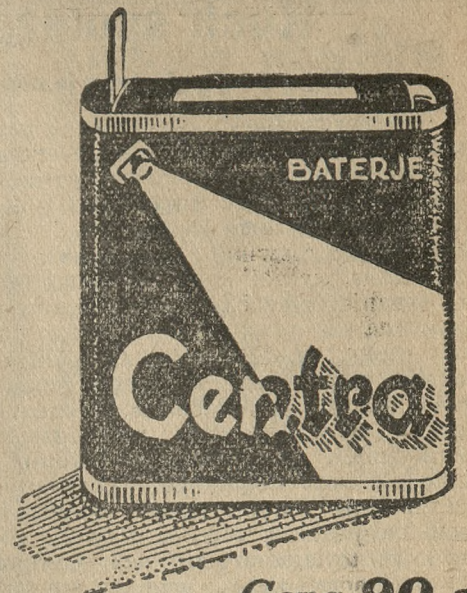
Poznań, 4. 10. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr. (118,2 f w. h.), b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113,1 f. w. h.), d) owsa 468,5 gr. (78,1 f. w. h.).

„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Żyto	17,60— 18,10
Uspokobienie spokojne.	
Pszenica	25,00— 26,75
Uspokobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	19,00— 21,50
Uspokobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25,50— 27,50
Uspokobienie spokojne.	
Owies	17,00— 19,00
Uspokobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł work. 65%	28,00
Uspokobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	45,50— 48,50
Uspokobienie spokojne.	
Otręby żytnie	11,00— 12,00
Otręby pszenne	13,50— 14,50
Otręby pszenne (grube)	15,00— 16,50

Cena 90 gr

Pw 5612-C 2601

Rzepak	45,00— 47,00
Groch Victoria	31,00— 36,00
Ziemniaki jadalne	2,50— 2,80

Ogólne wyposażenie spokojne. Ziemniaki fabryczne bez obrotów.

Wzmocniona tendencja na zagranicznym rynku zbożowym, a w szczególności żytnim, oddziałuje stopniowo na rynek krajowy.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8 97 1/2 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 211.94 do 212.24 zł; gotówką 211.54 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 172.99 do 173.25 zł, gotówką 172.65 zł.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 4. 10. 1930 r.

Waluty Golówka
Dolary St. Zj. tr.: 8.96—8.95 1/2, sp.: 8.97 1/2, kup.: 8.93 1/2.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,47	124,77	124,16
Holandja	359,75	360,65	358,85
Nowy Jork	8,912	8,932	8,892
Nowy Jork kabel	8,922	8,942	8,902
Londyn	43,35 1/2	43,46	43,25
Paryż	35,01	35,10	34,92
Praga	26,47	26,53	26,41
Szwajcaria	173,17	173,60	172,74
Włochy	46,72	46,84	46,70
Berlin	212,34		

Tendencja mocniejsza, jedynie dolar słabszy.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poz. inwest.	107,00
3% poz. bud.	50,00
5% poz. konw.	55,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	162,00—162,50
W. T. Węgla	40,25— 40,50
Ostrowiec	0,00— 32,00

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Z papierów państw. słabsza inwestycyjna. Dla listów zast. tendencja niejednolita, dla akcji mocniejsza. Wszystkie akcje mocniejsze.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 4. 10. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad.	228,00—230,00
75—76 kg.	
Tendencja mocna.	
Żyto march. od stacji załad.	151,00—152,00
70—71 kg.	
Tendencja mocna.	
Jęczmień march. brow. od st. załad.	195,00—218,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	168,00—182,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	147,00—160,00
Tendencja mocna.	
Mąka pszenna	27,00—35,25
Tendencja mocna.	
Mąka żytnia przemiał. do 60%	24,00—27,00
Tendencja mocna.	
Ospa pszenna	7,50 8,00
Tendencja mocna.	
Ospa żytnia	7,25— 7,50
Tendencja mocna.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	20,00—22,00
Makuch rzepakowy	9,80—10,10
Makuch lniany	16,60—17,00
Śróć Soja	13,40—14,20

Notowania złotego w Berlinie

Wyplaty na Warszawę	46,975—47,175
Noty wielkie	46,875—47,275

Ruch spółdzielczy w Polsce

Z powodu jutrzejszego święta spółdzielczości

Pomimo trudności, stworzonych bezpośrednio bądź też wynikłych z eksploatacji ekonomicznej i ucisku politycznego przez rządy zaborcze, ruch spółdzielczy na ziemiach polskich jeszcze przed wojną światową rozwinął się do okazałych rozmiarów, wyrobił sobie potrzebne formy organizacyjne i przedstawiał zorganizowaną siłę gospodarczą, mogącą stać się czołową eksterminacyjną polityce państw zaborczych. Śledzenie ruchu spółdzielczego w latach powojennych poucza, że w dziedzinie gromadzenia oszczędności, organizowania zakupu i sprzedaży oraz wspólnego zawiadywania dobrami produkcyjnymi spółdzielczość bezustannie wzrasta, staje się coraz to potężniejszym źródłem kredytu dla swoich członków, wzmacnia ich siłę gospodarczą i wykazuje niezbicie, że w tej działalności gospodarczej żadna inna organizacja ani zastąpić ani wyprzedzić jej nie zdoła.

Jeżeli porównamy cyfrowe tempo rozwoju ruchu spółdzielczego w r. 1928 i częściowo w r. 1929, to stwierdzimy pewne osłabienie działalności i wyników gospodarczych, w czym zresztą spółdzielczość dzieli losy całego życia gospodarczego kraju. Według danych na 31. 12. 1929 liczba spółdzielni w Polsce wynosiła 17.476, z czego przypada na:

kredytowe	6 994
spożywców	3 221
mleczarskie i jajorarskie	1 687
rolniczo-handlowe i wytwórcze	1 056
budowlane i mieszkaniowe	839
różne	3 679

Z liczby 17.476 tylko 11.235, czyli 64 proc. spółdzielni było zrzeszonych w związkach rewizyjnych. Liczba członków w 9.200 spółdzielniach związkowych, objętych statystyką, wynosiła około 2.475.198, a przy uwzględnieniu wszystkich spółdzielni, a więc także niezwiązkowych, można określić liczbę członków w przybliżeniu na 3 i pół miliona, co stanowi około 12 proc. całej ludności. Mając na uwadze, że do spółdzielni należą przeważnie osoby prowadzące gospodarstwo i utrzymujące rodziny, składające się co najmniej z 2 do 3 członków, otrzymamy zgorą 10 milionów osób, korzystających z usług spółdzielni.

Sześcioletni procent ogółu członków w spółdzielniach wszelkich typów składa się z samodzielnych rolników, reszta zaś dzieli się na właścicieli przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych (13 proc.), na robotników (12 proc.), na urzędników (6 proc.) i na inne zawody (9 proc.).

Liczby te odpowiadają mniej więcej stosunkowi wzajemnemu poszczególnych zawodów w ogólnej ludności kraju, co wskazywałoby, że wszystkie warstwy narodu w jednakowym stopniu czerpią korzyści z ruchu spółdzielczego.

Największy przyrost liczby członków daje się zauważyć w spółdzielniach mleczarskich (25 proc.) i kredytowych (23 proc.), co wskazywałoby na to, że w tych dwóch dziedzinach potrzeby ludności, zwłaszcza rolniczej, są najpilniejsze. Dla ludności miejskiej niemniej pilną potrzebą są sprawy mieszkaniowe, co znajduje swój wyraz w 13-procentowym przyroście członków w spółdzielniach mieszkaniowo-budowlanych. Tutaj przyrost byłby zapewne największy, gdyby członkostwo nie wymagało posiadania znacznych zasobów pieniężnych, idących w tysiące złotych.

Systematycznie zmniejsza się z każdym rokiem liczba członków w spółdzielniach spożywczych. Ubytek ten za r. 1928 wynosił co prawda tylko 2 proc., jednak jako zjawisko stałe wskazuje on na braki i niedociągnięcia organizacyjne tej kategorii spółdzielni. Poraz pierwszy wykazały również spadek liczby członków (3 proc.) spółdzielnie rolniczo-handlowe.

Rzut oka na działalność gospodarstwa spółdzielni pozwala stwierdzić dalszy, choć mniej intensywny rozwój ruchu spółdzielczego w Polsce w r. 1928. Również w r. 1929, mimo trudnych ogólnych warunków gospodarczych, rozwój ten postępował naprzód, co wynika z częściowych danych cyfrowych za rok ub.

Pożyczek udzieliły spółdzielnie członkom w r. 1928 1311 milj. zł. Powiększył się także obrót w spółdzielniach towarowych z 691 do 823 milj. zł. Obrót na rachunkach wkładów oszczędnościowych osiągnął cyfrę 977 milj. zł. Wkłady oszczędnościowe łącznie z pozostałościami na rachunkach bieżących wynosiły na dzień 1 lipca br. 373 milj. zł. Przyrost wkładów, wzięty w stosunku do lat ubiegłych, stracił na tempie, gdy bowiem poprzednio wkłady wzrastały z roku na rok o 100 proc. to w latach 1928

i 1929 powiększenie salda wyraża się stosunkiem zaledwie 50-procentowym.

Pocieszające jest natomiast osłabienie tempa wzrostu zadłużenia w spółdzielniach, co należy uważać za skutek stańszego, niż w poprzednich latach, wzrostu obrotów. Gdy bowiem r. 1927 w porównaniu z r. 1926 wykazał zwiększenie obrotu pożyczkowego o 112 proc., a towarowego o 137 proc., roku 1928 w stosunku do r. 1927 wykazuje zwiększenie obrotu pożyczkowego zaledwie o 67 proc., a towarowego o 29 proc. Analogiczne cyfry za r. 1929 są prawdopodobnie jeszcze mniejsze.

Ogólny kapitał obrotowy w związkowych organizacjach spółdzielczych wzrósł z 679 milj. zł w r. 1927 do 1106 milj. zł w r. 1928, a we wszystkich instytucjach gospodarczych ruchu spółdzielczego z 979 do 1400 milj. zł. Możemy przyjąć, opierając się na prowizorycznych obliczeniach za rok ub., że kapitał obrotowy przekroczył w r. 1929 sumę 1,5 miljarda złotych.

Cyfry powyższe wskazują na to, że wszystkie te bardzo nieraz drobne organizacje razem wzięte stanowią potężną dźwignię zarówno materialną jak i moralną, bez której życie gospodarcze nie byłoby dzisiaj do pomyślenia.

Co się tyczy składu i siły spółdzielni według przynależności narodowościowej, to statystyka daje następujący obraz:

Spółdzielnia:	Ilość zwiazk.	Ilość osób, uwzgl.	Liczba osózek	%
1. Polskie	13	5 564	1 911 896	77,5
2. Ruskie	2	2 241	275 570	11
3. Żydowskie	2	651	226 133	9
4. Niemieckie	5	741	61 599	2,5
Ogółem:	22	9 200	2 475 198	100

Polska spółdzielczość rozpada się na trzy wielkie ugrupowania, mianowicie: Związek Spółdzielni Spożywców i pokrewny Związek Spółdzielni Wojskowych. Zjednoczenie Związków Spółdzielni Rolniczych, zrzeszające przede wszystkim rolnictwo b. zaboru rosyjskiego i austriackiego, oraz Unję Związków Spółdzielczych w Polsce, stanowiącą najbardziej zwartą organizacyjnie i najsilniejszy gospodarczo odłam spółdzielczości polskiej.

Jeżeli chodzi o założenie ideologiczne spółdzielczości polskiej, to stwierdzić można, że nie zmieniły się one w poszczególnych ugrupowaniach w ciągu ostatnich lat. Jednak obecne czasy kryzysowe pozwalają sprawdzić żywotność i racjonalność zasad i metod pracy spółdzielczej. Okazuje się obecnie, że, o ile chodzi o spółdzielnie kredytowe, najlepiej rozwijają się i wytrzymują próbę czasu większe spółdzielnie typu wszechstanowego, które rozporządzają odpowiednimi środkami i kierowane są przez fachowców należących do wykształconych. Podobnie dzieje się wśród spółdzielni rolniczych, a zwłaszcza mleczarskich. Normalny rozwój wykazują przede wszystkim te spółdzielnie, które w oparciu nietylko o mniejszą ale i większą własność rolną, rozporządzają dużą ilością surowca oraz odpowiednimi urządzeniami mechanicznymi.

Wreszcie na zakończenie należy

Olbrzymia zniżka cen

do 50%

Proszę przekonać się bez przymusu kupna.

Zygmunt Wiza,

Poznań, ulica 27-go Grudnia 5.

P w 059-10-101

stwierdzić jeszcze jedną zasadniczą cechę, gwarantującą nieskrępowany rozwój spółdzielczości. Mamy na myśli samodzielną gospodarczą, opartą na samopomocy. Tam, gdzie rozwój spółdzielczości starano się oprzeć na obcej pomocy, pochodzącej z subwencji, przydziałów i takich kredytów, tam naogół wypaczona została zdrowa

Przyjechał do Poznania tylko na krótki czas. Największy w Polsce 4-masztowy

CYRK Staniewskich

na placu przy ul. Fr. Ratajczaka 21. W niedzielę, 5 październ., 2 przedstawienia o 4 po poł. i 8,20 wiecz. Wielki program 16 Atrakcyjnych Światowych. — Pokazy koni. — Ciekawa tresura zwierząt oraz sensacja londyńskiego cyrku „Olimpia” 4-ch Djabłów znanych z produkcji filmowych.

P w 059-10-101

myśl spółdzielcza, a organizacje odnośne stawały się narzędziem w rękach ludzi obcych i niejednokrotnie zaczęły wykazywać ruch wsteczny zamiast dalszego rozwoju. S. H.

Katolik w czynie!

Taki jest tytuł niewielkiej książki, którą napisał O. Gabriel Palau T. J. (w polskim tłumaczeniu wyszła nakładem księgarni „Kronika Rodzinna” Warszawa). Uzyskała ona najwyższą aprobatę Ojca św. Autora jej nazwano Tomaszem à Kempis nowych czasów.

Te nowe czasy mają to do siebie, że człowieka ogromnie rozpraszają, zmysły wodzą na wsze strony, umysł tysiącami sprawami zajmują. Słowem nieprzyjemne czasy dla duszy, dla jej życia wewnętrznego.

Katolik w czynie powołany jest do tego, by uczyć świat, jak można zachować wewnętrzną duchową przy całym rozstroju zewnętrznym. Czynu katolickiego na każdym kroku domaga się od ciebie, katoliku, twoja dusza, sumienie twoje, niemniej też i świat.

Czynem katolickim jest bezsprzecznie twoja pobożność, są twoje praktyki religijne.

Czynem katolickim jest twoja odwaga w publicznym przyznawaniu się do Chrystusa, i Jego nauki w Kościele.

Ale czynem katolickim o szczególnej wartości moralnej jest twoje panowanie nad namiętnością, twoja wstrzeźliwość i karność obyczajowa.

Czynem katolickim jest twoja sumienność i obowiązkowość i bez-

względna uczciwość na każdym postę-runku.

Czynem katolickim jest twoje współzycie z parafją, we wszystkich jej zamierzeniach, troskach i radościach.

Czynem katolickim o doniosłej wartości społecznej jest twoja przynależność do jakiegokolwiek organizacji katolickiej; czy to religijno-oświatowej, kulturalnej, dobroczynnej, kongregacji, czy bractwa. Podług ilości osób, przynależących do tych organizacji, mierzy się nawet cywilizatorski walor naszej społeczności katolickiej.

Czynem katolickim w odruchu zbiorowym stanie się udział wszystkich katolików, wszystkich parafii w urzędzeniu i przeprowadzeniu Dnia Katolickiego (26 października br.).

Nikogo tam nie zabraknie, wszystkie stany i odłamy będą tam reprezentowane, staniami do apelu przed Chrystusem-Królem.

Który katolik chciałby w tym dniu wziąć na siebie rolę marudera, dezertera!

Zatem idziemy wszyscy na swoje posterunki, jedni do obrad w komitecie parafjalnych, drudzy do zbiórek ofiar, inni do agitacji, a wszyscy razem na zebrania, akademje i uroczystości Dnia w Święto Chrystusa-Króla w niedzielę 26 października br.!

Ślady wojny światowej

Odkryto kilkanaście pocisków artyleryjskich.

Wilno, 4. 10. (PAT.) Onegdaj podczas robót ziemnych, prowadzonych wzdłuż toru kolejowego w pobliżu stacji Mołodeczno, wykryto 24 pocisków artyleryjskich rosyjskich z czasów wojny. Miejsce to ogrodzono, aby uniknąć nieszczęśliwych wypadków. Znalezione pociski badają pirotechnicy wojskowi.

Konferencja urbanistów polskich

Katowice, 4. 10. (PAT.) Rozpoczęta wczoraj w Krakowie pierwsza konferencja urbanistów polskich odbyła dziś dalszy ciąg obrad w Katowicach. Uczestnicy konferencji m. in. prof. Tolwiński z Politechniki Warszawskiej, Drechsler z Politechniki Lwowskiej oraz Gałczowski z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, przybyli dziś do Katowic o godz. 12.48. O godz. 14 rozpoczęły się w gmachu Syndykatu Hut Żelaznych obrady referatem inż. Różańskiego na temat planów regionalnych i planów ogólnych wielkich miast. Następnie wygłosili referaty inż. Rudolf na temat higieny urbanistycznej, prof. Drechsler o sieci komunikacyjnej miasta nowoczesnego, inż. Zaczynski o terenach zabawowo-sportowych w planie rozbudowy miast. Po przerwie inż. Michejda z Katowic

wygłosił referat p. t. „Wykorzystanie terenów podkopanych dla celów budowlanych”, a inż. Sikorski z Katowic p. t. „Katowice i G. Śląski okręg przemysłowy”. Dalszy ciąg obrad jutro.

wszechświatowej fabryki
PIANINA
PLEYEL-PARYZ
można kupić tylko w firmie
HERMAN i GROSSMAN
WARSZAWA, MAZOWIECKA 16.
nr 5704

Odmładzanie naskórka twarzy.

Z letnich wywczasów powracamy wprawdzie fizycznie pokrzepieni, lecz często — niestety — z nabytymi, pod wpływem słońca i zmian atmosferycznych wadami cery. Pod złudną bowiem czystością twarzy kryje się zgrubienie naskórka, a zatem — objaw przejściowego zaniku młodocianej świeżości. Przeciw tej przypadłości rozporządzamy dziś specjalnymi środkami zapobiegawczymi, tudzież usuwającymi ją. Wybitnie zapobiegawczo działa u osób z prawidłową lub suchą cerą: krem sportowy „Ultrasol” z przepisu Dra Lustra, tłusta zaś cera wymaga chronienia jej mleczkiem „Lityna”. Zgrubiałą prawidłową cerę odnawia się matowym kremem „Mira”, suchą i wietrzejącą zaś — ożywcym kremem „Oxa”. Dra Lustra. Powlec odpowiednim kremem twarz na 10 minut przed splókiwaniem gorącą wodą, również przed napanowaniem nad parą, a po osuszeniu — przypudrować pudrem egzotycznym Dra Lustra.
Tw 474 Dr. Zenon B.

12 000

słów za

180zł

zawiera każdy słownik „Liliput”

Polsko-niemieckie. Niemiecko-polskie

Polsko-francuskie. Francusko-polskie

Polsko-angielskie. Angielsko-polskie

Wilak

Księgarnia Poznań
Podgórna 10

zw 2563

Pasta do zębom

DENTOSAN

ANTIBA
SP. Z O.O. WARSZAWA

bieli i czysci zęby

zw 4271

Zbrodnie niemieckie z przed 15 lat przed trybunałem haskim

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Haga, 3 października 1930 r. Międzynarodowy Trybunał w Ha-dze zajęty jest obecnie ciekawą, może nawet sensacyjną sprawą zbrodni niemieckich, popełnionych przez cały szereg agentów niemieckich w Stanach Zjednoczonych jeszcze przed ich przystąpieniem do wojny po stronie koalicji. Co jest ciekawe w samym meritum sprawy, to fakt, że Stany Zjednoczone zdecydowały się na wy-toczenie dzisiejszym Niemcom tego procesu, mimo, że nie tylko oddawna już zaznaczyło się zbliżenie amery-kańsko-niemieckie, ale że Stany są jednym z głównych czynników odro-dzenia ekonomicznego Niemiec i da-rownia im win wojennych. To też wytoczenie procesu uważać należy ja-ko zasadniczy protest Stanów przeciw metodom, jakich Niemcy używały nie-tylko w stosunku do państw, z które-mi walczyły, ale i do państw neutral-nych, do jakich w r. 1915 zaliczały się Stany Zjednoczone.

Początek bowiem całej sprawy się-ga roku 1915. Stany Zjednoczone, za-nim wzięły czynny udział w wojnie, robiły doskonale interesy na dostawach wojennych dla państw walczących z Niemcami. Nie można ich było za to posądzać o stronnictwo, byłyby bowiem zarówno dostarczały broni i amunicji dla Niemiec, gdyby nie ich blokada, prowadzona skutecznie przez państwa koalicji. Niemniej jednak pod wodną łódź handlową „Bremen“, do-tarłszy szczęśliwie do Nowego Jorku, zabrała stamtąd trochę materiału wo-jennego wzamian za farby niemieckie. Wymiana na szeroką skalę była jed-nak w zasadzie między Niemcami a Stanami niemożliwą. Tem żywsze przeto stosunki utrzymywali Yankee-si z państwami koalicji i bardzo wiele fabryk amerykańskich wyrabiało sprzęt wojenny dla Anglii, Francji, a przedewszystkiem dla Rosji. Tymcza-sem Niemcy, walcząc z koalicją wszel-kiemi środkami, zwrócili uwagę na produkcję wojenną Stanów i wysłały do Ameryki cały sztab swych agen-tów, którzy pod kontrolą ówczesnego ambasadora Niemiec w Waszyngtonie, hrabiego Bernstorffa, niszczyli objekty fabryczne, wysadzali w powietrze pa-rowce, udające się do portów angiel-skich i francuskich i t. p.

Władze Stanów Zjednoczonych zdawały sobie dobrze sprawę, czyja ręka działała w tem wszystkim, ale nie można było nigdy chwycić dzia-łającego agenta na gorącym uczynku. Wiedzano, kto rozdawał robotnikom eksplodujące ołowki, kto wszczepiał zarazki chorób bydłu, które miało o-dejść na front zachodni, ale namaca-nych dowodów na to nie było. Wresz-

cie jednak policji nowojorskiej udało się ująć agentkę niemiecką, znaną pod pseudonimem „Wiktoryni“, która przyznała, że sprawcą wysadzenia w powietrze wielkiej fabryki broni w Black - Tom był agent niemiecki Gitschke i jego pomocnik Ganna. Am-basada niemiecka zaprzeczyła jednak temu kategorycznie. Tymczasem póź-niej wina ich okazała się niezbita. Sprawcą drugiej podobnej zbrodni, wysadzenia fabryki w Kingsland, o-kazał się agent niemiecki Woźniak, pochodzący z Małopolski zachodniej i stojący na usługach wywiadu nie-mieckiego.

Miary zbrodni dopełnił jednak storpedowanie „Lusitanji“, które sta-ło się bezpośrednią przyczyną wy-po-wiedzenia wojny Niemcom przez Sta-ny. Gdy już hr. Bernstorff opuścił Stany i gdy zajęto archiwum ambasady niemieckiej, zdołano odszyfrować około 200 dokumentów, z których przekonano się dowodnie o winie Nie-miec w bardzo wielu wypadkach. Do-wiedziano się więc między innymi, że Niemcy wydali pół miliona dolarów na akcję wśród dokerów amerykań-skich, aby ci umieszczali na statkach płynących do Europy maszyny pie-kielne i niejednokrotnie następowały na różnych okrętach amerykańskich na pełnym oceanie wybuchy, których przyczyn nigdy przedtem nie stwier-dzono i na których ślad naprowadzili dopiero odszyfrowane dokumenty. Wreszcie sam hr. Bernstorff zajmował się wywołaniem strajków w pracują-cych dla frontu zachodniego fabry-kach.

Niemcy tłumaczą się, że wybuchy w Black-Tom i w Kingsland były wywo-lane przypadkowymi pożarami w tych fabrykach, a obecność w nich agentów niemieckich były zwykłym zbiegiem okoliczności. Oczywiście takie tłuma-czenie nie wytrzymuje krytyki.

Najciekawszą bezsprzecznie figurą wśród przesuwających się przed trybunałem różnych agentów niemieckich, jest ów smutnej pamięci Woźniak. Według plaidoyer jednego z obrońców niemieckich, był to wprawdzie „au-strjak“, ale o sentymencie rosyjskim. Nie był jednak ani patryją austriackim, ani rosyjskim. Pozostawał nato-miast w bliskich stosunkach z konsul-em rosyjskim w Nowym Jorku, do którego zwracał się kilkakrotnie pi-semnie. Z drugiej zaś strony wiadomo, że ów konsul był szpiegiem niemiec-kim.

Proces budzi niezwykle zaintereso-wanie w państwach byleż Ententy i przysłuchuje mu się wielu specjalnych wysłanników wielkich dzienników an-gielskich i francuskich. Z. P.

Z działalności Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu

Podobnie do rynku gospodarczego w kraju, Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu odczuła kryzys gospodarczy w sposób widoczny. W ubiegłym roku sprawozdawczym, w przeciwień-stwie do lat poprzednich, kiedy wpły-wy ze składek wskazywały stały znacz-ny wzrost — wpływy ze składek u-trzymały się tylko na osiągniętym po-ziomie. Wobec powyższego oraz znacznego podwyższenia się kwoty świadczeń rentowych o około 18 pro-cent, rezerwy na kapitałowe pokrycie rent zmniejszyły się o 15 proc. w sto-sunku do roku poprzedniego. Docho-dy w dziale ubezpieczeń od nieszczę-śliwych wypadków utrzymano na nor-malnym poziomie, rezygnując z dal-szego uzupełniania funduszu admini-stracyjnego i zapasowego.

Bilans Ubezpieczalni Krajowej za okres od 1. 1. do 1. 12. 30. przedsta-wia się następująco: Stan czynny. Gotówka w kasie zł 139.249,71. Gotów-ka w bankach zł 8.807.670,25. Papiery wartościowe 5.934.781,16, pożyczki hi-poteczne 11.477.019,19, nieruchomości 3.387.659,67, ruchomości 383.971,28, dłużnicy 347.275,38, razem 30.477.626,64 zł. Stan bierny. Kaucje i zobowiąza-nia 1.119,94, wierzytele 23.043,71, ka-pitał 24.916.086,90, przyrost kapitału 5.537.376,09, razem 30.477.626,64 złotych. Rozchody. Świadczenia rentowe — 9.433.446,09, lecznictwo 275.592,05, opie-ka w domach inwalidowych 6.089,50, koszty administracyjne i inne 1.134.488,66, różne 1.760,65, przyrost ka-pitału 5.537.376,09, razem 16.388.753,94.

Dochody. Składki 13.934.963,09, odset-ki 2.023.765,92, wartość użytku nieru-chomości i ruchomości 86.591,43, gryz-ny 32.982,52, agio 310.450,98, razem zł 16.388.753,94.

Stosując się do instrukcji Min. Pracy i Op. Społ., zakupiła U. K. w roku sprawozdawczym dużą ilość pa-pierów pupilarnych w B. G. K. i P. B. R., ograniczając prawie całkowicie u-dzielanie kredytów przemysłowych i rolnych. Wypłacone pożyczki wyno-szą: na budowę domu robotników 120 tys., na budowę szpitali 695 tys., i na cele przemysłu i rolnictwa 33 tys. zł.

Inwestycje lecznicze U. K. przepro-wadziła w roku sprawozdawczym na-stępująco: Rozbudowa i ulepszenie sa-natorium dla płuco chorych pod O-bornikami 95.963,52 zł oraz budowa nowego uzdrowiska w Inowrocławiu 745.727,73 zł.

W roku bież. U. K. po porozumie-niu z B. G. K. z inicjatywy Min. Pra-cy i Opieki Społ. przystąpiła do budo-wy szeregu domów mieszkalnych o przeszło 150 mieszkaniach jedno i dwuizbowych. Czynsz za mieszkanie jednoizbowe będzie wynosił 40 zł, za dwuizbowe 60 zł. Prace przy budowie domów są w tej chwili znacznie posu-nięte, mury budynków sięgają już drugiego piętra. Domy są budowane przy Al. Przybyszewskiego naprzeciw Radjos'acji.

W roku 1929 U. K. otrzymała do za-latwienia 21.639 wniosków. Dochód ze sprzedaży znaczków wynosił złotych 13.953.147,22, odsetków od papierów

pupilarnych wpłynęło 2.023.765,92 zł, rent przyznano 9.992 zł. W końcu 1929 r. U. K. płaciła 67.976 zł rent. Majątek U. K. wzrósł o 5.537.376,09 zł, w papi-e-rach wartościowych ulokowano — 1.597.039,50 zł. Pracowników U. K. za-trudnia 201.

W lecznicy pod Obornikami w o-kresie sprawozdawczym ogółem leczo-no 1.041 osób, przy ogólnej ilości dni pobytu w roku 65.842. Koszty ogólne lecznicy wynosiły 607.823,24 zł. Z koszt-ów ogólnych na jednego pacjenta przypadająco dziennie 9,28 zł, koszty wy-żywienia jednego pacjenta w ciągu doby wynosiły 5 zł. Przeciętny przy-rost wagi jednej osoby wynosił 4,8 kg. Czynnych lekarzy w lecznicy było 4, personel pracowniczy wynosił 43 oso-by.

W dziale rent górniczych U. K. wy-płaciła pensyj na sumę 280.839,75 zł, wniosków wpłynęło 1.841, płatnych pensyj było 1.757.

W dziale reemigrantów w roku sprawozdawczym wpłynęło 4.270 spraw. Świadczeń rentowych wypłacono na sumę 411.552,24 zł. W dziale tym pracuje 5 osób.

W dziale ubezpieczeń od wypad-ków ogółem wpłynęło spraw 97.936, przyznano rent 1.352, które łącznie z sumą rent wypłaconych z tytułu dzie-sięciolecia niepodległości Państwa o-raz rent poprzednich wyniosły złotych 3.402.408,92. W warsztatach ortope-dycznych wykonano 44 nogi, 9 rąk, 2 ramiona i t. d. Naprawiono 104 nogi i 4 ręce.

Najwięcej wypadków było w dziale rusztowań, spadnięć przedmiotów, za-sypań, załamań, bo aż 176, z czego 14 śmiertelnych. Ogółem wypadków zgłoszono 5.265 z tego śmiertelnych 59, z 50 proc. ubytkiem zdolności zarob-kowych 49 wypadków. W dziale tym pracuje razem 57 osób.

Projektowana nowelizacja ordyna-cji ubezpieczeniowych, podwyższenia świadczeń rentowych nie doszła jesz-cze i w tym roku do końca. Z tytułu tego U. K. wypłaciła w końcu roku sprawozdawczego 1 miesięczny zasił-tek. Wogóle w statucie U. K. są prze-widziane na przyszłość pewne zmiany. Statut ten powstał w 1881 roku jako statut niemiecki. W 1911 przeszedł pewne zmodyfikowanie. Prace nad o-pracowaniem statutu U. K. pozostają w ścisłej łączności z zamierzeniami rządu do zunifikowania na terenie Rzeczypospolitej ustaw ubezpieczenio-wych. Składki, wahające się od 30 do 90 groszy, przynoszą niewielką rentę,

Zadna matka

nie powinna szczeni dla Swego dziecka oraz dla Swej rodziny tych składników pożywnych, jakie zawiera wysmienita

rodzima Kawa Słodowa Kneippa!

Do nabycia w każdym składzie, lecz trzeba zwracać baczną uwagę na to, żeby każda paczka była zaopatrzona w ten wizerunek Ks. Kneippa w medalionie!

Pw 49145-K.14/16

dochodząca do maksimum 30 zł mie-sięcznie, i dlatego statut wymaga pew-nych zmian.

Nielojalność Niemców w stosunku do Polski objawia się i na terenie u-bezpieczeń socjalnych Polska na pod-stawie rozporządzenia p. Prezydenta z dnia 6 lipca 1923 roku stosuje jak najdalej idące ułatwienia pod tym względem i wypłaca renty tym wszys-tkim, którzy po 31 grudnia 1921 roku przeprowadzili się z terenów Polski, a mają pretensje do rent U. K. Tym-czasem Niemcy nieodwzajemniają się rządowi polskiemu i rent nie wypła-cają. Polak ubezpieczony w U. K., który wyjechał do Niemiec, nie otrzy-muje z tego tytułu na terenie Rzeczy-w tamtejszych ubezpieczalniach renty. Widoczna nietolerancja i brak nie-mieckiego poczucia sprawiedliwości nie ominął nawet tak neutralnego gruntu, jakim jest teren ubezpieczeń socjalnych. (ch)

Lojalny wobec Polski pastor zamordowany przez hakatystę

Echa potwornej zbrodni w Kępnie

Urząd śledczy w Poznaniu komuni-kuje:

Zamordowany przed kilku dniami pastor Klawitter miał w najbliższym czasie po przejściu na emeryturę wy-jechać do Wrocławia i zamieszkać u swych dzieci. W dniu morderstwa miał on burzliwą rozmowę z Adolfem Kitzmannem, redaktorem pismka niemieckiego „Kempner Wochen-blatt“, który zwalczał namiętnie dzia-łalność pastora Klawittera za jego lo-jalność wobec Polski oraz za podpisa-nie odezwy z okazji 10-lecia niepod-ległości. Kitzmann przez dłuższy czas wypisywał wrogie artykuły przeciwko pastorowi Klawitterowi.

W czasie strzałów widziano Kitz-manna przed mieszkaniem pastora. Z tego powodu został on aresztowany ja-

ko podejrzany o morderstwo pastora i osadzony w areszcie. Walka między Kitzmannem a pastorem Klawitterem miała podłoże polityczne, ze względu na ludność mazurską ewangelicką, po-chodzenia polskiego, którą opiekował się Klawitter i wygłaszał nawet dla niej kazania po polsku.

Katastrofa została prawdopodobnie przyspieszona ze względów wybor-czych, na co wskazywałby fakt, iż re-daktor Kitzmann był mężem zaufania biura sejmowego posłów niemieckich, skąd miał otrzymywać subwencje na wydawanie „Kempner Wochenblatt“. Władze miejscowe stwierdzają, iż wpływe czynniki niemieckie dążą do uwolnienia Kitzmanna z aresztu. Sprawa jest przedmiotem dalszych do-chodzeń.

Zapomniano proboszcza

Zewsząd słychać o tem, jak niedo-kładnie są sporządzone spisy wybor-cze. Pominięte są nieraz nazwiska osób znanych ogólnie i zdawna osiad-łych na miejscu. W pewnej gminie w

Łomżyńskiem, jak donoszą, pominięto w spisie nawet miejscowego probosz-cza.

Zatem pilnie przeglądajcie spisy wyborcze do Sejmu i Senatu!

Hitlerowcy zapowiadają plebiscyt dla rozwiązania sejmu pruskiego

Berlin, 4. 10. (PAT) Przemawia-jąc na wiecu narodowych socjalistów przywódca hitlerowców Goebbels za-powiedział, że stronnictwo jego w najbli-ższym czasie ma zgłosić wniosek o roz-pisanie plebiscytu celem natychmiasto-wego rozwiązania sejmu pruskiego. — Możliwość zastosowania tego środka przewidziana jest w konstytucji pruskiej Koniecznych dla plebiscytu 4 mi-ljony 800 tysięcy podpisów hitlerowcy

uzyskali już w ostatnich wyborach do Reichstagu. Po przeprowadzeniu no-wych wyborów stronnictwo hitlerow-skie zażąda oddania sobie teki mini-sterstwa spraw wewnętrznych i stano-wiska prezydenta policji w Berlinie.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Tragedja dzikich łabędzi

Bezdomne ptaki — Znalazły wreszcie schronisko na jeziorze sumowskim — Ofiary namiętności łowieckiej

Nasz korespondent pomorski (ski) donosi:

Na jeziorze sumowskim pod Najmowem przebywa już od wielu lat para dzikich łabędzi; z nastaniem wiosny brzościada ona, wedle zwyczaju znów na wodach sumowskich. Nieco później usiłowała druga jeszcze para dzikich łabędzi zainstalizować się na wymienionych wodach, lecz zazdrosny o samowładztwo samiec, który się już oswoił na jeziorze — nie znojąc zresztą żadnego większego ptactwa w sąsiedztwie — zaatakował niemilych przybyszów i zmusił ich do odwrotu. Wypłoszona para osiadła wtenczas na stawie w Kruszynkach pod Najmowem. Lecz, jako że łabędzie nie cierpią ani gęsi ani kaczek, królewskie te ptaki nie znalazły łaski w oczach niektórych mieszkańców wsi i poszły dalej, na jezioro pod Bobrowem, gdzie je latem obserwowano przez dłuższy czas.

Para w Sumowie wychowała podczas lata pięć młodych łabędiąt. Rodzice wraz z potomstwem czuli się dobrze na jeziorze sumowskim. Gdy młode już podrosły, stare łabędzie odbywały od czasu do czasu z niemi loty próbne do

sąsiednich jezior, przylatując pod wiecór do stałego schroniska.

Przed kilku dniami wróciła rodzina łabędzie mocno przetrzebiona, bo tylko w piątkę: zginął niestety podczas wycieczki jeden ze starych i jeden z młodzi. Oba padły prawdopodobnie ofiarą jakiegoś amatora — strzelca, a szkoda wielka, bo, o ile nie będziemy ochraniać tych rzadkich okazów przyrody, możemy być pewni, że Pomorze wybędzie się bezapelacyjnie i może nawet już w niezadłuzym czasie ostatnich dzikich łabędzi, co spowoduje opustoszenie jezior pomorskich.

Fakt powyższy tem bardziej dotyka miłośników przyrody, że władze powiatowe wyraźnie zaapelowały do wszystkich w sprawie ochrony przyrody rodzimej, a zwłaszcza dzikich łabędzi i czarnych bocianów, których łabędy na Pomorzu mająć z roku na rok, — grożąc nawet stosowaniem przewidzianych prawem kar tym, co by, łapiąc te ptaki, przyczyniali się świadomie do obniżenia swego piękną naszych krajobrazów. Odloty dzikich łabędzi następują za kilka zaledwie tygodni; nim opuszczą Pomorze, bądźmy ich gościnnymi stróżami, a nie bezmyślnymi łepiciełami.

Nowa serja wypadków samochodowych

Przeważnie winni są kierowcy, lub też powstały te wypadki z powodu nadmiernego zużycia się maszyn

Na szosie między Strzałkowem a Wolką w dniu 1. bm. nieznanemu samochód ciężarowy wpadł na robotnika Wacława Andryszaka ze Strzałkowa. Najechany doznał pęknięcia czaszki i zmarł wkrótce. Wszczęte dochodzenia, nie zdołały ujawnić niesumienności kierowcy, który zdołał zbiec.

W Bydgoszczy na ul. Karpackiej samochód osobowy, kierowany przez Mendla Wysockiego, który nie posiadał patentu szoferkiego najechał na furmankę piekarza Oswalda Kunkela, kalecząc konia. Samochód i furmanka zostały uszkodzone. W dochodzeniach okazało się, że zawinił jadący z nadmierną szybkością kierowca, który nie dawał ponadto sygnałów ostrzegawczych. — Również w Bydgoszczy samochód PZ 10 190, własność Michała Osińskiego, prowadzony przez właściciela zderzył się z tramwajem. Samochód został dotkliwie uszkodzony.

Na szosie między Środą a Kostrzynem autobus PZ 46 102, własność Klemensa Walkowiaka z Kostrzyna, kierowany przez szofera Franciszka Kozłowskiego wjechał w rów przydrożny, przyczem dwóch pasażerów odniosło lekkie pokaleczenia. W dochodzeniach ujawniono, że wypadek wydarzył się wskutek wadliwego funkcjonowania

kierownicy oraz wielkiego zużycia resorów.

Na drodze pomiędzy Nakłem a Wyrzyskiem w pobliżu Mrozowa samochód ciężarowy, własność firmy Robinson w Bydgoszczy, sterowany przez Winkela najechał na drzewo. Przednia część auta została zdruzgotana doszczętnie. Powodem wypadku było obłuzowanie się kierownicy.

Na szosie pod Marcinkowem w pow. znińskim samochód osobowy PZ 46 079 kierowany przez Marjana Wąbicha z Kcyni wpadł na wóz Konstantego Gozimirskiego zabijając konia. Samochód został poważnie uszkodzony. Z ludzi na szczęście nikt nie poniósł szwanku. Winę przypisuje się szoferowi, który jechał nieprzepisowo.

Na szosie między Konstantowem a Mroczem (pow. wyrzyski) spłonął doszczętnie wraz z kilku skrzynkami margaryny samochód ciężarowy PZ 48 396 własność Balbiny Gajewskiej z Bydgoszczy. Straty ocenia się na około 12 tys. zł. Ogień powstał wskutek wadliwego działania motoru. Z podobnej przyczyny na szosie między Wągrówcem a Bydgoszczą spłonął samochód osobowy własność Tadeusza Kentzlera z Bydgoszczy, kierowany przez szofera Jana Budzyńskiego. Samochód spłonął doszczętnie. (k)

Zuchwali rabusie

ponieśli zasłużoną karę

W instancji apelacyjnej pod przewodnictwem sędziego p. Wonscha rozpatrywana była sprawa zuchwałych włamań i kradzieży w roku 1929 i 30 dokonanych przez Jana Stawskiego, Stanisława Sroczyńskiego, Czesława Badurskiego, Michała Jahnsa i Wincentego Piechockiego. Obok nich zasiadły również na ławie oskarżonych paserki Helena Bartkowiak i Józefa Piechocka oraz ich pomocnik Franciszek Kapczyński. W pierwszej instancji zasądzone zostały Stawskiemu na 4 lata ciężkiego więzienia, a Sroczyńskiemu na 5 miesięcy więzienia. Strony wniosły apelację i sprawa ponownie była przedmiotem rozważań.

Stawski wspólnie z towarzyszymi dokonał włamania do mieszkania p. Powierskiej przy ul. Dąbrowskiego. Łupem złodziei padły różne przedmioty łącznej wartości kilku tysięcy złotych. Zachęceny powodzeniem w parę dni później t. j. 6 stycznia b. r. dokonali ponownie włamania do mieszkania urzędnika Weisa, skąd wynieśli kosztowności oraz obuwie i odzież łącznej wartości 3 tys. zł. Zagłarmowana o bezcelnych kradzieżach policja po tygodniu dochodzeń zdołała wreszcie ująć włamywaczy, a częściowo łup jaki znalezione przy nich względnie u paserów zwrócono poszkodowanym. Prokurator w swem

przemówieniu prosił o przykładowe ukaranie bandytów złodziei, przyczem wniosł dla Stawskiego 6 lat ciężkiego więzienia. Sąd apelacyjny po dokładnym rozważeniu sprawy wydał wyrok, zasądzając Stawskiemu na 4 lata ciężkiego więzienia oraz na 10 lat utraty praw obywatelskich. Sroczyńskiemu zamiat 5 skazany został na 8 miesięcy więzienia. Wincenty Piechocki na miesiąc, Józefa Piechocka na 2 miesiące a pozostali otrzymali każdy po 4 miesiące więzienia. (z)

KALENDARZYK

Sobota, 4 października 1930.

Słońce: wschód 5:57 — zachód 4:25 — długość dnia 11 godzin 28 min.

Księżyc: wschód 16:49 — zachód 1:46 — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godzina 7 rano: Temperatura powietrza niska + 3 st. C., pogodnie, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 761 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 13 st. C., najniższa + 1 st. Celzjusza.

Przepowiednia pogody na niedzielę: zachmurzenie zmienne, nieco cieplej.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś + 1,1 m.

Kal. rz. kat.: Franciszek Ser. — jutro Placyda M.

Kal. słow.: Bratysław Bł. — jutro Zosław.

Nocna służba aptek

w czasie od 4—11 bm.

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, pl. Sapieżyński 1.

Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13.

Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75.

Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo nr. 76.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47.

Wilda: Apteka pod Koroną, ulica Górna Wilda 61.

W innych dzielnicach miasta apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— P. Ryszard Neuman rodem z Warszawy otrzymał tytuł magistra po ukończeniu wydziału prawnego naszego uniwersytetu.

— Srebrne gody obchodzą dziś członkowie Dozoru Kościoła OO. Zmarłych-wstańców i radca ubogich p. Roman Smoczyński wraz z żoną swą p. Zofją z Hofmannów (Wybickiego 1). Na intencję Jubilatów odbyła się msza św. o godz. 9 w kościele parafjalnym na Wildzie.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Z Tow. Przemysłowego „Sobieski”. Uroczystość 35-lecia istnienia Tow. odbędzie się w niedzielę, dnia 5 bm. Rano o godz. 9 msza św. na intencję Tow. w kościele Najśw. Marii Panny przy Tumie. Po mszy św. złożenie przez delegację wieńca na grobie współzałożyciela i prezesa honorowego śp. Rumieja Wincentego. O godz. 11 uroczyste zebranie w salach Boulevardu przy placu Nowomiejskim. Wieczorem o godz. 7 wspólna zabawa na tejże sali.

ZYCIE SOKOLE

— Zeńskie Tow. Gimn. „Sokół”, Poznań-Wilda. Zabawa jesienna odbędzie się w sobotę 4 bm. o godz. 20 na sali Domu Rzemieślniczym przy ul. Ratajczaka, wejście z Wałów Zygmunta Starego.

WIECZORY, KONCERTY

— Herbatka towarzyska. Tow. Pań św. Wincentego a Paulo przy parafji Bożego Ciała urządziła w jutrzejszą niedzielę od godz. 5 popołudniu na sali „Belweder” (Targi Poznańskie) herbatkę towarzyską z bardzo urozmaiconym programem. Czyteli dochód przeznaczony na biednych parafji. Na powyższą imprezę zwracamy uwagę wszystkich tych, którzy pragną ulżyć doli biednych wspomnianej parafji.

WYCHOWANIE, KURSY

— W ostatniej chwili przypominamy o kursie przeciwalkoholowym, który odbędzie się w niedzielę, 5 bm. od godz. 3 do 7 w sali Księgarni św. Wojciecha przy Al. Marcinkowskiego 22. Wstęp bezpłatny. O jak najliczniejszy udział zwolenników trzeźwości narodu prosi Komitet zjednoczonych organizacji przeciwalkoholowych m. Poznania.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Zarząd Kolei Niemieckich otworzył z dniem 14. 8. r. b. stację Neu Bentschen dla ruchu osobowego, bagażowego i przesyłek ekspresowych.

W związku z powyższym została odprawa celna i paszportowa odbywająca się dotychczas po stronie niemieckiej na stacjach Bomst i Stentsch przeniesiona z dniem 14. 8. do stacji ku Neu Bentschen.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Cyrk Braci Staniewskich. Na terenie wojskowym — tuż naprzeciw Muzeum Wojskowego przy ul. Fr. Ratajczaka, rozbił olbrzymie namioty cyrk Staniewskich. Wczoraj odbyło się przedstawienie inauguracyjne przy tłumach publiczności, żadnej widowisk cyrkowych.

Program niezwykle obszerny i dobrowy. Jeden numer lepszy od drugiego, trudno poprostu powiedzieć, co było najlepszym. Wszyscy wykonawcy bez zarzutu. Zarówno czy chodziło o pisy koni dobrze wytresowanych, czy szczególnie o sztuki ekwilibrystyczne, żonglerskie i gimnastyczne. Burzą oklasków witano pisy tria Richarda (gimnastyka żab) jak i trupe żonglerską, a przedewszystkiem grupę akrobatów Orlando-Woldemar z potrójnym salto-mortalem.

„Czterech diabłów” wprowadza publiczność osobno w podziw, a zasłużonym zupełnie uznaniem cieszyli się Bim i Bom za swoje pisy.

Powiedzieliśmy — program obszerny i — świetnie wykonany. Któż zdoła zresztą wyliczyć owe tresury psów i niedźwiedzi. Koncert w powietrzu pod kopułą namiotu i wiele innych. To też namiot rozlegał się stale oklaskami. Muzyka dobra. Cyrk ma zapewne powodzenie, o ile zima temu nie przeszkodzi. Mamy przecież już dobrze chłodny październik. (x)

— Tania niedziela w Ogrodzie Zoologicznym. W niedzielę 5 bm. obniża dyrekcja Ogrodu Zoologicznego wstępne do zwierzynca na 50 gr dla dorosłych, a dla

dzieci poniżej 10 lat na 25 gr. Dla dzieci będą w zwierzynca koniki wózki i wielbłądy do ujeżdżania. Póki jeszcze pora po temu i dnie słoneczne, niech każdy korzysta z okazji i pośpieszy do Ogrodu Zoologicznego.

— Z targu. Dnia 3 b. m. na placu Sapieżyńskim placowo za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4.40—4.80; masła mleczarskiego 5.20—5.60 zł; twarogu 1.00—1.20 zł; mendel jaj 2.80—3.00 zł; litr śmietany 1.60—2.00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; z a mięso: 1 kg słoniny świeżej 2.60 do 2.80 zł; słoniny wędzonej 3.40—3.60 zł; wieprzowiny 3.00—3.80 zł; wółwiny 2.40 do 3.60 zł; cielęciny 2.40—2.80 zł; skopowiny 2.60—3.00 zł; koziny 2.00—2.20 zł; smalcu 4.00—4.20 zł; za drób: kura 4.00 do 5.00 zł; perlica 5.00—6.00 zł; kaczka 4.50 do 6.00 zł; 1 kg tucznej gęsi 3.80 zł; para gołębi 1.30—1.50 zł; sarnina 3.00—5.00 zł za 1 kg; para kurcząt 3.00—4.50 zł; królik 3.00—4.00 zł; kuropatwy para 2.50 do 4.50 zł; z a ryby: 1 kg. karpia 5.00 do 5.60 zł; okonia 2.40—3.00 zł; suma 4.00 do 5.00 zł; białych ryb 1.00—2.00 zł; 1 kg sandacza 5.00—6.00 zł; miętusa 4.00 zł; szczupaka 4.40—5.00 zł; lina 4.40—5.00 zł; 1 kg. węgorza 5.00—6.00 zł; z a jarzyny: 1 główka kapusty białej i włoskiej 10 do 20 groszy; modrej 20—30 gr; 1 kg. ziemniak 8—10 gr. 50 kg 3.50—4 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 gr; szpinaku 0.30—0.50 zł za 1 kg; jarmuzu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1.20 złotych; sałatka zielona główka 10—15 gr; pieczek rzodkiewek 10 gr; 1 mdl ogórków 25—30 gr, 1 kalafior 0.20—1.00 zł; 1 kg fasoli 0.50 do 1.00 zł; mendel raków 1.00—2.50 zł; pomidory 0.30—0.80 zł za 1 kg; borówki 1.40—1.80 zł za 1 kg; 1 kg jabłek 0.30—1.00 zł; gruszki 0.40 do 1.00 zł; śliwki 0.80—1.60 zł za 1 kg; jeżyny 1.00—1.20 zł; winogrona 1.60—3.00 zł; grzyby: borowiki duże 1.20—1.60 zł za kg; drobne 2.00—2.60 zł za kilogram; rydze duże 2.00 zł; drobne 3.00 zł; maślaki 0.80 do 1.00 zł; kurki 1.00—1.20 zł; zielonki 0.60 do 1.00 zł; inne grzyby 0.40—0.80 zł. — Targ bardzo ożywiony. Jaj dowieziono niewiele, wskutek czego ceny znacznie zwiększowały. Ryb było dużo, mimo to jednak drogie. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

— Napad rabunkowy w śródmieściu. Dziś w południe pomiędzy godz. 12 a 13 dwóch bandytów napadło na posłańca pełnomocnika biura adwokackiego, powaliło go silnym uderzeniem na ziemię i zrabowało mu teczkę, w której znajdował się czek na większą sumę oraz różne dokumenty — Bandyci zbiegli niepoznani Bank. na którego firmę czek był wypisany, został uprzedzony. Powiadomiono policję.

— Kradzieże i włamania. P. Łuczowskiemu Janowi z miasta Łodzi skradziono w pociągu Kalisz — Ostrów różne dokumenty i pieniądze. — P. Sobkowiakowi Walentemu, ul. Kanakowa 7 skradziono z kieszeni 225 zł. Podejrzanych jest 3-ch osobników, którzy towarzyszyli mu. — Z mieszkania p. Kujawskiej, ul. Nadbrzeżna 9, skradziono sublokatorom 5 sukien i kostium igliczkowy. — P. Latańcowiczowi, ul. Młyńska 3, skradziono kasetkę zawierającą 80 zł i różne papiery wartościowe. — P. Schoenowi, ul. Górna Wilda 25, skradziono złoty zegarek męski marki „Longines” i 190 zł gotówki. — Ze składu towarów lokciowych p. Nowakówny Władysł., ul. Kilińskiego 1, skradziono 3 koszule męskie wierzchnie, płaszcz dziecięcy, 6 kołnierzyków, tuzin krawatów, pół tuz. brzośetek i różną bieliznę dziecięcą. (z)

— Motocykl skradziono sierż. pilotowi Ozorkiewiczowi z 3 pułku lotn. w Ławicy w nocy na 2 bm. ze strzelnicy w Pniewach. Motocykl był oznaczony nr. PZ 42 339, nr. motoru 9896, nr. ramy 10729; sportowy czarno lakierowany, dwururkowy, z oświetleniem i sygnałem elektrycznym. Złodziej prawdopodobnie uciekł w kierunku Wronek.

— Pociąg obrzucono kamieniami w dniu 3 bm. w pobliżu Zawad. Jako sprawców wybryku ujawniono kilku chłopców z Zawad. Mał psotnicy, nie zdający sobie może sprawy z doniosłości wybryku, liczą po 6 i 7 lat. (k)

— Brutalna napaść. Na folwarku w Minikowie pod Poznaniem pobity został brutalnie przez dwóch pijanych napastników, zatrudnionych w Poznaniu 47-letni robotnik Franciszek Bartkowiak z Minikowa. Napastnicy poranili go niebezpiecznymi uderzeniami noża i nożyc. Pokaleczone zostały również przybyłe Bartkowiakowi z pomocą żona jego i córka. Poranionym udzielono pomocy Pogotowia Lekarskiego tel. 55-55. Wdrożono śledztwo. W jednym z napastników rozpoznano jakiegoś Wincentego Marcinkowskiego. (k)

— Krwawy wynik sprzeczki. W Olszowie w pow. kępińskim powstała namiętna sprzeczka pomiędzy wymiernikiem Janem Michałczykiem a rolnikiem Wawrzyńcem Majczykiem z Olszowy. Podczas kłótni Michałczyk strzelił do Majczyka i ranął go lekko w pierś. Sprawą zajęła się policja. (k)

KRONIKA WYPADKÓW

— Echa postrzału w tramwaju. Jak już donieśliśmy w tramwaju linii 5 przy ul. Marsz. Focha w pobliżu dworca zachodniego postrzelony został z karabinu pasażer Franciszek Krzyżaniak. Pierwotne

Zakupem obcego towaru Zaprzędajesz Ojczyznę — Stajesz się Jej zdrajca!

Kupuj zawsze tylko towar krajowy!

Związek Obrony
Przemysłu Polskiego.

POZNAŃ
ulica Rzeczypospolitej 1.

dochodzenia władz śledczych ustaliły, że strzał padł z wielkiej odległości o czym świadczył kierunek wlotu kuli, która przebijając ubranie utkwiała nie głęboko pod skórą. Rana nie była niebezpieczna i lekarz bez trudu zdołał kulę wyjąć. Obecnie okazało się, że pocisk pochodzi z karabinu maszynowego na strzelnicy przy warowni VII. Jak ustalono w tym czasie na wspomnianej warowni strzelala ostremi nabojami karabinem maszynowym 8 kompanja 57 p. p. Cała sprawa jest przedmiotem dochodzeń władz wojskowych. (k)

— **Śmierć od pioruna.** Podczas burzy 30 września r. zabita została uderzeniem pioruna w Trzebniu w pow. kępińskim 34-letnia Marianna Kosińska. Tragicznie zmarła pasła w pobliżu swych zabudowań bydło i nie zdążyła jeszcze się schronić przed burzą. (k)

JARMARKI

— **Września.** Jarmark kramny i na konie odbędzie się 7 bm. Spęd bydła niedozwolony.

— **Wronki.** Jarmark na konie i produkty rolnicze odbędzie się 9 bm. Spęd bydła i zwierząt racicowych z powodu panującej zarazy przyczyny niedozwolony.

— **Osięca.** Jarmark na konie, produkty rolne i towary kramne odbędzie się we wtorek, dnia 7 bm. Spęd bydła i świni wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— **Lwówek.** (Z Sokoła). Miejscowe Tow. Gimn. Sokół wystawi w krótkim czasie wielkie arcydzieło Słowackiego pt. „Mazepa” z współudziałem pp. Z. Bzdawskiego Fl., Drobniaka, Pogonowskiego i Witkowskiego w rolach głównych. Niewątpliwie „Mazepa” ściągnie liczne obywatelstwo lwóweckie, które popierając wysiłek naszego Sokoła, doda mu bodźca do dalszej energicznej pracy na polu kulturalno-oświatowym.

— **Obrzycko, nad Wartą.** (Przedstawienie amatorskie). Miejscowe Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, urządziła w niedzielę, dnia 12 bm. na sali p. Leonarda Króla, przedstawienie teatralne p. t. „Robert i Bertrand”. Początek o godz. 19.30. Po przedstawieniu zabawa taneczna. Bilety u p. Rychczyńskiej, pl. Kościuski.

— **Wronki.** (Z Bractwa Kurkowego). Dnia 21. 9. obchodziło Bractwo Kurkowe swe tradycyjne strzelanie żniwne. Królem żniwnym został p. Stanisław Gorzawski, pierwszym rycerzem p. prezes Julian Bronikowski, drugim p. Mikołaj Dąbrowski. W strzelaniu premjowem pierwszą nagrodę otrzymał p. J. Bronikowski, drugą p. W. Haly, trzecią p. W. Sroczyński, czwartą p. Fr. Janiszewski, piątą p. Ed. Grupiński. W strzelaniu małowalnym otrzymali: pierwszą nagrodę p. Fr. Janiszewski, drugą p. Edmund Grupiński, trzecią p. Edmund Ratajczak. — Wieczorem po strzelaniu odbyła się wspólna kolacja. (w. r.)

— **Czarnków.** (Pożar). W tych dniach wybuchł pożar w posesji p. Antoniego Ceglarza. Zapaliła się obora. Na strychu mieściło się kilka wozów siana. Niewzornie przystąpiono do ratowania inwentarza, który zdołano uratować. Niebawem przybyła ochotnicza straż pożarna. Po godzinnej pracy zdołano ogień ugasić. — (Srebrne gody małżeńskie). Pp. Władysławstwo Piławscy obchodzili w tych dniach srebrne gody małżeńskie. Państwo Piławscy cieszą się ogólną sympatią obywatelstwa. W domu ich koncentrowało się życie towarzyskie polskich za czasów zaborczych. P. Piławski w pierwszych latach powojennych pełnił funkcje burmistrza, urządził ten wykonywał zupełnie bezinteresownie. Jubilatowi życzy obywatelstwo dalszego szczęśliwego pożytku.

— **Zbąszyn.** (Wystawa ogrodnicza). W dn 19—21 ub. m. odbyła się tu pierwsza wystawa kwiatów, owoców i ziemio-plodów. Program wystawy obejmował wystawianie produktów wyłącznie hodowanych w Zbąszyniu i okolicy. Wystawę, której okazy zaliczyć było można do najprzedniejszych, zawiądzają się tej okolicy, iż obywatele miasta Zbąszynia, będąc prawie wszyscy miłośnikami ogródków i hodowcami owoców, stanęli gorliwie do współpracy. Z eksponatów wyróżniały się przede wszystkim owoce szlachetne, hodowane w Zbąszyniu, jak wino-Strona, arbuzy i melony. Wystawę zwie-

dziło około 2.500 osób. Po wystawie odbyła się prelekcja na temat „Żywność i jej celowość” oraz referat ogrodowego powiatowego o sadzeniu drzewek owocowych i tepleniu szkodników. Po referatach zawiązało się Towarzystwo Hodowli Owoców z siedzibą w Zbąszyniu, które przygotowuje na jesień 1931 r. pierwszą polską wystawę kwiatów, owoców i ziemio-plodów w Zbąszyniu. Do udziału w tej wystawie komitet zaprasza wszystkich miłośników ogrodów i hodowców owoców. — Zgłoszenia z podaniem odpowiednich danych należy przesyłać do Zbąszynia na ręce burmistrza.

— **Budzyń.** (Z parafji). W niedzielę 28 ub. m. odbyła się na sali p. Woźniaka akademja celem uczczenia odchodzącego ks. prob. Stachowiaka. Akademję zagal p. niesporach przewodniczący Komitetu, p. burm. Pitula. Program jej składał się z śpiewu Chóru Kościelnego i dziatwy szkolnej, oraz deklamacji. W serdecznych słowach dziękował ks. prob. za okazane mu przywiązanie. W końcu wręczono ks. proboszczowi na pamiątkę piękny obraz „Ostatnia Wieczerza Pańska”. — Tegoż dnia wieczorem zebrało się grono obywateli miejscowych i zamiejscowych dla uczczenia prac obywatelskich ks. proboszcza. (kb)

— **Inowrocław.** (Koncert chóru „Echo”). Na dzień 14 października chór „Echo” zapowiada wspaniały koncert, obejmujący utwory Moniuszki. Współudział w koncercie przyrzekł artysta opery poznańskiej p. Eugenjusz May, który wykona szereg arjów operowych oraz ballady „Florjan Szary” i „Trzech budrysów” z towarzyszeniem chóru. Część orkiestrową wykona orkiestra 59 p. p. pod batutą por. Skupińskiego, a chórzyci odśpiewają I. akt z opery „Straszny dwór” wraz z partjami solowymi.

— (Narodowy Uniwersytet Robotniczy). Dnia 3 bm. rozpoczął swą pracę kulturalno oświatową Narodowy Uniwersytet Robotniczy, który powstał przed paru laty staraniem miejscowego Kola Tow. Nauz. Szk. Średn. i Wyższych (TNSW.) Jest to instytucja ściśle apolityczna, celem zaś jej — szerzenie oświaty. Wykłady odbywać się będą, jak i w latach poprzednich, w gmachu szkoły wydziałowej męskiej przy Al. Sienkiewicza. Wstęp dla wszystkich wolny.

— **Leszno.** (Podpalenie stogu). W Filipowie spłonął stóg zboża dzierżawcy majątku Kaliksta Wielkińskiego z Radomyśla. Straty ocenia się na około 4 tys. zł. Podejrzewa się, iż ogień podłożono. (k)

— **Piaski, pow. Gostyń.** (Ochronka parafjalna). Dnia 21 ub. m. odbyła się uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę ochronki w Piaskach, na miejscu wydzierżawionem od O. O. Oratorjanów z Głogówka na 99 lat. Przewodniczącym komitetu, p. burm. Trafankowski, przy udziale bardzo licznie zebranej publiczności, wygłosił przemówienie publiczne, dziękując ofiarodawcom za złożone dotychczas datki w sumie 10.000,— zł, prosząc o dalsze ofiary, gdyż do wykończenia potrzeba około 18.000 zł, poczem odczytał akt erekcyjny podpisany przez komitet i gości. Następnie przemawiał w imieniu starostwa p. dr. Gondl, a w końcu ks. prob. Szczyński, który dokonał aktu poświęcenia. Po wmurowaniu aktu w węgiel fundamentu, udano się na salkę p. R. Stroińskiego na przedstawienie, urządzone staraniem SS. Służebniczek z Drzewcowa i Tow. Kobiet Pracujących w Piaskach. O godz. 20 odbyła się zabawa taneczna. Podczas całej uroczystości drużny Sokoła zajmowały się sprzedażą pocztówek, zbieraniem składek itd. Razem zebrano 496 złotych.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś „Manru” Paderewskiego. Piękne dzieło mistrza przygotowała dyrekcja Teatru Wielkiego z nadzwyczajnym nakładem pracy, dbając o jak najefektowniejszą realizację sceniczną-muzyczną. „Manru” otrzymało całkowicie nowe ramy dekoracyjne. W na czelnym jak i dalszych partjach najwybitniejsi sily zespołu: pp. Bojar-Przemieniecka, Drabik, Szafranska, Tylewska Karpacki, Maj i Zathy. Efektowne góralskie sceny taneczne skomponował baletmistrz p. Ciesielski. Kierownictwo muzyczne pod wytrawną batutą dyr. Woj-

ciechowskiego. W niedzielę, 5 bm. wznowienie „Hrabiny Maricy”; w rolach naczelnych pp. Kulczycka, Grey, Karska, Majchrzakówna, Raczkowski, Bratkiewicz, Sendecki, Szpingier, Czekotowski, Warchalewski, Klichowski. Efektowne tańce pomysłu baletmistrza p. Ciesielskiego.

Kasa zamawiań do Teatru Wielkiego (opera) w „PAR”, ul. 27 Grudnia 18 (Hotel „Wiktorja”) od 10—17.

— **Z Teatru Polskiego.** W sobotę i niedzielę wieczorem odegrana będzie w Teatrze Polskim piękna i pełna sentymentu sztuka włoska „Pani Bianca” Sabatini Lopez w doskonałym wykonaniu całego zespołu z niezrównanym p. Komornickim, zbierającym w roli Felicego sutożniwo oklasków i z p. Zasepianką, słodką „Panią Biancą”, w rolach głównych. — W poniedziałek arcyuczestny „Rewizor z Petersburga”.

W niedzielę popołudniu odegrana będzie arcyzabawna komedia Gogola „Rewizor z Petersburga”. Ceny miejsc niższe.

Od szeregu dni odbywają się w Teatrze Polskim próby ostatniego przeboju scen paryskich, niezrównanej w swym humorze, pogodzie i barwności sztuki C. Vautel'a „Proboszcz wśród biedaków”, który jest jakgdyby dalszą częścią cieszącej się niebywałym sukcesem na scenie Teatru Polskiego komedji „Proboszcz wśród bogaczy”.

Niegrana przez żadną ze scen w Polsce, sztuka ta ujrzy światło kinkietów w Poznaniu. „Proboszcz wśród biedaków” jest bardzo dowolną przeróbką z powieści pod tym tytułem i za wyjątkiem paru postaci nie ma z wydaniem powieściowem nic wspólnego.

„Proboszcz wśród biedaków” będzie najbliższą premjera, z jaką wystąpi Teatr Polski już w drugiej połowie przyszłego tygodnia.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś i jutro „Casanova” L. Azertis'a z gościnnym występem Józefa Węgrzyna. Świetna sztuka z mistrzowską kreacją Węgrzyna zdobyła niebywały sukces. Wszystkie dotychczasowe przedstawienia odbyły się przy wypełnionej widowni. Huczne oklaski rozlegają się po każdym akcie a rozentuzjasmowana publiczność owacyjnie przyjmuje wielkiego artystę, który w roli Casanovy wznosił się na najwyższe szczyty sztuki aktorskiej. Sekunduje mu z wielkim powodzeniem uroczą p. Halina Cieszkowska, grając popisową rolę Henrietty. Pozaatem cały zespół, doskonale wyreżyserowany, stoi na wysokości zadania. Ważniejsze role grają pp. Czarnecka, Piaskowska, Koronkiewiczówna, Suchankówna, Zeromska, Bystrzyński, Górski, Gliński, Kaden, Mazanek, Rudnicki i inni.

Wieczór Tańca, Humoru i Piosenki pod hasłem „Same Przeboje” w teatrze „Słońce”

Dziś, w sobotę, dnia 4-go października b. r., o godzinie 11 wiecz w teatrze „Słońce” odbędzie się pierwszy w tym se-zenie atrakcyjny Wieczór Humoru, Tańca i Piosenki w wykonaniu znakomitych artystów Rewji Stołecznej pod hasłem: „SAME PRZEBOJE”.

W niezwykłe urozmaiconym i umiejętnie dobranym programie udział przyjmą: TADEUSZ FALISZEWSKI najpopularniejszy piosenkarz polski, bezkonkurencyjny wykonawca najnowszych przebojów SERAFINA TALARICO, świetna piosenkarka, niezrównana odtwórczyni roman-sów i pieśni cygańskich, HALINA KIDAW-SKA, ulubiona diva operetkowa, STANISŁAW WOLINSKI, świetny komik i satyryk, który przepysznymi swymi monologami i satyrkami rozmieszy wszystkich do łez.

Atrakeją Wieczoru będzie niewątpliwie występ gościnny wszechwiatowej sławy pary baletowej XENIA DICH i GAUBIER którzy przybywają obecnie do stolicy na

Przez szybkie

Feljton i polityka

Nie znam się nic na polityce, więc nigdy w politycznych sprawach głosu nie zabieram. Nie wtrącam się do polityki. Cóż, kiedy ta szanowna dama nie zachowuje w stosunku do mnie zasad wzajemności. Coraz częściej w ostatnim czasie wiazi na moje podwórko.

Urągają ludzi na mnie, że moje feljtony nie są wesołe. To nieprawda. One tracą tylko w porównaniu z wiadomościami politycznymi.

Po przeczytaniu depesz z kraju, człowiek mógłby śmiać się godzinami, gdyby mu się na plac nie zbierało. Wyprawują bo się u nas wielce ucieszne historje!

To też brać żywcem, bez wszelkich dodatków i feljton gotowy.

Weźmy pierwszą z brzegu.

Jedzie sobie towarzystwo na zjazd organizacyjny. Jadą autem ciężarowym. A tu na spotkanie wychodzi im starosta z całym sztabem. Zatrzymują auto.

— Przewożenie ludzi autami jest wzbronione!

Czyż to nie wzruszające? Taka troskliwość!

Wiem z doświadczenia, że jazda ciężarowem autem nie należy do przyjemności — trzęsie, jak nieboskie. (Jechałem nim kiedyś w wojsku: omie-

kilkanaście występów. Znakomita ta para baletowa — to największa sensacja wszystkich music-hallów europejskich. Każdorazowy ich występ w zachwy wprowadza publiczność największych miast europejskich

Program obejmuje szereg najpiękniejszych piosenek, monologów, skeczów i tańców — jednym słowem „Same przeboje”.

Ceny biletów b/ przystępne od 2.50 zł. Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Tel. 56-38.

zw 25 864-a

I. KONCERT SYMFONICZNY FILHARMONJI POZNAŃSKIEJ. odbędzie się w niedzielę, dnia 12 października, w południe o godz. 12-ej w auli uniwersyteckiej. Blizsze szczegóły w następnym komunikatach. zw 25 861

KWARTET DREZDEŃSKI

wystąpi z jednym koncertem we wtorek, dnia 7 października, wieczorem o godz. 8 w sali Domu Ewangelickiego, ul. Wjazdowa 8. Zespół ten w Poznaniu dostatecznie znany ze swych pełnych sukcesów, jakie za każdym razem odnosi, należy dziś do najświetniejszych zespołów kameralnych świata. Mało które zespoły kameralne mogą się poszczycić tak wspaniałym zgraniem, jednolitem brzmieniem, precyzyjnym wykonaniem, werwą i poletem, jak Kwartet Drezdeński, to też produkcje tego kwartetu stoją zawsze na najwyższym poziomie artystycznym.

Bilety nabyć można w składzie cygar A Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. zw 25 665

Teatr Wielki

DZIŚ — „Manru” — opera Paderewskiego. Niedziela, 5 10 „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Poniedziałek, 6 10. „Casanova” opera Rózyckiego.

Wtorek, 7 10. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Środa popoł. 8 10. „Halka”, opera Moniuszki.

Środa wieczór 8 10. „Księżniczka czardasza”, operetka Kalmana.

Czwartek, 9 10. „Manru”, opera Paderewskiego.

Piątek, 10 10. „Księżniczka czardasza”, operetka Kalmana.

Sobota, 11 10. „Faust”, opera Gounoda.

Niedziela popoł. 12 10. „Księżniczka czardasza”, operetka Kalmana.

Niedziela wieczór 12 10. „Manru”, opera Paderewskiego

Poniedziałek, 13 10. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18 od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Pani Bianca”. Niedziela, 5 10. godz. 12. Poranek na budowę pomnika śp. Franciszka Ryła.

Niedziela, 5 10. godz. 15. Rewizor z Petersburga” ceny niższe.

Niedziela, 5 10. godz. 20 „Pani Bianca”.

Poniedziałek, 6 10. „Rewizor z Petersburga”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Casanova” — Gościnny występ J. Węgrzyna.

Niedziela, 5 10. „Casanova”, gościnny występ J. Węgrzyna.

Poniedziałek, 6 10. „Casanova”, gościnny występ J. Węgrzyna.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarlowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

łem w marszu, więc mnie z innymi chorymi żołnierzami ciężarówką wleźli).

Jak tu nie przyklasnąć takiej dbałości o zdrowie obywatela. Coprawda dba się u nas nie o wszystkich jednakowo, bo w tymże samym czasie na inny zjazd w temsamem mieście jechała inna organizacja ciężarowemi autami. Ano, niekażdy ma jednakowe szczęście: jeden ma matkę, a drugi macochę.

Jednego po macierzyńsku uprzejmie pytają:

— Czy pan czasem nie ma przy sobie broni?

Bo wiadomo — każda matka dba o bezpieczeństwo syna. Żeby sobie czasem jakiej krzywdy nie zrobił. A o pasierba gdzie tam — w rękę mu sama rewolwer wciska!

A że się tego synka czasem boleśnie poszturcha, no, to wiadomo:

„Dziateczki rózcętką bić każe Duch Boży!”

A na pasierba patrzy się przez palce, chociaż często nieprzystojnie sobie urządzi uciechy. Co tam i tak z niego nic dobrego nie wyrośnie — złe nasienie, rodzinne przywary, atawizmy jakież, po dziadku jeszcze może! Bandyta i konieci!

Stop!

Widzę, że się zagalobowałem w politykę. Ale — proszę mi przyznać rację — zacząłem o polityce i mam gotowy feljton.

X. Awa-y.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

RYLLOWI NA NAGROBEK

Z komunikatów wiadomo, jak urozmaicony jest program niedzielnego poranku w Teatrze Polskim, o dochodzie przeznaczonym na nagrobek śp. Franciszka Rylla. Ale gdyby był ten program o wiele mniej zajmujący, to jeszcze Teatr Polski powinienby wypełnić się po brzegi.

Ryll był aktorem z Bożej łaski: to jedno; życie całe przepracował w Poznaniu: to drugie; urodził się na tej ziemi: to trzecie. Pamięć żywa o aktorze trwa dopóty, dopóki żyją ci, których cieszył i porwał. Więc niech mu oni oddadzą w jakiejś cząsteczce te miłe i dobre chwile, jakie mu zawdzięczali; niech przyczynią się do tego, aby jego nazwisko dalej przekazać i miejsce jego wiecznego spoczynku ozdobić. Należy się to od nas pamięci Rylla, zasłużył sobie na to. Niedzielne popołudnie trzeba poświęcić jego wspomnieniu i złożyć grosz na to, aby się utrwaliło. Początek o 12, trzeba mieć nadzieję, że będzie pełno.

POLONICA WŁOSKIE

„Almanacco letterario 1930“. Od szeregu lat ukazuje się we Włoszech corocznie Almanach literacki, który doskonale wprowadza czytelnika w bieżące życie literackie i artystyczne, informuje o nowościach z ostatniego roku a pozatem dostarcza interesującej i zabawnej lektury dzięki ankiecie rozpisanej między literatami na rozmaite tematy. Tegoroczny almanach wydany starannie w Medjolanie (Bompiani 1930, str. 366) umieszcza odpowiedzi szeregu literatów na pytanie: dlaczego to, co piszę, podoba mi się lub nie podoba? Prócz doskonałych szkiców informacyjnych o prozie włoskiej z ostatnich miesięcy, o poezji, krytyce, teatrze, malarstwie, drzeworytnictwie, muzyce, kinie — znajdujemy osobne tegoż rodzaju artykuły o życiu literackim we Francji, Anglii, Niemczech, Rosji, Hiszpanii i Węgrzech. Jest nadzieja, że uda się uzyskać też w przyszłości najbliższej miejsce na artykuł informujący o naszym życiu literackim. Całość urozmaicają rozrzucone wszędzie anegdoty, poezje, notatki i rysunki. Pokażny ten tom kosztuje tylko 10 lir. Czy podobna impreza nie mogłaby u nas liczyć na dobre przyjęcie? Zważywszy, że książka taka jest idealnym miejscem na reklamę dla różnych firm wydawniczych — mógłby ich zespół wydać podobny almanach. (P.)

MUZYKA

Reżyserzy rosyjscy w Paryżu. Piszą nam z Paryża: dwaj wybitni inscenizatorzy: Jewrejnow i Sanin, zdobyli sukcesy w operze rosyjskiej w Theatre des Champs Elysees. Sanin wystawił Rymskiego Korsakowa „Sadko“, oraz „Księżca Igora“, Jewrejnow zaś Glinki „Ruslana i Ludmiłę“. Sanin stał się w zakresie reżyserji sławą międzynarodową. On to inscenizował ostatnio w Weronie „Borysa Godunowa“, wykonanego pod gołym niebem, a został powołany do La Scali na reżyserję kilku oper najbliższego sezonu. (pm)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Kraszanki, skrobanki i pisanki są znanym przejawem zdobnictwa ludowego. Wierzone w starożytności, iż wszechświat cały z jajka powstał, i stąd zachował się u ludu pewien kult, przejawiający się w zdobieniu jajek na uroczyste święta. Zależnie od techniki wykonania ozdoby, noszą one nazwę kraszank, gdy są jednolitym kolorem pomalowane, skrobank, gdy na takim jednolitem tle wyskrobane są wzory, wreszcie pisank, skoro są jajka zdobione sposobem „pisania“. O tym właśnie przejawie ludowej sztuki zdobniczej na Wołyniu pisze Jakób Hoffman w nowym regionalnym czasopiśmie „Roczniku Wołyńskim“. Ceremonja „pisania“ odbywa się uroczysto dwa razy o roku przed wielkanocą i przed Św. Jerzym. Wykonawczynie muszą być ze swą sztuką należycie obznajomione. Przy pomocy rurki, zamoczonej w roztopionym wosku, pokrywa się jajko warstwą wedle pewnego wzoru, potem wrzuca się do farby, a skoro wyschnie, ściera się wosk, pokrywa nim miejsce pomalowane i wrzuca do drugiej farby. Oczywiście, od talentu wykonawczynie zawisło, czy wzór będzie wykonany mniej lub więcej ładnie i czy gustownie będą dobrane kolory. Motywy ornamentacyjne są różnorodne. Najczęściej spotykany jest ornament geometryczny, mający naśladować różę. Pozatem znaczną grupę stanowią wzory owoców np. ogórków na rozmaitem tle, liści, wianków, dalej wizerunki zwierząt, słońca i gwiazd. Far. otrzymuje się sposobem domowym przez wygotowanie. Żółta z kory młodej jabłoni, lub kwiatu kaczęca, cz. rwnona z lupinek cebuli, zieloną z młodego żyta, siną z wiatów przelaszczki, brunatną z kory dębowej, czarną z sady. (J. St.)

SZKOLNICTWO

Sokrates jako wzór nauczyciela. Ideal polskiego nauczyciela, jak wogóle polski ideał wychowawczy, nie jest jeszcze skryształizowany. Pewnym przyczynkiem do rozwiązania tego arcytrudnego zadania jest artykuł p. Cwenara w nr 13 „Przyjaciela szkoły“. Autor uważa Sokratesa za ideał prawdziwego nauczyciela, nakreślenie zaś sylwetki tego wielkiego mędrca pozwoli znaleźć niejedną cechę, którą można przyznać ideałowi polskiego nauczyciela. Charakterystykę Sokratesa ujmuje p. C. w następujące punkty: Sokrates uważa się za nauczyciela z powołania; z powołania rodzi się moc wytrwania na stanowisku za wszelką cenę; z powołania rodzi się też umiłowanie jego zawodu; z umiłowaniem zawodu idzie w parze i poszanowanie go; sprawy osobiste muszą ustąpić przed służbą publiczną; służba dla ojczyzny i rodaków jest najpierwszym obowiązkiem; ojczyźnie należy się najwyższa cześć, prawom — poszanowanie, chociażby godziły w osobisty interes obywatela. Autor kończy artykuł apelem, by nauczycielstwo studjowało pisma Platona. (St. N.)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Życie publiczno-społeczne na Śląsku cieszyńskim maluje dobrze pamiętnik górnika z zagłębia karwińskiego Alojzego Bonczka. Autor kreśli w nim przegody życia, ciężką pracę górników-Polaków w kopalniach, należących do magnaterji niemieckiej. Jasno staje przed oczyma brak wszelkich środków bezpieczeństwa i krzywda, jaka się Polakom działa ze strony zaborców. Ciekawym przyczynkiem do dziejów najnowszych będzie ten pamiętnik opisujący początki działalności partji socjalistycznej wśród ludności górniczej. Niemniej ciekawą jest organizacja kooperatyw spółdzielczych, strejków i walk pod hasłem: „my chcemy chleba i polskiej szkoły“. Pamiętnik jest doprowadzony do r. 1920 tj. do czasu rozdzielenia Śląska cieszyńskiego między Polskę i Czechosłowację i zawiera ciekawe wiadomości o ówczesnych stosunkach, gdy traciłmy tę prastarą Polską ziemię. (J. St.)

TEATR

Co grają we Lwowie? Piszą nam ze Lwowa: Teatr Mały, po wielkim sukcesie gry w „Papie Kawalerze“, wystawił Verneuilu najnowszą „Egzotyczną kuzynkę“. Udało się wybornie, debiut w roli tytułowej był nawet sensacyjny, p. Irene Grywińska, która występowyła po raz pierwszy, spotkało przyjęcie owacyjne w prasie i u publiczności. (lt)

„Wieczne pióro“ Fodora. Z Warszawy piszą nam: Teatr Mały dyr. Szyfmana wystawił nową sztukę węgierskiego pisarza Fodora, pt. „Wieczne pióro“. Jest to krotkowiła, którą wybornie zagrani Milla Kamińska i W. Grabowski, zaś w epizodach siły pierwszorzędne jak pp. Jarkowaka i in. (tw)

30-LECIE TEATRU LWOWSKIEGO

Piszą nam ze Lwowa: Nasz Teatr Wielki został otwarty właśnie trzydziści lat temu. Zastąpił on swym pełnym przepychu gmachem poczciwy ogrom skarbkowski, tuż obok do dziś dnia stojący i trzasa na Filharmonję, potem na kino obrócony. Słó transit... Pierwszym dyrektorem był jak wiadomo Tadeusz Pawlikowski, to też jego pamięć będzie się unosiła nad obchodem, jak i sobotę został wyznaczony.

Na dzień ten przeznaczyla polską premierę opery nowa dyrekcja nasza, która przez miesiąc swego „urzędowania“ już wykazała, że zamierza i potrafi podnieść naszą scenę z upadku, a wydzwignąć ją ku wysokiej sztuce. Wystawione będą dwa dzieła Adama Wieniawskiego: „Megae“ i „Wyzwoleny“. Reżyseruje dyr. Zaleski, triumfator wreszólnowych wieczorów: „Borysa“, „Rigoletta“ i „Pajaców“. Obsada wybrana najtroskliwiej z pośród naszych pierwszorzędnych sił, dekoratornie pracują zawzięcie, gdyż zwłaszcza „Megae“, rozgrywająca się w Japonji, potrzebuje wspaniałej wystawy. Autor na zaproszenie dyrekcji przybywa do Lwowa i będzie obecny na premierze. Znow zapowiada się wieczór niezwykły i dobrze wróżący o losach naszego teatru po tylu latach coraz głębszego upadku. (lt)

Książki nadesłane

Jotes: „Oknem karykaturzysty“ Warszawa, Biblioteka Groszowa.
Jerzy Kuncewicz: „Przebudowa“. Rzecz o życiu i ustroju Polski. Warszawa 1930. Tow. Wydawnicze.
Merlin Moore Taylor: „Wśród ludożerców“ — Wydawnictwo Polskie R. Wegnera, Poznań.

ANGIELSKA KSIĄŻKA O POLSKIM ROMANTYZMIE

Trzy razy — Złoty wiek, reformacja, wielka emigracja — Jak nas spotwarzają — Jak nas mało znają — Anglja — Z katedry w Kings College — Geneza naszego romantyzmu dla Anglików — O Norwidzie — Zdałaby się osobna rozprawa.

Kultura duchowa Polski trzykrotnie budziła głębsze zainteresowanie na zachodzie Europy. Najpierw w dobie złotego wieku, w okresie bujnego rozrostu reformacji, kiedy to ogólną uwagę świata europejskiego zwracała polska religijna tolerancja nęcąca wielu wybitnych cudzoziemców i kiedy organizatorzy ruchu reformacyjnego ludzili się, że w Zygmuncie Auguste znajdują potężnego protektora. W okresie zygmunto-wskim do europejskich znakomitości należał zarówno Kopernik jak i Jan Łaski, Kromer, Modrzewski, Hozjusz i Zamojski. Po raz wtóry zainteresowała się nami Europa żywo dzięki powstaniu listopadowemu i dzięki działalności Wielkiej Emigracji. Trzecią fazę żywszego zainteresowania stwierdzamy od czasów wielkiej wojny.

Po upadku powstania listopadowego, kiedy to W. Emigracja objęła rząd dusz w Polsce, przyszło jej z nie-małym trudem zwalczać wrogą zagraniczną propagandę przeciwpolską, prowadzoną coraz to intensywniej, z ogromnym nakładem środków i wyszukana perfidją przez rządy zaborcze. W podobnej sytuacji jesteśmy też dzisiaj. Obóz państw i narodów nam wrogich, z Niemcami na czele, szerzy na Zachodzie o Polsce najpotworniejsze wieści, oczernia naszą przeszłość i teraźniejszość i wszelkimi sposobami podważa zaufanie do solidnych podstaw naszego państwa, budzi niewiarę w istotne walory naszej kultury, odbiera jej na rzecz innych narodowości najwybitniejszych przedstawicieli, tak zmarłych już dawno, jak i żyjących, byle tylko na każdy sposób nas zubożyć, obedrzeć z zasług wobec kultury powszechnej, zepchnąć w najciemniejszy zakątek europejskiego współżycia.

Na zainteresowanie Polską, nie dając się już stłumić, wroga nam agitacja odpowiada pamfletami, dziełami „naukowymi“ przekraczającymi historyczne fakty — słowem informuje o Polsce i jej kulturze tendencyjnie i ujemnie. Najcenniejszą dla nas obroną są głosy, artykuły, publikacje, dzieła tych cudzoziemców z Zachodu, którzy niedowierzając informacjom tendencyjnym — osobiście na miejscu badają umiejętnie i starannie istotny stan rzeczy, opierając się na znajomości naszego języka, historii i kultury. Ale takich cudzoziemców jest dotąd niestęty zbyt mało. Znajdziemy ich wśród Włochów, znacznie mniej wśród Francuzów (wśród których wroga nam propaganda zbyt łatwo się szerzy) a już stanowczo najmniej wśród Anglików. Między tymi ostatnimi zdaje się, że kilka tylko nazwisk można wymienić; na palcach jednej ręki można je policzyć: M. M. Gardner, H. E. Kennedy, W. J. Rose. Zainteresowania tych angielskich polonistów idą wyłącznie w kierunku badań nad polską kulturą duchową. Wciąż jeszcze niedostateczne w tej dziedzinie informacje musimy my sami uzupełniać, zanim się nie wykształci wystarczający zastęp dobrze przygotowanych angielskich informatorów. Ołbrzymie usługi oddał tu najpierw prof. Roman Dyboski przez swoje niezliczone odczyty wygłoszone w Anglii i różnego rodzaju publikacje, obejmujące zarówno kulturę duchową, jak i materialną naszego kraju. Od kilku lat sekunduje mu dzielnie prof. Julian Krzyżanowski, „lecturer in Polish“ w londyńskim Kings College.

Wyniki jego pracy stają się coraz to widoczniejsze, choć teren działania jest zaiste bardzo skalisty i niewdzięczny. Zwalczając olbrzymie trudności i uprzedzenia, borykając się z wrogą propagandą zdobył dla naszych spraw miejsce w kilku periodykach a przede wszystkim w „The Slavonic Review“, gdzie stale już pojawiają się artykuły poświęcone naszej kulturze i doprowadził do zorganizowania osobnej serji polskiej w wydawnictwach wielkiej londyńskiej firmy wydawniczej George Allen (Select Library of Polish Authors). Nową poważną pozycję w jego działalności na terenie angielskim jest jego książka o polskiej literaturze romantycznej (Polish Romantic Literature, London, George Allen, 1930, str. 318). Po monografiach pani Gardner o Mickiewiczu i Krasińskim, po gruntownym studjum o Konarckim pióra W. Rosego,

po Dyboskiego dwóch książkach poświęconych naszej literaturze — jest to szósta z rzędu obszerna monografia z zakresu dziejów naszego piśmiennictwa, która wprowadzać będzie Anglików w studja nad polskim romantyzmem.

Na książkę tę złożyły się w znacznej części wykłady wygłoszone w londyńskiej Szkole studjów słowiańskich w latach 1927 i 1928. Po krótkim wstępie, gdzie autor charakteryzuje dawniejszą literaturę, znajdujemy doskonały rozdział omawiający w syntetycznych zarysach genezę naszego romantyzmu, jego wyjątkową rolę w życiu narodowym, jego ścisły związek z historją i życiem, pierwiastki indywidualne i ogólnoludzkie, które w nim do głosu dochodzą. Trzy następne księgi poświęca autor charakterystyce Trójcy romantycznej i oświetla główne utwory, korzystając przytem skwapliwie z każdej prawie sposobności, aby wykazać pokrewieństwa czy analogję z angielską literaturą romantyczną. Bardzo cenną jest księga piąta, zajmująca się drugorzędnymi poetami z doby romantyzmu a następnie arcydziełami Fredry. Autor, który jest jednym z najlepszych, jeśli nie najlepszym dziś po zgonie K. Wojciechowskiego znawcą dziejów powieści polskiej, poświęca osobny, doskonale napisany rozdział prozie z okresu romantycznego (Kraszewski, Rzewuski, Kaczkowski, Czaykowski, Jeź).

Do najlepszych a istotnych części tej monografji należy księga osobna zajmująca się twórczością i ideologją Norwida. Ustępny omawiający poglądy estetyczne Norwida w zestawieniu z teorjami Ruskina i W. Morrisa z pewnością żywo Anglików zainteresują. O Norwidzie bodaj nigdzie dotąd nie pisano na zachodzie i stąd też zasługa autora staje się tem większą. Rozdział ten powinienby on koniecznie rozwinąć szerzej w osobnej rozprawie po angielsku napisanej.

W zakończeniu swej książki podkreśla autor realistyczne elementy polskiego romantyzmu z jednej oraz idealistyczne i mistyczne z drugiej strony a wreszcie zwalcza pogląd, jakoby wybitny naszego romantyzmu patriotyzm czynił go zbyt ekskluzywnym, niedostępnym dla cudzoziemca, pozbawionym pierwiastków ogólnoludzkich. Uzupełnia książkę bardzo celowo bibliograficzny spis wszystkich publikacyj w języku angielskim poświęconych polskiemu romantyzmowi. Strona typograficzna bez zarzutu; wystarczy powiedzieć, że książka jest wydana prawdziwie po angielsku, a więc oprawna w płótno, o formacie bardzo „doręcznym“ jakby Norwid powiedział; papier i druk wyborny.

Jeśli książka ta ma wprowadzać w studjum polskiego romantyzmu, to może przydałoby się więcej cytat co piękniejszych, co ciekawszych. W części bibliograficznej dodałbym wszystko to, co Mazzini ogłosił po angielsku celem spopularyzowania naszej poezji romantycznej wśród Anglików. Na tem jednak koniec zastrzeżeniom, jakiego można poczynić co do tej pięknej i bardzo pożytecznej książki. Po takich przygotowaniach, po takim utworzeniu drogi należy wyrazić nadzieję, że w niedługim może czasie zaczną się ukazywać gruntowne prace napisane przez angielskich polonistów o naszej kulturze duchowej.

Dr. Roman Pollak

Poznań

Pisma nadesłane

„Ziemia Nadnotecka“. Rok I. Nr I. Mięsięcznik krajoznawczy ilustrowany. Organ Koła Krajoznawczego Młodzieży Gimnazjum im. Janka z Czarnkowa w Czarnkowie. Treść: Zakładamy Muzeum Nadnoteckie. — Red.: „Noteć jako droga wodna“ — Z. Ratajczak: „Geologia i bogactwa mineralne okolic Czarnkowa“ — F. Gozdawa: „Ciszkowo“ — „Morowe powietrze“ — grad kamienny i pożary w Czarnkowie“ — O obrazki z Czarnkowa. — Piosenki przy kołyse“ zebrałi członkowie Koła Krajoznawczego. — Donder: „Zabawy dziecięce w Czarnkowie“ — Szlanga: „Zwierzęta w przesadach i wierzeniach ludu czarnkowskiego“ — Z. Stryczyński: „IV zjazd kół krajoznawczych młodzieży w Krzemieńcu“ — Listy do nas. — Internat gimnazjum w Czarnkowie.

„Odrodzenie Polski w Chrystusie“

Wysła swego czasu pod powyższym tytułem książka, napisana przez znanego pisarza dr. Ludwika Posadzego. Sądząc z tytułu, zdawałoby się, że jest to książka do nabożeństwa za Ojczyznę naszą i dlatego to może dotychczas w prasie o niej mało wspomniano. Chciałbym więc niniejszym zwrócić na nią uwagę, gdyż zasługuje na to w całej pełni.

Napisana jest na podłożu czysto moralnym i etycznym, a przytem jedynie i kraszona odpowiedniemi dowcipami, często satyrycznymi, tak że się ją z przyjemnością i z zainteresowaniem czyta. Podziwiać trzeba, ile to autor ważnych i zasadniczych spraw w tak niewielkiej książce poruszył i zmieścić zdołał! Jest ona wielkiej aktualności i trafnie rozstrzyga różne zagadnienia. Pewnie umyślnie napisał ją ze względu na obecne powojenne pojęcia i ku ich naprawie.

Książka dzieli się na trzy części: Zagadnienia społeczno-polityczne, religijne i wychowawcze. W pierwszej części autor zwraca uwagę, że zaraz na początku naszych rządów w zjednoczonej Polsce „powołano odrazu do rządzenia wszystkich, mężczyzn i kobiety, mądrych i głupich, filozofów i prostaków“. A przecież do tworzenia praw, i to podstawowych, tylko mądrzy ludzie się nadają, bo choć „wprawdzie każdy człowiek ma ręce, ale nie każdy ma głowę“.

Dalej pisze o „parcelacji Polski na stronnictwa i na coraz mniejsze kawałki“, jak również o „fałszywym równoprawieniu“, przytaczając słowa Mickiewicza, że „każdy powinien zająć miejsce swoje, a nie cudze“, a tymczasem u nas „kwaśne mleko pcha się na wierzch i udaje śmietanę“. „Nasza demokracja nie na tem ma polegać, abyśmy mieli coraz więcej ministrów bez krawatów i bez pojęcia o obowiązkach swoich, lecz byśmy w myśl konstytucji 3-go maja coraz więcej ludzi uszlachali“. Bo „w samopoczuciu narodu szlachetna duma niema się z czego narodzić, jeżeli obywatele ciągle się garbią pod ciężarem własnych przywar“ a „na prawicy dobro nie ma jeszcze tej mocy, jakie ma zło na lewicy“.

O poszanowaniu prawa pisze, że „któ pod prawem żyć nie chce, ten pod tyraniem musi“. Czy nie na czasie te słowa!?

O młodzieży naszej i o szkołach tak pisze: „Codzień spostrzegam, jak młodzież cierpi na tem, że niema szkół uczących żyć z ludźmi i światem“, ale za to są szkoły, w których według wojewody Jakóba Sobieskiego „można być po łacinie mądrym, a po polsku błaznem“; to też „jak otręby z uziurawego worka sypać się będą wiadomości z wytresowanych dziątek“. Widocznie w Polsce były już dawniej podobne szkoły, gdyż i Metternich powiedział, że „nigdzie młodzieńcy tyle nie obiecują co w Polsce, ale za to obietnic nie dotrzymują“. Jest to wyraźna aluzja do obecnego systemu nauczania w naszych szkołach, co do którego rzeczywiście potrzeba naprawy.

Pisząc o tem, co teraz społeczeństwo najchętniej czyta, szczególnie młodzież, zauważył: „Ze jak podczas wojny trzeba było ewinką i kartoflami zastępować chleb powszedni, tak my dziś na przedmówku ducha dokarmiamy się beletrystyką“. Czynnym to, pędzeni prądem czasu, pomimo, że zdrowej literatury mamy, chwala Bogu dosyć.

Lecz autor nie radzi wątpić i się smucić, gdyż, jak powiada, „smutek jest bramą, przez którą djabeł do duszy wchodzi“ (słowa św. Franciszka). „A gdy się u nas staropolskie uczucia do płomienia rozpalą, skończy się obecna klótnia ogólnem: „Kochajmy się!“ Ale dodaje, że „tylko wielkie poświęcenie może nas od katastrofy uchronić“. Przytoczyłem umyślnie kilka cytatów z tej książki, aby przez nie zapoznać szerszy ogół z jej treścią i zachęcić do przeczytania. Wobec powodzi różnych niewłaściwych wydawnictw, często niestety pornograficznych, nawet takich, na których drukarz wstydył się podać swą firmę — wielki czas nawrócić do literatury zdrowej, do której tę książkę w pierwszym rzędzie zaliczyć należy. Powinna ona służyć jako podręcznik, szczególnie dla tych, którzy naprawą stosunków w Polsce się zajmują: Duchowieństwa, pedagogów, społeczników i t. d. Lecz i każdy z nas powinien ją mieć w własnym domu i przeczytać, zwłaszcza, że nie droga, bo tylko coś sześć złotych kosztuje. Jestem zdania, że gdyby choć w części według wskazówek autora postępowano, to napewno wyglądałoby u nas lepiej. B. W.

Po nabożeństwie i komunikowaniu na czworobocznym dziedzińcu klasztornym pielgrzymi rozpraszają się na śniadanie. Ale mimo, że godziny przedpołudniowe były przeznaczone do dowolnego użytku, spotykało się oznaczonych amarantową wstążeczką uczestników poznańskiej pielgrzymki najczęściej na dziedzińcach klasztornych, w świątyni, kaplicy itp., a rzadziej w mieście samem. Jasna Góra dziwnie serca ludzkie przyciąga, trudno jakoś od niej się oderwać, i tak samo co do siebie zaobserwowałam, że mimo pójścia do miasta i do ładnego i miłego parku wystawowego, często jednak znalazłam się jakoś mimowoli na Jasnej Górze, aby poddać się dziwnemu, jednemu czarowi, jaki ona roztacza.

Na godziny popołudniowe zarezerwowano zwiedzanie klasztoru. Wieczorem zaś odbyła się przy świetle pochodni Droga Krzyżowa na wałach klasztornych, tak dla duszy jak i oka równie nastrojowa. Na tle pogodnego, gwiaździstego nieba rysowały się ostro i wyraźnie poszczególnie figury stacyj Męki Pańskiej conajmniej naturalnej wielkości, którym błady księżyc, cicho sunący swym jasnym szlakiem, nadawał tem głębszego wyrazu skamieniałej boleści. A na wałach, oświetlony mdłym, czerwonym światłem pochodni, posuwał się korowód jakby czarnych cieni i rozlegał się smutny żalony głos pieśni. Droga Krzyżową prowadził kierownik pielgrzymki ks. prob. Gorgolewski. Obraz ten, dziwnie przejmujący i niezapomniany, wywarł na wszystkich głębokie wrażenie.

Schodziliśmy w skupieniu z Jasnej Góry, jeszcze zdaleka zegnając wzrokiem oświetlony bogato i różnokolorowo obraz Paniąki, umieszczony na zewnątrz klasztoru, na szczycie, u stóp którego duży tłum pielgrzymów, mimo późnej pory wieczornej, śpiewał pieśni. Podziwiałam wytrwałość nieznudzonych ludzi i głęboką wiarę, oraz zapomnienie o sobie i wszelkiej skromnej choćby wygodzie.

Nazajutrz, po zasłużonym spoczynku nocnym u Sióstr Opieki Najśw. Marii Panny, już o godz. 4 wyrwał nas ze snu przeraźliwy głos budzika. Wszystkie panie odczocho powstawały i po krótkiej toalecie ruszyły na umówione miejsce zbiórki, gdyż odsłonięcie obrazu najświętszego naznaczone było wyjątkowo już na godz. 5. Znaczna część uczestników komunikowała znowu na dziedzińcu i po nabożeństwie w kaplicy przed odsłoniętym obrazem, poczem rozposzła się, by kupować spiesznie pamiątki, które potem jeszcze miały doznać poświęcenia. Około godziny 9, już po śniadaniu, odbyła się na stokach klasztoru wspólna fotografia.

Pożegnanie Cudownego Obrazu w południe zgromadziło znowu całą bez wyjątku pielgrzymkę w kaplicy. Było to pożegnanie jakby nie Obrazu Cudownego miejsca jedyne i święte, lecz bardzo drogiej i jedynej osoby, którą trzeba opuścić, a nie wie się napewno, czy się ją kiedykolwiek jeszcze ujrzy. Jestem przekonana, że wówczas każdy z uczestników, tak jak i ja, słubował w duszy iż znowu kiedyś napewno powróci na Jasną Górę aby pomodlić się do tej jedynej naszej Matki Boskiej Częstochowskiej. Może nie każdemu to się uda, ale w tej chwili pożegnania postanowienie było silne, niezachwiane i głęboko szczerze.

Pielgrzymka poznańska z żalem i smutkiem opuszczała dziedzińce klasztoru, kiedy spotkała ją miła i podniosła niespodzianka. Oto zastępca Ojca Przeora, zgromadziwszy wokół siebie Poznańczyków przed klasztołem wygłosił mowę pożegnalną, ubolewając w imieniu Ojca Przeora, że z powodów od Ojców niezależnych, nie powitano osobno tak licznej i zdaleka przybywającej pielgrzymki. Nawiązując do tradycyjnej roli Wielkopolski w Rzeczypospolitej, jej tężyny narodowej, zdrowego kierunku moralnego, narodowego i religijnego, O. Paulin wyraził nadzieję, że Wielkopolska nadal przodować będzie całemu narodowi zdrową myślą, wielkim obojętnym czynem i silną, głęboką i nieugiętą wiarą.

Pożegnanie to rzeczywiście rozgrzało nas wszystkich i jeszcze silniejszym węzłami połączyło z świętem i historycznym miejscem.

Powróciliśmy do Poznania pociągiem około godz. 10 wieczorem; na dworcu oczekiwało nas kilka towarzyszy parafjalnych z Łazarza ze sztandarami. Powitanie pielgrzymów było bardzo serdeczne.

Wracając potem cichemi ulicami do domu i mając w duszy i oczach

pełno obrazów niezapomnianych z pobytu dwudniowego na Jasnej Górze, życzyłam wszystkim, którzy tego cudownego miejsca jeszcze nie odwiedzili, aby ich los tam zaprowadził. Każdy bowiem Polak i Polka powinni chociaż raz w życiu przeżyć takich kilka chwil wznieśliwych i jedyne przed cudownym obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej. J. Ok.

Odpust w Piasecznie na Pomorzu

W pierwszym dniu 15.000 wiernych. — Matka Boska Piasecka. — Pamiątki z czasów polskich i krzyżackich.

Piaseczno, 30 września. Czem dla ludu katolickiego w Wielkopolsce Dąbrówka Kościelna, czy Górka Duchowna, tem Piaseczno pod Gniewem jest dla Pomorzana, zwłaszcza Kociewiaków. O tóż odpust tegoroczny ku czci Narodzenia Matki Boskiej, który trwał ośm dni z rzędu, odbył się przy olbrzymim udziale wiernych z bliska i daleka. Już w pierwszym dniu odpustu przybyło około 15.000 ludzi, a mało co mniej było ich w dniach następnych. Odpust rozpoczął się kazaniem i pieśnią „My chcemy Boga, święta Pani“. Spowiednicy, którzy z małemi przerwami od rana do wieczora spowiadali, ledwo podołali pracy; rozdano w „Częstochowie Kociewskiej“ nie mniej jak 7000 Komunii św. Kapłani z bliska i daleka wygłosili 14 kazań i nauk. Kaznodzieje mówili o rzeczach aktualnych w czasach dzisiejszych, m. i. o miłości chrześcijańskiej, o pokorze, co Nieba przebija, a materjalizm, o świętości małżeństwa i rodziny chrześcijańskiej, o wychowaniu dzieci i znakach zepsucia moralnego. Zgromadzone tłumy z wdzięcznością przyjmowały słowo Boże. Wzruszająca była chwila, gdy ub. niedzieli po niesporach niezliczone tłumy zęgnęły się z Matką Boską Piasecką wspólną pieśnią „Matko, nie opuszczaj nas“. Święta, jakie obchodziła parafia a razem z nią liczni pątnicy i pielgrzymi, były manifestacją głębokiej wiary ludu polskiego i dowodem synowskiego przywiązania do Kościoła Chrystusowego.

Piaseczno, położone przy szosie Gniew-Nowe, jest piękną wioską gospodarską, której historia sięga najdawniejszych czasów; należała ongiś do starostwa gniewskiego, które dzierżyli m. i. Radziwiłłowie, Lubomirscy, Solieski Jan, a po jego śmierci królowa Marysienka. Czasy te przypominają umieszczone w kościele herby i malowidła, z których jedno przedstawia przeprowadzenie na łożu boleści żony starosty Radziwiłła do kościoła w Piasecznie do obrazu Matki Boskiej, łaskami słynącej. Za wioską znajduje się obecnie o-parkany plac ze studzienką, obok której wzniesiono figurę M. B. Piaseckiej; wodzie w studzience przypisuje się nadzwyczajne właściwości lecznicze.

Dla kościoła w Piasecznie ongiś starostowie gniewscy, a zwłaszcza Jan Sobieski, którego herb znajduje się na jednej ze ścian, mieli zawsze hojną rękę, nie skąpiąc grosza, gdy chodziło o jego upiększenie wzgl. odbudowanie; w czasie wojen szwedzkich kilkakrotnie zniszczone, został na nowo odbudowany, piękniejszy niż poprzednio. Przepiękny mianowicie jest jego szczyt, podzielony przez fialę na dziewięć drobnych szczytów, które koronuje charakterystyczny z czasów krzyżackich przyczółek schodkowy. Kościół ukończony został za czasów mistrza Dusemera 1347 r., o czem świadczy napis w gotyckich literach na fryzie kościoła:

„In Gotts Nemen nach Gotis Geburt tusent dry hundred und acht und vierzig zu gezeiten unseres Bruders Heinrich Dusemer Hochmeisters“.

Dobudówki po obu stronach kościoła oraz wieża, pochodzą z czasów późniejszych, tak samo architektura wewnętrzna, zwłaszcza piękne, gwiaździste sklepienie w presbiterjum; kościół utrzymany jest z wielkim pietyzmem. Turystom, zdążającym nad Baltyk, zaleca się poświęcenie kilku chwil tej świątyni i jej zabytkom, do których obok wymienionych już należą dzwony z 16. wieku, artystycznie wyćciosana pięcioboczna kropielnica granitowa i wiele innych ciekawych rzeczy. N.

Los kapłanów katolickich na Ukrainie sowieckiej

(KAP) Wedle otrzymanych przez nas wiadomości, w Kijowie po aresztowaniu ks. ks. infułata Skalskiego, prałata Naskreckiego i kanonika Zmiogrodzkiego, pozostał sam tylko ksiądz Blechman. W Żytomierzu są ks. prałat Jachniewicz i chory ks. Ulanicki. Ks. Woronicz został naznaczony do Uszomierza, Wieleńnik z Lubinami, Owruca, Barasz i Emilczyna. Ksiądz Klemczyński do Toporzyszcz, Horoszek, Horbulowa, Buczek, Ks. Kaszczyk do Korostyszowa i zapewne innych parafij. Ks. Puzynowski jest proboszczem w Olewsku. Potwierdza się wiadomość o areszcie i skazaniu na 10 lat więzienia ks. Zycha z Malina. Uwięziony został również ks. Madera z Chabna. Prawdopodobnie na olbrzymiej polacji kraju od granicy aż po Kijów i od Żytomierza po Owruca innych kapłanów oprócz wyżej wymienionych niema. Z części diecezji, położonej na południe od tej polacji, szczegółowych wiadomości nie posiadamy

Pielgrzymka poznańska na Jasnej Górze

Z końcem sierpnia odbyła się z inicjatywy towarzystwa Żywy Rożaniec Matek parafii łazarzkiej pielgrzymka dwudniowa na Jasną Górę do cudownego obrazu Królowej Korony Polskiej prowadzona przez ks. prob. Gorgolewskiego w asyście dwóch księży. Brało w niej udział około 700 osób. Odjazd nastąpił wieczorem, po nabożeństwie w kościele parafjalnym, z dworca poznańskiego, a nad ranem pielgrzymi doczekali się kresu podróży, gdy pociąg stanął na stacji w Stradomiu.

Od jednej z uczestniczek pielgrzymki otrzymujemy taki jej opis:

Krótko potem słońce wychyla się na świat Boży i jednocześnie na tle porannego nieba ukazuje się wyniosła iglica wieży jasnogórskiej. Ona już odtąd wskazuje nam drogę.

Miasto, mimo tak wczesnej pory, wykazuje niezwykle ruch i gwar, wzrastający w miarę zbliżania się do klasztoru.

Niezliczone stragany z artykułami żywnościowymi, herbatą, kawą, mlekiem oraz osobno z dewocjonaliami otwierają się i odrazu, jak za dotknięciem różdżki czarodziejskiej, cały ten drobny, hałaśliwy a bardzo ruchliwy handel jest w pełnym biegu. Nie chce się wierzyć, że to tak wczesne rano.

Pochód poznańskiej, jednej z najliczniejszych w ostatnich czasach pielgrzymek, przeciska się przez wleobarwny tłum przybyszów z okolicy, którzy bądźto pieszo bądź wozami przybyli do Częstochowy. Szeregi wozów z dalszych stron przybyłych, biegnące nakrywającemi je płachtami, dają obraz jakiegoś obozowiska.

Nareszcie docieramy do bram jasnogórskich. Byłam poraz pierwszy w Częstochowie i jak zapewne każdy, wytworzyłam sobie naprzód w wyobraźni obraz tego, co zobaczę. Lecz wszystko było inaczej. Sądziłam, że rano będzie tu cicho, spokojnie i ludziam się, że nasza pielgrzymka sama albo w nielicznym towarzystwie uczestniczyć będzie w uroczystym momencie odsłonięcia obrazu. Ale wnet spostrzegłam nierealność tej myśli. Im bliżej kaplicy, tem gęstszy tłum. Dziedzińce

zapchane ludem wiejskim, w słonecznym blasku pogodnego dnia mienią się żółte, czerwone, zielone i białe barwy strojów chłopskich z Sieradza, Włocławka itd. Nasza pielgrzymka z racji więcej jednostajnych, miejskich szat, wrzyna się ciemnym, ponurym klinem w tę różnobarwną pstrokaciznę.

Dwie fale głów ludzkich, obok siebie płynące w odwrotnych kierunkach, odjęły mi zupełnie nadzieję dotarcia do celu podróży — kaplicy z obrazem Panny Marii Częstochowskiej. Jednak wolno a wytrwale się posuwając, daleko jeszcze przed celem, już naprzód oczami go wypatrując, nasi pielgrzymi wraz z tłumem wtoczyli się jako tako szczęśliwie do zapełnionej już kaplicy. Zegar na wieży wybijał godz. 6, gdy przy ogłosie radosno - poważnej fanfary zwolna podnosiła się zasłona, i niebawem obraz ukazał się oczom przelicznej gromady ludzkiej. Z chwilą ukazania się najświętszego oblicza liczni pielgrzymi padli na kolana, rozległ się szloch, płacz, jęk i bez względu na otoczenie tylu obcych ludzi rozgłośnie szepcane modlitwy. Każdy miał jakąś swoją utajoną prośbę, składaną namiętnie u stóp cudownej Matki. Ludzie wyszli z zwykłych ram, nałożonych im przez życie; wszyscy stali się równi, każdy czuł się biednym, małym i bezbronnym człowiekiem.

Po nabożeństwie opuścili kaplicę, stale przepelnioną, aby zrobić miejsce bez przerwy płynącej do jej wnętrza fali ludzkiej. I tak już stale obserwo-wałam przez półtora dnia pobytu na Jasnej Górze: wieczny ruch, ciągły napływ nowych pielgrzymek, które nie-raraz pieszo przebywają w drodze trzy doby i więcej, mając w swych szeregach uczestników nie tylko młodych, lecz i ludzi podeszłych bardzo wiekiem. Trudy takiej drogi uciążliwej pomagają im znieść wzniosły cel i pragnienie ujrzenia obrazu Tej, której złożyć pragną swoje dziękczynienia lub skargi i boleści. Widać tu ludzi niewidomych, którzy pozbawieni największego z daru, oczu widzających, wnoszą ku obrazowi twarze zbiedzone i proszą o miłosierdzie.

Lot Londyn—Tokio w wieczorowej sukni

Zamiary angielskiej lotniczki

Pani Victor Bruce, zapalona i odważna lotniczka angielska wystartowała o- negdaj — jak donosi prasa londyńska — z Londynu do okrężnego lotu na daleki Wschód. Młoda zwoleńniczka żegluga powietrznej zabrała ze sobą na pokład swego samolotu, jako cały bagaż, puderniczkę, grzebień i szminek do ust. Opuściła lotnisko w Herton o godz. 7 rano, udając się pierwszym etapem do Budapesztu, gdzie brała wieczorem udział w przyjęciu wydanem na jej cześć. Dlatego też, pod ubranie lotnicze włożyła na siebie wieczorową suknię, w której też zamierza odbyć swój dalszy długi lot aż do stolicy japońskiej.

„Pragnę dowieść — oświadczyła przed startem p. Bruce przedstawicielom londyńskiej prasy, którzy przyszli ją pożegnać, — że samolot turystyczny stał się już najpewniejszym i najbardziej dogodnym środkiem komunikacyjnym naszych czasów. Przemysłowcy i kupcy powinni się nim posługiwać bardziej, niż koleją i samochodem, a kobiety dla wycieczek i podróży „dla przyjemności”. Uważam, że jest to wielka wygoda odlecieć z Londynu, by spożyć śniadania w Paryżu a obiad na Riwierze. Obecnie lecę do Tokio, przysnam się jednak, że nie ustaliłam sobie żadnej dokładnej trasy. Może skieruje mój samolot do Persji, Indyj i Chin, być może także, że zatrzymam się w Egipcie, — o ile nie zmienię zdania i miast lecieć do Tokio, udam się na przylądek Dobrej Nadziei. To właśnie, by lepiej dowieść, że sprawa obszarów nadających się do lądowania, biur meteorologicznych i podobnych „dodat-ków” dobrą jest jedynie dla tych, którzy obawiają się podróży samolotem. Gdyby, chcąc obliczyć świat na samolocie, miało się czekać aż cała kula ziemską będzie przerobiona na lotniska, niktby na razie nie latał. Dwadzieścia lat temu jeżdżono samochodami, choć szosy nie były tak dobre jak obecne. Dziś oczywiście samochodem jeździ się znacznie lepiej niż dawniej. Samolot jednak jest bardziej dogodny — a szosy, przynajmniej dla mnie, nie odgrywają już żadnej roli”.

Samolot p. Bruce, jest zwykłym samolotem turystycznym, pędzonym motorem mocnym rozwiniętym przeciętnie 100 klm. na godzinę. W kajucie samolotu pani Bruce umieszcza mikrofon gramofonowy, do którego, w czasie lotu, zamierzona, do czasu przemawiać, by uwiertnić swe wrażenia podróży. Po ukończeniu raidu, płyty będą wyświetlone, stanowiąc szereg dowodowych sprawozdań w formie artykułów, z góry już zakupionych przez wielkie wydawnictwo prasowe w Londynie. Świat lotniczy z wielkim zainteresowaniem oczekuje wyniku śmiałego lotu odważnej Angielki. S. F.

Przygoda nurka amerykańskiego

Kapitan Nick Danese, 62-letni nurek-weteran, może śmiało twierdzić, że przeżył najbardziej groźną i straszliwą przygodę, jaką kiedykolwiek przeżywał człowiek, czekając przez 26 godzin pod wodą na przybycie ratunku. Danese zanurzył się w basenie portowym celem naprawy jakiegoś uszkodzenia. Zaopatrzony był tylko w hełm nurka — bez zwykłego pancerza, używanego przez tych, którzy pracują pod wodą — gdyż hełm w danym wypadku był zupełnie wystarczającym. Nagle woda zerwała ciężkie wrota basenu, który w momencie napelniał się wodą. Robotnicy, obecni przy katastrofie, ze zgrozą pospieszili, by przywołać pomoc, wszystko jednak wydawało się skończonym.

Tymczasem nurek, szarpłac rurę powietrzną, dawał znaki życia. Prąd pchnął go pomiędzy dwa filary, skąd nie był w stanie się ruszyć. Dwustu ludzi więc pracowało bezustannie, pompując powietrze i czyniąc nadludzkie wysiłki, by uratować nurka. Z początku zdawało się, że robota ta na nic się nie przyda, wkrótce jednak woda zaczęła się obniżać i nagle — gdy tego się jeszcze nikt nie spodziewał, ujrano postać nurka, wylaniającą się z basenu. Danese był ocalony. Jego dzieci i żona, która czekała w rozpaczliwych oczekiwaniach, rzucały się w ramiona ojca. Ten jednak ruchem ręki powstrzymał wszystkich, nakazując, by wpięć wspólnie z nim ukieklili i podziękowali Bogu za okazany cud. S. F.

Ze sceny — do klasztoru

Niedawno przyniosła prasa paryska sensacyjną wiadomość, że znana aktorka Yvonne Hautin, z Comedie Française, wstąpiła do klasztoru. Wiadomość ta wzbudziła w całym Paryżu dużą sensację, ale dla przyjaciół pani Hautin nie była wcale niespodzianką. Pani Hautin pochodziła z bardzo pobożnej rodziny, która zawsze niechętnym okiem patrzyła na jej artystyczną karierę. W ostatnich czasach pani Hautin okazywała duże zdenerwowanie, nie przychodziła na próby i całymi dniami przebywała w klasztorze. Gdy więc zjawiała się w kancelarii dyrektora Fabrea i oświadczyła mu, że ustępuje ze sceny, by wstąpić do klasztoru, dyrektor był już na to przygotowany. Prosił ją tylko, by ostatni raz wystąpiła w sztuce niedawno zmarłego komedjopisarza Porto Rico's, ponieważ inaczej

przedstawienie nie dojdzie do skutku. Pani Hautin na to się zgodziła i po raz ostatni zagrała swą rolę.

Wstąpienie p. Hautin do klasztoru przypominało i inne artystki, które to samo uczyniły. Swego czasu głośną była Ewa Lavalliere, jedna z najslawniejszych artystek Paryża, która pewnego dnia zniknęła nagle z miasta. Po kilku miesiącach odnaleziono ją w klasztorze, daleko od Paryża. Liczni dyrektorzy pielgrzymowali do klasztoru, ale nie uzyskali dostępu do artystki, która została mniszką. Raz tylko przyjęła Ewa Lavalliere wszystkich swoich przyjaciół i przyjaciółki i pożegnała się z nimi na zawsze.

Jeszcze przed Ewą Lavalliere uczyniła to samo Mademoiselle Gautier, również z Komedji Francuskiej, obie jednak poprzedniczki pani Hautin były starsze i karierę miały już za sobą, podczas gdy Yvonne Hautin liczy lat dwadzieścia kilka i swoją karierę sceniczną dopiero rozpoczęła.

Co Marconi mówi o cudach radjotelefonji i telewizji

Z racji świeżo otwartej w Londynie wystawy radjotechnicznej ogłosił, bawiący obecnie we Włoszech, senator Marconi ciekawy artykuł, w którym zapowiada, jakie jego zdaniem będą najbliższe udoskonalenia i postępy w dziedzinie praktycznego zastosowania radja.

„Radjo — mówi słynny wynalazca — przekształciło już życie ludzkie, połączyło morza i lądy, zniósło odległości, zapoczątkowało nową fazę w dziedzinie muzyki oraz wszelkich rozrywek, skierowało na nowe tory politykę i przeistoczyło cały system nauczania. Zasluga radja jest również wybitne przyspieszenie rytmu handlu międzynarodowego w sposób, jaki ojcowie nasi uważaliby za czarodziejski. Rad jestem, że udało mi się w pewnym stopniu przyczynić się do urzeczywistnienia tych zmian, zadanie moje nie jest jednak jeszcze ostatecznie dokonane. Mam na widoku inne jeszcze zmiany, jestem też pewien, że za jakie dziesięć lat, a może rychlej, podobna dzisiejszej wystawa obejmie wiele nowych rzeczy, zwłaszcza w zakresie telewizji, oraz transmitowania przez radjo obrazów.”

Wielki postęp zapowiada się również na polu handlowym. W ciągu najbliższych lat usunięte zostaną niedokładności i braki, a zastosowanie systemu fal kierunkowych umożliwi tajność rozmów na dalekie odległości. Połączenia bezdrutowe będą prowadzone poprzez eter wężkami kanałami, zupełnie w taki sam sposób, w jaki woda przeprowadzana jest przez rury wodociągowe. Koszty transmisji zostaną niższe do minimum, dzięki czemu udostępnione będzie najszerszym masom korzystanie z telefonu bezdrutowego.

W świecie radja wszystko będzie kosztowało mniej. Transmisja dokumentów i fotografii za pomocą radja stanie się rzeczą powszechną i dwoje zakochanych, oddzielonych wzajem tysiącami kilometrów, będzie mogło wymienić pomiędzy sobą swoje fotografie w ciągu jednego i tego samego dnia, w ciągu godziny bodaj, i to kosztem groszowym nieledwie. Telewizja pozostaje wciąż jeszcze w stadium doświadczalnym, mam jednak niezłomną pewność, że w ciągu dziesięciu lat najwyżej aparaty telewizyjne będą bardziej jeszcze rozpoznawalne i udostępnione, aniżeli dzisiejsze aparaty odbiorcze radjofoniczne. W ten sposób przekształcone zostanie również życie indywidualne, ludzie będą mogli mieszkać na zapadłej wsi, pozostając w najściślejszym kontakcie z całym światem.

Radjo przyspieszyło tempo życia. Przyspieszy je stokroć bardziej jeszcze z chwilą gdy staniami się absolutnymi panami eteru”.

Co sprowadza sny?

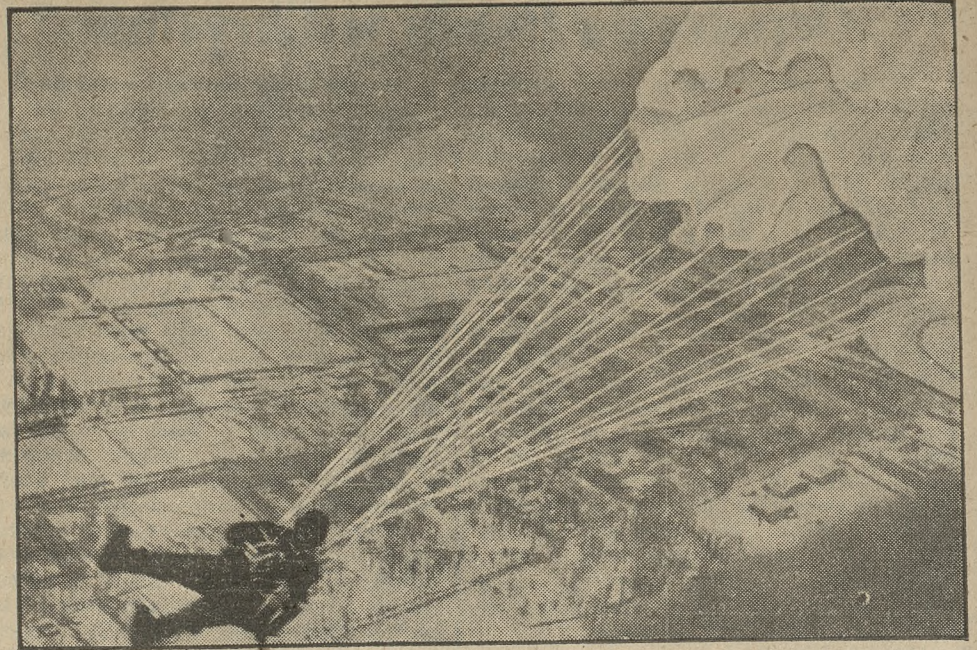
Wybitny uczony norweski, Mourley Vold, ogłosił drukiem niezwykle interesującą pracę, która wyjaśnia w sposób niezwykle popularny, na czym polega istota snu i dlaczego śnią się nam różne widzenia.

Już badacze dawniejszych czasów zwrócili uwagę na związek, zachodzący między treścią marzeń sennych i pozycją, w jakiej znajduje się ciało śpiącego. Wiedzano już także, że każda zmiana położenia wywołuje natychmiast zmianę obrazów sennych.

Vold rozpoczął swe doświadczenia od wywołania drobnych podrażnień dolnych kończyn człowieka i od wyjaśnienia, jaki wpływ wywierają one na zmianę snów. W tym celu poprosił 23 swych studentów, by przed ułożeniem się do snu obwiązywali sobie nogę w kostce. Bandaż powodował drobne podrażnienia skóry i mięśni, co skłaniało śpiącego do częstej zmiany położenia nogi.

I jak później okazało się, na podstawie raportów studentów, w snach z obandażowaną nogą mnóstwo było obrazków, w których wielką rolę odgrywało stanie, chodzenie i bieganie, i to nie tylko osoby śpiące, ale i innych osób, występujących w marzeniu sennym. Vold wnioskuje na podstawie tego, że istotne sny są zależne od naszego położenia w łóżku. Zdaniem jego, — człowiek, który śpi na wznak, ma bardzo przykre sny. Gdy śpi na lewym boku, przyczem ugniat się serce, śnią mu się zawsze katastrofy. Natomiast gdy śpi na prawym boku, nie śni mu się nic zgoła.

Vold dokonał doświadczeń również z innymi członkami ciała, z których najciekawsze były doświadczenia z rękami, na

Skok ze spadochronem pulk. Rayskiego podczas manewrów lotniczych naszej armji. Podobne, niezwykle ciekawe popisy odbędą się jutro, dnia 5. b. m. na lotnisku w Lawicy.

które nałożono dość ciasne rękawiczki. Takim osobom całą noc śniło się, że wykonują jakieś czynności, przeważnie niemiłego charakteru, rękami. Również podobki, działające z zewnątrz, mogą spowodować także bardzo silne efekty Vold stwierdził mianowicie, że puknięcie w szybę podczas głębokiego snu wywołało sen o salwach karabinowych i strzelaniu, podczas gdy kropelka wody, spuszczone na czoło śpiącego, wywołała sen o deszczu.

Badania metodą prof. Volda prowadzone są obecnie na uniwersytetach niemieckich.

Jules Verne zakazany w Sowietach.

Rada Komisarzy Ludowych wydała zakaz drukowania nowego wydania dzieł Jules Verne'a ponieważ, jak głosi komentarz do uchwały Rady, dzieła Verne'a przyczyniają się do szerzenia w masach czytelnicych skłonności i tendencji utopistycznych.

Znaleziono manuskrypty Dantona i Robespierre'a.

W okolicach miasteczka Devon, w Anglii, znaleziono w pewnym starym zamku kolekcję dawnych manuskryptów, niezmiernie cennych. Wśród tych papierów znajdują się listy — autografy kilku królów Anglii, listy prezydentów Stanów Zjednoczonych, a prócz tego kilka manuskryptów Dantona i listy Robespierre'a.

Z różnych stron Polski

Rzuciła krucifiksem w sędziego.

Przed sądem okręgowym w Warszawie toczyła się rozprawa przeciwko kobiecie złych obyczajów, niejkiej Wandzie Karczewskiej, która swego czasu urządziła w sali sądowej straszliwą awanturę i nakoniec porwała stojący przed nią na stole krzyż i rzuciła nim w sędziego, raniąc go w czoło. I na ponownej rozprawie oskarżona zaczęła się awanturować, udając nieposzytalną. Poskromiono ją jednak wnet i zasądzono awanturę na półtora roku więzienia.

Szpieg sowiecki skazany na dożywotnie więzienie.

Komendant posterunku policji państwowej w Delbinowie, otrzymał swego czasu wiadomość że u niejakiego Stanisława Chasieniewicza w Michalińskich Pasiekach

przebywa agent G. P. U. z Mińska, poszukiwany oddawna Jan Trubacz, który był na służbie wywiadu sowieckiego. Na skutek tej wiadomości komendant udał się w towarzystwie policjantów do wskazanej zagrody. W czasie rewizji Trubacz strzelił do komendanta posterunku z ukrycia i zranił go w policzek, następnie wybiegł na dziedziniec i ostrzeliwując się, usiłował zbiec do lasu. Policjanci jednak ujęli go. Na śledztwie Trubacz zeznał, iż został zwerbowany do wywiadu sowieckiego, gdzie polecono mu werbować ludzi do tego wywiadu i utrzymywać z nimi ścisły kontakt i przemycać materiał szpiegowski przez granicę. Trubacz wskazał na 5 osób, jako na swych współników. Sąd skazał Jana Trubacza na dożywotnie więzienie, pozostałych zaś na ciężkie więzienie od lat 8 do 15-ty.

Oskarżeni o zdradę główną.

Przed trybunałem sądu przysięgłych w Krakowie rozpoczął się proces przeciwko grupie słuchaczy U. J., oskarżonych o zbrodnię zdrady głównej z par 58 u. k. Na ławie oskarżonych zasiadli: Leon Grossfeld słuchacz praw, Adela Rosen, słuchaczka filozofji, Regina Rothenberg, słuchaczka filozofji, Stanisław Seńczuk, słuchacz medycyny, Wiktor Bogusławski student U. J., Bernard Rosenfeld, magister praw, Kazimierz Wójcik, słuchacz WSH., Izak Reifer słuchacz politechniki i Eda Kempfer urzędniczka prywatna. Oskarżonymi są zatem przeważnie żydzi.

Akt oskarżenia, obejmujący 16 stron pisma maszynowego, zarzuca wszystkim oskarżonym działalność wywrotową i uprawianie agitacji komunistycznej przez rozpowszechnianie odezw o treści antypaństwowej. Rozprawa sądowa potrwa prawdopodobnie kilka dni.

Cmentarz żydowski w Warszawie pod gradem kul.

Niemalą popłoch powstał w tych dniach na cmentarzu żydowskim w Warszawie, przy ul. Okopowej, gdy nagle wśród drzew zaczęły świstać kule karabinowe i ozwały się wkrótce krzyki rannych osób. Dwóch rannych nawet musiano przewieźć do szpitala. Jak się okazało, na pobliskim forcie Bema odbywały się ćwiczenia wojskowe z karabinami maszynowymi. Strzelano ostremi nabojami. Jakim sposobem zaś to się stało, że kule zabłąkały się na cmentarz, gdzie w tym dniu z powodu święta żydowskiego było wiele osób, wykaże prawdopodobnie śledztwo.

Jak donosimy na innym miejscu rozbił się wjeżdżając do rowu, autobus na szosie między Środą a Kostrzynem własność Klemensa Walkowiaka z Kostrzyna. Ilustracja przedstawia autobus krótko po rozbięciu. (K)

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

5-ty października

Jutro, w niedzielę, 5-go października obchodzi świat cały święto spółdzielczości. Także Polska bierze udział w tym międzynarodowym święcie współdziałania.

Współdziałanie! Jakże wielkie to słowo! Jak wielką, twórczą jest idea spółdzielczości, widziana z perspektywy dzisiejszej, smutnej, bolesnej rzeczywistości polskiej...

W Polsce nie jest ugruntowane nawet współzycie, a co dopiero mówić o współdziałaniu? Najistotniejszym wyjaśnieniem nikłego współdziałania w naszym społeczeństwie nieomal we wszystkich dziedzinach jego pracy jest niedorozwój współzycia, wynikły w niewoli, a niedostatecznie leczony w okresie odrodzenia. Budzenie współdziałania, stanowiące podstawową myśl przewodnią ruchu spółdzielczego, największą u nas przeszkodę napotyka w tym, że wskutek niedostatecznie rozwiniętego współzycia zadużo jest wzajemnych nieufności i walk. Wystarczy uswiadomić sobie, co się u nas dzieje... Nie wyrażamy tutaj żadnych „pobożnych życzeń”, bo z nimi ruch spółdzielczy nie ma nic wspólnego, — tak jak samopomoc nie ma nic wspólnego z dobroczynnością. Współdziałanie, znajdujące wyraz w czynach, w praktyce życia codziennego, — oto emanacja ruchu spółdzielczego.

Pomówmy szczerze o pewnym, starym zarzucie, kierowanym pod adresem spółdzielczości: zarzuca się kooperatywom, że wykazują częstokroć niższy stopień sprawności od przedsiębiorstw prywatnych, nieobciążonych zarządkiem kolegiatnym. Święta racja! Godzimy się z tym zarzutem, bo rzeczywistość potwierdza jego słuszność. Ale:

Przewaga spółdzielni nad przedsiębiorstwem prywatnym tkwi w tym, że w niej skupia się zbiorowy wysiłek ludzi w celu osiągnięcia na tej drodze najlepszego wyniku, że jest ona ośrodkiem i źródłem energii społecznej.

Weźmy za przykład — spółdzielnię rolniczą: widzimy, że wpływanie na członków przez kooperatywy jest wielostronne. Zapewnienie zbytu daje ustalenie się produkcji. Ulepszenie jakości produktu zapewnia coraz lepszą opłacalność. Odsuwanie lichego produktu chroni innych od strat, co jest szczególnie ważne w dziedzinie ziarna. Niemniej jednak ważnym jest wpływ, który nazywamy wychowaniem spółdzielczym.

— Wychowanie spółdzielcze?

— Integralną część pojęcia państwa stanowi sprawowanie władzy, które często dochodzi do przerostu, wskutek niedorozwoju współzycia i współdziałania w masie. Spółdzielczość wdraża do współdziałania, a zarazem łączy w spójność, w których władza zredukowana została do niezbędnego minimum. Jest więc kooperatywa zarazem i najlepszą szkołą obywatelstwa i czynnikiem udoskonalamym państwo.

Krótkie informacje gospodarcze

— Import rudy żelaznej przez port gdański zwiększył się, i w tygodniu 19 do 25 września rb. osiągnął cyfrę 12.200 tonn.

— W Budapeszcie nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy przemysłowo-rolniczej. Podczas wystawy odbędzie się kongres właścicieli plantacji winogron.

— W ciągu ubiegłego tygodnia Reichsbank przekazał do Paryża ogółem 140 milionów marek w zlocie.

— Ambasador niemiecki w Paryżu zawiadomił niemiecką delegację w Genewie, iż większość banków francuskich przestaje udzielać kredytów Niemcom.

— Wkłady oszczędnościowe w niemieckich kasach na dzień 1-go września rb. wyniosły 10 094 280 000 Rm. W porównaniu do danych z 1-go sierpnia wzrost oszczędności stanowi 85.083 milionów Rm.

— Według obliczeń biura statystycznego niemieckiego przemysłu metalowego produkcja ołowiu osiągnęła w sierpniu 10 192 tonn w porównaniu do 8 292 t. produkcji w m. lipcu.

— Trust cukrowniczy w Batawji postanowił obniżyć cenę eksportową cukru pierwszego gatunku o 8 florénów.

— Tegoroczna kampania cukrowa zapowiada się bardzo niepomyślnie. Przemysłowi cukrowemu na Jawie grozi niemal katastrofa wobec niemożności eksportowania nieco znaczących ilości.

— Wbrew urzędowym zaprzeczeniom napływającym z Ameryki prasa donosi, że wkrótce z inicjatywy banków amerykańskich odbyć się ma międzynarodowa konferencja bankierów.

Giełda pieniężna we wrześniu

Podobnie jak w sierpniu i w ubiegłym miesiącu ruch na Giełdzie Poznańskiej koncentrował się dokoła papierów procentowych, w których obroty zwiększyły się nawet. Wogóle daje się zauważyć, że w miarę postępującego kryzysu gospodarczego zainteresowanie papierami lokacyjnymi wzrasta, natomiast dział akcji jest w coraz większym zaniedbaniu.

Najważniejsze obroty i stałe zainteresowanie na naszej Giełdzie mają papiery Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, a w szczególności 8 proc. listy dolarowe stare i nowe, jak również 4 proc. listy zastawne konwertowane.

Za 8 proc. listy dolarowe płacono niezmiennie 96 proc. wartości nominalnej, dopiero pod koniec miesiąca kurs nagle w ciągu jednego zebrania spadł do 94 1/2 proc., lecz już dnia następnego podniósł się do 95 proc. i przy tym kursie utrzymał się do końca miesiąca przy tendencji coraz mocniejszej.

Natomiast nowe 8 proc. listy dolarowe amortyzacyjne w zlocie przy licznych transakcjach nie zmieniły w ciągu września ani razu kursu i stały były obracane po 92 1/2 proc. wartości nominalnej.

Kurs 4 proc. listów zastawnych konwertowanych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego podlegał minimalnym wahaniom: obroty były duże po kursie 42 lub 41 1/2 proc., wartości nominalnej.

Wreszcie za 6 proc. listy żytnie Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego płacono 20.50 zł, względnie 20 zł za 1 ctr. mtr.

Zmniejszyły się w ubiegłym miesiącu obroty obligacjami m. Poznania. Poraz pierwszy notowano we wrześniu obligacje m. Poznania z 1929 r. przy czym kurs ustalił się na poziomie 92 proc. wartości nominalnej. Za 8 proc. obligacje m. Poznania z 1926 r. płacono przy niewielkich obrotach 94 procent wartości nominalnej.

Utrzymały stały swój kurs 91 1/2 proc. wartości nominalnej 8 proc. listy zastawne Zachodnio-Polskiego T-wa Kredytowego Miejskiego w Poznaniu oraz 8 proc. obligacje Komunalnego Banku Kredytowego.

Z pośród pożyczek państwowych stałym popytem cieszyła się 5 proc. Pożyczka Konwersyjna. Dokonano nią większych obrotów po niezmiennym kursie 55 proc. wartości nominalnej.

Z dniem 30 września rozpoczęła Giełda Poznańska oficjalne notowanie emitowanej w roku bieżącym 3 proc. Pożyczki Premjowej Budowlanej, którą obracano po 52 zł za 50 zł nominalnych.

Place akordowe za wybieranie ziemniaków i buraków

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza powołana Rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 13-go września 1930 r. (Monitor Polski nr. 214, poz. 298) na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dziennik Ustaw R. P. nr. 71, poz. 686) dla ustalenia wynagrodzenia za prace akordowe w rolnictwie na rok służbowy 1930-31 na terenie województwa poznańskiego i pomorskiego w składzie: Jana Gnońskiego, okręgowego inspektora pracy jako delegata min. pracy i opieki społ. i przewodniczącego, dr. Fryderyka Weigela, sędziego Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, jako delegata ministerstwa sprawiedliwości, Szczęsnego Radońskiego, inspektora rolnego przy urzędzie wojew. w Poznaniu, jako delegata ministerstwa rolnictwa — jako członków.

Zważywszy, że komisja jest w pewnej mierze związana brzmieniem paragrafu 8 orzeczenia Nadzw. Komisji Rozjemczej z dnia 27 grudnia 1929, oraz biorąc pod uwagę spadek cen na okopowizny i trwającą w dalszym ciągu ogólną koniunkturę w rolnictwie, postanowiła po wysłuchaniu stron, co następuje:

I.

Wynagrodzenie przy akordowym kopaniu ziemniaków na rok służbowy 1930-31, na terenie województw poznańskiego i pomorskiego ustala się w następujący sposób:

a) za jeden szefel — 55 gr brutto od

Nieco większe zainteresowanie budziła 4 proc. Pożyczka Inwestycyjna, którą obracano po 110—108 zł za 100 zł nomin. Za „Dolarówkę” wobec braku materiału, płacono coraz wyższe kursy, a więc 58—60—62 zł, w końcu jednak miesiąca kurs obniżył się na 59 zł za sztukę 5-dolarową.

W dziale akcji transakcje dochodziły rzadko do skutku wobec rozbieżności kursów płaconych i żądanych. Na niektóre akcje istnieje stały popyt, jednak materiał się nie pokazuje. Stałe np. dopytywano się o akcje „Lubań-Wronki”, za które płacono chętnie po 50 zł, poszukiwano także akcji „Ak-wawit” po kursie 60 zł, do większych jednak transakcyj nie doszło wobec braku materiału.

Za 20-złotowe akcje „Piechocin” płacono chętnie 65 zł, jest to więc najwyższe ceniona akcja na Giełdzie Poznańskiej.

Poważniejszą stratę poniosły akcje Banku Polskiego. Na początku miesiąca handlowano niemj po 169 zł, następnie po coraz niższym kursie, aż w końcu miesiąca płacono za nie tylko po 160 zł za sztukę.

Konieczność natychmiastowej sprzedaży nawet niewielkiej stosunkowo ilości akcji powoduje często większą obniżkę kursu przy braku interwencji. Tak było z akcjami Banku Związku Spółek Zarobkowych, które jednego dnia spadły na 65 zł; było to jednak bez znaczenia, gdyż już następnego dnia płacono za nie 70 zł i po tym kursie obracano niemj do końca miesiąca.

Z innych akcji bankowych płacono za Poznański Bank Ziemi po 62.50 zł i za Bank Kwilecki Potocki i S-ka po 60 zł, obroty jednak temi akcjami były małe.

Znowu spadły o kilka złotych akcje R. Maya. Na początku miesiąca handlowano niemj po 63—62 zł, później jednak nastąpiło większe zaofiarowanie materiału po kursie 60 zł.

Akcjami H. Cegielski obracano po 46 zł a Herzfeldem po 27 zł za sztukę. Z dniem 1. września odpadł kupon za 1929 r. od akcji Fabryki Wyróbów Ceramicznych Krotoszyń-Przysieka; dywidendy S-ka nie wypła.

Pozatem handlowano drobne ilości, nie kwalifikujące się do notowania, następujących akcji: Browary Grodzkie po 65 zł, C. Hartwig po 15 zł, „Tri” po 40 zł, Centrala Rolników po 90 zł i „Unia” po 75 zł.

Z akcji nieoficjalnych handlowano Bankiem Cukrownictwa po 142—140 zł, akcjami „Blask” po 35—32 zł, „Ak-wawit” po 60 zł, „Kabel Polski” po 10 zł i Centrala Skór po 6.50—8 zł. R. U.

wykopania ziemniaków wynosi zapłata przy sprzecie ponad 30 kwintali z ćwierci ha uwzględniając cały szlag 15 gr.

b) przy sprzecie od 25 do 30 kwintali z ćwierci ha uwzględniając cały szlag wynosi zapłata za jeden szefel 17 gr.

c) przy sprzecie poniżej 25 kwintali z ćwierci ha uwzględniając cały szlag wynosi zapłata za jeden szefel 20 gr.

Uwaga I.: przyczem deputat się nie odciąga.

Uwaga II.: W myśl art. 8 Orzeczenia zbieranie za kartoflarką oplaca się 50 proc. niżej ręcznego kopania ziemniaków.

Uwaga III.: Dla ludzi obcych, żadnym kontraktem niezwiązanych, przysługuje ta sama płaca i półtora kg ziemniaków od wybranych 55 kg. brutto.

II.

Place akordowe przy wykopkach buraków cukrowych na rok służbowy 1930-31, na terenie województw poznańskiego i pomorskiego ustala się jak następuje:

Dla ludzi kontraktowych:

1) Przy sprzecie do 50 kwintali z ćwierci ha netto 15 zł

2) Przy sprzecie od 50—75 kwintali z ćwierci ha netto 16 zł

3) Przy sprzecie ponad 75 kwintali z ćwierci ha netto 18 zł

Przyczem deputatu się nie odciąga.

Dla ludzi niezwiązanych

kontraktem:

1) Przy sprzecie do 50 kwintali z ćwierci ha netto 18 zł

2) Przy sprzecie od 50—75 kwintali z ćwierci ha netto 18 zł

3) Przy sprzecie ponad 75 kwintali z ćwierci ha netto 21 zł
Od wyradlonych buraków płaci się w każdej kategorii 10 proc. mniej od wymienionych norm.

Poznań, dnia 19 września 1930 r.
Delegat Ministerstwa Pracy i Opieki Społ.

(—) Jan Gnoński,

Delegat Ministerstwa Sprawiedliwości:

(—) Dr. Fryderyk Weigel

Delegat Ministerstwa Rolnictwa:

(—) Szczęsnego Radońskiego,

Za zgodność odpisu:

(—) Dybizański,

rachmistrz Inspekcji Pracy X. Okręgu.

Z rynków nabiału

Notowania, które dwa tygodnie temu podwyższono, uległy w następnych tygodniach spadkowi. W ubiegłym okresie sprawozdawczym (od 25. 9. do 1. 10. 30.) nastąpiło obniżenie cen do poziomu odpowiadającego obecnej sytuacji. Kopenhaga powróciła po dalszym obniżeniu o kor 6.— do ceny koron 242 per 100 kg. względnie sh 140 — 141 per cwt fob. Poziom tego notowania charakteryzuje tegoroczną sytuację „wazywszy, że w równym okresie 1929 r. notowanie wynosiło 340 koron, a w roku 1928 koron 330.

Na rynku niemieckim przystosowano notowanie również do ogólnej sytuacji, obniżając w dniu 25 bm. notowanie o dalsze 4 marki, wobec czego obecne notowanie wynosi marek niem. 130 per 50 kg. franco stacją odbiorczą za I gatunek, 118 per 50 kg. za II gatunek, 102 per 50 kg. za III gatunek. Kwestia nowego cla stale jeszcze pozostaje w zawieszaniu, lecz utrzymuje się pogłoska, że masło polskie obciążony się wyjątkowym cłem w wysokości 80 marek per 100 kg.

Rynek angielski jest w dalszym ciągu bardzo spokojny przy tendencji niżkowej. Duńskie masło notowano o 4 sh taniej, holenderskie o 8 sh. Masło innego pochodzenia obniżyło się w cenie o ca 2 sh. Szczególnie obniżono notowanie na masło polskie, gdyż wynosi ono sh 106 — 116 per cwt loco Londyn.

Na rynku krajowym sytuacja spokojna.

PODATKI I OPŁATY

(p) Przedłużenie terminu ulg podatkowych dla nowych budowli. Na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej termin zwolnienia nowowznoszonych budynków oraz części nadbudowanych i przybudowanych od podatków od nieruchomości i budynków, pobieranych na rzecz skarbu państwa oraz miast, przedłużony został o końca r. 1940. Do tegoż terminu przysługuje prawo potrącenia z ogólnego dochodu przy wymiarze podatku dochodowego sum, użytych na budowę. Zaświadczenia w celu uzyskania tych ulg wydają właściwe władze budowlane.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Banki Polski Zachodniej w 3-m kwartale. Bilanse 10-ciu banków związkowych Polski Zachodniej za ostatnie 3 miesiące nie wykazują znaczących zmian, widoczne są jednakże pewne symptomy, charakterystyczne dla obecnej sytuacji gospodarczej. Na uwagę zasługują mianowicie osłabienie przyrostu wkładów terminowych, które z 118 milj. zł w końcu stycznia wzrosły do 123 milj. zł w końcu lipca, obniżając się następnie w sierpniu do 121.6 milj. zł, co świadczy o tem, że obecny kryzys gospodarczy i osłabienie dochodów, zwłaszcza ludności rolniczej, wpływają hamującą na kapitalizację wewnętrzzną. Z drugiej strony daje się zauważyć dość znaczny wzrost wkładów a vista i pozostałości na rachunkach bieżących z 107 milj. zł w styczniu do 118.6 w lipcu, a 124.0 milj. zł w końcu sierpnia), w czym przejawia się skurczenie się obrotów gospodarczych, a zarazem pewne zwiększenie się rezerw gotówkowych przedsiębiorstw gospodarczych. Banki same dbały w dalszym ciągu o zachowanie odpowiedniej płynności. Gotówka i sumy do dyspozycji wzrosły z 11 milj. zł w końcu czerwca do 20.1 milj. zł na ultimo sierpnia. Weksle zyskontowane wzrosły w tym samym czasie z 237 na 241 milj. zł, natomiast kredyty na rachunkach bieżących zredukowały się z 200 na 182 milj. zł.

Z ZAGRANICZNY

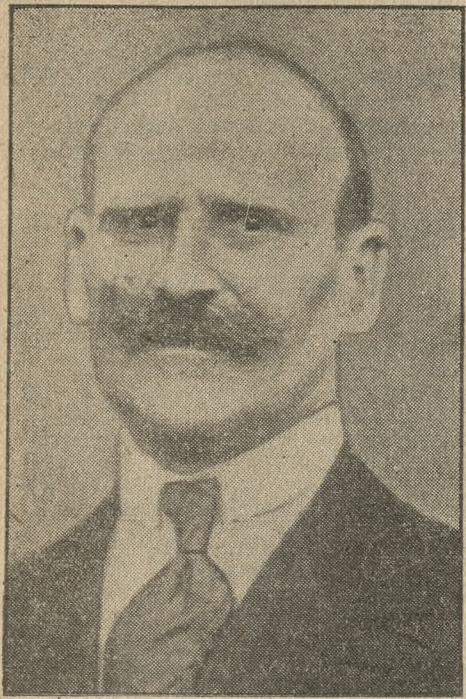
(z) Przymusowy przemiał żyta krajowego w Niemczech. „Reichsanzeiger” 29 września rb. zawiera ustawę zmieniającą częściowo dotychczasowe przepisy o przemiałach żyta krajowego. Według ostatniego zarządzenia, każdy młyn, leżący na terytorjum niemieckim, który wiele żyta zagraniczne, zobowiązany jest w miesiącach października i listopada rb. do przemiału żyta krajowego w wysokości conajmniej 80 proc.

(z) Ford o rewolucji przemysłowej Ameryki. Ukazała się nowa książka Henryka Forda, w której przepowiada on rewolucję przemysłową Stanów Zjednoczonych. Po tej rewolucji masy robotników staną się klasą posiadającą, pochłaniającą nadprodukcję przemysłową i likwidującą bezrobocie. Ford przepowiada, iż minimalny zarobek dzienny robotnika wynosić będzie 27 dolarów.

ŻYCIE SOKOLE

Jubileusz zasłużonego działacza

Srebrne gody małżeńskie wiceprezesa Dzielnic
drha Stanisława Stoińskiego

Dziś obchodzi zasłużony działacz na niwie narodowej, a w szczególności sokolej, mistrz krawiecki p. Stanisław Stoiński, zamieszkały przy ul. Pocztowej 2, srebrny jubileusz małżeński z małżonką swoją Michaliną z Robińskich. Długi szereg lat przebywał Jubilat na obczyźnie, mianowicie w Berlinie - Charlottenburgu, gdzie duże położył zasługi przez gorliwą i ofiarną pracę narodową wśród tamtejszej kolonii polskiej. Przybywszy jako młodzieniec w r. 1899 do Charlottenburga, wnet znalazł się na ćwiczeniach

kolej, a w r. 1900 stał się członkiem „Sokoła” i jest mu wiernym do dzisiaj. Gorący zapał patriotyczny oraz ochota i uzdolnienie do pracy społecznej szybko wysuwają go na kierujące stanowiska w organizacji, aż w końcu zostaje prezesem Okręgu V berlińskiego. Po przerwie wojennej wraca Jubilat do swej ukochanej pracy sokolej, a równocześnie, z ramienia Komitetu Narodowego w Berlinie uczestniczy wybitnie w organizowaniu pomocy dla tworzących się w Wielkopolsce pierwszych zaczątków wojska polskiego a następnie pełni funkcje męża zaufania Konsulatu Polskiego w Berlinie.

W roku 1921 wraca Jubilat z rodziną do kraju, do Poznania i natychmiast zaciąga się w szeregi tutejszego Sokolstwa, w którym od r. 1923 pełni funkcje jednego z wiceprezesów Dzielnic Wielkopolskiej, lubiany i ceniony przez wszystkich dla swej prawości charakteru i dla tej wielkiej i ofiarnej gotowości do pracy sokolej. — To też w dniu Jego srebrnych godów towarzyszą Jubilatowi i czcigodnej Jego małżonce ogólne jak najserdeczniejsze życzenia „ad multos annos”.

Na intencję Jubilatów odbyła się dziś w sobotę o godz. 9 msza św. w kościele OO. Salezjanów przy ul. Maształarskiej. Następnie specjalna delegacja Przewodnictwa w osobach dh.dh. Herńickowej, Gadysza i Powidzkiego dała Jubilatowi artystyczny adres z życzeniami od Przewodnictwa.

Przypomnieć należy, że w roku bieżącym obchodzi p. Stoiński również swój 30-letni jubileusz służby sokolej i z okazji tej udekorowany został związkową odznaką zaszczytną.

Związkowe zawody młodzieży

Odbyły się w Krakowie — Zwycięstwo odniosła Warszawa —
Poznań zajął drugie miejsce

Gród Wawelski gościł w ubiegłą niedzielę młodzież sokolą z dzielnic Mazowieckiej i Wielkopolskiej, która złożyła dowód swej całorocznej intensywnej pracy i sprężystości, nie przed szerszą publicznością, ale przed ścisłym gronem techników, przed wytrawnymi znawcami gimnastyki.

W gmachu „Sokoła” przy ul. Wolskiej odbyło się o godz. 8 posiedzenie sędziów pod przewodnictwem naczelnika związkowego druha prof. Jana Fazanowicza. Obecni byli naczelnicy Dzielnic Krakowskiej radca Nowak i Wielkopolskiej inż. Suligowski, a poza tem druh Noskiewicz z Warszawy, Zajdzikowski, Hołobek, Frackiewicz, Bielecki, Daniel i inni z Krakowa, — Tomczyk z Leszna i Weselik z Poznania.

O godz. 9 rozpoczęły się zawody raportem wobec naczelnika Związku, który witając zawodników, złożył pozdrowienia w imieniu Związku Sokolego i jego prezesa hr. Adama Zamoyńskiego. Młodzież warszawska zdemontowała próbny pokaz, poczem zespół poznański przystąpił do właściwych zawodów. Zespół składał się z 8 zawodników i kierownika. Same zawody zawierały sokolą lekcję gimnastyczną składającą się z ćwiczeń wstępnych, właściwych (prężnik, poręcze, skrzynia do skoków), współzawodnictwa, lekkiej atletyki (bieg 100 metrów, pchnięcie kulą, skok w dal) i wreszcie — ćwiczeń końcowych. Mimo tak szeroko zakreślonego programu, nad którego całością czuwał naczelnik Fazanowicz, ukończono zawody po 3-godzinnych interesujących zmaganiach.

Zwycięstwo odniósł zespół warszawski 1209 pkt. na 1450 możliwych, dru-

gie miejsce zdobył Poznań (Gniazdo Poznań I - Śródmieście) 1106,5 pkt., a trzecie gniazdo leszczyńskie 977 pkt. Indywidualnie zajęli miejsca Jarocki Zbigniew Warszawa II. 171 pkt. na 180 możliwych, Radojewski Bernard Poznań 166 pkt., Broniarek Warszawa II 164 pkt., Zieliński Warszawa 160,5 p., Szcześniak Warszawa 159,5 p., Kaczała Poznań I i Tomczyk Leszno po 156,5 p., Ratajczak Feliks Poznań I. 145 p., i Steżycki Leszno 140 p. W lekkiej atletyce, w której obowiązywał strój gimnastyczny, osiągnięto nie najgorsze wyniki. Na 100 metrów: Bączysty Warszawa I. 12,6 sek., Jarocki Warszawa 13,1 i Radojewski 13,2 sek. W kuli 5 kg. oburącz pierwszym był Jarocki 19,36 mtr., Radojewski 19,32 mtr. Radojewski skoczył w dal 5,02 mtr.

Dzięki wyśmienitej kondycji fizycznej zapewnił sobie zespół warszawski pierwsze miejsce przez lekką atletykę, mało ustępując poznaniakom w gimnastyce. Nieprzeciętnym materiałem na doskonałych gimnastyków okazali się Jarocki i Zieliński z Warszawy, Radojewski i Ratajczak z Poznania, oraz Tomczyk z Leszna. Druhowi Noskiewiczowi z Warszawy należy się pełne uznanie za sumienne przygotowanie zawodników.

Całość wykazała, iż gimnastyka robi duże postępy u nas i będziemy mogli dorównać bratniemu czeskiemu narodowi, specjaliście w dziedzinie gimnastyki. Ale potrzeba nam więcej młodzieży. Oby zawody krakowskie pobudziły inne Dzielnice do wychowania narybku przygotowanego do zawodów w roku przyszłym, których nowy, również bogaty program zapowiedział drh. naczelnik Fazanowicz. Estewu.

Budowa ćwicznicy w Poznaniu

Praca postępuje szybko naprzód — Upamiętnienie
na specjalnej tablicy wszystkich ofiarodawców

Budowa olbrzymiej ćwicznicy na boisku Sokoła, która swym ogromem już dziś robi imponujące wrażenie, dobiega końca, świadcząc o wielkim wysiłku okręgu poznańskiego z zarządem na czele. Doprowadzenie budowy mimo nadzwyczaj trudnych warunków gospodarczych do obecnego stadium,

należy tem wyżej cenić że pracy tej dokonano wyłącznie o własnych siłach, li tylko przy pomocy zawsze ofiarnego społeczeństwa, a przy zupełnym biernym zachowaniu się władz z zakresu wychowania fizycznego.

Cała olbrzymia hala znajduje się już obecnie pod dachem, otynkowana

nazewnątrż i przedstawia bardzo estetyczny widok. W chwili obecnej cały wysiłek skoncentrowano na wykonaniu robót wewnętrznych co potrwa jeszcze kilka tygodni. Obecnie pracuje się na dwie zmiany od 6 do 12 i od 13 do 19, zatrudniając 36 robotników w tem 14 cieśli i 7 murarzy, nie licząc elektrotechników, zakładających oświetlenie.

W ciągu dnia wre na boisku bardzo ożywiony ruch. Dzięki uprzejmości p. inż. Bzyla, który wypożyczył 12 wywrotek i tor do nich zwozi się od rana do późnego wieczora w trzy konie ziemię z nasypów z pod starych trybun, używając ją do splanowania hali. Żużel na bieżnię w hali już zwieziony i kilku robotników przesiewa go, aby przygotować materiał na poszczególne warstwy. Pracę do godziny 19 umożliwia oświetlenie elektryczne, które już częściowo założono.

W przyszłym tygodniu przystąpi się do zaprowadzenia kanalizacji oraz podmurowania fundamentów pod szatnie. Przewidziane są cztery szatnie, oddzielny pokój dla lekarza, natryski, ustępy itd. długości 50 metrów.

Chcąc utrwalić nazwiska ofiarodawców zarząd okręgu uchwalił na swem ostatnim posiedzeniu umieścić w hali tablice marmurowe na których przymocowane będą mosiężne tabliczki z nazwiskami tych ofiarodawców od 5 zł. w zwyż. Wielkość tabliczki uzależniona jest od wysokości wpłaconej kwoty. W czasie imprez w ćwicznicy, tablice te będą specjalnie oświetlone.

Specjalnie podkreślić należy obywatelski gest firmy A. Zwierzchowski i S-ka, ul. Podgórna 10a, która prócz większej ofiary pieniężnej zawiadomiła zarząd okręgu że przeznaczyła dla „Sokolstwa” towaru za 1000 zł., które okręg może wybrać w linach konopnych i drucianych. Oby czyn ten znalazł jak najwięcej naśladowców.

Spółeczeństwo poznańskie przez swą wielką ofiarną dowiodło że interesuje się żywo wszystkimi przejawami życia sokolego, to też inicjatorzy budowy tego pomnikowego dzieła teżyżny sokolej z ufnością patrzą w przyszłość w przekonaniu, że nie poskąpi się im pomocy dla dokończona rozpoczętego dzieła.

Piłkarstwo w Sokole

Przed finałem o mistrzostwo poznańskiego okręgu — Gniazda
powinny otoczyć większą opieką tę dziedzinę

Tegoroczny finał o mistrzostwo okręgu zapowiada się bardzo ciekawie ze względu na wyrównaną formę zespołów biorących w nim udział. Tytułu broni gniazdo Kostrzyn, i w tym roku posiada ono poważne szanse. — Przeciwnikami z któremi się liczyć musi są gniazda Poznań II, VIII i IX, wykazujące znaczną poprawę w porównaniu z rokiem ubiegłym. Mimo tego z całą otwartością przystać należy, że w tej dziedzinie sportu stojemy w okręgu poznańskim na szarym końcu, chociaż posiadamy wszelkie dane po temu aby piłkę nożną postawić na takim poziomie żebyśmy się wstydzili nie potrzebować. W zawodnikach zaprawionych odpowiednio przez gimnastykę posiadamy bardzo odpowiedni materiał na piłkarzy. Dalej mamy w Poznaniu własne boisko stale do dyspozycji dla poszczególnych gniazd. — Lecz za mało o tem myślą one mimo, że naczelnictwo okręgu stale przypominało o zakładaniu oddziałów piłki nożnej, wydając regulamin dla tych oddziałów, oraz ustalając rozgrywki o mistrzostwo okręgu.

Niektóre z zarządów gniazd żywią pewną niechęć do tworzenia oddziałów mając jakoby złe doświadczenia z lat ubiegłych, gdy członkowie tych oddziałów wylamywali się z pod dyscypliny sokolej. Wina leży tu w głównej mierze po stronie samych zarządów, które, posiadając regulamin, nie umiały go wykorzystać i nie stosowały w odpowiednich chwilach sankcyj. Tymczasem należyte ukaranie winnego za-

wodnika we właściwym momencie stałoby się odstraszającym przykładem dla innych i nie dopuściłoby do rozluźnienia karności. Lecz kierownicy oddziałów nie wykazali tego wycucia odpowiedniego momentu, kiedy należało wkroczyć.

Piłka nożna, jako jeden z najtańszych sportów umożliwia nawet najslabszemu gniazdu utworzenie oddziału u siebie i tem samem — godziwej rozrywki dla swej młodzieży. Przy dobrem zorganizowaniu oddziału i odpowiedniej opiece ze strony starszych druhow, którzy będą umieli z taktem poskromić zbyt wybujałą krewkość członków, oddział stać się może dobrą propagandą dla gniazda a przy umiejętnym kierownictwie — i źródłem dochodu.

Gniazda, które posiadają oddziały piłki nożnej powinny się starannie nimi zaopiekować; tam gdzie tych oddziałów niema, względnie gdzie są w zawieszeniu — powinny być powołane na nowo do życia. Ćwicznia, której budowa kończy się, umożliwi gniazdom poznańskim zaprawę zimową. — Wszelkimi informacjami w tym względzie służą druhowi naczelnik Rutkowski i Janec.

Powyższe uwagi nasunęły się nam z okazji spotkania niedzielnego Kostrzyn — Poznań VIII, które odbędzie się o godz. 15 na boisku własnym przy Drodze Dębińskiej. Ufamy, że gniazda udowodnią wszystkim iż „Sokół” i w tej dziedzinie ma bardzo ważki głos.

Zjazd Sokolic

Będzie obradować w niedzielę, 12 b. m. w Poznaniu —
Dokładny program

Dzielnicowy Wydział Sokolic przypomina wszystkim druhom gniazd i oddziałów żeńskich w Wielkopolsce poniższy program zjazdu, który odbędzie się w niedzielę 12 października.

Msza św. o godz. 8 (a nie 7) u fary ze wspólną komunją św. Następnie pochód na boisko „Sokoła”, gdzie o godz. 10½ odbędzie się zebranie plenarne z następującym porządkiem obrad: 1. zagajenie; 2. odczytanie protokołu z ostatniego zjazdu; 3. sprawozdanie prezydium Wydziału; 4. sprawozdanie przewodn. wydziałów okręgowych lub reprezentantek okręgu, 5.

program pracy na przyszłość; 6. wolne głosy; 7. referat „O karności” wypowiedzi druha Sobczyńska wiceprezesa okręgu leszczyńskiego. — Popołudniu godz. 16 referaty: druhy Zofji Zaleskiej wiceprzewodniczącej Zw. Wydziału Sokolic, oraz p. dr. Zarzyckiej - Śliwińskiej z Warszawy na temat: „Rola kobiety w Polsce”. O godz. 17 i pół popisy gimnastyczne.

Dzielnicowy Wydział Sokolic zwraca się raz jeszcze z gorącym apelem do wszystkich druhen, aby na zjazd ten przybyły jak najliczniej.

Co robią gniazda?

ZEBRANIA PLENARNE

Poznań—Śródk. W czwartek odbyło się plenarne zebranie miejscowego gniazda w sali „Domu Katolickiego.” Zebranie zagał drh. Michalak, poczem przyjęto nowych członków. Z kolei referat o powstaniu listopadowym wygłosił p. Bogdan Piotrowski. Po referacie wywiązała się krótka dyskusja. Na zakończenie załatwiono szereg spraw wewnętrznych. (in)

Rataje. Zebranie plenarne tutejszego gniazda odbyło się w środę przy

licznym udziale druhen i przew. wydz. okręgowego dhny Dobroszyńskiej. Z okazji rocznicy śmierci Tad. Kościuszki wygłosiła dhna Dobroszyńska piękny odczyt o Kościuszcze, który wysłuchano z wielkim zainteresowaniem. Omawiano dalej sprawę przedstawienia amatorskiego; urządziła się gniazdo ze współudziałem druhow z Rataj przy końcu listopada rb. Rozpatrywano dalej kwestje administracyjne i techniczne — z których wynika że gniazdo żeńskie Rataje z prezeską Gawarecką na czele się stale rozwija i pracuje dla dobra Ojczyzny oraz idei sokolej.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Z dnia

Z rozważań ogólnych

Nie zawsze grupę, dzierzącą władzę w państwie, łączy z całością społeczeństwa wspólność ogólnego poziomu cywilizacyjnego, obyczajowego, moralnego, ułatwiająca wzajemne rozumienie się, a tem samem należyte współdziałanie rządzących i rządzonych. Niekiedy grupa kierownicza wyrasta wysoko, pod względem umysłowym i etycznym, ponad przeciętny poziom obywateli: w takich razach pierwszym warunkiem trwałej i skutecznej działalności staje się dla niej zmniejszenie tego dystansu przez podniesienie mas na wyższy szczebel rozwoju, w jej programie i metodach postępowania z konieczności wysuwają się na czoło pierwiastki wychowawcze. Władcy wówczas usiłują przede wszystkim utrwalić w narodzie poczucie godności i dumy, i do tych uczuć się odwołują, pogłębiają jego kulturę polityczną przed odpowiednio zorganizowany ustrój prawny i prawidłowe jego funkcjonowanie, przez wpajanie w społeczeństwo jasnej, wysokiej pod względem moralnym ideologii i stawianie przed niem na daleką metę zakrojonych, zrozumiałych i rozpalających wielką ambicję zbiorową zadań na przyszłość.

Nieraz wszakże, wskutek różnych okoliczności dziejowych, rządy w państwie dostają się w ręce grupy, której stan umysłowy i moralny niższy jest od przeciętnego stanu społeczeństwa, nad którym sprawuje ona władzę. — Wtedy, pragnąc utrzymać się u steru, grupa rządząca niekoniecznie zmuszona jest podciągając się moralnie dla osiągnięcia obowiązującego w danej zbiorowości stopnia cywilizacyjnego rozwoju: wyrównanie poziomów można także uzyskać w sposób odwrotny, przez obniżenie ogółu takie, ażeby przestał przerastać tych, którzy nim władają.

Różne może przybierać postacie to dążenie. Z natury rzeczy niesie ono z sobą upadek szerszej myśli politycznej, zastępowanie jej małostkowymi, osobistymi porachunkami i zwadami. Szczególnie znamienne jest jednakże dla tego systemu postępowania odwo-

ływanie się rządzących do niższych, podlegszych cech natury ludzkiej i na nich opieranie swoich rachub. Ulubioną metodą staje się tutaj zastraszenie, wytworzenie takich warunków, by w społeczeństwie zapanowało przekonanie, że samowola władcy nie zna przeszkód, że stosownie do jej zachcianek naginają się wszelkie ustawy, nie krępują jej żadne ograniczenia. Zbrodnie i gwałty, jeżeli ofiarami ich stają się ludzie, grupie rządzącej niemili, pozostają bezkarne. Człowiek, posiadający odwagę własnego zdania, nie jest pewny swego bezpieczeństwa i swobody ani we dnie, ani w nocy.

Zdarza się nawet, iż władca z jakąś szczególniejszą pasją poniewiera godnością narodu, urąga jej, jak gdyby chciał pokazać: „mam siłę, robię, co mi się podoba”. Ludzie zaś bojaźliwi, dbający przede wszystkim o własny spokój i wygodę, w ten czy inny sposób uzależnieni — gną się przed nim w lokajskim ukłonie. Bywają grupy rządzące, które za szczyt mądrości politycznej i najlepszą rekojmie utrwalenia swego panowania uważają przekupienie tych, którzy się przekupywać dadzą, i sterroryzowanie innych, poczciwszych.

Przedwczesnym jednak byłoby wyciągnięcie z takiego stanu rzeczy wniosku iż naród dał się znieprawić. Wniosek podobny, w epoce porobiorowej, płytsze umysły nieraz formułowały lekko-myślnie w stosunku do narodu polskiego wtedy właśnie, kiedy potrafił on pogłębić swoją świadomość polityczną do tego stopnia, że zdolny był już reagować na przemoc zaborców nie bezpośrednio, nieprzemysłanymi odruchami, ale jasnym, konsekwentnym planem polityki, którego wykonanie doprowadziło do zjednoczenia ziem polskich i odbudowania niepodległego Państwa Polskiego.

Nie łatwo jest bowiem toczyć walkę z siłą żywotną duszy narodowej, chociażby napozór posiadało się wszystkie środki, potrzebne na to, żeby naród ugiąć i poniżyć.

leżli się poza kierownikiem pomorskiego wydziału wojewódzkiego drh. Ciesielskim z Bydgoszczy — z Komitetu Młodych O. W. P. dzielnicy zachodniej drh. red. Roman Fengler i referent organizacyjny drh. Feliks Fikus. Przeglądu dokonał członek Wydziału Wykonawczego Młodych O. W. P. drh. dr. Tad. Bielecki, przyjmując szczegółowy raport.

Po przeglądzie odbyła się krótka odprawa kierowników wydziałów powiatowych.

Zarówno przegląd jak i raport dały niezbitny dowód, że ruch Młodych na Pomorzu krzewi się z żywiołową siłą, obejmując wszystkie warstwy i dając rękojmię, że oblicze ideowe młodego pokolenia będzie jednolite i czyste narodowe.

Obóz Wielkiej Polski Wydział Grodzki Młodych m. Poznania.

Dziś, w sobotę, 4 października o godz. 20 w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum”) **ZEBRANIE UROCZYSTE** sekcji grodzkiej Młodych, na którym dokona się **przyjęcia kilkudziesięciu kandydatów** do szeregów Obozu Wielkiej Polski.

Na zebraniu przy udziale władz Komitetu Młodych dzielnicy Zachodniej będą wygłoszone ciekawe referaty.

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Z Wydziału Grodzkiego

— Z placówki Główna. Bez rozgłosu, ale sumiennie pracuje placówka Młodych na Główniej, gdzie Obóz Wielkiej Polski cieszy się szczerą sympatią i poważaniem starszego społeczeństwa. Zebrania placówki odbywają się co 3 tygodnie; poza tem zbierają się członkowie placówki grupami na pogawędki. — Ostatnie zebranie placówki odbyło się w ub. niedzielę, 28. bm. przy liczny udział członków i sympatyków. Zgromadzenie zagałę hasłem „Młodzi czuwajcie” kierownik placówki drh. Kowalik, oddając po kilku słowach wstępny głos kier. wydziału grodzkiego, drh. Płonczyńskiemu. Ten mówił na temat akcji przedwyborczej. Drugi referat o obowiązkach członka Obozu Wielkiej Polski wygłosił drh. R. Kończal. Po krótkiej dyskusji zakończono zebranie odśpiewaniem hymnu Młodych.

Z Dzielnicy Zachodniej

— Z działalności Młodych O. W. P. w Rogoźnie. W dniu 11. września odbyło się w sali p. Wieczorka w Rogoźnie ogólne zebranie Młodych przy liczny udział członków. Po zagajeniu zebrania przez kierownika placówki drh. Wiktora Jaraczewskiego wygłosił referat p. t. „Dziesięciolecie Cudu Wisły”. W referacie mówca przedstawił momenty polityczne, jakie były powodem wyprawy kijowskiej, i jej następstwa oraz walki pod Warszawą. Drugi referat p. t. „Kilka uwag o zasadach ustroju narodowego” wygłosił kierownik placówki drh. Wojnecki. Do referatów kilka cennych uwag dorzucił senjor p. Ignacy Pohl. W dalszym ciągu zebrania przez kierownika placówki omówił sprawę wyborów do Sejmu i Senatu oraz przedstawił sytuację polityczną. Przez powstanie z miejsc zaprotestowano przeciw dotąd nieumotywowanemu aresztowaniu członka Obozu Wielkiej Polski b. posła Aleksandra Dębskiego. Po omówieniu spraw organizacyjnych odśpiewano „Rotę”, a kierownik placówki hasłem „Młodzi czuwajcie” sołwował zebranie. Stwierdzić należy, że zrozumienie dla spraw O. W. P. stale wzrasta wśród rogozińskiego społeczeństwa, a tem samem wzrasta w siłę i liczbę Obóz Wielkiej Polski. (sks)

— Zebranie Młodych O. W. P. w Trzemesznie. W ub. piątek, dnia 26 września rb. odbyło się zwyczajne miesięczne zebranie Młodych O. W. P. w Trzemesznie w salce p. Brzostowskiego. Zebranie zagałę p. Winkel odczytaniem porządku obrad. Po odśpiewaniu hymnu Młod. jest bowiem wzywaniem na plac. Młodych, że każde zebranie rozpoczyna się i kończy hymnem, odczytał p. Winkel nominację na kierownika placówki dla p. Piotra Walterbacha oraz pismo Komitetu stwierdzające wyłączenie placówki trzemeszskiej z wydziału powiatu mogileńskiego a bezpośrednio poddanie jej Komitetowi Dzielnicy Zachodniej. P. Walterbach dobrał sobie na członków wydziału placówki p. M. Winkela jako w-kierownika, p. S. Chęcińskiego jako sekretarza oraz p. T. Bisikiewicza jako skarbnika. Referat propagandy na miasto i wieś objął p. Franciszek Janiak. Po ukonstytuowaniu się wydziału wygłosił p. Janiak referat pt. „Niebezpieczeństwo niemieckie — Treviranus a Młodzi O. W. P.” Wywody referenta przedstawione prosto i jasno spotkały się z wielkim zainteresowaniem Młodych, którzy postanowili w przeciwstawieniu się akcji niemieckiej bronić polskości na każdym kroku. Postanowieniem wzmocnienia tempa pracy organizacyjnej w mieście i okolicy zamknął p. Walterbach zebranie, a Młodzi odśpiewali Hymn i Rotę.

— Nowa placówka Młodych O. W. P. w Strzałkowie. Ruch Młodych, rozwijający się z żywiołową siłą wśród młodego pokolenia, krzewi się nie tylko dzięki wysiłkom organizacyjnym członków Ruchu,

ale również i dlatego, że wśród młodego pokolenia odczuwa się potrzebę istnienia takiej organizacji, jak ruch Młodych O. W. P. Często zwracają się całe zastępy starszej młodzieży do wybitniejszych jednostek w owych środowiskach z prośbą o założenie placówki Młodych, lub sami własnymi siłami organizują placówkę, i donosząc o tem władzom Młodych. W podobny sposób powstała placówka w Strzałkowie, gdzie dzięki grupie młodzieży z p. Zbigniewem Borowskim na czele odbyło się w dniu 3 września rb. zebranie organizacyjne. Jako delegat Komitetu Młodych O. W. P. dzielnicy Zachodniej przybył drh. A. Ceglewski. Zebranie zagałę p. Borowski i oddał głos delegatowi, który wygłosił referat n. t. „Państwo narodowe”. Po referacie wywiązała się ożywiona dyskusja, po której referent udzielił jeszcze instrukcji organizacyjnych, na jakich winna się opierać praca w placówce; zebranie zakończono oświadczeniem p. Borowskiego, że wszyscy obecni na sali w liczbie około półsetki wstępują w szeregi organizacyjne Ruchu Młodych i podejmują się zorganizowania w najbliższej okolicy dalszych placówek Młodych. Kierownikiem placówki został mianowany drh. Zbigniew Borowski. Placówka będzie podporządkowana Wydziałowi powiatowemu Młodych O. W. P. we Wrześni.

Z innych Dzielnic

— Zebranie Młodych O. W. P. w Częstochowie. W dniu 14. bm. odbyło się w Częstochowie zebranie Młodych Obozu Wielkiej Polski. Zebranie otworzył drh. przew. Chadziński, który następnie scharakteryzował stan polityczny Polski w ciągu lat ostatnich, zobrazował cel i następstwa buntów majowego, porównyując zmetnialą „ideologię” „sanacyjną” z wyraźnym programem obco narodowego. Mówca przypominał obecnym, że wielki i przewidujący patriota, Roman Dmowski, utworzył organizację pod nazwą Obozu Wielkiej Polski, której celem jest wskazanie społeczeństwu polskiemu właściwej drogi do potęgi. Obóz zorganizowany z sił młodych, niezarażonych jadem demagogicznych frazesów politycznych — daje tem samem gwarancję organizacji zwartości, nie uznającej kompromisów. Zwłaszcza w dobie obecnej potrzeba nam takiej organizacji, która stała twardo na straży ideałów narodowych.

Przemówienie drh. prezesa Chadzińskiego zostało przyjęte przez zebranych z wielkim entuzjazmem, poczem wywiązała się dyskusja, w której poglębiano poruszony przez prez. Chadzińskiego temat. W dyskusji brali m. i. udział drh. drh. Stępień i Otrębski. Następnie zabrał głos drh. Barczyński, który w dłuższym swem przemówieniu odzwierciedlił wszystkie ostatnie wypadki jakie miały miejsce w ostatnich czasach na widowni życia politycznego; m. i. mówił o aresztowaniu posła Dębskiego. W tej sprawie przyjęto specjalną rezolucję protestującą, — poczem po odśpiewaniu „Roty” zebranie zakończono.

— Żywa działalność Młodych w okręgu sanockim. Obok okręgu przemyskiego bardzo żywą działalność wykazują Młodzi w okręgu sanockim, obejmującym powiaty: sanocki, krośnieński, brzozowski i liski. Kierownikiem ruchu Młodych na tym obszarze jest drh. Franciszek Szwed z Zagorza pod Sanokiem. Ostatnio Młodzi zorganizowali obchody 10-lecia „Cudu Wisły” w Sanoku, Zagorzu, Krośnie, Lisku itd., a także manifestacje przeciw prowokacjom niemieckim i ukraińskim w Sanoku, Zagorzu, Lisku, Krośnie, Rymanowie i Załużu. Wszystkie te manifestacje miały imponujący przebieg.

Młodzi czytajcie
„SZCZERBIEC”

Rewja Młodych O. W. P. z Pomorza

Imponujący udział Młodych w zjeździe toruńskim — Uznanie dla sprawności organizacyjnej Młodych — Raport wydziałów powiatowych Pomorza i przegląd 938 Młodych O. W. P.

W zjeździe Stronnictwa Narodowego, który odbył się w ub. niedzielę w Toruniu i przy udziale przeszło 6 000 osób, uczestniczyli ponadto w wielkiej liczbie członkowie ruchu Młodych Obozu Wielkiej Polski z całego Pomorza. Zjazd toruński nastęrczył świetną możliwość dokonania „przeglądu sił Obozu Wielkiej Polski. W samym zjeździe uczestniczyło 938 Młodych, przedstawiciele wszystkich wydziałów powiatowych oraz placówek województwa pomorskiego. Reprezentowane były wydziały powiatowe: Morski, Wejherowo, Kartuski, Kościerzyna, Chojnice, Starogard, Tczew, Grudziądz, Chełmno, Świecie, Lubawa, Działdowo, Wąbrzeźno, Toruń - miasto i wieś oraz Bydgoszcz - miasto i Bydgoszcz - wieś.

Już od soboty po południu ściągali do miasta grupy Młodych, przybывая rowerami, koleją, furmankami, autami, nawet pieszo. Sobotnia niepogoda, ulewny deszcz, nie wstrzymał od wyjazdu do Torunia. Z powodu braku pieniędzy poszczególne placówki musiały ograniczać się do wysłania delegacji. Wpłynęło to oczywiście na zmniejszenie frekwencji w przeglądzie, który mimo wszystko wypadł wspaniale. Liczne i dokuczliwe szykany ze strony tych, którzy niechętnie patrzyli na zjazd kół narodowych w starym Toruniu również nie zdołały zniechęcić Młodych do wykonania raz powziętego planu.

Chlubnie zapisali się Młodzi z ziem działdowskiej i lubawskiej, którzy już w sobotę, krótko przed północą ruszyli na autach ciężarowych w drogę do Torunia. Pod Rakoniewiczami nagle przed jasnymi ślepiami aut wyrastały barykady. Auta zwalniając tempo, stają. Za barykadami, utworzonymi na szosie z wozów gospodarskich, lśnią wycelowane lufy karabinów straży po-

granicznej, której przewodzi p. starosta Bederski.

— Autami ciężarowymi nie wolno przewozić osób — brzmi oświadczenie.

Szoferom odbiera się zezwolenie na prowadzenie wozów. Młodzi muszą opuścić platformy. Spokojnie, z godnością opuścili platformy, poczem po uszeregowaniu się czwórkami ruszyli w drogę do Torunia pieszo. Mimo że szosa tonęła w błocie ani jeden z maszerujących nie odpadł. Przybyli co do jednego na miejsce zbiórki, przeszedszy blisko 30 kilometrów.

W Toruniu złożono na barki Młodych całą techniczną stronę zjazdu Stronnictwa Narodowego. W niedzielę wczesnym rankiem Młodzi objęli halę wystawową oraz okalający ją park, gdzie obradował zjazd, pod swoją pieczę. Zachodziła bowiem obawa, że „sanacja” zechce powtórzyć manewr zastosowany w Katowicach i zająć salę obrad, by uniemożliwić obrady. Kilkadziesiąt drużyn Młodych objęło wyznaczone przez kierownictwo placówki pilnując ładu i bezpieczeństwa. Mimo chodem wypada dodać, że policja szczególnie troską otaczała Młodych, u których na kilka godzin przed zjazdem przeprowadziła rewizję za bronią.

Uznanie dla wielkiej sprawności organizacyjnej Obozu Wielkiej Polski w razach po zjeździe wobec zgromadzonych Młodych prezes Stron. Nar. p. Bartoszewicz, dziękując za wydatną pomoc oraz życząc dalszego rozkwitu.

Bezpośrednio po zjeździe odbył się w parku wystawowym przegląd Młodych. W trzech dwu - szeregach stanęły karnie wszystkie wydziały powiatowe z swem kierownictwem na czele.

Przy raporcie, który składali kierownicy 16 wydziałów powiatowych ustalono obecność 938 Młodych. Z ramienia władz Młodych O. W. P. zna-

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny: Stefan Wyrzykowski.

Czem jest i jak pracuje Młodzież Wszechpolska?

Związek Akademicki Młodzież Wszechpolska jest największą narodową organizacją ideowo-wychowawczą wyższych uczelni. Koła Młodzieży Wszechpolskiej pracują w wszystkich środowiskach akademickich Polski, a więc w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Lublinie, Wilnie, Poznaniu i Cieszynie. Przy kołach istnieją osobne sekcje koleżanek.

Celem Młodzieży Wszechpolskiej jest:

1. Wychowanie Polaka, świadomego swych obowiązków obywatelskich wobec własnego narodu i jego państwa.

2. Wychowanie Polaka z odwagą cywilną i czynnego, który nie tylko rozumie i ocenia dobrze drogi i cele narodowego życia w państwie, lecz umie dla tych celów działać i walczyć w sposób prawy i dumny, planowy i zdecydowany.

3. Wychowanie Polaka, który docenia znaczenie działania zorganizowanego i umie organizować.

Do osiągnięcia tych celów wychowawczych dąży Młodzież Wszechpolska przez specjalne kursy kandydatów i zebrania ogólne członków, przez propagowanie czytelnictwa (biblioteka Młodzieży Wszechpolskiej liczy około 400 tomów, jest stale powiększana i aktualizowana) oraz przez pracę w t. zw. referatach.

Członkostwo i metody pracy.

Członkowie Młodzieży Wszechpolskiej dzielą się na członków zwyczajnych i kandydatów.

Każdy wstępujący do organizacji akademik, nim uzyska pełnię praw członkowskich, musi przejść okres 6-miesięcznego kandydowania w ciągu którego:

1. uczestniczy w zebraniach kółek dyskusyjnych,

2. zapoznaje się sumiennie z wskazaną literaturą narodową,

3. uczestniczy w zebraniach ogólnych Młodzieży Wszechpolskiej.

Praca w kółkach dyskusyjnych jest najistotniejszą częścią t. zw. kursu kandydatów. Kółko dyskusyjne to instytucja, podobna do seminarjum wzgl. konserwatorium akademickiego. Omawianie zagadnień, nasuwających się z czytanej według planu literatury, odbywa się w formie swobodnej pogawędki, w której każdy kandydat wypowiada nasuwające mu się myśli, spostrzeżenia i argumenty.

Zebrania te są bardzo ciekawe i licznie odwiedzane również przez członków zwyczajnych. Kółkiem kieruje starszy kolega, członek zwyczajny. By umożliwić wypowiedzenie się każdego kandydata, kółka dyskusyjne obejmują małe grupy 10-12 koleżanek i kolegów.

Po ukończeniu kursu kandydackiego, następuje promocja na członka zwyczajnego organizacji.

Członkowie zwyczajni pracują z obowiązkiem w t. zw. referatach. Celem pracy w referacie jest teoretyczne badanie zagadnień ważnych i doniosłych dla życia narodu i państwa pod kątem widzenia propagandy i informacji na terenie akademickim i pozaakademickim.

Temu celowi służy:

1. gromadzenie i utrzymywanie w ewidencji materiałów naukowych w zakresie referatów,

2. studjowanie i opracowywanie pisemne tych materiałów przez członków referatów,

3. urządzenie zebrań dyskusyjnych w Młodzieży Wszechpolskiej i odpowiednia współpraca w tym zakresie z innymi organizacjami,

4. akcja prasowo-propagandowa i informacyjna,

5. utrzymywanie łączności z instytucjami społecznymi, które mogą służyć pomocą.

Zorganizowane są następujące referaty: 1. zagadnień polsko-niemieckich, 2. państw bałtyckich i stos. polsko-rosyjskich, 3. referat dla spraw Rumunii i państw południowo-słowiańskich, 4. dla spraw Pomorza i spraw morskich, 5. wychowania i kultury narodowej, 6. dla spraw religijnych w Polsce, 7. ustrojowy i prawnoznawczy, 8. spraw kresowych na wschodzie, 9. spraw żydowskich, 10. walki z komunizmem, 11. dla spraw

faszystów, 12. dla spraw gospodarstwa narodowego, 13. dla spraw obrony narodowej, 14. organizacji politycznych w Polsce, 15. dla spraw opieki społecznej.

Referat rzeczowo podzielony jest na zagadnienia. Jedno zagadnienie obejmuje w obrębie referatu kompleks spraw jednorodnych lub ściśle z sobą związanych.

Praca w referatach opiera się na zasadzie osobistej odpowiedzialności członka zwyczajnego za przyjęty zakres pracy.

Jakie korzyści płyną z pracy w referatach?

Dla członków: 1. pogłębienie umysłowe i lepsze zrozumienie zagadnień życia zbiorowego, 2. umiejętność metodycznego zbierania i opracowywania materiałów nauk., 3. wyrobienie społeczne (przez przemawianie na zebraniach publ. etc.)

Dla organizacji: 1. możliwość obsługiwania zebrań organizacji oryginalnymi referatami członków, 2. aktualizacja biblioteki przez ciągły dopływ nowych, wyborowych materiałów i wydawnictw.

Wobec innych organizacji: 1. organizacjom narodowym referaty dadzą jakościowo i ilościowo

poważną pomoc w ich pracy kulturalno-oświatowej wśród młodzieży pozaszkolnej, 2. aktualizacja biblioteki umożliwi stworzenie wymiany bibliotecznej między narodowymi organizacjami akademickimi. 3. praca w referatach przez swe skutki organicznie zwiąże istniejącą już współpracę i łączność organizacji narodowych U. P.

Miarą intensywności pracy wewnętrznej Młodzieży Wszechpolskiej będzie poniższe krótkie zestawienie liczbowe: W ciągu bieżącego roku sprawozdawczego odbyto: 22 zebrania dla kandydatów, 10 zebrań ogólnych, 10 zebrań w związku z pracą w referatach, 3 zebrania informacyjne, 10 herbatek z referatami, 7 innych zebrań (jak inauguracyjne, promocyjne kandydatów itd.), 150 zebrań zarządu. Sekcja koleżanek zorganizowała 5 własnych zebrań i kilka herbatek towarzyskich.

Bibliotekę organizacyjną powiększono o kilkadziesiąt tomów i zorganizowano czytelnię czasopism.

Z intensywną działalnością wewnętrzną łączy się w Młodzieży Wszechpolskiej sprawna organizacja techniczna pracy, co w oparciu o liczne kadry ludzi o silnych i zdecydowanych przekonaniach narodowych daje obozowi narodowemu młodzieży akademickiej tę wielką moc oporu i ataku w walce o polskość myśli i działania na terenie uniwersytetów.

Słowiańska konferencja studencka w Pradze

W ciągu rb. powstał w Pradze Narodowy Związek Młodzieży Słowiańskiej. „Narodni Svaz Slovanske Mladeze w Prace“ jest organizacją bezpartyjną, pracującą nad urzeczywistnieniem praktycznego zblżenia narodów słowiańskich, specjalnie wśród słowiańskiej młodzieży akademickiej. Jest organizacją niezależną i skazaną na ofiarność swych członków. Członkami mogą być tylko urodzeni Słowianie. Od kandydatów wymaga się polecenia dwóch członków oraz półrocznej próby. Członkiem czynnym może być każdy Słowianin, mający mniej niż 35 lat.

Brzmienie statutu N. S. S. M. w najważniejszych punktach jest następujące:

1. Wszystkie słowiańskie narody są sobie równe.

2. Koniecznym warunkiem zdrowego rozwoju Słowiańszczyzny jest wzmocnienie świadomości narodowej u poszczególnych narodów słowiańskich.

3. Stajemy zasadniczo przeciw komunizmowi, który odrzuca ideę narodową i słowiańską.

4. W stosunku do wszystkich innych kierunków politycznych zajmujemy stanowisko krytyczne. Chcemy w nich popierać wszystko to, co narodo-wo uświadamia i rozwija myśl wszechsłowiańską, a walczyć przeciw wszystkim co osłabia narodowość i szkodzi słowiańskiemu zjednoczeniu.

5. Dzisiejszy regime w Rosji odrzucamy. Uważamy jednak za naszą po-

winność uważnie śledzić rozwój wypadków w Rosji, abyśmy mogli w odpowiedniej chwili oddziaływać na zmianę stosunków dla słowiańszczyzny najkorzystniejszą.

6. Terytorjalnymi sprawami między słowiańskimi narodami zajmować się nie będziemy, gdyż nie uważamy się za uprawnionych do zajmowania rozstrzygającego stanowiska, — jednak, jeśli będzie to leżało w naszej mocy, dążyć będziemy do ugodowego załatwienia sprawy.

7. Wielkorusów, Małorusów i Białorusów uważamy za gałęzie tegoż samego narodu, tak samo jak Czechów i Słowaków, albo Serbów, Chorwatów i Słoweńców.*)

8. Za równowartościowy składnik słowiańskiej kultury uważamy język i literaturę małoruską, słowacką, słoweńską itp.

9. Zasadniczo odrzucamy jakikolwiek separatyzm, dążący do osłabienia Słowiańszczyzny.

Statuty Związku są obowiązujące dla wszystkich członków N. S. S. M. Zmiany albo uzupełnienia wprowadzić może tylko zwyczajny kongres całej młodzieży słowiańskiej.

W dniach od 7 do 9 czerwca t. r. na wezwanie N. S. S. M. w Pradze zebrały się wszystkie słowiańskie organizacje studenckie, będące oficjalnymi przed-

*) Ten punkt statutu następcza poważne wątpliwości, gdyż naród polski w żadnym razie nie może uważać Rusinów wschodnio-małopolskich czy wołyńskich a także Białorusinów — za Rosjan.

stawicielstwami młodzieży państw słowiańskich, studyjacej w Pradze jak: „Bulgarska Sedjanka“, „Słowacki Detva“, „Jugoslavija“, związek studentów łużyckich, związek studentów rosyjskich, „Vozroźdenije“ Rusinów Podkarpackich oraz Koło Akademików Polaków.

Konferencja odbywała się przy honorowym przewodnictwem prezydenta stoł. miasta Pragi p. dr. K. Baxy, prezesa Narodowej Rady Czeskosłowackiej posła A. Prokupa, JM. rektora Uniwersytetu Karola prof. dr. J. Matichky, J. M. rektora czeskiej politechniki w Pradze prof. J. Pazourka oraz przy licznych udziałach profesorów wyższych czeskich uczelni. Pośród licznych gości i sympatyków konferencji znajdowali się także działacze słowiańscy różnych narodów słowiańskich.

Po przywitaniu gości i odczytaniu korespondencji, przewodniczący przedstawił w ogólnym zarysie obecne stanowisko słowiańszczyzny i naznaczył plan obrad konferencji. Zagajenie konferencji zakończono wyznaczeniem komisji kulturalnej, programowej, socjalno-szkolnej oraz komisji dla współpracy ze starszymi działaczami słowiańskimi. (D. c. n.)

Z organizacji akademickich

— Z Ogólnopolskiego Związku Akademickich Kół Naukowych. (ARP) Prezydium Związku złożyło władzom akademickim Uniwersytetu Warszawskiego memoriał w sprawie reorganizacji studium romanistyki.

Staraniem referatu wydawnictw zostały wydane dwie broszury: „Mouvement scientifique d'étudiants en Pologne“, ilustrująca rozwój i organizację akademickiego ruchu naukowego w Polsce, oraz „Hochschulen der Republik Polen — Führer für Ausländische Studenten“, przewodnik po szkołach wyższych w Polsce, przeznaczony dla młodzieży państw bałtyckich i bałkańskich.

W dniu 18 września prezydium dokoptowało na urząd wiceprezesa wewnętrznego p. Stanisława Zarembe, przewodniczącego Wydziału Kół Prawniczych O. Z. A. K. N. i prezesa Koła Prawników S. U. W.

POZNAŃ

Do mieszkańców Domów Akademickich. Ponieważ wszyscy mieszkańcy Domów Akademickich muszą obowiązkowo poddać się badaniu lekarskiemu, wobec tego zechcą uczynić to niezwłocznie u lekarza domowego dr. Lazarewicza, który poświadczy stan ich zdrowia na specjalnym formularzu, który zechcą koledy odebrać w biurze Wydziału Domów.

W myśl rozporządzenia Pana Kuratora i uchwały zarządu wszyscy koledy — mieszkańcy Domów Akademickich, muszą opłacić składki członkowskie „Bratniej Pomocy“ T. S. U. P. za cały rok zgóry. Dopiero po zaplaceniu składek mogą koledy dopełnić dalszych formalności związanych z przyjęciem na mieszkanie jak: wzięcie poświadczenia z biura Wydziału Domów, badanie lekarskie, przedstawienie się panu kuratorowi i uzyskanie od pana kuratora zezwolenia i zaświadczenia. P. kurator osobno ogłosi, kiedy będzie przyjmował. Kierownik Wydziału Domów: (—) Stanisław Kasznica.

CZYTAJCIE
„AWANGARDE“

KOLEŻANKI i KOLEDZY!

Podczas wyborów do Sejmu duża liczba głosów akademickich idzie zwykle na marne, gdyż studenci z powodu częstej zmiany mieszkań nie figurują w spisach wyborców i nie mogą wskutek tego głosować.

Przy zbliżających się wyborach do Sejmu, ze względu na ich ogromną wagę, nie wolno nam zmarnować ani jednego głosu! Byłoby to ciężkim grzechem z narodowego punktu widzenia.

Dlatego w czasie do 10 października r. b.

przeglądajcie spisy wyborców

celem stwierdzenia, czy nazwiska Wasze — bez błędów — są w tych spisach umieszczone.

W razie nieumieszczenia w spisie lub w razie jakichkolwiek błędów należy najpóźniej 10 października

wnieść reklamację w odnośnym biurze wyborczym.

Fakt, że dany student, czy studentka nie byli obecni w Poznaniu w chwili rozpisania wyborów, nie pozbawia ich prawa głosu, gdyż miarodajna jest okoliczność, że mają w Poznaniu swe miejsce zamieszkania. Kto więc po wakacjach powrócił do Poznania, winien natychmiast zameldować się w komisariacie policyjnym swego obwodu i z poświadczeniem Komisarjatu iść do odnośnego biura wyborczego celem wniesienia reklamacji (o ile naturalnie nie figuruje w liście). Zmiana mieszkania po wakacjach nie pozbawia prawa głosu.

Spełnijcie swój obowiązek obywatelski!

Akademicki Narodowy Komitet Wyborczy.

Zycie harcerek

Kurs dla kierowniczek drużyn w Dębku. W czasie od 6 lipca do 2 sierpnia odbył się w Dębku nad morzem kurs obozowy dla kierowniczek drużyn zorganizowany przez Komendę Chorągwi Poznańskiej. W kursie wzięło udział 20 uczestniczek. W skład komendy kursu wchodziły: dhny: hm A. Kossobudzka (komentarka kursu), L. Dobrzańska (sekretarka i skarbniczka), J. Jaworska (gospodyni) i J. Pstruchówna (obożna). Uczestniczki kursu przygotowywały się do próby na drużynową, którą też prawie wszystkie uzyskały. Kursistki gościły u siebie przybyłe na zwiedzenie obozu drużyny W. Wołciewskiej i M. Gosieniecką.

Zmiany w Zarządzie Oddziału. Z powodu wyjazdu z Poznania ustąpił z Zarządu Oddziału dh. ppik. Zagłoba-Zyglar. Zarząd Oddziału dokooptował dha. inż. Olgierda Grzymalowskiego.

Mianowania. Drużynową VII drużyny żeńskiej została mianowana dhna Suberłanka Grzymisława, X drużyny dhna Stągiewska Jadwiga, XVI drużyny dhna Trybusówna Gertruda.

Mianowania drużynowych i kierowniczek drużyn męskich. Drużynowym druż. im. Gen. Sowińskiego, Poznań został mianowany Dzwikowski Adam, drużynowym i Wilków Morskich dh. phm. Woźniak Sylwester.

Kierownikami drużyn zostali mianowani: Skrzypczak druż. Pułaskiego - Poznań, Bartkowiak Józef druż. Poniatońskiego - Kórnik, Gbiorczyk Stanisław druż. Poniatońskiego - Śmigiel, Lepski Ludwik druż. Słowackiego - N. Tomyśl, Skiba Wacław druż. Poniatońskiego - Kępno, Trzęsicki Józef druż. Kościuszki - Kępno.

Odprawy. Odprawa kierowniczek drużyn odbędzie się w niedzielę, dnia 19 października rb. Odprawa drużynowych drużyn męskich odbędzie się dnia 30 listopada rb., o godz. 10,15 w auli Szkoły Działyńskich, przy ul. Działyńskich. Wcześniej jednak odbędzie się odprawa hufcowych, która jest naznaczona na dzień 9 listopada rb., o godz. 10,15 w auli Szkoły Działyńskich.

Skarbniczka kom. chor. dhna Sadowska, prosi o wyrównanie wszystkich płać pogłównego i rejestracji za rok 1930 z wyjątkiem 2 miesięcy letnich (lipiec i sierpień). Opłaty pogłównego wynoszą 20 kr od każdej dhny, należące do drużyny 3 miesiące. Opłata rejestracyjna 5 zł na rok od każdej drużyny. Przy opłatach zaznaczyć należy zawsze: miejscowość, drużynę, liczbę druhen, i czas, za który opłatę drużyna składa. Opłaty nadsyłać pod adresem: Dhna Sadowska Janina, Poznań, II. Szkoła wydziałowa żeńska Działyńskich, Kreta 8.

Konkurs fotograficzny. Ogłoszony przez referat prasy i propagandy konkurs fotograficzny na najlepsze zdjęcie, ilustrujące pogodne życie harcerek, będzie rozstrzygnięty ostatecznie i w terminie nieodwołalnym dnia 15 listopada rb. Ubiegający się o nagrodę m. i. 3 aparaty fotograficzne, ofiarowane przez firmę Foto-Granger (Poznań, 27. Grudnia 10), zechcą nadsyłać do tego dnia konkursowe fotografie, które muszą być wykonane ostro i odbite na lśniącym papierze. Bardzo pożądane są zdjęcia z wesołych epizodów życia obozowego, wycieczek, kolonij, kursów i t. p. z ubiegłych wakacji. Fotografie na konkurs należy nadsyłać na ręce dhny Józefy Piekarczykowej (Komenda Chor. Poznań, Fredry 7).

Gawędy harcerek w „Radio Poznańskim”. Wskutek reorganizacji w wewnętrznej „Radia Poznańskiego” gawędy harcerek będą się odbywały w tym roku rzadziej. W październiku będzie tylko jedna, w pierwszy poniedziałek tego miesiąca, w listopadzie dwie, w grudniu trzy, a od stycznia 1931 r. będą już gawędy transmitowane co tydzień, jak w roku ubiegłym. Dobre zespoły śpiewackie i muzyczne, deklamatorzy, naśladowcy głosów zwierząt itp. mogą oddać wielką pomoc przy przeprowadzeniu gawęd i przygotowaniu specjalnych słuchowisk harcerek. Zgłoszenia chętnych do tej pracy przyjmuje J. Piekarczykowa (Poznań, Fredry 7). Liczne zgłoszenia dadzą możliwość utworzenia stałego radiowego zespołu harcerek.

Konferencja starszego harcerstwa. W dniach 25—31. 8. 30 r. obradował w Kielcinach na Pomorzu V. Zjazd Starszego Harcerstwa. Obradom przewodniczyli z ramienia N. L. H. P. drużna Marcinkowska i dh. Zawadzki, komendantem obozów był dh. hm. Tomasz Piskorski. Na obrady złożyły się sprawozdania delegatów i delegatów zrzeszeń, kół, drużyn i referaty, omawiające program pracy, jej wytyczne, kierunki w Starszym Harcerstwie w stosunku do jego potrzeb, potrzeb całego Związku i społeczeństwa. Szczegółowe sprawozdanie wraz z uchwałami ukazało się w najbliższym numerze „Harcmistrza”; dla orientacji podamy tytuły kilku referatów: 1) Myśl ofensywy harcerskiej na młodzież. — dh. Strumillo, 2) Zasady Starszego Harcerstwa. — dh. Zawadzki, 3) Rovers - Scouts — dh. Zawadzki, 4) Zagadnienie pracy na terenie Starzo-Harcerskim. — dh. Zawadzki, 5) Program pracy w drużynach Starzo-Harcerskich. — dh. Łukaszewski, 6) Praca świeżolica — dhna Malinowska.

Obrady połączone z 3-dniową wędrowną po jeziorze Brodnickim, tak że uczestniczki i uczestnicy Zjazdu mieli możliwość poznania jednej z najbardziej malowniczych części naszej Ojczyzny. Na ostatnim ognisku zawiano pierwszy Starzo-Harcerski Krag Puszczy, który jeszcze bardziej związało nasze szeregi.

Spis ofiarodawców na Dom Oświatowy T. C. L. w Poznaniu

Pokwitowanie 13

Zebrałe w administracji „Kurjera Poznańskiego” 20,10 zł: Jan Bilewicz, Poznań 1.— zł; Józef Karasiewicz Poznań 3.— zł; Główna Kasa Miejska, Gniewko 50.— zł; Kasa Miejska, Czemiń 20.— zł; Elżbieta hr. Szodrka, Jaszkowo 10.— zł; Józef Górka, Puszczykowo 10.— zł; Eicke i Lewandowski, Poznań 100.— zł; Jan hr. Żółtowski, Czacz II rata 250.— zł; Michał Zakrzewski, Warszawa 5.— zł; Kazimierz Stabłowski, Zalesie, pow. Gostyń II rata 500.— zł; legat śp. X dziekana Robowskiego-Sadki 300.— zł; M. Thiel, Mogilno 10.— zł; razem 1.279,10 zł. Ogółem z dotychczas pokwitowaniami zebrano 26.089.— zł. Za Zarząd Główny (—) X. A. Ludwiczak.

Godzina w roku roślinnym

Dr. Emil Lenz stwierdził, że u roślin istnieje perijodyczność, objawiająca się w ustalonej kolejności zjawisk życiowych, na którą reagują okoliczności zewnętrzne jak na ich kolejność.

Szczegóły odkrycia tego mają w rzeczywistości znaczenie tylko dla tego, który zajmuje się specjalnie światem roślinnym. Więcej znanym niż ten wynik, jest sławny zegar Linulusa, składający się z kwiatów zamykających i otwierających swe kielichy o pewnej oznaczonej godzinie. Jednak zegar ten skomponowany został jedynie dla Upsali w Szwecji. Inna miejscowość, położona na innej szerokości geograficznej, wymaga innego składu kwiatów. Ale w gruncie rzeczy fakt ten dowodzi, że światło nie jest jedynym czynnikiem, który wpływa na otwieranie i zamykanie się kielichów kwiatów. (rz)

KUPIJMY CEGIELKI NA BURSE RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

Z życia towarzystw

Z Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu. W poniedziałek 29 bm. odbyło Tow. swe plenarne posiedzenie, które zajął krótko po godz. 8-mej w obecności przeszło 150 członków przez p. Jan Zabłocki. Po przyjęciu protokołu odczytanego przez sekretarza p. Niewiadek, nastąpił referat red. p. Winiewicz na t. „Niemyce oobecna Polska”. W półtoragodzinnym lecz wielce treściwym referacie, wykazał mowa dążenia i nastroje powojennych Niemiec, przedstawiając systematyczną walkę Niemiec z Polską, przyczem podzielił tę walkę na cztery fazy: Pierwszym etapem — bezpośrednio po podpisaniu traktatu wersalskiego — była silna propaganda Niemiec, w celu wykazania światu, że Polska jest tylko państwem „sezonowym”. Gdy się jednak stosunki w Polsce wzmocniły, przekonał się Niemcy o bezpodstawności swych twierdzeń i przeszli do drugiego etapu t. j. do wojny celnej z Polską. Chciano Polskę tym sposobem gospodarczo zniszczyć, lecz na szczęście i ten plan im się nie powiódł, przeciwnie — oddała nam wojna celna poważne usługi. Rozpoznać więc Niemcy trzeci etap — udawania baranków, celem uśpienia czujności Europy. Niemieccy dyplomaci wszędzie i zawsze godzili się na wszystko, nawet na traktat wersalski a prosili tylko o jedno, o opróżnienie przez okupantów Nadrenji. Gdy tylko to się stało, rozpoczął się czwarty atak, gdzie to rozpoczęto już zupełnie jawnie atakować nasze granice, rozpoczynając od Pomorza.

P. redaktorowi Winiewiczowi podziękowano hucznie oklaskami za aktualny referat, poczem przystąpiono do przyjmowania nowych członków i kandydatów.

Nastąpiło obszerne i treściwe sprawozdanie delegata p. Matuszaka z jubileuszu Tow. Przem. w Pleszewie, do którego osobne uwagi dorzucił wicepr. p. Piotrowski. W komunikatach zarządu zreferował wicepr. p. A. Piotrowski zebrany, że Związek Tow. Przem. i Rzem. tworzy „Fundusz Zapomogowy” na wypadek śmierci członka i że sprawę tę jak i projekt statutu załatwi się osobno na następnym zebraniu, przyczem prosi członków a szczególnie starszych o jak najliczniejszy udział w następnym zebraniu.

W dalszych komunikatach podaje sekretarz p. Niewiada, że Tow. wysłało Ks. Kardynałowi Prymasowi życzenia z okazji Jego srebrnego jubileuszu, dalej — że w środę 1 października wiecz. o godz. 8 odbędzie się na salce p. Jarockiego zebranie Wydziału Metalowców Tow. Mł. Przemysł. Bibliotekarz p. Woźniak komunikuje, że w okresie zimowym t. j. od 1 października biblioteka Towarzystwa otwarta będzie dwa razy w tygodniu i to: w środę od godz. 19 — 20½, a w niedzielę od godz. 11 do 12½. Na tem solwował p. prezes kilkudziesiętnie obrady. (td)

Tow. Przem. „Sobieski” w Poznaniu. W środę 1. bm. odbyło się w salce Domu Katolickiego na Śródcie, plenarne posiedzenie Tow. Przem. „Sobieski” w Poznaniu.

Obrady zajął prezes p. Ruciński witając jako gościa syndyka Związku Tow. Przem. i Rzem. p. Tadeusza Piotrowskiego. Po odśpiewaniu jednej zwrotki „Na dolinie” odczytał sekretarz p. Grzelczak protokół, który przyjęto. Następnie przyjęto kandydatów oraz kilku nowych członków.

Referat wygłosił syndyk p. Piotrowski na temat „Powstanie listopadowe”. W gorących, treściwych słowach przedstawił prelegent historię przyczyn, rozwoju i upadku powstania listopadowego. Referat wysłuchano w największym skupieniu, dziękując mówcy rzęsztemi oklaskami.

Po komunikatach zarządu, w których apelowano p. i. do jak najliczniejszego udziału członków w uroczystości 35-letniego jubileuszu Tow. (w niedzielę, 5 października rb., w sali Buleward w Poznaniu) oraz po załatwieniu szeregu drobniejszych spraw, zakończono obrady po odśpiewaniu „Polski przemysł niech nam żyje!” — hasłem „Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć!” (td)

Z Związku Pracowników Umysłowych Z. Z. R. P. W czwartek, 18 ub. m. odbyło się w Poznaniu w sali p. Jarockiego miesięczne zebranie Związku Pracowników Umysłowych Ziem Zachodnich R. P. — Koło Poznań.

Obrady zajął w obecności przeszło 100 osób p. prezes Barczewski. Po wstępnych formalnościach nastąpił referat asesora Okręg. Urzędu Ubezpiecz. n. t. „Co daje i co dać powinna pracownikowi umysłowemu Kasa Chorych?”

W obszernym i rzeczowym referacie przedstawił prelegent rozwój ustawodawstwa socjalnego a mianowicie ustaw o ubezpieczeniu na wypadek choroby oraz obowiązującą obecnie ustawę o obowiązkiem ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 19 maja 1926 r. Referat przyjęto z całym uznaniem, czego dowodem była burza oklasków. Na wszelkie kwestje, poruszone w dyskusji, w której zabierali głos m. in. pp. T. Piotrowski, Biernacki i Rotnicki, udzielił jeszcze referent wyczerpujących wyjaśnień.

W komunikatach zarządu zawiadomił p. prezes Barczewski zebranych o uzyskaniu przez Związek dla swych członków zniżkowych biletów do teatrów Wielkiego i Polskiego, oraz o zamiarze stworzenia przy Związku Funduszu Zapomogowego, którą to sprawą zajmie się wyczerpująco następane zebranie, zwołane przez zarząd jako nadzwyczajne walne. Prócz tego zawiadomił również p. prezes członków, że z dniem 1 października rozpoczyna Związek zbieranie składek (poza większymi środkami organizacji) przez specjalnego inkasenta.

W wnioskach i wolnych głosach zwrócił się p. Staniewski do zarządu z wnioskiem o utworzenie przy Związku kółka gier pokojowych oraz zorganizowanie regularnych schadzki towarzyskich, podczas których mieliby członkowie okazję zejścia się, bliższego poznania oraz skromnej zabawy. Wniosek przekazano zarządowi do rozpatrzenia. Po załatwieniu szeregu drobnych spraw, solwował p. prezes zebranie hasłem „W jedności siła!”

Podczas zebrania rozdano nr. 4 „Głosu Pracownika Umysłowego, który jest jeszcze do odebrania w sekretariacie, gdzie się również przyjmuje zgłoszenia nowych członków. (td.)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Koło Absolwentów IV. Szkoły Wydziałowej. Zebranie plenarne w sobotę 4 bm. o godz. 20 w szkole Herbatka towarzyska w niedzielę, dnia 5 bm. o godz. 18 na sali p. Jarockiego ul. Masztalarska 8a. Przypomina się wszystkim członkom o lekcjach kółka naukowego w wtorki oraz o schadzki kółka gier pokojowych w czwartki o godz. 19,30 w ognisku w szkole.

— Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej p. w. św. Kazimierza, Poznań-Jeżyce zwiędza w niedzielę 5 bm. o godz. 10 nową elektrownię. Zbiórka po mszy św. o godz. 9,30 przed kościołem, skąd gremjalny wyjazd na Tamę Garbarską. Uprasza się o liczny udział.

— Poznańskie Tow. Ogrodnicze. Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę 5 bm. w lokalu przy ul. Pocztowej 30, II. piętro.

— Tow. Powst. i Wojaków, ś. p. Fr. Ratajczaka Śródmieście urzędza w niedzielę, dnia 5 bm. wycieczkę do Ogrodu Bractwa Kurkowego. Punkt zborny w ogrodzie godz. 14. Sympatycy i goście mile widziani. Niespodzianki gry o premje.

— Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej przypomina o herbatce, która odbędzie się w niedzielę 5 bm. o godz. 5 popoł. na sali Domu Król. Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek 7 bm. o godz. 19,30 na sali Domu Król. Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1.

— Kat. Tow. Rzemieślników Polskich w Poznaniu odbędzie swe zebranie w poniedziałek, dnia 6 października o godz. 20 na sali Domu Królowej Jadwigi. Na porządku obrad wykład ks. Stanisławskiego.

— Tow. Powst. i Wojaków im. śp. Andrzejewskiego, Dzielnica Łazarz - Górczyn. Plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 6 bm. o godz. 20 w lokalu zebrania Kasyna Obywatelskiego przy ulicy Marszałka Focha 81.

— Zw. Inw. Wdów, Sierot i Emerytów Kolejowych. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 6 bm. o godz. 5 po poł. na sali p. Grotowskiego, Dolna Wilda 71.

— Koło Położnych na Poznań i okolicę odbędzie swe zebranie 6 bm. o godz. 17 w Wójew. Klinice dla Kobiet przy ul. Polnej nr. 17.

— Tow. Abstynenckie pod wezwaniem św. Kazimierza. Zebranie odbędzie się w poniedziałek 6 bm. o godz. 20 na sali Księgarni św. Wojciecha. Wykład wygłosi p. Kończal.

— Drużyna Błękitna. Wszystkich członków, należących do P. W., wzywa się na ogólną zbiórkę do ćwiczeń P. W. w dniu 6 bm. (w poniedziałek) o godz. 19 w świetlicy koszar 58 p. p. przy ul. Bukowskiej 34. Obecność zgłoszonych drużyników do P. W. obowiązkowa.

— Wydział Pomocniczy Krawiectwa Damskiego. Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek 6 bm. o godz. 19,30 u p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8a.

— Tow. Pielgrzym. Przyjmowanie kandydatów na członków odbywać się będzie od dnia 6—10 bm. Kandydaci winni się stawić wraz z 2 przedstawicielami w biurze przy ul. św. Józefa 5 o godz. 6—7.

— Zrzeszenie Emerytów Kolejowych przy Z. U. K. Zebranie odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 17 w sali p. Bohnowej, ulica Marszałka Focha 85.

— Tow. Uczestników Powstania Dzielnica Jeżyce. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 7 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Tomkowskiego, ulica Szamarzewskiego 18. — Stawienie się wszystkich druhen obowiązkowe.

— Tow. Cechowej Czeladzi Kołodziej-skiej odbędzie plenarne zebranie 9 bm. o godz. 19 w sali cechów Domu Rzemieślniczym.

SPORT

Piłka nożna

„Warta” ligowa po trzytygodniowej przerwie wystąpi znów przeciwko przyjeżdżającej w pełnym składzie drużynie „L. K. S.” Łódzianie przybywają do Poznania dziś wieczorem. Spodziewać się należy zacietę walki o cenne dla obu drużyn punkty. „L. K. S.” przyjeżdża z jednym z najlepszych obecnie polskich bramkarzy Jegorowem. Atak „Warty” starać się będzie niewątpliwie zrehabilitować za ostatnie mecze. Spodziewać się możemy licznego więc udziału publiczności na boisku „Zielonych” w niedzielę o godz. 15, przyczem każdy spełni dobry czynek na rzecz „Czarnych” ze Lwowa opłacając 10-groszowy datek od biletu tytułem pomocy na budowę trybuny, spalonej przez Ukraińców.

Pięściarstwo

„Athen” — „Warta”. W ostatniej chwili przypominamy o zawodach pomiędzy wyższymi drużynami, które odbędą się w niedzielę o godz. 11½ w kinie „Metropolis”. Zawody te wywołały zrozumiałe zainteresowanie ze względu na dobrą klasę obu drużyn, to też przedsprzedaż biletów w firmie „Camera” ul. Fr. Ratajczaka idzie rażno. Zaleca się zatem o wczesne zaopatrzenie się w karty wstępu. Kasa otwarta w dniu zawodów w kinie „Metropolis” od godz. 10.

Różne

Zapewniona kwatery na olimpiadzie. Pol. Kom. Igrzysk Olimpijskich, otrzymał zawiadomienie za pośrednictwem ambasady polskiej w Waszyngtonie, że na ostatnim posiedzeniu dyrekcji Domu Polskiego w Los Angeles zapadła uchwała, aby dom ten, jako kwatery główna, oddać bezpłatnie do użytku Polakom, którzy przybędą na igrzyska olimpijskie w r. 1932. Dom polski leży przy ul. 40 bulwaru Avalon w bliskiej odległości od stadionu olimpijskiego. Polonia w Los Angeles w chęci ułatwienia pobytu gościom z kraju ojczystego, zorganizowała własny komitet przyjęcia polskiej ekspedycji. Na czele komitetu stanął p. Jan Romanowicz, dyrektor Domu Polskiego. Pol. Kom. OL postanowił przesłać na ręce p. Romanowicza serdeczne podziękowanie. (PAT)

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: 3.405,37 zł wpłacono na konto Komitetu w Banku miasta Poznania 4. 10. 30 r. — Na nowo złożono: W. Martinkowie 20 zł, Stefan Janiszewski 10 zł, Witold Brauer 5 zł, N. N. 1 zł, Z. K. z podziękowaniem za wybawienie mnie z wnućką od nieszczęścia 3 zł, L. J. 5 zł, Bubenickowa 10 zł, St. Merliner 10 zł, Małgorzata Właczakowa (Grochowe Łąki 3) 10 zł, N. N. Kościan, z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 3 zł, Andrzej Żurawski, Potasze 5 zł, Marja Kamińska, Lwów 10 zł, Gendola 2 zł, N. N. Ostrów 7,20 zł, Hieronimostwo Smyczyński, Leszno, zamiast kwiatów na grób śp. Marjana Dalskiego 10 zł, Jezierska z prośbą o dalsze łaski 10 zł, razem 259,40 zł.

Na chleb św. Antoniego: Jezierska z prośbą o dalsze łaski 10 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 143 zł.

Na budowę kościoła w Solaczu: L. M. J. 15 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 165 zł.

Na fundusz wyborczy: N. 5 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 444,80 zł.

Z okazji dnia Sokola: Antoni Gendolla, Poznań 5 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 241,50 zł.

Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranusowi”: złożono 5 zł (od Alojzego Leitholza 1 zł, Feliksa Leitholza 1 zł, Kazimierza Magdziarza 1 zł, Pawła Teppera 1 zł, Mieczysława Wiśniewskiego 0,50 zł i Jana Szymańskiego 0,50 zł); równoczesnym wezwaniem do złożenia ofiary Jana Taliszewskiego, Henryka Pieczyńskiego, Władysława Janyga, Sylwestra Stachowskiego i Zofię Brzezińska.

RADJO

Programy radijofoniczne

Poniedziałek, dnia 6 października 1930.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna R. P.; **godz. 13.05** koncert gramofonowy; **godz. 14.00** komunikaty PAT, notowania giełdy pien. i zboż-towarowej; **godz. 17.45** koncert popołudniowy. Wykonawcy: Orkiestra Bratniej Pomocy pod dyr. Stefana Sternalskiego. Marja Gąsiorowska (sopran); Mieczysław Mierzejewski (akompanjament); **godz. 19.00** interludjum muzyczne; **godz. 19.15** odczyt misyjny p. t. „Zagadnienia kleru tubylczego i szkolnictwa w Afryce” (wygl. p. Felicja Solecka); **godz. 19.30** odczyt; **godz. 19.45** referat z cyklu organizowanego przez Związek Obrońcy Przemysłu Polskiego w Poznaniu; **godz. 20.00** „Silva rerum”; **godz. 20.15** „Piękna Helena” — operetka Offenbacha (transmisja z Warszawy); **godz. 22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sport, i polityjna.

Katowice (409 m) godz. 11.40 przegląd prasy krajowej; **godz. 12.10** koncert gramofonowy; **godz. 14.30** pogadanka techniczna i komunikat rolniczy (P. R. Warszawa); **godz. 16.15** audycja dla dzieci i młodzieży (P. R. Warszawa); **godz. 16.45** koncert gramofonowy; **godz. 17.15** odczyt z Krakowa; **godz. 17.45** muzyka taneczna (P. R. Warszawa); **godz. 20.00** program Warszawy; **godz. 22.15** koncert gramofonowy.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; **godz. 14.30** „Skrzynka pocztowa techniczna”; **godz. 16.45** muzyka gramofonowa; **godz. 19.10** skrzynka pocztowa rolnicza; **godz. 19.25** muzyka gramofonowa; **godz. 20.15** operetka Offenbacha „Piękna Helena”; **godz. 22.15** muzyka gramofonowa; **godz. 23.00** muzyka taneczna.

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI!

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **Elka.** Nie mamy nic przeciwko temu. (K)

— **P. I. Lemiszewski.** Przeliczy Urząd Pożyczek Państwowych w Warszawie, ul. Senatorska 29. Jednak bez dostarczenia potrzebnych świadectw nie Pan nie uzyska. Wartość pożyczek wynosi około 5.000 złotych. (K)

— **I. B. Niech Pan** wytoczy przez adwokata proces o odszkodowanie. (K)

— **Bewu.** Wieczornych kursów tego rodzaju niema w Poznaniu. Radzimy ze względu na zachowanie dobrego wzroku nie uzyć się szycia wieczornami. (K)

— **P. Józef Schulz.** Koszty będą dość wysokie, nie możemy ich obliczyć. Pośredniczyć w tej sprawie mogą konsulaty polskie w Ameryce. (K)

— **T. M. Poznań.** Zakład Szalejański w Daszawie koło Stryja. (K)

— **P. Jan Radziejewski.** Depozyt utracił wartość z powodu dewaluacji marki polskiej. Bank prywatny wypłaciłby 125 zł., bank spółdzielczy przeliczy w takim stosunku, w jakim przeliczył udziały członków. (K)

— **P. Stanisław Niklaus.** Zapytanie Pańskie nie jest jasne. Rozumiemy, iż do spłacenia pozostaje 8000 mk. (polsk.). Równowartość tej sumy wynosi 80 zł.; nieliczyliśmy zaległych odsetek. (K)

— **P. Jan Czołnecki.** Żeńskie seminarya nauczycielskie w Inowrocławiu i Lesznie. (K)

— **Kregarstwo.** Nowa metoda lecznicza. Nie wiemy, czy szczególnie skuteczna. Publikację książkowych, traktujących tę sprawę, nie znamy. (K)

— **Skoki.** Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dziennik Ustaw nr. 53 poz. 468 z 15. 6. 1927).

21-sza Loteria Państwowa

Ciągnięcie od 9-tego września do 14-tego października.

(Bez gwarancji)

W dwudziestym drugim dniu ciągnięcia 5-jej klasy padły wygrane na numery następujące:

Po 15,000 zł nr. 12538 199205.

Po 10,000 zł nr. 105408 187170.

Po 5,000 zł nr. 70627 131492 151015 178746 192583.

Po 3,000 zł nr. 82624 120873 136392 194900 209064.

Po 2,000 zł nr. 86437 87438 159860 181935.

Po 1,000 zł nr. 11964 38066 38663 53507 56713 56965 64812 68429 69535 72938 81421 90077 91362 96572 96648 99416 102734 107056 109657 112064 112871 118471 123989 134931 143124 149382 161545 196048 199728 205181 207876.

Po 600 zł nr. 2074 3609 15100 17355 19846 20966 25727 26961 33923 36209 37167 38835 42809 45181 56296 78361 80993 86186 89307 98012 109712 126839 129646 144188 151567 164148 170793 178736 184453 189149 189690 190152 192698 194919 199451.

Po 500 zł nr. 25 202 2171 2624 2991 3392 4650 4992 12850 13539 14209 15705 16117 19134 19507 19991 20008 23089 23715 25110 25290 25862 26218 26557 27684 27894 30213 32204 35171 36851 37138 40587 41618 42411 42633 42875 48970 49189 49204 49289 50148 51425 53618 53909 55716 56100 57186 60903 61404 62987 64335 64801 64919 64932 65543 67078 67366 67902 68480 72494 72825 73947

74027 75661 76610 77231 79890 80342 82030 84675 86265 86885 87231 87520 92830 92831 94464 99097 99482 100710 102104 103342 103787 105803 108456 112519 110541 119674 120691 120987 122557 124291 124319 124802 124826 124829 125256 126106 126677 127388 127532 129033 129386 132257 133989 136125 137379 141868 144743 145473 145854 146420 146941 147040 148880 149347 150441 151879 156540 157352 158029 158386 158931 163829 165955 166389 166421 167280 169354 172197 172747 173996 174607 175621 179798 183309 184462 184675 184847 187182 197563 190507 190654 194023 196783 198164 198606 200251 201923 202420 203020 203252 206653 207458 208727.

Po 250 zł wygrali numery następujące:

290 377 609 20 918 53 68 1173 227 40 338 62 461 72 541 86 631 86 732 40 871 2159 94 235 328 687 866 921 3149 84 439 527 36 96 615 34 794 800 4019 106 29 86 98 363 62 477 523 695 718 64 903 5038 76 246 449 552 73 641 63 93 744 68 806 28 33 987 6061 85 134 273 415 27 652 736 55 884 7173 74 249 60 306 457 574 620 79 822 8003 117 37 47 273 311 59 478 694 745 820 9081 200 40 67 354 57 416 80 635 716 61 845 86 970 10055 125 73 89 233 55 328 436 88 92 577 746 93 968 11009 32 34 136 456 66 620 714 90 97 810 939 76 12065 216 307 25 52 84 93 466 505 12 55 764 13037 253 75 350 80 96 635 754 833 922 14176 202 338 418 536 41 58 681 741 807 44 83 985 90 15221 406 624 94 841 45 62 64 76 906 29 16037 55 97 199 200 353 614 18 20 45 62 90 800 40 17102 48 363 506 71 708 28 61 830 39 966 91 18156 71 277 79 86 310 95 400 4 35 97 530 90 638 710 61 891 97 19003 109 244 67 83 91 95 352 93 461 631 85 90 97 791 800 912 20074 224 300 75 448 70 92 510 44 57 804 779 815 957 69 71 21078 84 111 66 205 16 67 442 78 556 83 627 708 20 873 905 7 16 22081 56 152 267 346 405 64 546 661 747 22083 103 56 78 219 64 321 44 88 495 96 560 87 626 69 700 31 48 843 994 97 24080 129 48 99 214 74 461 83 501 874 980.

917 99 97057 221 424 29 53 505 21 29 739 807 98087 375 422 841 936 99053 60 125 54 97 206 534 811 23 41.

100277 406 42 717 64 90 99 815 63 101017 30 85 105 329 401 627 65 959 102031 123 443 504 36 39 619 36 80 81 720 42 91 826 900 11 30 103083 134 240 492 524 679 813 967 104011 124 340 80 84 455 881 105044 193 249 91 318 31 562 88 618 757 84 106425 47 563 97 730 96 916 70 107145 95 285 358 679 719 28 891 108022 24 31 177 229 46 80 98 425 37 47 51 731 47 838 911 66 67 109088 157 90 319 317 68 467 94 550 84 632 36 729 62 849 931 70 110004 62 79 209 311 35 41 445 57 637 38 825 930 111060 120 265 324 421 38 600 739 77 856 112098 205 302 474 810 67 962 98 113064 130 38 78 97 221 67 489 555 78 636 71 836 916 44 83 84 114277 319 61 444 641 43 77 79 711 16 806 907 26 115096 101 4 260 371 404 51 65 553 77 78 735 800 965 116105 14 18 253 337 466 531 34 42 608 905 117049 121 74 99 234 600 708 835 58 929 61 118058 100 33 91 357 437 669 84 88 773 835 924 119013 56 107 16 690 776 808 925 97 120130 84 211 27 95 325 28 33 37 41 409 15 71 92 593 708 17 81 874 912 86 121047 101 299 308 47 53 72 481 561 73 82 644 721 25 89 897 122084 106 42 88 21658 75 79 500 31 95 810 97 123042 59 272 386 87 665 74 728 861 124168 223 57 327 75 402 13 544 68 89 901 65.

125007 36 73 136 54 83 272 346 64 70 72 518 604 5 25 83 852 58 969 126044 48 133 229 338 525 744 66 80 96 953 57 127069 84 169 252 88 431 540 72 631 701 39 65 839 993 128065 183 299 333 90 407 64 572 719 864 930 129038 154 263 65 325 578 664 707 844 130020 236 532 656 826 59 131033 77 113 265 82 392 640 69 809 59 132000 5 292 98 315 462 588 600 31 899 957 133181 286 393 541 602 717 20 821 134147 76 208 14 92 720 59 84 863 90 933 135193 510 60 737 842 942 68 72 136042 221 364 566 646 55 63 860 94 137091 121 204 27 39 364 404 22 36 75 501 619 77 80 790 94 974 138037 68 104 53 200 402 910 46 78 139052 114 215 70 820 905 140132 63 69 76 223 62 484 746 816 998 141001 66 242 303 11 63 68 91 452 599 66 242 303 11 63 68 91 452 599 615 42 75 729 43 55 85 940 80 142036 52 78 129 95 3220 480 502 603 56 64 70 143019 202 13 40 53 54 491 559 749 861 911 54 98 144063 94 240 344 475 77 595 84 611 35 790 94 851 145084 112 202 43 60 68 467 752 824 85 86 945 146022 23 29 70 84 120 49 226 68 344 62 84 406 13 517 89 815 61 92 147056 223 43 44 73 74 355 67 77 427 91 555 610 44 709 37 42 59 68 840 951 148014 50 115 315 519 29 99 668 704 88 907 30 149178 204 64 74 346 430 85 893 921 36.

150012 28 101 210 21 59 73 479 519 73 643 920 55 82 151111 17 56 251 326 72 640 69 729 82 814 22 935 152044 78 87 103 9 69 229 38 362 645 83 764 858 951 68 153094 130 52 200 77 427 83 532 711 831 67 954 86 154114 55 209 26 46 61 372 424 641 47 715 35 58 82 913 56 80 155124 88 406 69 603 38 65 808 20 28 92 156129 30 32 39 77 97 225 391 505 50 703 815 89 983 157020 73 748 60 809 86 907 21 64 158063 67 85 97 164 74 204 58 418 25 29 40 53 510 59 99 707 38 70 837 54 159029 338 455 65 71 581 73 686 739 948 169060 106 227 45 317 35 57 417 59 527 59 656 83 97 724 816 67 992 161027 29 31 169 237 305 443 534 82 750 55 97 806 47 162024 289 90 50 644 83 92 968 163067 76 142 223 327 751 946 164026 114 76 287 337 557 601 37 764 863 73 165147 49 224 335 472 617 26 46 726 52 69 801 43 166007 19 59 172 302 428 533 64 69 71 84 93 809 986 167022 86 100 48 282 425 531 789 168245 354 95 433 46 53 508 631 780 875 980 169065 78 332 76 98 643 47 50 89 93 713 74 83 802 11 35 65 917 18 59 81 170055 119 241 466 509 16 32 660 757 800 51 70 991 171212 328 43 402 573 666 741 75 876 998 172035 297 313 61 408 20 51 508 20 74 730 43 49 51 81 851 926 173175 83 487 501 41 70 637 720 25 28 973 174071 83 175 93 357 445 54 61 65 99 561 716 810.

175052 200 51 438 89 604 86 731 32 47 806 20 96 949 59 73 89 176239 757 806 56 66 986 177108 19 317 59 518 21 65 654 767 92 882 947 178064 101 23 300 495 895 952 179031 205 325 65 480 506 892 954 80 92 180005 242 64 487 656 74 736 40 875 915 30 90 181311 77 79 95 449 610 42 74 850 916 182007 105 137 99 279 319 74 402 40 44 575 809 183043 144 230 302 26 431 80

OMEGA

ZEGAREK NA CAŁE ŻYCIE.

639 733 76 865 960 184075 178 228 74 307 77 98 427 800 912 87 185147 317 77 405 529 79 722 64 96 810 53 76 977 186205 418 71 546 92 782 831 187044 74 118 20 317 97 407 604 95 785 869 935 188021 204 19 396 495 548 87 780 813 928 77 189094 104 49 380 587 751 69 802 934 190007 49 96 136 70 87 333 85 512 47 648 707 87 918 191058 98 159 260 83 395 420 586 627 729 808 55 56 192018 68 139 228 341 64 402 9 33 575 608 716 22 45 829 41 9 7 72 193033 74 21 61 338 69 458 556 82 929 69 73 740 75 76 882 951 70 194014 90 105 226 46 58 321 407 24 94 625 72 705 808 945 195110 24 58 60 245 71 338 40 409 31 97 515 17 90 616 21 793 828 911 136034 72 155 86 92 326 29 40 442 555 642 944 70 197091 116 35 332 34 548 697 702 71 806 32 75 908 33 87 198074 355 494 567 662 753 59 891 992 99 199023 10113 246 77 403 76 501 22 637 785 850 73.

Hala Reprezentacyjna Targów Poznańskich
Dzisiaj w sobotę, 4 października
Otwarcie międzynarodowego turnieju
walki zapasniczej
Początek o godz. 8 wieczorem. Kasa
czynna od godz. 6 wiecz. zw. 258-5

**KRZYWICĘ,
GRUŻLICĘ,
WYCIĘCZENIE**

LECZY
WITAMINOWO
WAPNIOWY
PRZETWOR

P. T.

Mamy zaszczyt podać do wiadomości naszych Szan. Odbiorców, że reprezentację naszej firmy na województwa Poznańskie i Pomorskie powierzyliśmy firmie

**Dom Handlowo-Przemysłowy
EDMUND LANGNER i S-KA, Sp. Akc. w Warszawie**
Oddział w Poznaniu, Woźna 14

do której prosimy się zwracać wszelkimi zapotrzebowaniami.

Z poważaniem

**Fabryka Konserw Zygmunta Ruckera
we Lwowie.**

Powołując się uprzejmie na powyższe ogłoszenie, polecamy się łaskawym względem i pamięci naszych Sz. Odbiorców.

Z poważaniem

**Dom Handlowo-Przemysłowy
EDMUND LANGNER i S-KA, Sp. Akc.
Warszawa,**

Oddział w Poznaniu, Woźna 14, tel. 35-46

Pw 5412-89, 225

Ks. Prałatowi Dr. Taczakowi, Wielebnemu Duchowieństwu, p. Konsulowi Rzeczypospol. Czechosłowackiej, wszystkim Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym, którzy wzięli udział w uroczystościach żałobnych i okazali nam tyle serdecznego współczucia z powodu zgonu męża mego oraz za liczne wieniec i kwiaty składam najszczerze

Bóg zapłać!

Emilja Ziolkowska
z dziećmi.

Poznań, dnia 4 października 1930 r.

Dnia 2 października 1930 r. o godzinie 12 w południe podobalo sie Panu Bogu powolac do grona Swych aniolkow naszego najukochańszego synka, bratczyszka i wnuczka

Zdzisława

ukończywszy pierwszą wiosnę życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 5 października o godzinie 4 po poł. w zakladu św. Józefa. w smutku pogrzeżeni Mikołajstwo Abramowiczowie z r. w. w. z r. w. w.

zw 25 856

„Salon Mód“

nowo otwarty, wykonuje płaszcze, kostjmy ang. suknie po bardzo konkurencyjnych cenach. Siła męska.

św. Marcin 34, II lewo.
Kursy kroin i modelowania wieczorne i dzienne.

zw 25 858

Adwokacka kancelarja

b. dobrze zaprowadzona na prowincji w Pozn. z powodu zmian rodzinnych do odstąpienia na dogodnych warunkach. Zgłosz. pod zw 25 841 do Kurjera Poznańskiego.

Ten nasz ZNAK FABRYCZNY to GWARANCJA

- 1) dobrotę materiału
- 2) pierwszorzędnej kroju konfekcji męskiej,
- 3) najniższej ceny!

Oddział I. poleca konfekcję męską i chłopięcą własnej fabrykacji w najlepszym wykonaniu.

Pw 5686-40184

Oddział II. poleca SUKNA i podszewki pierwszorzędnych fabryk w najmodniejszych deseniach po cenach najniższych.

W Oddziale III-~~em~~ polecamy nasz DZIAŁ MIAROWY, który każdego Pana bezwzględnie zadowoli!

K. Bogajewski

Stary Rynek 77

naprzeciw odwach

Największa Fabryka Odzieży męskiej i chłopięcej

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci mego najdroższego męża, ś. p.

Franciszka Biskupskiego

inżyniera

odbędzie się

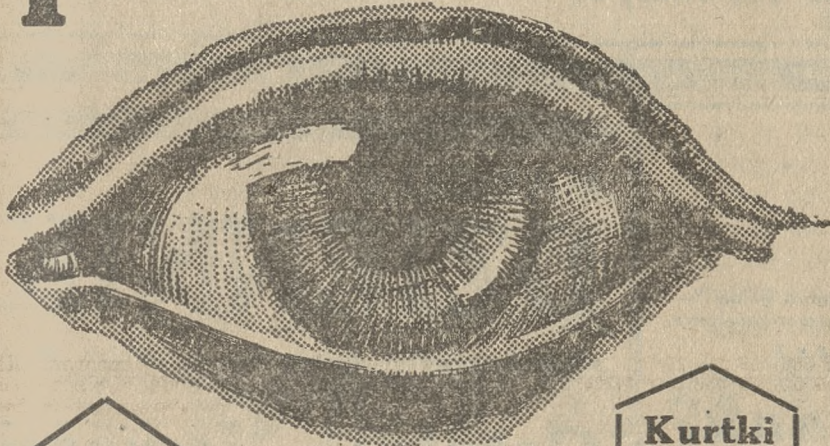
msza św.

w poniedziałek, 6 b. m. o godz. 10 rano w kościele św. Marcina.

Zona.

Pw 5690/40,176

TWOJE wytrawne OKO musi nareszcie dobrze przyjrzeć się cenom

naszych pierwszorzędnych PŁASZCZY i UBRAN, następnie ocenić ich jakość i wykończenie — a dopiero wtedy sam się przekonasz, gdzie jest prawdziwe Tanie Źródło.

Płaszcze męskie prima veloury, najnowsze fasony, piękne kolory od 55,— zł Płaszcze sportowe, kołnierzy prawdziwy opas całe na watalinie od 75,— zł Ubrania męskie — bielska czesanka, cudne wymarzone kolory od 65,— zł

Futra sportowe oraz spacerowe — Kurtki na barankach — Jupy — Spodnie najtaniej tylko we firmie

TANIE ŹRÓDŁO

Edward Michaelis

POZNAŃ UL. WROCŁAWSKA 22 TEL. 22-114

Uwaga: Prosimy dokładnie zważać na wejście do naszego magazynu drugi skład od narożnika pl. św. Krzyskiego po lewej!!!

Olbrzymia ilość różnych SPODNI

Dla Panów Szoferów ubrania kortowe 52,— zł

Kurtki skórzane prima Nappa tylko 95,— zł

Wróciłem
Marjan Kempński, dentysta
ul. Nowa 1. Tel. 40-67.
zw 2-873

Józef Maciejewski, dentysta
przyjmuje znowu osobiście
tylko Słowackiego 4/6, tel. 61-94
dla n. p. urzędników dogodne warunki. zw 25 849

Wróciłem
Jan Spizewski
lekarz-dentysta, specjalista w ortodoncji
św. Marcin 63. Tel. 2170
zw 25 804

Wróciłem
Dr. med. Donat
Choroby wewnętrzne. Poznań, św. Marcin 41.
Pw 5681/92-40,172/3

BIURO DETEKTYWNO-WYWIADOWCZE
tel. 53-69. „POGOŃ”, tel. 53-69.
W. Adamczewski i S-ka,
POZNAŃ, Aleje Marcinkowskiego 3a

informuje poufnie w sprawach matrymonjalnych, osobistych, sądowo-karnych, prywatnych i t. d. Złatwia podania w sprawach emerytalnych.
Pw 5681-40,210

Od 1 października r. b. przyjmuję
Plac Wolności 9.
Dr. med. i med. dent. L. LAKNER
Lekarz stomatolog
Choroby i chirurgia jamy ustnej i zębów.
10—12 4—6. Tel. 28-14.
zw 25 800

Osiedliłem się w BYDGOSZCZY
Dr. med. Wacław Sobociński
lekarz-stomatolog
Specjalista w chorobach i chirurgji jamy ustnej i zębów. zw 25 847
Godz. przyjęć od 10—1 i 4—6
ul. Gdańska 141, I piętro, nr. telefonu 22-75.

Parisienn
d'onne **diplômée**
leçons de français
grammaire conversation littérature
préparation au baccalauréat
prix modérés
Ogrodowa 12, au fond de la cour, II étage à droite.
zw 25 440

Stenotypistki

biegłej w języku polskim i niemieckim poszukuję zaraz. Siły początkujące wykluczone. Posada tylko sezonowa. Ernst Geiser, ulica Kantaka 5. Poznań.
zw 25 863

KALAMAJSKI

mocno obniżył ceny!

TANIE REKAWICZKI:

damskie, trykotowe trwałe	2 ⁹⁵
damskie, trykotowe modne kolory	3 ⁶⁵
damskie, imitacja duńskich	3 ⁹⁵
damskie modne, palce stebnowane	5 ²⁵
damskie skórkowe, modne kolory	7 ⁵⁰
męskie, imitacja duńskich	3 ⁸⁵
męskie modne, palce stebnowane	4 ⁸⁵
męskie skórkowe, „Nappa“	9 ⁵⁰

Pw 5681/2-10,98/9

Kursy handlowe
rozpoczynam 6 października.
Nauka księzkowości kupieckiej, bankowej, gospodarczej, rachunków, korespondencji, stenografji polskiej i niemieckiej, pisanja maszyną. zw 25 707/2
Zgłoszenia od 3—5 po południu.
Prywatne kursy handlowe
T. Kromczyńskiej
Poznań, ul. Ogrodowa 16, 11

Wille

z ogródkiem, 6 pokoi, kuchnia, światło elektr., gaz, centralne ogrzew. w najpiękniejszej dzielnicy Poznania. zaraz do wynajęcia, lub sprzedania. Oferty do Kurjera Pozn. pod zw 25850

MY WSZYSCY

kupujemy najtaniej

Bieliznę

Damską — Męską — Dziecięcą

Kompletne wyprawy

Kołdry — Łóżka metalowe — Firany i t. d.

w składzie fabrycznym

POZNAŃSKA
FABRYKA BIELIZNY
Jan Ebertowski

SPRZEDAŻ
DETALICZNA
POZNAŃ-UL. NOWA 10
TELEFON 2160-2825.

Ceny do
20%

zniżone

W BYDGOSZCZY: „Bielizna“, pl. Teatralny 3.

Pw 5683-40 185

Sprzedaż wszelkich
towarów po cenach
gotówkowych na asy-
gnaty Tow. „Kredyt“.

Pani szuka krawcowej?

Gwarancję precyzyjnego wykona-
nia i doskonałego kroju przy
szybkiej obsłudze daje tylko du-
ża, nowoczesna pracownia pod
kierownictwem fachowem i z re-
spotem doskonałych sił technicz-
nych. Taką pracownią jest

Salon Mód

Pani Hanki

ul. Gwarna 11.

Plaszcze, suknie, kostjamy.
Kusnierz na miejscu. — Mod-
ernizacja futer. Wykonujemy wszelkie
obsady futrzane.

Pw 24

Tydzień tanich kapeluszy!

Pragnąc, przy początku sezonu, każdej Pa-
ni dać możliwość nabycia ładnego kapelusza

Salon Mód

Pani Hanki

ul. Gwarna 11

wykalkulował możliwie niskie ceny na
swoje piękne

modelowe

kapelusze

z filcu, velouru, chenilli itd. już od
zł 15,—. Modele bardzo piękne od
25 — 35 zł. Specjalnie niskie ceny
obowiązują tylko w ciągu przy-
szłego tygodnia.

Pw 55

MARCELI DZIENNIK

ulica Franciszka Ratajczaka 7, telefon 20-27
poleca

Ostatnie Nowości artykułów MODY MĘSKIEJ

Kapelusze
Koszule
Krawaty

Pw 5659-40, 217

Pyjamy — Bonżurki — Pullovery

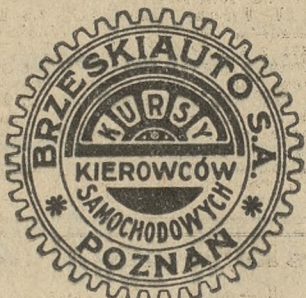
Jedynie udział w koncesjonowanych przez
Min. W. R. i O. P. oraz Rob. Publ.

Kursach dla kierowców samochodowych

Spółki Akcyjnej Pw 5455-40, 208

BRZESKIAUTO

daje uczestnikom prawdziwą rękomię zdo-
bycia w krótkim czasie pewnego zawodu.

Kursy zawodowe i amatorskie.

Nowoczesne samochody do nauki jazdy. Bogate muzeum
modeli, w tem kompletny samochód w przekroju dający
pogład, jak funkcjonują poszczególne mechanizmy p d-
czas biegu. Początek kursów w każdy poniedział-
sek. Ceny ponownie znizone. Tanie mieszkanie zapew-
nione. Zapisy przyjmuje i informacyj udziela:

Biuro przy ul. J. Wajka 8 (przy pl. Drwęskiego)
Telefon 70—60 w godzinach 9—18.

Godne uwagi

Zadziwiająco dobrze szyjące i bardzo trwałe maszyny
do szycia z najstarszej fabryki niemieckiej, przewyższa-
jące pod gwarancją „Singera“ o których publiczność nie
wie oddaje tanio T. KONIKIEWICZ Poznań plac Nowo-
miejski 1-a. Części na składzie i do „Singera“ Repara-
cje wszelkich systemów. Pw 4212-31, 62/3

Pompy gorzelnicze do zacieru i wywaru

w bardzo solidnym
wykonaniu dostar-
cza ze składu

Józef DZIABASZEWSKI i S-ka

Poznań, ul. Przemysłowa 35

Fabryka maszyn
i urządzeń gorzelniczych

zw 3. 872

DLA MŁODZIEŻY

Tylko jeden raz w tygodniu, dnia 5. 10. polecona przez Ku-
ratorjum Szkolne, arcywesoła komedia, p. t.

„BRZDĄC”

Nadprogram: (Weseli marynarze) komedia w 2 aktach
KINO STYLOWE — godz. 3 po południu.
Bilety od 30 gr. w kasie kina od godz. 1 w niedzielę.

Przedstawiciela

na Poznań, poszukuje Wytwórnia Chemiczna nowo-
czesnych środków do czyszczenia. Oferty uprasza się do
Biura Ogłoszeń „IRO“, Bydgoszcz, ul. Hermana
Frankiego 3. Pw 4212

PRAWDA

zwycięża!

Jesteśmy
NAJTAŃSI
w Poznaniu!

BERETY we wszystkich kolorach	od zł 2,95
PONCZOCHY damskie flor.	0,75
„ „ „ maco	1,35
„ „ „ jedw. flor.	1,95
„ „ „ jedw. flor.	2,75
SKARPETKI męskie nieciane	0,65
„ „ męskie modn. desenie	0,95
„ „ męskie czysto wełniane	2,50
REKAWICZKI damsk tryk.	0,75
„ „ męskie na flaneli	7,95
„ „ na wełnie z paskiem	9,50
„ „ dziecięce na flaneli	6,—

TRYKOTAŻE

Pantalony dziecięce kolorowe z futerkim	od zł 1,35
Stan czki damskie z futerkim	2,25
Kalesony męskie z ciepłym futerkim	4,25
Koszule	6,50
Kalesony „ półwełniane	5,70
Kattany	5,70

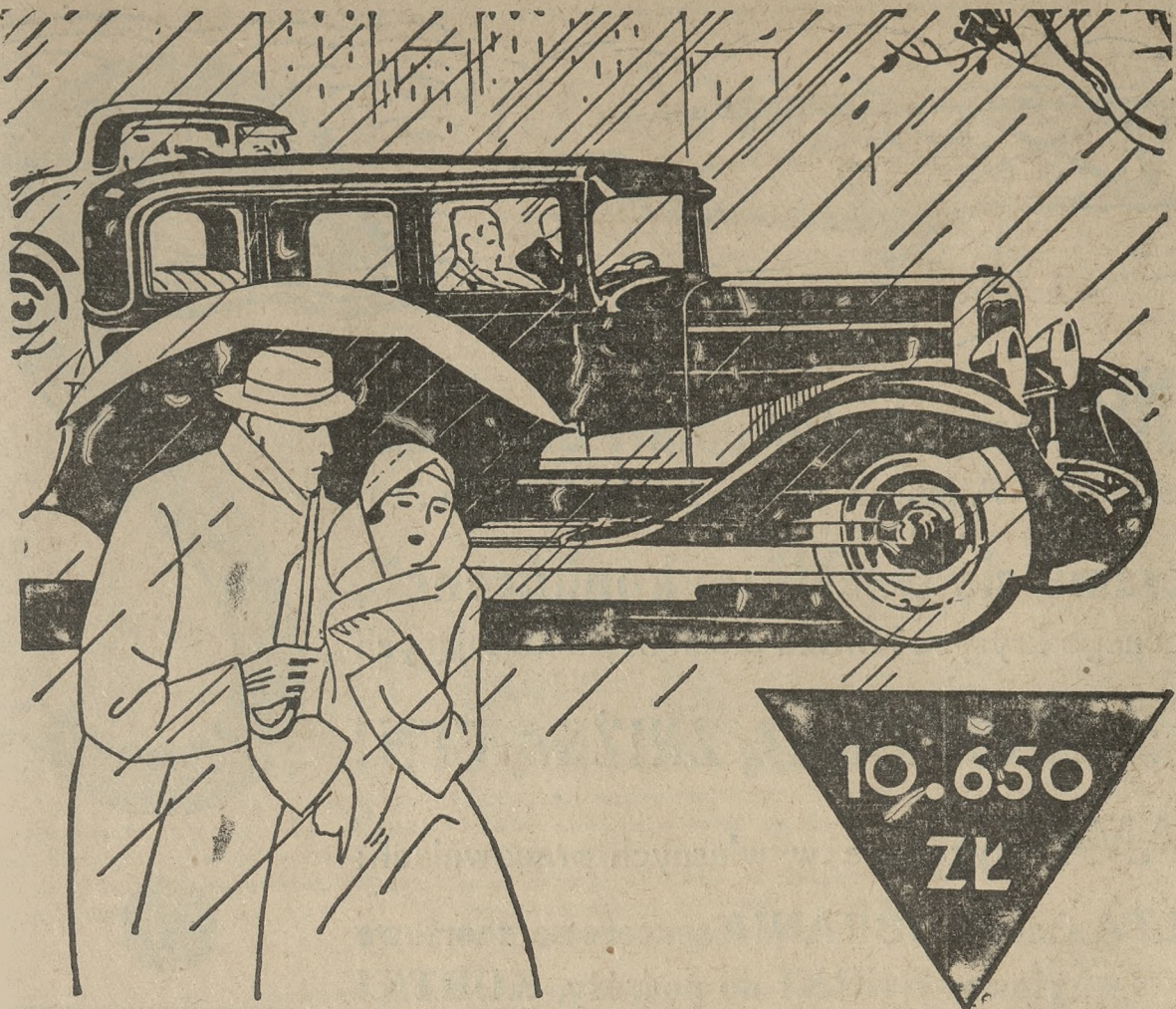
WYROBY DZIAŃE

Pullovery dziecięce	3,90
„ „ męskie	5,50
Kamizelki damskie	7,95

PROSIMY więc na ul. Pocztowa 4 do firmy Marian

Dobrowolski

i S-ka, właśc. Marjan Dobrowolski.

Zamknięty samochód w cenie wozu otwartego!

I to w tej porze roku, w okresie sloty i częstych przymrozków.

Kryty model Sedan Chevrolet 6 kosztuje obecnie tylko Zł. 10.650 loco fabryka Warszawa. Za tę cenę dostaniesz samochód zamknięty, wóz, którym podróżuje się wygodnie bez wzglę-

du na to, czy na dworze deszcz, czy śnieg, czy wichura. Obejrzyj wóz i przekonaj się osobiście jak nadzwyczajna jest to okazja, okazja, której ze względu na kieszeń, ze względu na zdrowie i wygodę pominąć nie można. Tylko ograniczona liczba wozów po tej cenie.

CHEVROLET 6

WYRÓB GENERAL MOTORS

Wyłączne przedstawicielstwo na Poznań i okolice:

BRZESKIAUTO Sp. Akc. Poznań

ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-33, 63-65.

Najstarsze przedsiębiorstwo branży samochodowej w Polsce zał. 1894 roku.

A. DENIZOT

LUBON (POZNAŃ)

poleca

drzewa i krzewy owocowe, parkowe i ozdobne, róże, konifery, rośliny na żywo.

Cennik na żądanie! Cennik na żądanie!

Pw 5577/57,181

Nerwowi, neurastenicy

cierpiący na drażliwość, słabość woli, braku energii melan choleję, przesył życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledzionnicę, nerwowe zaburzenia serca i żołądka utrzymają bezpłatnie broszurę dr. Weisego Słabość nerwów

Dr. GEBHARD I S-ka — GDAŃSK. Nr. 85. Pw 059-34,68

Cement portlandzki i szybkowiązący, wapno budowlane i hydrauliczne, tynk szlachetny w różn. kolorach, sufity i płyty ceglano-ścienne, płyty posadzkowe i ściennego glazur. kafle

oraz wszelkie inne materiały budowlane poleca

Gustaw Glaetzner

Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek
Poznań 3, ul. Mickiewicza 35.
Telefon 65-80 i 63-28. nw 4021

Pw 3879-15,126

Walce młyńskie i do śrutowników

ryfluje, fachowo, prędko i tanio

Ed. Dahlmann, Słonawy Młyn, poczta Oborniki. nw 3764

Podróżujących

na stałą pensję i diety dzienne poszukuje przedsiębiorstwo handlowe w Poznaniu.

Rutynowani kupcy w wieku do lat 25 z wykształceniem w zakresie najmniej 4 klas gimnazjalnych, kilkoletnią praktyką kupiecką oraz chęcią do gruntownej pracy, zechcą złożyć podania z fotografią, wymienieniem wysokości żądanego wynagrodzenia do Biura Ogłoszeń „Par” Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 4086 Pw 4087

Od pękania chroni skórę lakierowaną

EOS

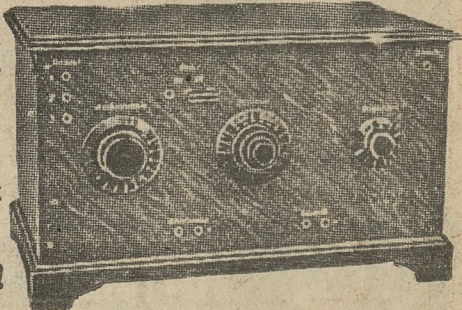
Oliwa do lakierków

Czyni skórę giętą i nadaje jej doskonały połysk.

Nie reklama, a rzeczywistość!

3-lampowy radio-odbiornik R. U. 3.

DARMO!

Każdy czytelnik Kurjera Poznańskiego otrzyma zupełnie bezpłatnie najnowszą udoskonaloną konstrukcją 3 lampowy radio-odbiornik typu R. U. 3 (autodyna zmodyfikow.), który odbie z wszystkiej stacje europejskie na głośnik.

Dzięki układowi tego odbiornika i 3 ciej lampie głośnikowej Philipsa gwarantowany jest odbiór prawie wszystkiej stacyj europejskich na głośnik. słyszalni z silną wystarczającą na duża sile.

Aparat powyższy posiada montaż niekryty, tak że części znajdujące się wewnątrz są również widoczne i w każdej chwili można obliczyć wartość tegoż. Zbudowany z pierwszorzędnych części w eleganckiej krzynie mahoniowej cieszy się wielkiem powodzeniem wśród licznych rzesz radioamatorów, również za jego selektywność, czystość audycy i nadzwyczaj prosty i łatwy strój.

Każdy czytelnik otrzyma zupełnie bezpłatnie wspomniany odbiornik, jeżeli zakupi u nas po cenie ściśle fabrycznej uwi- docznionej, poniżej, komplet niezbędnych (pierwszorzędnej jakości) akcesoriów do tegoż aparatu, a składający się z następujących części:

- 1 lampo oszczędnościowych Philipsa A. 400 po zł 18,50 zł 37,—
- 1 lampy głośnikowej Philipsa B. 406 „ 23,—
- 1 akumulatora 4 Volt najpoważn. fabryki „Tudor” „ 22,—
- 1 „Ergs” lub „Eks” w skrzynce drewn. w lepszym wykon. „ 37,—
- 1 baterji anod. 100-Volt „Centra” „Tytan” „Energos” „ 21,—
- 1 pary słuchawek pierwsz. jakości „Biały trójkąt” „ 22,—
- 1 „Polmet” „Nora” lub „Ergon” i in. znanych fabryk „ 22,—
- 1 głośnika tubowego lub talerz „Tefag” „Marconiego” lub „Ingelen” (wiedeński) ewtl. głośnika Philipsa typu 2018, którego cena o złotych 30 będzie wyższa „ 80,—
- 1 kompletnego materiału antenowego „ 20,—

Cały ten powyższy komplet akcesoriów wynosi tylko zł 240,—

Kupon nr. 1547. upoważniający do otrzymania zupełnie bezpłatnie 3-lamp. radio-odbiornika typu R. U. 3. we firmie „Uniwersal”, Lwów. Jagiellońska 20.

Do firmy „Uniwersal”, Lwów.

Czytelnik gazety
Imię i nazwisko _____
Szczegółowy adres _____

Kupon ten salącama przy równoczesnem przekazaniu saliczki w kwocie zł 25,— i upraszam o wysłanie mi jednego kompletu akcesoriów za cenę zł 240,— z głośnikiem Philipsa zł 270,— (resztę ceny kupna tych akcesoriów zapłacić na pocztę przy odbiorze) jednak tylko pod tym warunkiem, że wraz z powyższym kompletem akcesoriów otrzymam zupełnie darmo 3-lampowy radio-odbiornik typu R. U. 3. Podpis klienta.

Za sprawne działanie radio-odbiornika salącama do każdego trzyletnia pisemna gwarancja.

Za całość tego kompletu w czasie transportu przyjmuje firma nasza pełna odpowiedzialność.

Za wydane powyższe odbiorniki w wielkiej ilości otrzymujemy niemal codziennie od naszych klientów setki podziękowań, których jednak z braku miejsca nie możemy tu zamieszczać. Dla ilustracji zamieszczamy jeden z takich listów z wyrazami uznania za sprawne działanie aparatu, otrzymanym w chwili oddania tego ogłoszenia. List ten pochodzi z miejscowości po siadającej silną stację nadawczą, który zamieszczamy dla orientacji P. T. Sz. Klientów.

P. T. Firma „Uniwersal” we Lwowie!

Z przyjemnością donoszę że otrzymałem wysyłkę w porządku i jestem z aparatu R. U. 3. jakoteż akcesoriów w zupełności zadowolony. Aparat sam przez się jest najlepszą reklamą, to też mam już zśród swoich znajomych chętnych do zamówienia u WP takiej autodyny, R. U. 3. więc proszę o wysłanie kilku kart zamówieniowych. W tem oczekiwaniu pozostaje z poważaniem Aleksander Utrzyśko, Warszawa — Powązki, Elblaska 41 m 3. Pw 5 181-72 136

Warszawa, 16 września 1930 r.
Adresować: Zakłady Radio-techniczne „Uniwersal”, Lwów Jagiellońska 20, tel. 74-80.

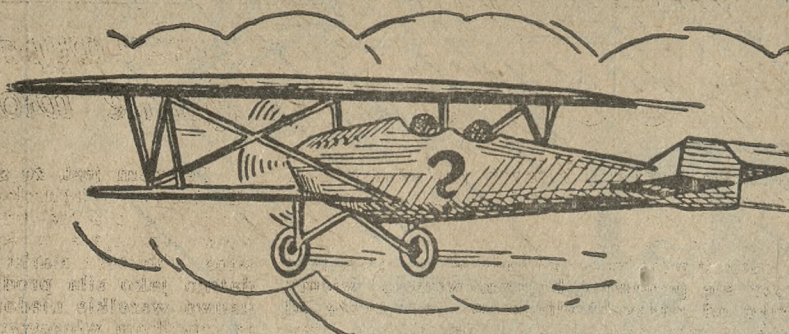
Wieczorne kursy maszynowo-techniczne i przez Państwo uznana

szkoła maszynistów okrętowych.

Möller, Gdańsk, Kassubischer Markt 23.
Początek kursów dnia 13 paźdz. Programy bezpłatnie. Zgłoszenia zaraz, zapłata ratami. nw 2560

Kopalnia złota

duży skład żelaza i narzędzi, przy przynajmniej ulicy w Poznaniu od lat istniejący i dobrze zaprowadzony z stałą klientelą miejscową i zamiejscową, jest z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa, zaraz lub później do sprzedania. Obiekt dla poważnych reflektantów wyjątkowo korzystny. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod nr 5778

ZNAK ZAPYTANIA zwycięsko dotarł do CELU,
przelatując Atlantyk z Paryża do New-Yorku!
ZWYCIĘSKO opieramy się wszelkiej konkurencji,
gdyż wobec obecnego kryzysu i braku pieniędzy u kupujących
PIERWSI odpowiedzieliśmy **OGROMNĄ ZNIŻKĄ CEN!**

POLECAMY wykonane w własnych pracowniach:

FUTRA spacerowe i do p. dróży.
Specjalność **MODERNIZOWANIE** i **POSZYCIE** futer **MĘSKICH.**

DZIAŁ MIAROWY
pod kierown. pierwszorzędnych fachowców, daje **GWARANCJĘ** bezbłędnego **WYKONANIA.**

Dla pp. Urzędników zrzeszonych w Tow. „Kre. yt.” dostarczamy nasze towary bez wplaty!

PALTA zimowe, **UBRANIA** spacerowe, sportowe i wizytowe, **BURKI** do podróży, **KURTKI** na ciepłych podszewkach i futrzane. **KILKASET FUTER** spacerowych od 175,— zł. **KOŻUCHY** szoferskie!

MATERJAŁY
z metra, czółowych fabryk krajowych
NAJTANIEJ!

EDMUND RYCHTER

1-szy magazyn ul. RATAJCZAKA 2, Wykwintna odzież męska, 3-ci Wrocławska 15
2-gi magazyn ul. WROCŁAWSKA 14, Pierwszorzędna garderoba, Odzież popularna.

PRZESŁKI DO WYBORU ZA REFERENCJAMI

B.SCHULTZ
TELEFON 1513 POZNAŃ GWARNA 10
ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIEKSZY SPECJALNY DOM PIERWSZORZĘDNYCH TOWARÓW FUTRZANYCH

WYKONANIE PODŁUG MIARY WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą zaufania. Mój od przeszło 85 lat istniejący specjalny interes daje gwarancję za fachowe, solidne wykonanie i nieskazitelny zdrowy materiał.

MODERNIZACJE NA ŻYCZENIE.

Tel. 13-17. Tel. 13-17.

WINOGRONA-RUMUŃSKIE

poleca firma

OVUMPOL

Hartownia Owoców Południowych
Poznań, Wielkie Garbary 17.

Świeże transporty nadchodzą 2 razy tygodniowo.

Tel. 13-17. zw 25843 Tel. 13-17.

Sznyty i Sztance
wykonuje jako specjalność
J. ŁAZAROWICZ,
Poznań, ul. Mostowa 15
Fabryka Wyrobów Metalowych.
Wykonuje na zamówienie także wszelkie artykuły masowe, szczególnie odznaki i medale. zw 25849

DAIMON

BATERJE · LATARKI · ŻARÓWKI

Czerwoność nosa

Do oszczędzenia twarzy można już obecnie usunąć, gdyż po długich ustaleniach udało się naszemu Laboratorium stworzyć wyrobiony w kosmetyce środek, działający przeciwko aktywności przeciw czerwoności nosa i skóry. Lecz nie dziękujmy sobie, nie dajmy nam to zupełną gwarancję. Bezpłatnie wysyłamy broszurę lub prospekt, po nadstawieniu znaczka 2z 25 groszy. Dyakrecja zapewniona.

Laboratorium Dr. ADLER
Kraków, Zielona 16/55.
Pw 5545-71, 284

„Własna osada”

Udzielamy bezprocentowych pożyczek na budowę i na spłatę hipoteki!

Potrzebny własny kapitał 10-15% od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach miesięcznych, amortyzacja 6-8%

„HACEGE” e. G. m. b. H. Gdańsk
Hansaplatz 2b.
Informacyi udziela: H. Franke Poznań, Marsz. Focha 19, I.
zw 25843

Księgowości

wyczeramy prywatnie w godzinach wieczornych, według wszystkich systemów do całkowitej pewności bilansowej szybko i tanio. Nauka metodą nowoczesną (autodydaktyczną) bardzo staranna i fachowa. Dla starszych dodatkowo lekko bezpłatnie. Postęp, Wrocławska 35, III. zw 25844

Kupno okazyjne

„PROTOS” 10/30 K. M.
limuzyna 5 osób, z przedziałką dla szofera

„DKW” kabriolet
3 osób, 3/15 K. M. mało używane w doskonałym stanie na sprzedaż. Dogodne warunki spłaty.

„POLMOIOR”
Henryk Linke i S-ka, Poznań, Zwierzyniecka 8.
Telefon 69-77. Pw 5578-40, 310

Zdolnych zastępców

poszukuje poważne Towarzystwo Ubezpieczeń na miasto Poznań. Warunki dogodne. Oferty uprasza się do Kurjera pod zw 25854

STENOTYPISTKA - KORESPONDENTKA
polsko-niemiecka poszukuje posady.
Zgłoszenia Kurjer Pozn. pod zw 25831

Fotograficzny dowód: jak przy wypadaniu włosów i łysinie włosy odrastają!

Płyta fotograficzna nie kłamie. Otrzymać jednak fotografie, które dowodzą o nadzwyczajnej skuteczności Silvikrinu jest bardzo trudno. Gdyż dotknięci wypadaniem włosów lub łysiną — o ile wogóle dają się fotografować, — czynią to tak dyskretnie, by łysina jak najmniej widoczna była. Jeżeli ale — wskutek zabiegów „Silvikrin-kuracji włosów w komplecie” — włosy uzyskają i łysinę przykryją, to z wielkim zadowoleniem pozują przed obiektywem. Foto-

grafje tego rodzaju, których posiadamy całą masę, nie mają dla nas wielkiej wartości, wszak nie dowodzą tego, jaki był stan włosów przed kuracją. Ze jednak przez stosowanie „Silvikrin-kuracji włosów w komplecie” miejsca te pokryły się ponownie bujnym włosiem, wiemy nie tylko od naszych odbiorców, lecz także od lekarzy, którzy polecali swym pacjentom Silvikrin i przez osiągnięty skutek wielką radość im zgotowali.

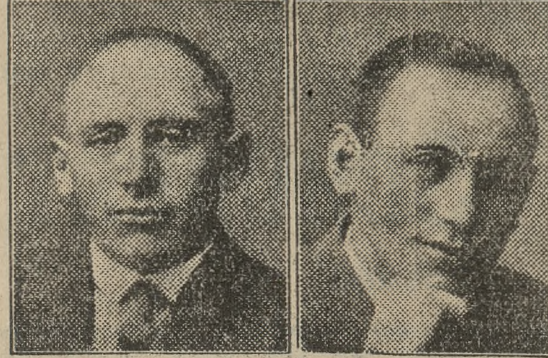
Pewnem jest, że składniki „Silvikrin-kuracji włosów w komplecie” nie mogą być przez coś lepszego zastąpione. Silvikrin zawiera bowiem obfitującą w siarkę składniki budujące włos. Obfitość siarki oddziałuje bardzo dodatnio jako siła produkcyjna na skórę głowy, usuwa wszelkie niedomagania uwłosienia i daje cebulkom włosowym treść, potrzebną do budowy włosa.

Pan W. D.: Wypróbowałem wszystkie inne środki, dopiero po zastosowaniu zalecanej przez W.Panów kuracji włosów poszczycić się mogę wspaniałą czupryną. (Słowa te potwierdza załączonymi fotografiami, które podajemy.)

Pan E. A., makler giełdowy: Starą fotografię bez włosów zachowałem sobie na pamiątkę. Silvikrin kuracja włosów bardzo poskutkowała. Znajomi, którzy przez dłuższy czas mnie nie widzieli z trudnością mogli mnie poznać. (Wyjętek z listu, który otrzymaliśmy wraz z fotografiami.)

Pan A. K.: Wyraża nam swoje podziękowanie za tak skuteczny środek, jakim jest Silvikrin. Jak widać z załączonych fotografii, skutek jest również zadziwiający.

Notarialne potwierdzenie do powyższych fotografii!

Poświadczam niniejszem, że spółka pod firmą Silvikrin-Vertrieb przedłożyła mi trzy listy ręką pisane, których autorzy Aleksy Kleinhaus, Eugenjusz Arnold i W. Daehne z powołaniem się na załączone fotografie potwierdzają, że dawniejszy zarost włosów u wymienionych po zastosowaniu Silvikrin-kuracji włosów został przywrócony.

Dr. Jan Otto Nitschke

Powyższe zamieszczone fotografie dowodzą niezbicie, że wypadanie włosów i łysina są niedomaganiem, które usunąć można przez stosowanie zabiegów „Silvikrin-kuracji włosów w komplecie”.

Z powyższego wynika, że czasy, w których przypuszczano, że łysinę trzeba pozostawić własnemu losowi, bezpowrotnie minęły.

W pewnym wieku każdy pan i każda pani obawiają się zniknięcia włosów względnie łysiny, gdyż estetyczne znaczenie włosów bywa od wszystkich równo ocenione.

Prosimy zażądać od nas **wpierw bezpłatnego materiału dowodowego** (wysyłając kupon przesyłki bezpłatnej). Po otrzymaniu tegoż wyślemy natychmiast bardzo pouczającą broszurę p. t. „Wypadanie i regeneracja włosów”, próbkę Silvikrin-Shampooonu, najnowsze sprawozdania o wynikach zabiegów Silvikrinem. nw 4273

Kupon przesyłki bezpłatnej zaopatrzonej w znaczek pocztowy przesłać do Silvikrin-Vertrieb, Gdańsk 308, Böttchergasse 23-27. — Proszę o przesłanie mi bezpłatnie i franko:

1. próbkę Silvikrin-Shampooonu
2. broszurę p. t. „Wypadanie i regeneracja włosów”
3. najnowsze sprawozdania o wynikach zabiegów Silvikrinem.

Nazwisko: _____

Miejscowość: _____ ul. i L. domu: _____ poczta: _____

Wielka Wypzedaż
celem zmniejszenia zapasów
ceny znacznie obniżone

Wyprawy
Serwisy obiadowe
Kryształy
Podarki
Lampy
Żyrandole
Łóżka metalowe
Najtaniej — Największy wybór!
Najlepsza obsługa.
Na raty bez wpłaty za bonem „Kredyt” lub „Sztaniówka”.

**„SERWIS”
W. ZIĘTEK**
Poznań, ul. 27 Grudnia 2.

Pw 5 710-40.205

OKAZJA

Stoły restauracyjne, łóżka, umywalki, noc. stoliki, poduszki z pierza, krzesła wyściełane, gablotka, biurko, szeslongi francuskie, szafy białe, dębowe, duże lustro i t. d. z hotelu francuskiego sprzedam, zgłoszenia

ul. Składowa 4
na składnicy w podwórzu na lewo. od godz. 2-5 po poł. Telefon 21-10 Jagielski. zw 25862

KONCERT **BACZNOŚĆ** **KONCERT**

W niedzielę, dnia 5 października 1930 r. urządzam w Ogrodzie Bractwa Kurkowego w Szelągu

WIEPRZOBICIE

na które Szanownych Gości i Sympatyków jaknajprzejmiej zapraszam.

Specjalność: Kiszki własnego wyrobu, kiełbasa biała, kaczki, kurczaki, nogi flaki etc. — Dobrze pielęgnowane piwa wszelkich Browarów.

Fachowe prowadzenie przedsiębiorstwa mego, ceny umiarkowane, oraz uprzejma i szybka usługa zadowolnią wymagania Szanownych Gości i zapewnią miły pobyt.

Z poważaniem
J. HERRMANN, gospodarz.

zw 25868

Tanio! Bardzo tanio! Tanio!

Poleca na sezon **jesiennie-zimowy**

Pończochy, rękawiczki, swetry, czapki, szale, pantalonek, kombinacje, staniki, trykoty, koszule, getry itp. — krawaty, kalesony, kamizelki, skarpety, rękawiczki etc.

Wszystkie artykuły w pięknych kolorach i olbrzymim wyborze.

Jan Okopinski, Poznań, Poczta 1, telefon 34-64.

Zwracam uwagę na okna wystawowe.

Pw 5507-59, 328

OTWARCIE LOKALU

Niniejszem zawiadamiamy uprzejmie, że **dzis, 4 października o godz. 2 po południu otworzyliśmy restaurację, kawiarnię i winiarnię**

„EMPIRÉ”

(dawn. „Dorian Bar”)
przy ul. Szewskiej 9.

Dobrowolne potrawy, pierwszorządnej jakości piwa i wina po cenach konkurencyjnych, skora i uprzejma usługa pod fachowym kierownictwem zapewnią Szan. Gościom miły i przyjemny pobyt. — Prosząc o łaskawe poparcie przedsiębiorstwa naszego, pozostajemy

zw 25830
z wysokim poważaniem
Stanisława i Bolesław Bilscy, gosp.

Wyrobiam stale we własnych warsztatach

MODELE

najwytworniejszego

OBUWIA

Proszę o zwiedzenie magazynu bez przymusu kupna.

JAN RYBELSKI

Poznań, Al. Marcinkowskiego 23, tel. 28-02

Nagrodzone na Międzynarod. Wystawie w Paryżu 1928 złotym medalem i „Grand Prix” i na P. W. K. złotym medalem i nagrodą państwową.

Pw 5606-57, 203

MOULIN-ROUGE

ul. Kantaka 8/9 Telefon 33-69

W niedzielę, 5 października r. b. z całkowitym programem o godzinie 5-tej po poł.

„Five o'clock Tea”

Salonowi tancerze do dyspozycji!
Uwaga! wieczorem rozpoczyna się punkt. o godz. 8,30.

Pw 5695-40,187

SPRZEDAWCY

na artykuły biurowe i maszyny potrzebne do solidnej firmy. Oferty do „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 40,207 Pw 5706-40,207

Piece żelazne
Kuchnie westfalskie
Rury i kol. na
Armatury do pieców
Szatkowalce do kapusty
Lazarki szajenne
Łóżka żelazne
Magie domowe
Kawalsze do okien
poleca korzystnie
Jan Deierling
Skład — Żelaza
Poznań, Szkolna 3.
Tel. 3518 i 3543.
Pw 5 699-40,202

NA POWITANIE SEZONU ZIMOWEGO 1930/31

dekorujemy dziś wieczór na NIEDZIELE

Okna wystawowe i wewnątrz
naszego magazynu NAJMODNIEJSZEMI
NOWOŚCIAMI SEZONU,

aby dać POGLĄD kupującym Paniom na najpiękniejsze
KREACJE MODY w blawatach!

JESLI przekonała się Pani już na wiosnę, że mamy naprawdę w olbrzymim
wyborze najpiękniejsze materiały w Poznaniu, — nie zawiedzie się Pani
i teraz!

SCHUBERT i ADAMCZEWSKI

Poznań

St. Rynek 85.

Pw 5 651-40.204

90 mija w tym roku od
założenia mej firmy
lat złotniczo-jubilerskiej

Z okazji tej w ciągu następnych **10-ciu**
dni będę sprzedawał po cenach wyjątkowo
niskich wszystkie moje towary jak:

brosze zastawy łańcuszki
kolczyki półmiski zegarki
pierścionki sztucce budziki

W. Kruk Poznań, 27 Grudnia 6.
Zał. 1840.

dw 1729

Od dnia 30 września do dnia 16 października 1930 r.

WIELKA SPRZEDAŻ OKAZYJNA
pończoch i skarpetek

fabryki

ZYRARDÓW

TOWARZYSTWO
ZAKŁADÓW ZYRARDOWSKICH
SPÓŁKA AKCYJNA

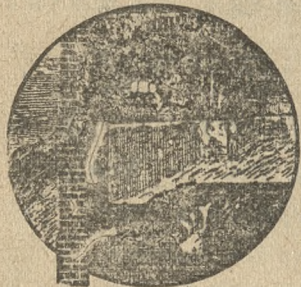
po cenach wyjątkowo niskich!!!

Sprzedaż wyłącznie detaliczna, niemniej jednak jak 3 pary.

Od dnia 30 września do 16 października 1930 r.

SKŁAD FABRYCZNY

POZNAŃ, Plac Wolności 4.

Nagrodzony złotym medalem na Wystawie Budowlanej
VI Targów Wschodnich we Lwowie 1926 roku

HYDROFUGE
„CASTOR“ zabezpiecza od **WILGOCI**

orzeciekania, wstrzymuje ciśnienie wody we wszyst-
kich przypadkach jako to: izolacji rezerwoarów,
murów, kanałów, basenów, tuneli, tarasów, fasad,
szczytów i fundamentów.

Hydrofuge „CASTOR“ dodaje się do zaprawy cementowej. — W Londynie
przy Placu Piccadilly CIRCUS największa z istniejących kolej podziemna
została uszczelniona HYDROFUGE „CASTOREM“.

POSIADA NA SKŁADZIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

MAURZYCY KARSTENS, Warszawa,

Koszykowa 7, telefon 27-95.

W Krakowie, Castor, Rynek Kleparski 5, telef. 2-18, w Katowicach, inż.
Kazimierz Wretowski, Gen. Zajęczka 19, telef. 14-15. nw 3786

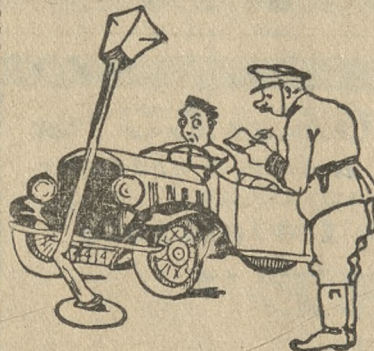
MEBLE

w olbrzymim wyborze po cenach niższych poleca

A. BARANOWSKI, POZNAŃ,

ulica Podgórna 13.

Pw 4407-84.68

Nie jedź

bez prawa jazdy!

Zapisz się zaraz
na kurs do
najstarszych

**KURSOR SAMO-
CHODOWYCH**

J. PIĄTKOWSKIEGO

Poznań, ul. Piotra Wawrzyniaka 28 30

Tel. 78-80

sw 20374

Tel. 78-80

Zakupujemy bieżąco każdą ilość
ziemniaków fabrycznych

dw 1668

Krochmal, Trzemeszno.

STENOTYPISTKA

polska, tylko biegła siła, po-
trzebna zaraz. Zgłoszenia piś-
mienne z życiorysem pod
zw 25 835 do Kurjera Pozn.

**PIERZE
PUCH
OŚCIELE**

Parowa czyszczalnia
sierza i puchu
W. Z. A. K., Poznań
W. POMIŁOKA 24. TEL. 3771

Pw 4906-38.29

Wiązarki

do chrztu św.
poleca składom
papieru

F. Kostrzyński

Poznań,
27 Grudnia 10.

Pw 4 07 1 101

MAJĄTEK

300 do 600 móg, z ob-
szernym domem kupię.
Oferty bez pośrednictwa
do Kurjera Poznańskiego
pod zw 25 849

Tapicer

na garnitury klubowe w skórze
i gobelin zaraz potrzebny.
Zgłoszenia z podaniem warun-
ków i odpisu św adactw

St. Dembiński, Gortyń
(Pozn.) sw 2604

Kto ma używać mleczno słodkie płatki owsiane EXTRA

Każdy kto chce długo żyć **Każdy**

pracujący ciężko, umysłowo lub fizycznie, pragnący przy-
tem pozostać świeży. Każdy nerwowo osłabiony, chory
na żołądek, kiszki, płuca, oraz blade młode dziewczęta
i chorobliwie osłabione kobiety. Każda kobieta, chcąca
pozostać młodą i piękną, gdyż „EXTRA“ płatki owsiane
zawierają dużo witamin, które przeciwdziałają wczesne-
mu starzeniu się. Ktośby o tem powątpiewał, — niech
zapyta swego lekarza.

Fabryka Płatków Owsianych Krotoszyn

Pw 4691-33.135

W rodzinie RADOŚCI!
Zaraz po obiedzie idą zaku-
pić NOWE OBUWIE marki
„WAZA“

Lepsze i tańsze jest POLSKIE

OBUWIE

marki:

Wrocławska

15

Żelazniak-książkowy

z kaucją, poszukuje po-
sady. Łask zgłoszenia
Kurjer pod zw 25 855

Nowootworzony

Magazyn i pracownia kapeluszy damskich

pod firmą

E. RUSZKOWSKI, Półwiejska 6

poleca najnowsze fasony kapeluszy i be-
retów, jak również wszelkie przybory.

Ceny niskie.

sw 26951

Zaoszczędzisz

kupując stale
w firmie

J. Zagrodzki i S-ka

Zamkowa 5 przy Starym Rynku

Wielkie zapasy Najkorzystniejsze ceny
Staranna usługa.

Przekonaj się!

NA SEZON JESIENNY

polecamy dw 1676/7

materiały damskie i męskie, jedwabie, płótna, inletry, stolowiznę, firany, kapy, obrusy, kołdry, barchany, flanele itd.

Wystawiamy w 4 oknach.

Wystawiamy w 4 oknach.

Trawę indyjską skobaną (w belach), trawę amerykańską, pakoty, włosie końskie, pasy, płótno jutowe, sznury, sprężyny, gwoździe meblowe, wałę oraz wełnę drzewną do opakowań.

T. Szelągowicz, Poznań, Tama Garbarska 25
Telefon 27-11

Zaznaczam, że magazyn firmy

Fr. Grześkowiak dawn. Żydowska 1.

Skład garderoby męskiej i chłopińskiej mie ci się teraz tylko przy ul. Wrocławskiej 10/11 narożnik Gołębiej.

Raglany ubrania i spodnie w wielkim wyborze po znanych niskich cenach.

Pw 5 621/2-40.211/2

Żelazniak

lat 24 dobry ekspedjent obeznany dobrze w swej branży oraz technicznej szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 25853

Wspólników (zastępców)

poszukuje zagranicą dla oddania rejonowej sprzedaży ważnego wynalazku, mającego w Polsce rozległe zastosowanie. Ustosunkowani przedsiębiorcy (pierwszeństwo inż.-elektrotechn.) z dobrymi referencjami i własnym biurem raczą się zgłosić pod adr.: Schwaba, Zürich 8, nw 4 234

Krajowy Zakład Psychiatryczny w Świeciu poszukuje od 1 grudnia b. r. jednej starszej kucharki

obeznanej z masowym gotowaniem oraz kuchnią warszawską. Oferty z podaniem życiorysu, świadectw i referencji należy nadsyłać do Dyrekcji Zakładu w terminie do dnia 25 października 1930 r. Reflektuje się tylko na sily pierwszorzędne, które już dłuższy czas w podobnych instytucjach pracowały. dw 1733

ZAWIADOMIENIE

Wszystkich posiadaczy pokwitowań wpłaty na akcje towarzystwa akcyjnego

Fabryka Wyrobów z Drzewa w Wołszynie upraszam o podanie nazwiska, adresu oraz odpisy odnośnych pokwitowań i to w własnym interesie pp. posiadaczy.

Robert Diesner, Długa 14, I. p.

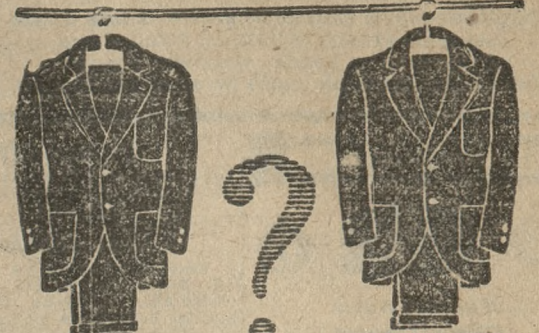
Majątność ziemską

granicząca z miastem Poznaniem, ca 2100 mrg. pod pługiem tylko pszenno-buraczkanej ziemi, z powodu działów rodzinnych sprzedam. Inw. żywy 64 koni rob. i 15 żreb., 100 sztuk bydła, 70 sztuk nierogacizny. Obsiew jesienny. 330 mrg. pszenicy, 300 mrg. żyta. Cena milion zł. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 878

Kroje i Żurnale

Zurnale najnowsze 1⁰⁰ od zł
Najnowsze kroje 0⁸⁰ od zł
Wzory do odprasowania od zł
Kształki robótek od zł

Kałamajski

NOWE czy ODNOWIONE

250 zł 10 zł

Co woli Pan zapłacić?
Oczywiście 10 zł.

Ponieważ kosztem 10 zł otrzymam ubranie wyczyszczone przez „BARWĘ” o wyglądzie nowego ubrania za 250 zł.

„BARWA”

wł. S. Kałamajski

POZNAŃ: pl. Wolności 6, — ul. Wielka 18 narożnik W. Garbar. — Marsz. Focha 49, — Wierzbicice 49 — Rynek Jeżycki 1. narożnik ul. Kraszewskiego.
TORUŃ: Szeroka 21 — OSIROW: Rynek 28
LESZNO: Rynek 25 — MOSINA: ul. Farbiarska

Poznań, Tr. Dąbajczaka 39, Tel. 32-28.

TYLKO
Lakiery Emalje Farby marki „SMOK”
są najlepsze i najtrwalsze. Kto „Smokiem” maluje. Nigdy nie żałuje.
zw 2 511

LOTY LUCIŃSKI
PPP POZNAŃ
ST. RYNEK 31
POLECA
TRYKOTY
PULOWERY
GETRY
zw 5870

Akwizytorzy
do sprzedaży płóców drucianych za prowizją potrzebni zaraz. Dzielni sprzedawcy z praktyką w podobnych artykułach budowlanych mogą się zgłosić z życiorysem, odpisem świadectw i podaniem referencji do „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 40,216.
Pw 5 660-40,216

Na wniosek firmy Hałas i Kajetaniak w Poznaniu ul. Wielka 16, udziela się odroczenia wypłat na przeciąg 3 miesięcy, i to od 29 września 1930 r. do 29 grudnia 1930. Nadzorcą sądowym mianuje się p. Zygmunta Gizelę z Poznania, ul. Spokojna 11. Poznań, dnia 29 września 1930. nw 4 105 Sąd Powiatowy 2-a.

Na wniosek kupca Stanisława Cyrankowskiego w Poznaniu, ul. Pocztowa 2, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 13 października 1930 r., godz. 11, w tutejszym Sądzie, pokój 23, do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wyzywa się, by przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 1-go października 1930 r. Sąd Powiatowy 2-a. nw 4 103

Wyprzedaje się na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki codziennie od godz. 9 rano do 6 wieczorem pozostałości z licytacji, jak: zegarki męskie i damskie, złote i srebrne papierošnice, 2 dewizki złote, pierścionki, płaszcz męskie zim., futra męskie, futro damskie nowe (małpy), ubrania smokingowe, 2 białe swetry, 3 czapki i szale białe, 4 lornetki, 5 p. skrzypiec, aparat fotograficzny, głośnik „Philipsa” duży, sztucer, wiatrówkę, ładnię jasno-ćebową, zegar stojący, rozmaite lampy samochod. „Fiat” 501 i wiele innych przedmiotów.
GIEŁDA HANDLOWA — LOMBARD, Stawna 13, tel. 28-08.
Pw 5 704-57,204

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Ślaborowicach Nowych i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Ślaborowice Nowe wykaz liczba 7, na imię rolnika i kowala Stanisława Sroczyńskiego ze Ślaborowic i jego żony Ewy z domu Mazurkiewicz jako współwłaścicieli na podstawie ogólnej wspólności majątkowej, zostanie w drodze egzekucji dnia 6 grudnia 1930 r., o godz. 10 przed południem wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24. Powyższa nieruchomość składa się z roli, łąki, domu mieszkalnego z podwórzem i ogrodem domowym, kuźni, stodoły z szopą i chlewem, z piwnicą, o łącznej powierzchni 726 58 ha. Numer 19 ks. podatku domowego, numer 7 matrykuły podatku gruntowego, nr. karty mapy 1, 3, 4, parceli 15, 16, 20, 1, 5 i 6. Roczna wartość użytkowa budynków 84 mk., roczna kwota podatku domowego 280 mk. Czysty dochód podległy podatkowi gruntowemu 16 55 tlr. i 4,75 mk. podatku gruntowego. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 23 sierpnia 1929 roku. Ostrów, 23 września 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 4 107

LICYTACJA MEBLI
na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, nar. ul. Wronieckiej
W poniedziałek, dnia 6 b. m., o godz. 11 przed połudn., sprzedawac będę dobrowolnie najwięcej dającym za gotówkę:
jadalnię ciemno-ćebową z zegarem i kanapą z obudowaniem, stół okrągły, 3 fotele do biurka, stół ęebowy ameryk., biurko amerykańskie, lodówkę, regał, wazon, zastępnierę kryształową, kilim duży używany, 2 kilimy mniejsze, regał. Pw 5 705-57,207
Licytacja odbędzie się napewno.
Władysław Wojciechowski
uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13. Tel. 28-08.

Futra
Polecam: karakuly z całych skór, od 185) zł, popielice, tchórze, piżmowce, seale, żrebaki francuskie w różnych kolorach najprzedniejszej jakości od 700 zł, oraz skóry w wielkim wyborze, białe od 150 zł, wydry wirgińskie od 250 zł
Wielki wybór! Ceny niskie!
LAJEWSKI, ul. Fredry 1.
zw 25 107

Biurowo administracyjne i parcelacyjne
Poznań, św. Marcjń 52/53, tel. 28-13
poleca
kilka wartościowych majątków ziemskich.
dw 1702

DRZEWKA I KRZEWY MORWOWE
wyborowej jakości ma na sprzedaż
KAZIMIERZ PEISERT, Gostyń, tel. 52.
nw 1 192

Duży zakład fryzjerski
damsko-męski, modnie urządony z elektrycznym zapędem, tylko jeden na miejscu w dużym mieście powiatowym z dobrą klientelą, przy głównej ulicy, dzielnemu fachowcowi, fryzjerowi damsko-męskiemu na korzystnych warunkach do sprzedania lub wydzierżawienia. Oferty do Kurjera Pozn. pod zw 25845

Dwóch inteligentn. chłopców
16 to letnich, z zdolnościami rysunkowymi posiadających dobre świadectwa szkoły średniej, mogą się zgłosić w charakterze
uczni do działu rotografurowego (retuszer) i kamieniodrukarskiego (przedrukacz).
Nauka trwa 4 lata. Wnioski o przyjęcie należy skierowywać tylko piśmiennie z dołączeniem uwierzytelnionych odpisów świadectw szkolnych do:
Drukarni św. Wojciecha
Poznań, Piotra Wawrzyniaka 39
Wnioski nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
Pw 5 657-40,215

Spólnika
z kapitałem 200.00 zł przyjmie dobrze zaprowadzona Fabryka Wyrobów Metalowych. celem zfinansowania artykułów w Polsce jeszcze niewyrabianych Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 25837

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1700
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze
słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo,
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

1 SPRZEDAŻE

Benenowski Chwaliszewo
76. Rekord niskich cen.
zdw 97 122

Gościniec

pełny konsens, cztery ubikacje, 4 lokatorów, budynki masywne, morga ogrodu. Cena 12 500, wpłaty 8000. Agencja Długa 5.
zdw 97 598/9

Rzeźnictwo

Sprzedam dom pietrowy z rzeźnictwem dobrze prosperującym, szpad elektryczny, przy rynku, powiatowe miasto, szkoły, gimnazjum, miejsce kuracyjne. Oferty do nin. pisma dw 1266/7

Piekarnia

z pewną klientelą w Poznaniu i obszerne mieszkanie. Adres wskaże Kurjer zdw 97 447/8

Rzeźniczo handlarzka

mieruchomość, rzeźnia, skład, mieszkania, stajnie, duży ogród, rola, osobny skład kolonialny duża wieś kościelna pod Poznaniem sprzedam. Cena 17 000, wpłaty 8 000. „Pawilon” Poznań, Marszałka Focha 15 zdw 97 338/9

Nafta

Wtr 0,60 zł. mydło Regera paczka 1,15; Centrala Spożywcza Trawińskiego, ul. Wroniecka 12, narożnik Stawnej, tel. 2743. zdw 97 743-4

Płaszcz

damski, czarny, na wafelinie, jak nowy, sprzedam. — Orzeszkowej 9/11, II. zdw 97 282

Tanio

pokeje meskie isalnie dogodne warunki. Obieżyć można. Tapiceria, ul. Matejki 53. r w 11 779

Siodło

angielskie sprzed Pohl, Matejki 46, u Przybylskich. zdw 97 013

Biały szpic (pies)

razowy, bardzo czujny i czysty do oddania. Cicha 17 (willa). zdw 96 953

Sprzedam

dwie półsorki, Karpiński, Kramarska 25 zdw 96 835

Motocykl

Rez-Acme 500 ccm model 29 w bardzo dobrym stanie sprzedam korzystnie. Kolodziej, Obrowo p. Obrzycko. zdw 96 625

Biurka

stoly, szafy, łózka, rozmaitego typu. Staszica 14, sutereny. zdw 97 652-3

Maszyne

damska 65, krawiecka 105 sprzedam. Warsztat mechaniczny Kraszewskiego 5. zdw 97 620/1

Pierze

świeże darte niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Poznań, Wierzbicice 13. zdw 97 300/10

Materace

sprezynowe, nakładki, leżanki, kanapy, najtańsze w pracowni Wielkie Garbary 9. zdw 97 506/7

Motocykl

na sprzedaż marki F. N. ze światłem elektrycznym, model 29 rok. Mickiewicza 1, front, l. prawo. zdw 96 490

„Hallovox“

to najszybszy i najtańszy radioodbiornik. Przebudowy, schematy, cenniki, części składowe. Elektrowox, Półwiejska 30. zdw 96 333

Płaszcz

damski zimowy tanio na sprzedaż. Waly Królowej Jadwigi 1, III, prawo. zdw 94 580

Parcele

(Szoląg) sprzedam tanio. zdw 96 006

Wózek

dziecięcy jak nowy korzystnie sprzedam. Józef Narloch, Zawady nr. 20, blok III. zdw 95 375

Ubranie

płaszcz jesienny i zimowy sprzedam. Wierzbicice 66, parter, lewo. zdw 97 276

Kilka

futer okazynie bardzo tanio do sprzedania. Wroniecka 12, I piętro. zdw 97 267

Sprzedam

4 metry drzewa opałowego, 10 zł metr. Oferty Kurjer zdw 97 266

Futro

damskie oposowe, kostjum, 2 czapki sprzedam. Strzelecka 2, skład komisowy. zdw 97 250

Sprzedam

z mego terenu dalsze dwie parcele przy Chociszewskiego, 5 minut do tramwaju. Piechowiak, Górczynańska 30. zdw 97 449

Pianino

pięćwzorzędne tanio. Oferty Kurjer zdw 97 247

Pończochy

Bemberga za 7,25 kupisz na Zamkowej 5 u Pielatowskiego zdw 97 426

Wóz roboczy

2 wagi decymalne na 500 i 750 kg, prasę do papieru starego i okrągłaki, wszystko w dobrym stanie korzystnie sprzedam. L. Siedziński, Wroniecka 16 (telefon 1242). zdw 97 414

Maszyne

szwedzka diugoramienna, Kotowski, Główna 116. zdw 97 371

Wytwórnia

cukierków dobrze zaprowadzona do sprzedania. Pośrednicy poszukiwani. Oferty Kurjer zdw 97 532

Telefon

oddam za zwrotom połowy kosztów. Oferty Kurjer zdw 97 529

Futra

damskie, skórki tanio. Reparatcja, modernizacja. Pałkowska, Masztalarska 7, I. zdw 97 555

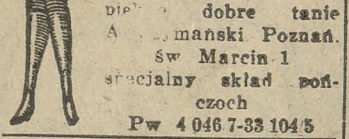
Futra

skórki, blamy, ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9. (wchód Szewska). zdw 95 909 10

Parcele

Antoninek, „Osadopol” Rzeczypospolitej 9. zdw 96 500/1

Pończochy

dobrze tanio, najlepszy skład, specjalny skład pończoch. Pw 4 046 7-33 104 5

Anodówki

z pełną gwarancją codziennie świeże. Elektrowox Półwiejska 30, naprzeciw Kwiatowej. zdw 96 334

Gramofony, płyty

Bruzdziński i Ska Wielka 18. Ceny bezkonkurencyjne. zdw 96 313

Radjosprzęt

najkorzystniej zakupisz Elektrowox Półwiejska 30. Cenniki bezpłatnie, bogato ilustrowane. zdw 96 332

Pianino

dobrze okazynie. Obieżyć po południu. Lukaszewicza 17, III, prawo. zdw 97 572

Kopalnia złota

restauracja z pełnym wyszynkiem z powodu stosunków rodzinnych tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 97 568

Narzęconym

ślubne obrączki, pierścionki zaręczynowe, zegarki ręczne ceny od 16 do 100 zł. poleca Chwiłkowski, Św. Marcin 40. zdw 97 570

Skład

kolonialny — dobrem położenia, 2 pokoje kuchnia korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 97 578

Wózki

dwa i czterokołowe 4-15 ctr. oraz platforma do 30 ctr. korzystnie do nabycia. Gen. Umińskiego 15, Wilda. zdw 97 519

Radjoaparat

czterolampowy selektywny sprzedam. Marcina 33, III, lewo. zdw 97 515

Renault 10/30

nowoczesna reklamówka zupełnie zamknięta. Müller, Szewska 11. zdw 97 510

Piekarnia

z mieszkaniem do sprzedania. — Oferty Kurjer zdw 97 474

Fryzjerski

salon, mieszkaniem odstąpię tanio Jerzego 1. zdw 97 477

Sprzedam

stoł z daszkiem, wózek do handlu na rynek, piecyk. Adres Kurjer zdw 97 476

Uwaga!!!

Kapelusz damski najnowsze modele najlepiej i najtańszej kupisz w firmie E. Bohne ul. Kramarska 21 Poznań. również pończochy białe, waty kwiaty wełne do robót i t. d. Uwaga!!! Jedyny chrześcijański skład kapeluszy przy ul. Kramarskiej. Pw 4757-36.7

Męski pokój

sprzeda na dogodnych warunkach. Rudnicki, Warszawska 4, stolarnia. 6 r w 148

Maszyne

Singera, krawiecka sprzedam. — Niegolewskich 22, Kownacki. zdw 97 504

Szyfonierkę

stołek nocny, wózek dziecięcy, obrazy tanio sprzedam. Ruge, Długa 3, parter. zdw 97 335

Tanio

sprzedam ładna dwumetrowa sy-pialnie, szafa 1,60, łózka wkładkami. Stolarnia, Kwiatowa 6. zdw 97 517

Rzadka okazja!

Sprzedam nowe łózko japońskie, nikielowe, artystycznie wykonane, wtem 1 dziecięce duże, piece żelazne i pasy zapadowe Krzewiński, Dąbrowskiego 33 II, w podwórzu. zdw 97 352

Wille

parcele w Rarce Zdroju ma do sprzedania biuro inż Lisowskiego „Biuro informacyjne (Orbis)” Rabka Zdrój naprzeciw dworca telefon 36 Zwraca uwagę na adres zdw 3 741

Pierze i puch

big czyste wyroby pościelowe — koldry puchowe — poduszki dekoracyjne najtańsze! EMKAP Poznań ul Wrocławska 30. tel. 58-03 Pw 4051 33.137

Kiosk

najlepszym położeniu zaras na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 97 352

Futra

damskie i meskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele polecane korzystnie. W Królikiewicz, Magazyn Futur, Poznań, Podgórną 6. Pw 4887-37.24

Samochody

okazyjnie sprzedajemy nowe i używanych samochodów — czterokołowych karetek „Ford” — nowego typu A. Miejsce sofera oddzielone oszklona przegródka. Dogodne warunki „Aurorach” Sp. z ogr. odp. w Poznaniu. — Fabryka karoserji autobusowych, ciężarowych ambulansowych itd. Specjalność warsztatów: Naprawa „Fordów” ulica Marsz. Focha, nar ul. Pałacowa. Telefon 77-75. Pw 4898-37.169

Kiosk

w centrum miasta do sprzedania. nawet nadający się na inne przedsiębiorstwo. Oferty do Kurjera Pozn. pod zdw 97 362. — Na odpowiedź proszę znaćek dotychczas.

Okazja budowlana
z rozbiórką, kantówka, podłogówka, drzwi, okna, para. juta — sprzedaje się tanio w Parku Wileńskiego, pawilon Prusa. zdw 97 361

Radjo

3 lampowe kompletne 150. Oferty Kurjer zdw 97 350

Beczki dębowe

600 Wtrów i każde czworokątne w dobrym stanie sprzedajemy tanio L. Siedziński Poznań, Wroniecka 16, telefon 1242. zdw 97 413

Trzywalcówkę

granitowa na elektryczny i ręczny zapad do marcepanu i czekolady w dobrym stanie sprzedajemy korzystnie L. Siedziński, Wroniecka 16, telefon 1242. zdw 97 412

Papilotami

falowanie włosów daje piękność i powab cena tużyna 3, 4 i 5 zł Płyn do zwilżania włosów but. 1,50 zł. Wenzlik, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. dw 1730

Rozsądni kupują

bieliane wprost w fabryce gdyż zaoferujemy 50%. Koszulka męska biała od 3,90. Koszulka męska smokingowa od 8,90. Koszulka damska od 1,90. Trykoty siłowe po cenach najniższych poleca Fabryka Bielizny i Schuber, Poznań, Wrocławska 2. Pw 5 421-40.63

Dla chorego

wózek trzykołowy na gumach tanio sprzedam. Słowackiego 49, II, prawo. j w 4 797

Skład

dobrze zaprowadzony przy ruchliwej ulicy wraz z mieszkaniem sprzedam zaraz. Oferty Kurjer j w 4 798

Parcele

w Puszczykowie tanio na sprzedaż 3 minuty od dworca. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 532

Drukarnię

sprzedam tanio z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer zdw 97 540

Piece

angielski kaflowe, przenośne, ustawieniem poleca Milich, Dolna Wilda 21. zdw 97 545

Pospieszna

maszyna drukarska sprzedam — Golsa, Półwiejska 35. zdw 97 505

Restauracja

pełen wyszynk, ładne mieszkanie z powodu wyjazdu zaraz bardzo korzystnie na sprzedaż. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 97 601

Wilczek

młody na sprzedaż. Wroniecka 18 Szmyd. zdw 97 604

Meble

po znacznym zmniejszeniu cenach wyprzedajemy Płucini, Wodna 7. zdw 97 636

Płaszcz

zimowy męski, zupełnie nowy, 58 zł, średnia figura sprzedaję Bułkowski, Górna Wilda 11A. zdw 97 812

Przebieżność

najlepsze Poznaniu oddam. — zdw 97 728

Platforma

dla ogrodnika lub młeczarka, wózek roboczy 2 1/2 cala, sprzedaję Kucharski, Focha 71. zdw 97 726

Szafę

dębowa tanio sprzedam. Nowicki, cukiernia, 27. Grudnia 1. zdw 97 709

Parcele

w Ratajach 10 morg pezennej roli w całości lub częściowo sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 95 951

Fiat

6 osobowy dorożka, w dobrym stanie z koncesją i zegarem sprzedam za zł 3 500 Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 021

Kamienicę

ogród, skład mieszkanie wolne sprzedam półdarmo lub wydzierżawie. Kolecki, Bydgoszcz ulica Gdańska 41. zdw 96 735

Kamienicę

składy mieszkania wolne wyjeżdżaj sprzedam półdarmo lub wydzierżawie. Helena Kolecka, Wronki. zdw 96 734

Sprzedam

warsztat ślusarsko-tokarski. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 506

Lustro

przedam. Św. Wojciech 5, I, lewo. dw 1716

Siwym włosom

przywraca pierwotny kolor Jwentyna but. 3,50 zł jedynie firmie St Wenzlik Poznań Al. Marcinkowsk. 19. dw 1643

Futra

liwy skóry każdy kupić powinien najtańszej — gdzie? tylko u Do browolskiego, Marcina 1. zdw 91 970

Meble

wszelkiego rodzaju najtańszej Dolna Wilda 75. zdw 95 331

Morskie świnki

sprzedaję Skotarek, Przemysłowa 35, biuro fabryczne. zdw 95 965

Suknię

jasnolita, georgette, długa okazynie sprzedam. — Orzeszkowej 9/11, II. zdw 97 288

Piekarnia

ze składem kolonialnym, bardzo dobrze prosperująca, w dużej wsi kościelnej, od zaraz do sprzedania. M. Imbierowica, Siłna, koło Zbąszczyń. zdw 97 358

Parcele

9 1/2 morgowa z bocznica za 5 000, Kwiatkowski, 3 Maja 2. zdw 97 321

Kuchnia gazowa

nowoczesna z 3 palnikami oraz do pieczenia korzystnie sprzedam. Bielański, Wybickiego 3 (Wilda) zdw 97 311

Majątek

1 500 morg ziemi dobrej, tylniej wtem 150 prima lak noteckich 100 lasu, zabudowania masywne, dwór 8 pokojowy inwentarz żywy, młoty, blisko stacji. Cena 160 zł morza, wpłaty połowa, reszta dogodne warunki wprost od właściciela. Oferty Kurjer zdw 97 301

Ekspedycyjno

przewozowe przedsiębiorstwo z urzędową ekspedycją kolejową, transportem mebli itd., z powodu choroby na sprzedaż, względnie do wydzierżawienia. Ludwik Szymański, Toruń, Żeglarska 3. zdw 97 335

Maszyne

do szycia sprzedam, Górna Wilda 54, B. Baranek. zdw 97 328

Radjoaparat

5 lampkowy z gwarancją tanio sprzedam, Obieżyć 7-9, Kanalarowa 4, I., Grabianowski. zdw 97 326

Pończochy

Specjalny skład pończoch damskich, dziecięcych po cenach fabrycznych Bielizna damska, męska, dziecięca wielki wybór Jan Lewandowski, Poznań, Dąbrowskiego 54. zdw 95 929

Do

sprzedania młyn, dwa walce, 2 pary kamieni francuskich dwa cylindry, jeden żubronnik i kaszownik. Cena 3 000 zł Majątek Skoki. zdw 97 323

Wiedeń

Sprzedam
dwie śliczne skóry dzika, jedna z rózgacza. Grzelakowski, ul. Grunwaldzka 20 b. zdw 97 828

Pończochy
Niemberga 4.90, oddaje według cennika fabrycznego Reprezentacja „Atlantyk” Plac Sapieżyński 4, II. piętro. Pw 5 709-57.202

5 KUPNA

Brylanty
srebro itd kupuje F. Tarłowski, Poznań, Plac Wolności 11. Pw 11 956

Kuchenne
westfalska kupie oraz przyjmuję do reparacji. Oferty Kurjer zdw 97 426

Kupię za gotówkę
małe gospodarstwo rolne z pięknym słońcem, conajmniej pięciopokojowym dworem i dużym ogrodem, w zdrowej okolicy blisko miasta i kolei. Oferty zawierające szczegółowy opis i cenę adresować do inż. Stanisław Chodkiewicz, Poznań, Marszałka Focha 41. Pośrednicy wykluczeni. zdw 95 238

Kupię
dom z piekarnią w mieście powiatowym wpłaty 20 000 resztę podług umowy. Oferty Kurjer zdw 96 424

Domek
lub willę na Łazarzu lub w Debus kupię wprost od właściciela. Oferty Kurjer zdw 96 531. Pośrednicy wykluczeni.

Zeissa
(ornetkę) w dobrym stanie do polowania kupię. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 96 731

Kupię
magiel. Oferty Kurjer zdw 96 908

Dysponuje
gotówką około 60.000 zł. i poszukuje kupna gospodarstwa rolnego z dobrą glebą. Pośrednictwo sownie wynagrodzone. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 97 215

Wałek transmisyjny
45-50 m/m grubości, 10 m długości z 5 konuzami i łożyskami kupię. Dąbrowskiego 83, Ślusar. zdw 97 416

Zielnik kupię
Oferty Kurjer zdw 97 388

Za gotówkę
kanapy szycerskiej szafy, biurka, biurka damskie, stoły krzesła, maszyny do szycia, magiel kupię. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon: 21-26. Pw 5533-40.150

Najwyższe ceny
na wszelkiego rodzaju używanych mebli placu Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3, telefon: 21-26. Pw 5564-40.148

Kapsułki
do czekolady jak i formy (batony) i inne kupię. L. Siedziński, Wroniecka 16, tel. 1242. zdw 97 409

Kuchenne
westfalska dobrze utrzymana kupie. Oferty Kurjer zdw 97 332

Ubranie
używane, najlepsze materiały, cienne kupię. Figura średnia. Śniadeckich 4, parter, prawo. zdw 97 327

Kupię
ciężarówkę używaną 3-4 tonny, w dobrym stanie. Zgłoszenia Wierzbicice 23, Szczytykiewicz zdw 96 867

Krzaki
odpowiednie do żywego płotu „Katusis” lub inne kupię. Dekowski, Środa. zdw 96 937

Kupię
motor Diesla 6-konny, dynamo 65 lub 110 volt. Zgłoszenia Kurjer nw 4 276

Maszynę
do pisania, używaną, lepszej marki, kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 274

Kancjonal
Gleborowskiego kupię. — Oferty Kurjer zdw 97 245

Domek
w Junikowie w okolicy Poznania kupię. Oferty Kurjer zdw 97 246

Skład
mleczków, lub kolonialkę z mieszaniem zaraz kupię. Kaźmierka, Kwiatowa 10 III. zdw 97 374

Kupię
dobermana, psa młodego tresowanego. Oferty Kurjer zdw 97 531

150.000
cegił łowej franko wagon Poznań potrzebnej natychmiast. — Oferty Kurjer zdw 97 567

Piec
kaflowy przenośny w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer zdw 97 514

Srebro
srebro brylanty kupię. Szulc, Plac Wolności 5. Pw 5 700 40.195

Kupię
używana frezarka do żelaza z aparatem podzielnym i tokarnie używana i mł. długości w dobrym stanie. Oferty do Kurjera zdw 97 692

Najwyższe
ceny za używane szafy szycerskie, stoły łożka krzesła urządzenia biurowe, akładowe i t. p. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon: 21-26. Pw 5 703-40.200

Kamienice
przy wpłacie 80 tys. Oferty Kurjer zdw 97 516

Pianino
do ćwiczeń Oferty Kurjer zdw 97 513

Majątków
kupna i dzierżawy pszukuje dla poważnych refleksantów sprzedam gospodarstwa, domy w Poznaniu i na prowincji, wille, młyny, hotele, składy. Zgłoszenia do firmy „Arkariusz” Poznań, Nowy Rynek 14/15. zdw 97 451

Złoto, srebro, brylanty
kupuje stale Zygmunt Kutner, Św. Marcin 50. zdw 97 641

Meble
biurowe nżywane kupię. Oferty zdw 97 657

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy Podgórna 2. Pw 3884

Regal
ozekłony kupię. Oferty Kurjer zdw 97 763

Fortepian
krótki, czarny kupię. Cena (marka). Oferty do Kurjera Poznańskiego filja Jeżyce jw 4 789

Samochód
kupię najchętniej Fiat 503 limuzyna. Grzeszkowiak, P. Wawrzyniaka 32. zdw 97 668

Monety
złote niemieckie przedwojenne kupuję. Oferty z ceną do Kurjera pod zdw 97 690

Kupię
1-2 pokoi z kuchnią — Centrum. Św. Marcin 75, skład zdw 97 625

Wózek
reżny kupię. Wytównia św. Strzelecka 31. zdw 97 637

6 KAMIENICE

Kamienice
w Poznaniu, III piętro, dwa składy, dochód roczny 11 000 złotych, sprzedam. Cena 80 000, wpłaty 60 000 Oferty Kurjer zdw 97 199

7 PIENIĄDZ

70 tysięcy
oddam po roku temu kto zaraz pożycz 60 tys. i 1 hipoteka wartościowej nieruchomości (miasto powiatowe dwie kamienice) — Zgłoszenia Kurjer zdw 95 539

Przedsiębiorstwo „Eksportowe”
poszukuje wspólnika z kapitałem 5 tys. zł i udziałem w pracy przedsiębiorstwa posiadającego duży lokal Oferty Kurjer Poznański zdw 96 604

10 000.—
do solidnego przedsiębiorstwa handlowego włoży młody handlowiec z udziałem pracy lub bez za pewną gwarancją. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 909

Pożyczki
do 15 000 zł poszukuje przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe. Procent według umowy. Lokata pewna. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 156

20 000 zł
poszukuje na dobrą nieruchomość na pierwszą hipotekę. Zgłoszenia Adam Szydłowski, Poznań, Wroniecka 4. zdw 97 251

15 000.—
zł gotówką ulokuje w poważnym przedsiębiorstwie. Warunek dobre zabezpieczenie i udzielenie stałej posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 395

30 000 zł
posiadający kupię nadto ewentualnie gwarancje hipoteczną do 50 000 zł poszukuje stanowiska samodzielnego. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 97 306

Natychmiast
potrzebny szofer z kancją 2 000. Wierzbicice 23, Szczytykiewicz, zdw 96 866

Poszukuje
kasjerki-korespondentki, kancja 500, lub współdział. 5 000 zł do kina na prowincji. — Zgłoszenia Kurjer nw 4 275

Wspólnika
z powodu zmian rodzinnych przyjmie do mezo domu nowowybudowanego w Poznaniu, mieszkalnego i przemysłowego, wolnego od podatku, przynależącego 1 010 zł miesięcznie. Potrzebny kapitał 50 000, część może przynieść wartościowymi papierami. — Lokatorzy paca punktualnie i nie podlega ochronie. — Oferty Kurjer zdw 96 752

Skład
handel różnymi towarami w Poznaniu z powodu samotności przyjmie współdział. Współpraca 4 000 konieczne. Dzielne zyski do połowy. Gwarancja hipoteczna. Bąchorz, Górna Wilda 10. zdw 97 678-9

Kto
udzieli pożyczki 3-4 000 zł otrzyma mieszkanie 3 duże pokoje balkonem oraz 4 mniejsze pokoje. — Pożyczkę rozliczy się w dzierżawie. Oferty Kurjer zdw 97 788

30 — 40 tysięcy
szukam na wieksze gospodarstwo dam pokoi z utrzymaniem (ogród, woda) i procent. Kurjer zdw 97 351

2 500 zł
poszukuje, gwarancja pewna, procent pokoi z utrzymaniem całkowitem Zgłoszenia Kurjer zdw 97 453

Chcesz otrzymać pożyczkę
wpłać natychmiast 1 złoty na P. K. O. nr. 213 440 i piaz Wielkopolska Spółdzielnia Kredytowa Poznań, otrzymasz wszelkie warunki i formularze zdw 97 595/6

Poszukuję
200 zł, zastaw pianino, wysoki procent, na 2 miesiące. Oferty Kurjer rw 11 833

Główna wygrana
22. Loterii Państwowej milion złotych. Losy 1. klasy 1/1 40.—, 1/2 20.—, 1/4 10.—, zł, poleca Kolektura Loterii Państwowej, Hipolit Brzozowski, Kościuszki, Aljeja Kościuski 43, Konto w P. K. O. 208 095. Przesyłka pocztowa 35 gr. zdw 97 738

5.000 zł
pożyczki na 1. hipotekę młyna parowego poszukuje. Oferty Kurjer zdw 97 679

Wspólnika
czynnego lub cichego z kapitałem 8 000 zł poszukuje dobrze prosperujące przedsiębiorstwo przemysłowe. Oferty Kurjer zdw 97 682

Poważne przedsiębiorstwo
przyjmie współnika (czkę) z kapitałem od 15 000 zł do wprawa dzienia artykułu niezbędnej roztroby, a w kraju niewytwarzanego. Kani! w roku potrójony! Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 790

Wspólniczk
inteligentnej, lakodnego charakteru z 10 000 zł w celu otwarcia elezkiej młeczarni-kawiarni poszukuje kresowianka. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 635

8 DO WYNAJĘCIA

2
ładne pokoje z osobnym wejściem balkonem itd., stosownie dla młodego małżeństwa zaraz wolne. — Matejki 7, I. prawo. zdw 97 334

Mieszkania
po pokoju z kuchnią. Właściciel Jaworowski, Zabikowo, Mickiewicza 4. zdw 97 270

Mieszkanie
w wili 5 pokojowe z hollami, wielkim komfortem, zamienie na 4 pokojowe za zgodą gospodarza lub wydzierżawie zaraz. Adres wskaże Kurjer. zdw 97 258

2 pokoje
kuchnia, wolne 1 listopada, 1.500 złotych, po roku 55 złotych miesięcznie. Poznań-Debiec, Świerciewska 22, I. piętro, lewo. zdw 97 252

Pokój
kuchnia, gospodarza. Adres Kurjer zdw 97 450

Pokój
próby Misko Teatru Nowego wolny. Czynsz zgóry Oferty Kurjer zdw 97 441

Pokój
próby w Górczynie do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 97 557

Mieszkanie
w nowej wili 5 pokojowe komfortowe, także 3 pokojowe od 1. grudnia do wynajęcia. I. Gendera Górna Wilda 119. zdw 97 566

Wynajme
pokój kuchnie za miesięcznym. Zabikowo, Poniatowskiego Weber, zdw 97 574

Dwupokojowe
ogród, Górczyn korzystnie zaraz wynajme. Murawki, Górna Wilda 98. zdw 97 520

Dwupokojowe
kuchnia meblami zaraz oddam. — Pośrednicy wykluczeni. Adres wskaże Kurjer zdw 97 480

Pokój
słoneczny, elektr., w wili na Sołacz od gospodarza do wynajęcia tylko dla bezdzietnej rodziny. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 345

Stajnia
na 4 konie lub warsztat do samochodów do wynajęcia. Grobla 20, Ostrowski, zdw 97 344

5 pokoi
na I. piętrze Matejki 6, n w/a Ściela domu, od 2-4. zdw 97 237

Pokój
z kuchnią od gospodarza do wynajęcia. Adres Kurjer zdw 97 423

Do wynajęcia
szesć ubikacji handlowych na biura, możliwość zamieszkania przy tych centrum Poznania, bez odstępnego od właściciela Agencji wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer rw 11 836

Pokój
kuchnie (czynsz zgóry) wynajme. Oferty Kurjer zdw 97 748

Pokój
kuchnia (Stary Rynek) dzierżawa dwuletnia Soltysiak Prusa 18 zdw 97 768

3
pokoje komfortowe (Jeżyce) oddam już wolne. Wiadomość Soltysiak Prusa 18. zdw 97 767

Mieszkania
1 pokojowe do wynajęcia od gospodarza. Tyżek Jeży 26. zdw 97 672

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia dwuletnia dzierżawa 2 000 wskaże Ratajczak, Św. Marcin 11-1. zdw 97 553

Mieszkanie
7 pokojowe komfort II. ptr. z garażem, dobry punkt dla lekarza zaraz. Za roczną dzierżawę bez odstępnego od gospodarza. — Zgłoszenia godz. 4-5. Adres wskaże Kurjer zdw 97 705

Mieszkania
8 pokojowe śródmieście, 5 pokojowe Łazarz korzystnie. Wiza, Sew Mielżyńskiego 25, I. front, lewo. zdw 97 703

Wynajme
3 pokoje z kuchnią wprost od gospodarza, dzierżawa dwuletnia zgóry. Spokojna 5 I. od 4 6 godz. zdw 97 712

3 pokojowe
mieszkanie wzrost od gospodarza za 2 letnim czynszem zgóry zaraz Zgłoszenia u stróżki, ul. Graniczna 1. zdw 97 711

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia 2.000, wtem rok dzierżawa za zgodą gospodarza. — Pośrednicy wykluczeni. — Adres Kurjer zdw 97 718

Wynajme
2 pokoje, kuchnie z balkonem, frontowe, za 3 letnią dzierżawę 5.400, później 86 zł. Oferty Kurjer zdw 97 820

3 pokojowe
mieszkanie do wynajęcia od gospodarza Boha n. Szydłowska zdw 97 671

Mieszkanie
(Jeżyce) 4 pokojowe przynależnościami, kompletnie umebowane za zgodą gospodarza oddam natychmiast. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 687

Dwupokojowe
z kuchnią nowe (Wilda), czynsz roczny 1.800, Lausch, administrator, Grobla 27. zdw 97 634

Mieszkanie
trypokojowe w nowym domu, azienka, wzrost od gospodarza, przy ul. Wawrzyskiej. Oferty Kurjer zdw 97 636

Mieszkanie
6 pokojowe zaraz do oddania. — Kraszewskie 11 I. p. lewo. zdw 97 612

2 pokoje
kuchnia zaraz. Wiadomość Kurjer zdw 97 611

Zabikowie
20 minut autobusem do Poznania wynajmie właściciel mieszkania 3 pokoje balkonem, mieszkanie 3 pokoje i 2 pokoje kuchnia. Dzierżawa 1 rok zgóry bez odstępnego. Oferty Kurjer zdw 97 789

2 SZUKA MIEZSK

2 pokoje
z kuchnią, bliżej centrum możliwe zaraz wprost od gospodarza Czynsz zgóry Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 474

Średni
urzednik kolejowy z żoną idący na emeryturę szuka zaraz lub później mieszkania 2 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza za punktualnym czynszem miesięcznym. Oferty Kurjer zdw 97 069

Poszukuję
4 lub 5 pokojowego, mieszkania z wygodami (może być w wili) za miesięczny komorne od gospodarza od zaraz Oferty telefonicznie 77 60 od 9 do 12 zdw 96 848

Porządna
rodzina poszukuje mieszkania z portjerstwem Oferty Kurjer zdw 96 431

Mieszkania
5-6 pokojowego w wykwiutnoj okolicy poszukuje się wzrost od gospodarza. Łaskawe oferty Kurjer zdw 97 396

Próżnego
pokoju zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 305

Pokoju
próżnego szuka małżeństwo. — Czynsz zgóry Oferty Kurjer zdw 97 291

Młode
małżeństwo poszukuje 2-3 pokoi wprost od gospodarza. — Czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 97 256

Mieszkania
4-5 pokoi w śródmieściu względnie koło ul. Matejki poszukuje wprost od gospodarza Pośrednicwo wykluczone Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zdw 97 446

Poszukuję
2 pokoi kuchnia czynsz zgóry blisko przystanku tramwajowego nie w podwórzu. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 427

Średni
urzednik kolejowy z żoną idący na emeryturę szuka zaraz lub później mieszkania 2 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza za punktualnym czynszem miesięcznym. Oferty Kurjer zdw 97 069

Pokoju
z kuchnią poszukuje; czynsz należny zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 97 879

Pokoju
lub kuchni. Placę według umowy. Oferty Kurjer zdw 97 538

Dużego pokoju
z kuchnią wprost od gospodarza za dzierżawę najchętniej na 3-4 latach poszukuje od zaraz lub później młode małżeństwo Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 97 399

Mieszkanie
3-4 pokojowe dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 97 750

Bankowiec
poszukuje 2-4 pokoi kuchni, w wili czynszem lub odkupi meble. Oferty Kurjer zdw 97 660

Poszukuję
2 lub 1 pokoi z kuchnią na Łazarz. Pośrednicy wykluczeni. — Adres wskaże Kurjer zdw 97 719

3-5 pokojowego
poszukuje. Oferty Kurjer zdw 97 665

2-3
pokojowego mieszkania poszukuje, najchętniej Wilda. Placę czynsz za dłuższy czas zgóry. — Oferty Kurjer zdw 97 609

Porządna
rodzina poszukuje mieszkania z portjerstwem Oferty Kurjer zdw 96 431

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
(w mieście biskie Poznania) skład białawot konfekcyj z towarem lub bez z 4 pokojowym mieszkaniami, światłem, elektryką na 3-4 pokojowe mieszkanie w Poznaniu lub takowy wydzierżawie. Oferty Kurjer zdw 97 331

Zamienie
mieszkanie pokój kuchnia, parter, Siłkowska Za Braną 10. zdw 97 558/9

Skład
naroznik zamienie, nadający się na filja piekarska rzeźnicza. Kurjer zdw 97 455

Zamienie
dwupokojowe mieszkanie z kuchnią i łazienką w śródmieściu na podobne lub 3 pokojowe. Miejsce wość obojetna. Oferty Kurjer zdw 97 793

11 POKOJE UMEBL

Panu
inteligentnego pokój balkonowy słoneczny wynajme od zaraz. Mickiewicza 7 III. lewo. zdw 96 357

Pokój
ładny wynajme. Skryta 11 II. prawo. zdw 97 008

Pokój
umebłowany dla bezdzietnych małżeństwa zaraz. Pamiątkowa 11, III. lewo, front. zdw 97 084

Pokój
słoneczny dla dwójga osób. Poznańska 27, dom tylny I prawo, zdw 97 236

Pokój
umebłowany, Marcina 13, III. prawo, front. zdw 97 398

Pokój
dla panienek z własną pościelą. Łukowa 4a, II. lewo. zdw 97 343

Pokój
dla 2 panów lub małżeństwa. — Szamarzewskiego 30 III. lewo. zdw 97 341

Pokój
bez pościeli dwom panom. Gołębiak, Bukowska 33. zdw 97 316

Pokój
umebłowany z całkowitem utrzymaniem, opalem, elektryką telefonem, blisko Zamku, zaraz do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 97 256

Pokój
małżeństwu wynajme, Romana Szymańskiego 9, I. piętro, lewo. zdw 97 281

Małżeństwu
2 pokoje umebłowane z kuchnią wynajme zaraz. — Kolczyńska, Górna Wilda III, dom ogrodowy, III. zdw 97 272

Pokój
czysty, elektryczność. Spokojna 25a, II. m. 5 zdw 97 268

Panu
wspólny pokój Marszałka Focha 36, I. piętro, Winowca. zdw 97 263

Pokój
umebłowany dla bezdzietnego małżeństwa, Grobla 5, front, III, piętro, lewo. zdw 97 376

Dwuosobowy
pokój w śródmieściu z obiadaniami maśle. Telefon, pianino, Informacje telefoni 19 36 zdw 97 428

Pokój
z centralnem ogrzewaniem utrzymaniem lub bez wynajme. Bogdanowicz Śniadeckich 16 zdw 97 425

Ślowackiego 18
ładny pokój, elektryczność centralne ogrzewanie łazienka wynajme z obiadaniami 2 osobom. Lewandowska, dom ogrodowy, zdw 97 594

Pokój
czysty, elektryczność, bez pościeli. Piotra Wawrzynka 31, III. lewo. zdw 97 378

Niekrepujący
elektryczność, łazienka, dwóm kulturalnym osobom. Niegolewskich 1, I. lewo. zdw 97 243

Studentki
na pokój.

2

słoneczne pokoje z utrzymaniem. fortepian, 4 panie z inteligencją. Cena umiarkowana. Strzelecka 2, III. m. 7. zdw 97 664

Pokój

dwom panom wynajme. Aleje Marcinkowskiego 28, J. Aumer. zdw 97 560

Pokój

dwuosobowy utrzymaniem. Słowackiego 35, II prawo. zdw 97 576

Lepszy

dwuosobowy zaraz. Szyperka 1, III. zdw 97 585

Dwuosobowy

elektryka ewentualnie utrzymanie, telefon, łazienka. Matejki 67, parter, prawo. zdw 97 518

Dwuosobowy

Kochanowskiego 23, II lewo. zdw 97 517

Bezdzietnemu

malżeństwu niezającej się młodzieży duży pokój elektrycznością. Wielkie Garbary 18, II, lewo. zdw 97 478

Niekrepujący

duży umebłowany pokój dla 1-2 osób zaraz do wynajęcia. Babińska, Wierzbiciele 41, front, III. zdw 97 487

Elegancki

pokój dwom panom. Plac Sapieżyński 5, III, prawo. zdw 97 486

Pokój

umebłowany dla 1 lub 2 osób. Mikołajewski, Bukowska 21, III, prawo. zdw 97 488

Pokój

dla 2 panów wynajmie. Poznańska 38, III, lewo. zdw 97 654-5

Pokój

dwuosobowy, elektryczność, ogrzewanie, łazienka, fortepian. Wyspiańskiego 12, III, lewo. zdw 97 501

Pokój

na dwie osoby. Matejki 39, II, lewo. zdw 97 349

Dwuosobowy

pokój umebłowany, centralne, elektryka, telefon, dobre utrzymanie, zaraz. Młyńska 2, II, prawo. zdw 97 469

Pokój

umebłowany wynajme Ratajezka 11a, II, wejście, Dukat. zdw 97 466

Pokój

nowoczesnymi wygodami, kuchnia warszawska, jaska, dietetyczna. Wały Jagiełły 20, m. 5, narożnik Półwiejskiej. zdw 97 465

Dwa

pokoje dla panów. Składowa 1, II, wejście, IV, lewo. zdw 97 458

Pokój

czysty wynajme 2 studentkom. Skarbowska 22, III, piętro. zdw 97 648

Gimnazjastów

przyjmie na stancję poważna rodzina przy Placu Bernardyńskim. Pomoc w naukach. Adres wskazuje Kurjer zdw 97 656

Kraśnińskiego 1

parter, elegancki z klatki schodowej panu. Studenci wykluczeni. rw 11 834

Pokój

wynajme. Grobla 7, L, lewo. rw 11 830

Pokój

1-3 osobom utrzymaniem, pianino. Półwiejska 2, III, prawo. zdw 97 746

Pokój

umebłowany dla 2 panów wzgl. jednego od zaraz. Kraszewskiego 9, II, lewo. zdw 97 769

Elegancki

1-2 osobowy, łazienka, elektryczność zaraz. Adres Kurjer zdw 97 765

Pokój

dwom panom. Wszystkich Św. 5, III, prawo. rw 11 847

Pokój

2 inteligentnym osobom wynajme. Szewska 14, II, pr. rw 11 846

Pokój

dla dwóch panów. Bukowska 33, Kozłowska. jw 4 794

Pokój

umebłowany, słoneczny, pierwsze piętro, wejście z klatki schodowej zaraz do wynajęcia. Adres wskazuje Kurjer zdw 97 663

Pokój

dla pani od zaraz, elektryczność. Kochanowskiego 23, wysoki parter, prawo. zdw 97 676

Pokój

blisko opery, elektryczność, łazienka zaraz poważnej pani. — Adres Kurjer zdw 97 544

Pokój

zaraz wynajme. Św. Wojciech 21, I, prawo. zdw 97 543

Pokój

umebłowany 2 osobom wynajme zaraz. Przecznicza 2, Warchlewski. zdw 97 538

Panience

wspólny pokój zaraz. Półwiejska 35, I. zdw 97 658

12 SZUKA POKOJU

130 zł

Potrzebny duży pokój tylko centrum na trzygodzinne lekcje tańców. Oferty Kurjer zdw 96 904

Pokoju

niekrepującego możliwie z osobnym wejściem, poszukuje. Oferty Kurjer zdw 97 336

Małżeństwo

poszukuje od 15 pokoju umebłowanego. Obiady lub używanie kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 420

Pokoju

czystego, niekrepującego, okolica Uniwersytetu lub Solacz, poszukuje solidny, młody pan. Kurjer zdw 97 389

Pokoik

skromny dla seminarzystki poszukiwany, okolica Środki. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 357

Szukam

pokoju z utrzymaniem dla pani. Oferty Musilowa, Dąbrowskiego 86. zdw 97 333

Pan

przyjezdny poszukuje niekrepującego pokoju w samotnej osobie. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 299

Próżnych

dwóch pokoi, ewentualnie śródmieście, z elektrycznością, używaniem łazienki poszukuje. — Oferty Kurjer zdw 96 912

Pokoju

z oddzielnym wejściem, niekrepującego z używaniem maszyny do szycia poszukuje krawcowa od 1 listopada w śródmieściu, względnie odnajmie wprost od gospodarza pokój z kuchnią lub pokój. Oferty Kurjer zdw 96 939

Oficer

poszukuje pokoju, ewentualnie z utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 97 285

Pokój

parterowy, tańszy, na czystą składnicę dolnej części miasta poszukuje. Kurjer zdw 97 275

Student III. prawa

nie korporant, szuka pokoiku cichego, ciepłego z inteligentnej rodziny. Cena (okolica Śniadeckich, Słowackiego i bliżej), oferty Kurjer zdw 97 259

Solidny

młody człowiek poszukuje od 15. 10. centrum miasta przy dobrej rodzinie, słonecznego niekrepującego pokoju (najchętniej I. piętro), światłem elektrycznym, cenę do 50 zł miesięcznie. Pościel własna. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 257

Poszukuje

pokoju umebłowanego dla jednego pana z niekrepującym wejściem w miejscowości Wilda lub Łazarz. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 432

Małżeństwo

szuka próżnego wzgl. półumebłowanego pokoju. Kurjer zdw 97 523

Pokoju

poszukuje pani. Spokój wymagany. Warunki, cena Kurjer zdw 97 527

Pan

przyjezdny szuka pokoju z osobnym i niekrepującym wejściem. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 97 562

Lekarz

poszukuje pokoju umebłowanego, swobodnego, o ile możliwości w śródmieściu. Zgłoszenia wraz z podaniem ceny do Kurjera zdw 97 575

Pokój

dla dwóch studentek przy inteligentnej rodzinie z całkowitem utrzymaniem poszukiwany zaraz. Szczegółowe oferty z podaniem warunków złożyć do Kurjera zdw 97 577

Urzędnik

żonaty, bezdzietny poszukuje pokoju 1 listopada. Oferty Kurjer zdw 97 461

Małżeństwo

z 1 dzieckiem poszukuje próżnego lub umebłowanego pokoju z używaniem kuchni. Kurjer zdw 97 630

Poszukuje pokoju

od 15. X. dużego, ładnego umebłowanego z kuchnią, ewentualnie używalnością lub gazem blisko ul. Gwarnej, niewysoko. Tylko szczegółowe oferty do Kurjera zdw 97 702

Szukam

pokoju w centrum. Zgłoszenia Kurjer rw 11 850

Studentka

poszukuje pokoju z pościelą, okolica Wierzbiciele. Cena do 50 zł. Oferty Kurjer zdw 97 547

Pokoiku

(15-25 zł) poszukuje. zdw 97 731

Pokoju

dwuosobowego, warunek: czysty, łazienka (na linii Polna, plac Świętokrzyski) poszukuje. Oferty Kurjer zdw 97 673

Pokoju

niekrepującego poszukuje przyjezdny pan na kilka dni w mies. Oferty Kurjer zdw 97 682

Pokoju

Wydzierżawie natychmiast — wprost od właściciela — młyn wodny połączony z motorem, przemiał 120 centarów, do tego 60% węgla buraczanego, z silnikiem, budowlanym, żywym i martwym, awanturą kompletną, na 8 lat. Zgłoszenia: Straus, Trzemeszna. zdw 97 513

13 LOKALE

Ubikacja

fabryczna i warsztatowa zaraz do wynajęcia Oferty Kurjer zdw 96 847

Lokale

1000 mkw., nadające się na każde przedsiębiorstwo, bardzo obszerne i jasne z dużym placem i szopami wydzierżawie korzystnie ewentualnie z boczną koleją. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera zdw 97 407

Ubikacje

przemysłowa, jasna 280 m² wydzierżawie korzystnie. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 97 406

Lokal

bardzo jasny, około 400 mkw., z obszernym podwórkiem i szopami wprost od gospodarza do wydzierżawienia. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 97 405

Ubikacje

50 m² jako składnice lub warsztat wydzierżawie. Niegolewskich 14. zdw 97 404

Lokal

4 1/2 x 3 1/2 wynajme. Skarbowska 14, parter, prawo. zdw 97 296

Warsztatowe

ubikacje, duże, do wynajęcia. — Nowak, Kopernika 4. zdw 97 279

Poszukuje

ubikacji fabrycznych 120 do 150 m² w Poznaniu. Łaskawe oferty Kurjer zdw 97 253

Skład

ładny, nadający się na każdą branżę sprzedam zaraz. Kruczyński, Szewska 9. zdw 97 489

Lokal

Restauracja-Kawiarnia w centrum miasta Poznania z całkowitem urządzeniem i pełnym wyszynkiem mieszkaniem 4 pokojowym z powodu choroby zaraz za zgodą gospodarza do odstąpienia. Do objęcia potrzeba ca. 30 000 zł. Zgłoszenia pod zdw 97 498

Lokal

ca. 150 kwm. z 3 oknami wystawowymi w centrum miasta Poznania odnajmie za zgodą gospodarza. Oferty pod zdw 97 497

Ubikacji

sklepowej frontowej poszukuje zaraz, ewentualnie z towarem kupie. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 364

Ubikacji

Przemysłowych ca. 100 mkw. w Poznaniu lub okolicy poszukuje „Pasmit”, Dominikańska 1. zdw 97 535

Ubikacje

centrum Wildy, dogodnie, mniejszy przemysł wydzierżawie. Kurjer zdw 97 680

14 DZIERŻAWY

Skład

kolonialny i warzywny, dobrze zaprowadzony przy głównej ulicy w Rawiczu z mieszkaniem, dwa pokoje i kuchnia zaraz do wydzierżawienia. Cena podług umowy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 96 739

Dzierżawy

około 10 mórg gospodarstwa albo ogrodnictwa w pobliżu Poznania poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 96 935

Poszukuje

dzierżawy majątku 600-1000 mrg z dobrą glebą najchętniej wprost od właściciela. Mam poza sobą 30 lat praktyki gospodarczej, dysponuję gotówką około 70 000 zł. Łaskawe zgłoszenia proszę przesyłać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 97 216

Kolonjalę

kiosk lub gościniec wydzierżawie ewentualnie zamienie 1 pokojowe mieszkanie z kuchnią w willi w Luboniu z dopłatą. Kurjer zdw 96 977

Piekarni

celem dzierżawy poszukuje. Oferty Kurjer zdw 97 043

Wynajme

zaraz piekarnię z składem i mieszkaniem, nadające się na każde inne przedsiębiorstwo. — Glassmann, Wronki, Poznańska 37. zdw 97 262

Pokój próżny

z elektr. I. pr., front, śródmieście zaraz oddam za pożyczkę 1.000 zł na pół roku. Adres wskazuje Kurjer zdw 97 509

Piekarnia

do wydzierżawienia od samotnej pani zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 353

Piekarnia

zaraz do wydzierżawienia jest koi i wóz. Do objęcia 1.800 zł. dzierżawa miesięcznie 80 zł. Wągrowiec, Gnieźnieńska 36, nw 4289

Skład

wraz z mieszkaniem w rynku w mniejszym mieście, nadający się na skład bławatów lub kapeluszy, zaraz do wydzierżawienia. Czynsz miesięcznie 75 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 818

Dzierżawa

Wydzierżawie natychmiast — wprost od właściciela — młyn wodny połączony z motorem, przemiał 120 centarów, do tego 60% węgla buraczanego, z silnikiem, budowlanym, żywym i martwym, awanturą kompletną, na 8 lat. Zgłoszenia: Straus, Trzemeszna. zdw 97 513

Ogrodnikowi

wydzierżawie kilka mórg ziemi w Poznaniu. Sobierski, Zaczęta 4. zdw 97 607

16 OSOBISTE

Właścicielko złodziej! Przebaczył! Ja tyle cierpiałem dni. Dłużej walczyć już nie mam siły. Och, cóżbym dał za jedno upojne spojrzenie Twoich niezmiernych oczu! Wspomnij jasne chwile, które mi szczerą dłoń Opatrzność nas obdarzyła. Jednym spojrzeniem i słowem otworzyłś teżewie bramy krainy śłońca, muzyki i kwiatów. Litość miej! Opiece Muz Cień poleca Twój złodziej zdw 97 422

Unieważniamy

wszelkie weksle od 500 do 1500 zł z podpisami Ignacy Graefling i St. Graefling, które zostały skradzione. Ignacy Graefling i Stanisław Graefling. dw 1731

Pana

który był na pielgrzymce w Dąbrowce prosi szatynka, która odeszła bez pożegnania na rogu Koziej i Wrocławskiej kilka słów do Kurjera zdw 97 536

Kursy manicure

nowoczesna francuska metoda wraz z masażem palców. Rozpoczyna się 10. 10. Informacje oraz zgłoszenia kandydatek: Działyskich 3, II, prawo. zdw 95 224

Ostrzeżenie

się przed kupnem 3 obligacji pożyczki konwersyjnej nr. 0169860, 0460019, 0460020, ogólna suma 200 zł, ponieważ zostały skradzione. Telefor Latanowicz, Młyńska 3. zdw 97 798

21 ZGUBY

Pies

wilk szorstkowłosy, średniej miary, wabiący się Dękuś, zginął 2. 10. rano. Uczciwego znalazcę uprasza się o odprowadzenie za wynagrodzeniem 50 zł pod adresem Marconi, Gen. Kosiniego 26, II. zdw 97 375

Zgubiłem

4 klucze złączone z wynagrodzeniem oddać „Hotel Monopol” u portjera. zdw 97 491

Zaginął

piesek (pincher). Oddać za wynagrodzeniem Frankowski, Wołnica 3, restauracja. rw 11 839

22 ROZMAITE

Robótki Siostry Streich ul. Kantaka 4, II piętro. Wielki wybór rysowanych i skończonych. Tw 412

Abazury

wykonuje Piekary 1 skład kapeluszy. Pw 4 049 33.132

Higieniczne czyszczenie pierza i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór i dostawa w domu) EMKAP Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58-03. Pw 4050-33.136

Witold Leworski Wrocławska 36 najtaniej obrazy i oprawy obrazów Pw 4 060-34.140

Trykotażę miarowe kostiumy sportowe, garsonki, swetry, pulowery, sukienki, ubranka, kombinacje itp. korzystnie „Tricot”, Romana Szymańskiego 10, III, przy Świętokrzyskim. Pw 5519-40.53

Pluskwy

z zarodkami wytepiam radykalnie wydmienieniem, gazami trującymi, ciepłe szczyry itd Amicus, Maleckiego 15, II. zdw 80 945

Akuszerka

Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro, lewo, drugi dom od Placu Świętokrzyskiego. zdw 84 422

Chiromantka

przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość z rak, fizjognomii, grafologii i kart Liczba podzięk

24 NAUKA

Nauka

pisania na maszynach metoda nowoczesna Zapisy codzienne w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. pietro. Pw 5 610-40.104

Nauka

pisania na maszynach metoda nowoczesna Zapisy codzienne w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. pietro. Pw 5 610-40.104

Angielka

rodowita od wiosny w Polsce udziela lekcji pisania i konwersacji. Zygmunta Augusta 15, ostatnie wejście, dolny parter. zdw 96 855

B. nauczycielka

udziela lekcji lub pomocy dzieciom w zakresie szkoły przygotowawczej. Kurjer Poznański zdw 96 934

Tańców Nowoczesnych wyczu pod gwarancją

— także poza domem — Karabas, Kraszewskiego 7, 17-19. jw 4 775

Nowoczesnych Tańców także poza domem wyczuam

b. kierownik szkoły tańców Karabas, Kraszewskiego 7, III, 17-19. Gwarancja wycuczenia! jw 4776

Studentka

udziela korepetycji (niższe klasy). Zgłoszenia Kurjer zdw 97 269

Française

bien recommandée donne leçons. Kurjer zdw 97 444

Udzielam

lekcji języka niemieckiego, także gry w szachy. Oferty Kurjer zdw 97 380

Pomocy

matematyce poszukuje na Wildzie. Oferty Kurjer zdw 97 512

Akademik

udziela korepetycji, specjalność francuskie. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 97 280

25 MUZYKA

Lekcyj

gry fortepianowej udzielam. — Zgłoszenia od 1-4 Waly Zygmunta Augusta 1, II., prawo. zdw 96 478

Lekcje fortepianu

udziela początkującym fachowo i tanio uczennica wyższej klasy konserwatorium Muzycznego. — Adres Kurjer zdw 97 403

Pierwszorzędny

perkusista - jazzbandzista (saksofon - gitara) wolny. Oferty Kurjer zdw 97 415

Profesorka

dyplom wirtuozowski, studia zagraniczne, udziela lekcji fortepianu gruntowna, nowoczesna metoda. Ratajczaka 29, III., lewo. 2-5. zdw 97 303

Lekcyj

gry fortepianowej udzielam tanio. Bukowska 31, II., lewo. zdw 97 125

Udzielam

muzyki w dom uczennica konserwatorium. Kurjer zdw 97 525

Lekcyj

gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. Kauffussówna, Wilda, Strumykowa 7, III. zdw 97 233/3

Lekcyj

gry na fortepianie udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. — Zgłoszenia: Plac Światokrzyski 2, m. 5. zdw 97 661

Duet

dobrze zgrany z najmowszym repertuarem potrzebny zaraz na każdą sobotę, niedzielę i święta. Zgłosz. Restauracja „Monopol” Fr. Hildebrandt, Jarocin. nw 4291

Pianista

(acordjan) poszukiwany. Kurjer zdw 97 617

Duet damski

wolny od 1. 11. Delpha Graetz. Nowe (Pomorze), kawiarnia Weiss. zdw 97 889

26 ROZRYWKA

Kino

„Harfa” ul. Focha 23 Karjera Chaplina. zdw 97 288

Kino Aurora

od 4-10. 10. 1930. Z raju bolszewickiego. zdw 97 664

Kino Casino

Al. Marcinkowskiego 28. Po raz pierwszy w Poznaniu „Bokser i Lady”, imponująca obsada! Mary Brian, Richard Arlen, Olga Baklanowa. Pw 5 702-57.205

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 80 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Handlowiec

młody energiczny ze znajomością buchalterji, korespondencji, języka francuskiego pisze biegle na maszynie, złoży kaucję 5 000 zł poszukuje posady w przedsiębiorstwie handlowym lub przemysłowym. Łaskawe oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.156 Pw 5541-5.156

Aptekarz

aprobowany poszukuje stałej posady lub dłuższego zastępstwa. Posiada dobre polecenia, świadectwa Oferty Kurjer zdw 95 415

Wychowawczyni

z niemieckim francuskim, dobrze polecona szuka posady zaraz. — Zgłoszenia podaniem adresu: Wychowawczyni Majetność Parchanie, pow. Inowrocław. zdw 96 311

Ślusarz

po odbyciu służby wojskowej poszukuje jakiegokolwiek zajęcia, ewentualnie jako stróż, portier lub woźny. Dam 300 kancji. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 410

Biuralistka

z kilkoletnią praktyką, biegle maszynistka poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 557

Stenotypistka

z stenografią polsko-niemiecką poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 94 501

Kowal - maszynista

kawaler, z 5-letnią praktyką oraz ukończoną szkołą podkuwaczy koni, pracowity w swym zawodzie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 96 708

20 letnia

panienka poszukuje posady w domu. Zgłoszenia Kurjer pod zdw 96 891

Ekspedjentka

z branży rzemieślniczej, z kilkoletnią praktyką, w Poznaniu poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 730

Panienska

poszukuje posady do dzieci lub do sklepu, zna szycie i robotki. Oferty do Kurjera zdw 97 727

Ekspedjentka

branży cukiernej poszukuje posady, długoletnia praktyka. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 752

Stenotypistka

polsko-niemiecka, biegle, z kilkoletnią praktyką, poszukuje posady lub godzinowego zajęcia. Oferty Kurjer zdw 97 806

Pokojowa

z prasowaniem sztywnej bielizny szuka posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer zdw 97 822

Nauczycielka

wychowawczyni, pozwolenie rządowe, język niemiecki, początki francuskiego i muzyki, przyjmie posadę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 97 684

Dziewczyn

uczciwej bez gotowania do prac domowych zaraz. — Thiem, Poznańska 38. zdw 97 827

Ogrodnik

kawaler, po wojskowości, z dobrymi świadectwami, 5 letnią praktyką, obeznaną wszystkich gałęziach swego zawodu, szuka posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 97 830

Pocztakujaca

biurowa poszukuje posady, także na majątek za skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 97 373

Starsza

służąca poszukuje posady w restauracji. Oferty Kurjer zdw 97 589

Krawcowa

kroczyni, długoletnia praktyka, w pierwszorzędnych salonach mód w Warszawie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 97 600

Sierota

poszukuje miejsca z gotowaniem; ostatnie miejsce trzy lata. Proszę o łaskawe zgłoszenia Peliński Przemysłowa 36. zdw 97 597

Przychodnia

poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer zdw 97 602

Pracznka

z dobrym świadectwem poszukuje prania. Strumykowa 32. Cwojdziska. zdw 97 499

Czeladnik kłodziejski

kowal, lat 24, dzielny w swym zawodzie obeznaną w pracach karozerji samochodowej, poszukuje pracy. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 492

Pracznka

działa szuka prania poza domem Działyskich 11, parter, u Matuzszek. zdw 97 524

Pracznka

poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 97 530

Gospodyni

inteligentna, uczciwa, pracowita, z dobrą kuchnią; poszukuje posady u samotnej osoby zaraz. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 534

Biuralistka - kasjerka

pisząca na maszynie, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 773

Mistrz piekarski

kawaler, lat 26, poszukuje posady miejscowości obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 582

Dwie

dziewczyny poszukują posady natychmiast. Of. Kurjer zdw 97 581

Uczciwa

posługaczka poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 97 587

Małopolanka

uczciwa i pracowita z gotowaniem, praniem do wszelkich prac domowych, z dobrymi świadectwami wykona również masaż poszukuje posady 15. 10. u solidnych państwa. Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 97 508

Szofer

początkujący prosi panów właścicieli samochodów o łaskawe udzielenie posady tylko za utrzymanie. Łaskawe oferty Kurjer zdw 97 482

Inteligentna

panienka uczciwa, obowiązkowa udzieli początki szkoły powszechnej, zna haft cerowany poszukuje posady do dzieci. prowincja lub wieś. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 010

Wiejska

młoda dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 96 994

Panienska

z średnim wykształceniem, umie szyc, haftować, ma zamiłowanie do dzieci, poszukuje jakiegokolwiek posady najchętniej we dworze od 15. 10. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 220

Technik dentystyczny

poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 219

Technik dentystyczny

poszukuje posady zaraz Biegły w pracach złotych i kauczkowych, zwolniony z wojska gdzie pracował w ambulatorium wojskowym Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 218

Kantorzystka-maszynistka

poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 195

Student

pierwszego roku prawa poszukuje jakiegokolwiek pracy biurowej stałej lub na godziny. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 057

Krawcowa

kwalfikowana z dobrym krojem według najnowszych modeli z długoletnią praktyką w pierwszorzędnych salonach szuka posady samodzielnej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 881

Lokaj

kamerdyner kawaler, włada językami obcymi poszukuje posady zaraz lub od 1. 11. Umie oświetlić gotować Świadectwa pierwszorzędne. M. Biniakowski Nakło. Ogrodowa 39. zdw 96 928

Książkowa

bilansistka samodzielna obeznaną z wszelkimi pracami biurowymi 12 lat praktyki w instytucjach bankowych i handlowych, również w branży meblowej poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 96 949

Syn

uczniowych rodziców, zdrowy silny, 4 kl. wydziałowe, pragnie wyuczyć się cukiernictwa Oferty Kurjer zdw 97 325

Poszukuję

posady jako uczennica, możliwie do sklepu papieru. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 324

Lepsza

służąca poszukuje posady z szyciem i skromnym gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 97 295

Uczciwa

pokojowa poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 97 294

Podróżujący

zawodowy kupiec, doświadczony i mistrzujący pracownik, obecnie na posadzie na miasto Poznań, poszukuje 1. 11. odpowiedniej stałej posady na prowincję lub Poznań, branża obojętna. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 97 044

Służąca

starsza, umiejąca gotować, poszukuje posady lub posługi. Oferty Kurjer zdw 97 287

Urządnik

gospodarczy, lat 30 (średnie wykształcenie), szuka posady natychmiast pod dyktando lub samodzielnego na osobnym folwarku. Oferty Kurjer zdw 97 277

Szukam

posady biurowej ze znajomością 5 języków i szkoła handlowa panienska Oferty Kurjer zdw 97 273

Studentka

szuka jakiegokolwiek zajęcia. — Oferty Kurjer zdw 97 271

Rzemieślnik

z branży drzewnej, rozumie także prace szklarskie, poszukuje jakiegokolwiek pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 265

Starsza

pierwszorzędna kuchmistrzini poszukuje posady do kasyna oficerskiego, restauracji lub pensjonatu, oszczędna, wykwiłnie gotująca. Bienkowska, Olsok 8, Ochrona Kobiet. zdw 97 263

Starsza

samodzielna kucharka z wykwiłntem gotowaniem, pieczeniem i sprząwianiem, znająca prasowanie sztywnej bielizny szuka posady od 15. 10. — Oferty Kurjer zdw 97 261

Cukiernik

z dobrymi świadectwami, poszukuje posady zaraz lub od 15. poście restantę Zerków 25. zdw 97 810

Dziewczyna

do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer zdw 97 791

Wdowa

bezdzienna lat 36, poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Jak najlepsze referencje. Oferty Kurjer zdw 97 623

Agronom - kupiec

lat 42, z wyższym wykształceniem pierwszorzędna siła z długoletnią praktyką na majątkach ziemskich, energiczny, sumienny i oszczędny z poważnymi rekomendacjami szuka jakiegokolwiek posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 97 629

1.000

kaucji złoży handlowiec-książkowiec na wskroś biegły. Posadę przyjmie zaraz Oferty Kurjer zdw 97 521

Panienska

z trzyletnią praktyką, znająca język niemiecki, robotki i szycie, szuka posady do dzieci od 15 października. Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 815

Osoba

inteligentna, z dobrego domu, muzykalna, znająca wszelkie prace wchodzące w zakres gospodarstwa domowego oraz szycie bielizny, krawiecczyznę, prasowanie sztywnej bielizny, pisanie na maszynie i prace biurowe, przyjmie posadę zaraz w charakterze wyreczytelki — tylko w większym domu. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 97 802

Starsza

samodzielna kucharka do wszelkich prac poszukuje posady w Poznaniu lub blisko Poznania. — Oferty Kurjer zdw 97 254

Były

uprzednik pocztowy zaznajomiony z ekspedycją wysyłek poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 442

Książkowa bilansistka

korespondentka na niewypowiedziane posadzie, siła pierwszorzędna, znająca dokładnie wszelkie sprawy podatkowe, świadczenia socjalne oraz wszystkie prace biurowe zmienia posadę od 1. 31. ewentualnie przed. Świadectwa pierwszorzędne Miejscowość obojętna Łaskawe zgłoszenia zdw 97 435

Poszukuję

posady sekretarki. Dakiadna znajomość angielskiego niemieckiego, francuskiego (Sorbona) także stenografią, maszyną. Oferty Kurjer zdw 97 381

Dzielny

drogeryzta podróżujący posiada prawo jazdy samochodem, gwarancja hipoteczna do 20.000 zł, szuka posady lub innych propozycji. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 97 360

Krawcowa

wykonuje suknie, płaszcze, kostiumy, dziecięca garderoba. — Wtorkowska, Ratajczaka 9, II. zdw 97 340

Książkowa

branży zbożowej, pisanie maszyną, dobre świadectwo, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 97 347

Zawodowa

pielęgniarka niemowląt obejmie posadę od 15. 10., ewentualnie zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 366

Dziewczyna

szuka posady do wszystkiego od 15. X. Oferty Kurjer zdw 97 470

Dziewczyna

do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 97 468

Dziewczyna

z dobrem gotowaniem poszukuje posady, lepszy dom. Oferty Kurjer zdw 97 452

Córka

wdowy wojennej z znajomością książkowości, stenografią i pisaniem na maszynie szuka odpowiedniej posady. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym. Poznań, Fredry 7, pokój 47 telefon 39-97. zdw 97 445/a

Zarządczyni

inteligentna, wzorowa, z lepszej rodziny, poszukuje posady w lepszym domu od 15. b. m. lub później. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 97 642

Osoba

w średnim wieku, bardzo dobrze polecona, znająca się na bardzo dobrej kuchni warszawskiej, poszukuje posady w lepszym domu od 15. b. m. Oferty do Kurjera zdw 97 643

Dziewczyna

dobrze polecona poszukuje posady od 15. 10. Oferty do Kurjera zdw 97 741

Drukacz - maszynista

z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Może także pracować jako szweiczerdegen. Łaskawe zgłoszenia uprasza się St. Kępiński, Poznań, Dąbrowskiego 78 zdw 97 729

Garderobę

damską, dziecięcą wykonuje, przeramiam tanio. Sw. Marcin 78, II. zdw 97 772

Ekspedjentka

Firma „Gąsiorowski i Frankowski“ została rozwiązana.

Dotychczasowy skład zegarków, biżuterji, srebra, platerów i nagród sportowych oraz pracownię zegarmistrzowsko - złotniczo - rytowniczą przy ulicy św. Marcina 34 przejąłem jako jedyny właściciel i prowadzić je będę nadal p. f.

Tadeusz Gąsiorowski

Okazane dotychczas byłej firmie zaufanie proszę przenieść odtąd na mnie, a skorą, sumienną i fachową usługą będę się starał sprostać wszelkim wymaganiom.

Tadeusz Gąsiorowski

Poznań, św. Marcin 34, tel. 55-28.

Pw 5539-40.84

Krawcowa
szuka pracy poza domem. Oferty Kurjer zdw 97 883

Cukiernik
samodzielną posadę. Oferty Kurjer zdw 97 475

Pokoju hotelowa
w kilkuletnią praktykę, poszukuje posady od zaraz lub 15. 10. miejscowości „hotejna“. Oferty uprasza się do Kurjera zdw 97 701

Ekspedjentka
młodsza, szuka posady branzji nabiału lub innej. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 714

Służąca
sierota, uczciwa, czysta, poszukuje posady zaraz lub całodziennej posługi. Oferty Kurjer zdw 97 708

Elektromonter - sofer
egzaminowany, kawaler, lat 23, poszukuje zaraz posady. Miejscowość obojętna, dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 737

Gospodyni
w średnim wieku, dzielna w swym zawodzie, szuka odpowiedniej posady od 15. 10. lub 1. 11. u samotnej osoby, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 97 675

Młodszy
czeladnik krawiecki poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 539

Student
pierwszego roku prawa poszukuje jakiegokolwiek pracy biurowej stałej lub na godzinę, Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 97 550

Panienska
licząc lat 16, poszukuje posady do dzieci zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 97 552

Student
W. S. H. z ukończonym Liceum Handlowym, znajomością księgowości korespondencyjnej i pisania maszynowego, poszukuje jakiegokolwiek pracy stałej lub na godzinę. Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdw 97 554

Panienska
z wykształceniem licealnym poszukuje posady biurowej, maszynistki względnie lektorki lub t. p. Oferty Kurjer zdw 97 503

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Zielona Brygada“.
Aurora: „Z raju bolszewickiego“.
Casino: „Bokser i Lady“.
Colosseum: „Miłość w kajdanach“.
Corso: „Powrót z niewoli“.
Edison: „Auto pancerne“ i „Harta: „Karjera Chaplina“.
Kapitol: „Boska kobieta“.
Metropolis: „Zar miłości“.
Orzeł: „Djabelski pazur“.
Renaissance: „Kurjer Carski“.
Słońce: „Kobieta, która grzechu pragnie“.
Stylowe: „Wyspa zatopionych okrętów“.
Tęcza: „Tam gdzie pieprz rośnie“.
Wilsona: „Braterstwo krwi“.
Kongres Eucharystyczny w Poznaniu.

Młodszy
kupiec kolonialny, poszukuje posady jakiegokolwiek. Oferty Kurjer zdw 97 685

Szofer
z praktyką warsztatową poszukuje posady, chociaż później. Wojciech Felcyn, Dachanowo, poczta Gorzyce, nowiat Znin, zdw 97 735

ANGIELSKIEGO i MUZYKI

udziela **SOMMEROWA, plac Działowy nr. 10.**

23 WOLNE MIEJSCA

Krawczyńca
samodzielną dobrą siłą na kostiumy, płaszcze przyjmie Willman, Matejki 51, zdw 97 887

Dziewczyna
potrzebna. Nowacka, Plekary 10, zdw 97 782

Uczennice
potrzebne na paramenty kościelne oraz sztandary, Polski Zakład Haftów Artystycznych, Pel. Andrzejewska, Poznań, Różana 6, zdw 97 824

KINO ORZEŁ - ŚW. MARCIN 18

William Desmond w doskonałym obrazie p. t. **DJABELSKI PAZUR**

Chłopiec
potrzebny do warsztatu złotniczego, Flaczyński, Marszałka Focha 72, podwórze, prawo, IV, zdw 97 681

Kwalifikowane
sily nauczycielskie do polskiego, buchalterji, stenografji, korespondencji poszukuje instytucja oświatowa na kursy wieczorne. Zgłoszenia piśmienne z podaniem warunków i kwalifikacji do Kurjera zdw 97 823

Siodlarze
na tornistry mogą się zgłosić. Fabryka, Wawrzyniaka 43, zdw 97 795

Chłopcy
i dziewczęta do posyłek potrzebni. Fabryka, Wawrzyniaka 43, zdw 97 794

Marszantka
siła samodzielną na eleganckie wypracowane kapelusze potrzebna. Szczawiński, Aleje Marcinkowskiego 25, zdw 97 804

Uwaga!
Dla zakupywania pewnego artykułu po składach potrzebna pracownia osoba (pan lub pani). Byt zapewniony. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 97 756

Cech Kuchmistrzów
znajduje się Ogrodowa 6, zdw 97 610

Dziewczyna
wiejska do wszelkich prac potrzebna. Restauracja, Wierzbicie 20, zdw 97 667

Ogrodnik
wszechstronnie wykształcony, umiejący projektować dekoracje parku do samodzielnego prowadzenia ogrodów, kawaler lub żonaty bezdzietny, znajdzie umieszczenie zaraz. Zgłoszenia z opisami świadectw i podaniem warunków. Oferty nieuwzględnione bez odpowiedzi. Zarząd Zdrojowy Truskawiec, zdw 1 732

Dzielny
ksiązkowy z kaucją ewentualnie bez, z branzji spedycyjnej. Stała pensja i procent może się zaraz zgłosić. Oferty Kurjer zdw 97 809

Posada
stała 300 złotych miesięcznie potrzeba 3 000 złotych, gwarancja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 807

Sprzedawców
na bezkonkurencyjne tanie i opatentowane artykuły poszukujemy. Szafrańek i Gronowski, Poznań, Poczta 11, tel. 2788, Pw 5 697-40.192

Podróżujący
we wszystkich dzielnicach na bardzo popytany artykuł sprzedawany u gospodarzy i majatkach. Zarobek miesięczny 1500 do 2 tys. Oferty spiesznie nadsyłać do „Par“, Poznań, Szeroka 46 pod Rozwój, Pw 5 696-64.247

Parkietówki
przystojne potrzebne. Zgłoszenia 6 b. m. godz. 3-5 po południu Rynek Łazarski 3 parter, prawo zdw 97 739

Uczennica
potrzebna od zaraz Zgłoszenia St. Ceglowski, Poczta 5, od godz. 6-7, zdw 97 717

Rolnikowi
stanowisko zaufania, samotnemu, zarząd i pieczę podwórza, majątku, małe wynagrodzenie, przyłączenie do rodziny. Warunki i odpisy świadectw Kurjer zdw 97 467

Krawcowa
działa potrzebna. Wierzbicie 31 a, III, piętro, zdw 97 463

Dobrze
polecony uczeń od lat 14-15 może się zgłosić do składu blawatów. J. Eichstadt, Aleje Marcinkowskiego 10, zdw 97 645

Książkowa
do wszelkich prac biurowych, pisząca biegle na maszynie po polsku i niemiecku, potrzebna. Piśmienne oferty z odpisem świadectw i wysokości pensji do Kurjera Poznańskiego rw 11 837

Posługaczka
potrzebna. Luś, Długa 4, tylny dom, III, lewo, zdw 97 365

Panna
do dwóch chłopców 4 i 6 lat poszukiwana od 15. 10. Wymaga się pierwszorzędne świadectwa i referencje. Oferty pod zdw 97 397

Ucz się w domu
Kursy korespondencyjne. Powołanego Instytutu Organizacji Nowoczesnej, Warszawa, Hoża 35/15, ucza poszukiwanych metod naukowej organizacji, księgowości, biurowości, sprzedaży, reklamy itd. Wyczerpujące informacje bezpłatnie. Podać listownie: adres, zawód, Tw 477

Prasowaczka
dobra może się zgłosić zaraz. Prasownia, Rynek Łazarski, zdw 97 264

Służąca
młodsza (2 osoby) Kozia 19, podwórze, lewo, IV, zdw 97 429

Wspólnika
do interesu zbożowego poszukuje, fachowość niekonieczna. Zgłoszenia Kurjer zdw 97 379

Administrator
poleczający domu, rozporządzający gotówką, poszukujemy. Oferty składać w ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 97 591

Uczciwa
służąca z gotowaniem potrzebna zaraz Cukiernia Górna Wilda 88, zdw 97 523

Służąca - kucharka
samodzielną, uczciwą, z dobrymi referencjami potrzebna zaraz do 2 osób. Zgłoszenia między 5 a 8 wieczorem. Inż. Ważyński Przecznicza 1, III piętro, zdw 97 563

Uczeń
zegarmistrzowski potrzebny. Chwilkowski, Św. Marcin 40, zdw 97 571

Panienska
dam posadę w interesie za wykozczenie 300 zł. Adres wskazać Kurjer zdw 97 488

Przyjmę
uczennice do krawieczyny. Wierzbicie 18, zdw 97 317

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych potrzebna od 15. 10. Zgłoszenia Górna Wilda 28, restauracja, zdw 97 307

Dryker
potrzebny. Kolejowa 19, zdw 97 300

Dziewczyna
lat 16-18 do dziecka potrzebna. Koszary saperów, ul. Rolna, por. Boczkowski, od 9-12 i 6-8, zdw 97 293

Młodszy
mężczyzna i dziewczę do dziecka oraz lekkich prac mogą się zgłosić w niedzielę od 1-4 godziny. Farbiarnia futer, Poznań, Wybickiego 12, zdw 97 113

Dziewczynka
do dziecka przychodzić zaraz potrzebna. Kurowska, Marynarska 7, zdw 97 171

Manikurzystki
młodej poszukuje wieczorem w dom. Oferty Kurjer zdw 96 913

Dziewczę
do posyłek potrzebne zaraz. B. Antkowiak, magazyn obuwia, Poznań, Stary Rynek 6, zdw 97 095

Bona
inteligentna freblanka, Niemka, z dobrą polszczyzną, znająca szycie, haftowanie, potrzebna do 2-3 dzieci, 7/6, 6 lat. Zgłoszenia z życiorysem, warunkami: Łódź Inżynierska 1, Goździk, nw 4 270

Dolata
Józefa, służąca z Obornik niech się zgłosi Wielkie Garbary 53, zdw 97 017

Ubezny
zarobek bez narażenia godności stanu znajdują w dziale obligacji inteligentne osoby, mające szerokie koła znajomości. Zgłoszenia listownie: Gospodarczy Zakład Kredytowy, Łódź, Waiowa 11 a, Pw 56 04-72.142

Młodszy
czeladnik kominarski potrzebny zaraz. Kurzański, Rydzyna powiat leszczyński, zdw 96 941

Czekoladziarz
piernikarz potrzebny. Zgłoszenia wraz podaniem referencji życiorysu i pretensji skierować proszę do Kurjera zdw 97 408

Posługaczka
potrzebna. Północna 9, IV, Frankiewiczowa, dom wojskowy, zdw 97 387

Zecer
młodszy potrzebny zaraz. Drukarnia Ustasiak, Inowrocław, zdw 97 401

Posługaczka
młodsza, czysta, potrzebna. Słowackiego 25, III, lewo, zdw 97 354

Panienska
która pracowała dłuższy czas przy maszynach czekoladowych, może się zaraz zgłosić. L. Sledziński, Wroniecka 16, zdw 97 410

BIELIZNA
własnego wyrobu, pościelowa, damska i dziecięca, solidnie wykonana z pierwszorzędnych płócien, po cenach bezkonkurencyjnych zawsze na składzie. Wykonują bieliznę także z dostarzonych płócien.
WOJKIEWICZ, Nowa 11.
zw 25 8 38

Dziewczę
młode do pomocy w domu i gospodarstwie może być sierota z przyłączeniem opieki potrzebna na wieś. Zgłoszenia do Kurjera na 4028

Potrzebna
biuralistka. Znajomość języka niemieckiego i pisanie na maszynie obowiązkowe. Zgłoszenia osobiste Radjo-Hurt godz. 9-11 Św. Marcin 57, zdw 97 224

Dentysta
uprawniony isko kierownik poszukiwany zaraz. Zgłoszenia w runki proszę nad-ślać Kurjer nw 4274

Gospodyni kucharka
samodzielną uczciwą znającą wykwiwna kuchnię z pierwszorzędnych referencjami potrzebna od 15. 10. Zgłoszenia od 5-7 po południu ul. Cicha 17 (willa), zdw 96 932

Panienska
która dłuższy czas pracowała przy piernikach, może się zaraz zgłosić. L. Sledziński, oniecka 16, zdw 97 411

Niania
mówiąca poprawnie po polsku doświadczona obowiązkowa z dobrymi świadectwami potrzebna do kilkumiesięcznego dziecka od 1 listopada Zgłoszenia z podaniem wieku i wysokości wynagrodzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 006

Poszukuje
uczni, syna uczciwych rodziców, które się w drożerji już uczył. J. Chmielewski, drogerja, Szopienice (Górny Śląsk), zdw 97 735

Służąca
bez gotowania potrzebna. Wojciecha 24, III, lewo, zdw 97 710

Posługaczka
uczciwa potrzebna na Wildę. Zgłoszenia Kurjer rw 11 852

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego bez spania potrzebna Jezuitcka 4 restauracja, rw 11 845

Uczennicę
do biura utrzymaniem prajmą. Gospodara Zydowska 5, rw 11 840

Stała
i dobra posadę znajdzie uczciwa, porządna, młodsza dziewczyna do wszelkich robót domowych umiająca gotować i prasować. Posada wolna od 15. 10. wzgl. 1. 11. rb. Zgłoszenia Kurjer nw 4 293

Służąca
może się zgłosić zaraz lub 15. Kraszewskiego 15, kwiaciarnia, jw 4 795

Pomocnik
rzeźniczy prowincji potrzebny zaraz. Strumykowa 33, zdw 97 602

Kaszu się nie obawiamy, gdyż cukierki „Malto“ mamy.

Torebka 40-45 groszy.

Dziewczę
młode, kochające dzieci, z dobrej rodziny, na popołudnie od 3-5 potrzebne. Oferty Kurjer zdw 97 496

Natychmiast
potrzebny sofer z kaucją 2000. Wierzbicie 28, Iuszczykiewicza, zdw 96 863

Pw 35445 Bl 43

Humor zagraniczny

— Pani, zajmując się swataniami ludzi, powinna znaleźć męża tej paniencie z drugiego piętra.
— Pan się nią interesuje?
— Nie, — ale gdyby wyszła zamąż, zabrałaby ze sobą fortepian!

Przedpłata na październik 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94, kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milim. ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświat do godz. 9 przedpołudn Drobne ogłoszenia: sowa napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstaje wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O Poznań nr 200 149